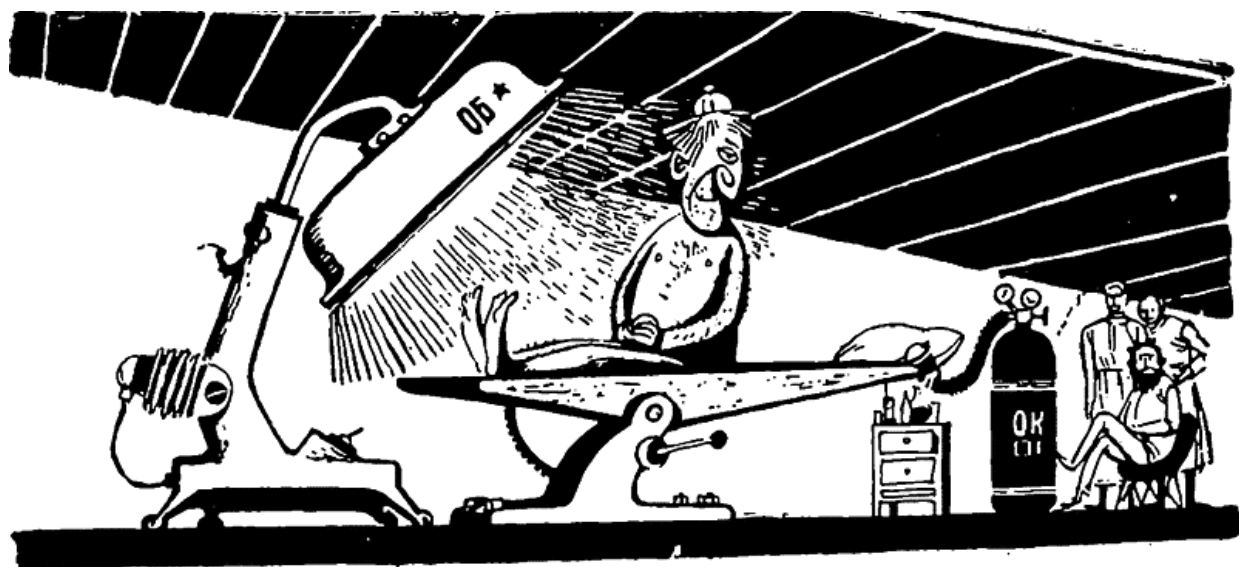

ЛЮБЕН ДИЛОВ

АТОМНИЯТ ЧОВЕК

chitanka.info

ПЕТТЕ СЛЪНЦА

— Това небе страшно ми действа на нервите. Истински кошмар! Имам чувството, че някой ме е затиснал с нещо тежко и не мога да си поема дъх. Кога най-после ще се свърши?

Двамата мъже, които току-що бяха излезли от високата и необикновено широка кръгла сграда, вървяха с лениви крачки по бетонната пътека, натрапена от хората на тази гола и камениста островна земя. Гъсти вълма от белезникава пара и мръсносиви облаци се кълбяха над главите им, преливаха се едно в друго, разстилаха се по небето на дебел, плътен килим, скучен и подтискащ със своето багрово еднообразие. Глухият прибой на разгневеното море и калножълтите скали, които го скриваха от погледите, правеха картината още по-тъжна и мрачна.

— Същото изпитвах отначало и аз — отвърна по-старият. — Ще свикнеш. Още няколко месеца и облаци, вярвам...

— Виж! Виж! Ето там! — прекъсна го другият — Какъв прекрасен екземпляр!

Двамата спряха и почти едновременно сложиха длани над очите си, за да ги запазят от една странно сребриста светлина, която успяваше тук и там да пробие пухкавата облачна пелена. Някаква огромна бяла птица се откъсна от небето и записва безшумни кръгове из прогизналия от влага въздух. Имаше нещо необичайно и чуждо в нейния полет.

— Ех, защо нямам оръжие! Дали да изтичам?

— Станал си кръвожаден като канибал, Светозаре — усмихна се приятелят му. — Тия изследвания върху нравите на капитализма очевидно ти вредят. Какво ти е направила птицата? Не виждаш ли, едва се държи на крилете си? Търси място да кацне.

Албатросът наистина слизаше все по-ниско и по-ниско и дългите му тесни криле уморено провисваха надолу. Изведнъж той се отпусна, полетя към близките скали, ала не можа да се задържи и тупна като камък на твърдата земя. Двамата приятели хукнаха към него. Птицата потрепера. Дългата жълтеникава човка се отвори, но не успя да поеме

въздух. В очите ѝ припламна безмълвен ужас. Припламва като звезда в буреносна нощ и потулена от черен облак, угасна завинаги...

Какво беше се случило?

Всяка година в края на ноември или в началото на декември, когато арктическата пролет пристъпяше плахо с топлата си усмивка над океана и над безкрайните снежни простори на Антарктида, албатросът напускаше бреговете на Огнена земя и заедно с хиляди свои събратя отлиташе към оня континент, който и лете, и зиме спеше под вечната покривка на ледовете. И само през два-три месеца от годината слънцето слизаше на тази земя, за да прогони за кратко страшната бяла нощ. Тогава кресливите чайки се спускаха на ята по голите крайбрежни камъни, където важно се разхождаха пингвини. Тюлените джавкаха оглушително и дори мрачните морски лъвовете излизаха да се попекат лениво на оскъдните слънчеви лъчи.

И тази пролет албатросите и буревестниците тръгнаха на своето дълго пътешествие през океана, който нервно мятеше гребести вълни. Ала не изминали и половината път, те почувствуваха, че е станало нещо необикновено. Една нова светлина сияеше оттам, откъдето се раждаха снежните бури, и вместо ледения полъх на Антарктида гърдите им срещнаха топли мъгли, които с мъка влизаха в задъханите дробове. Насреща им с пронизителни крясъци се връщаха чайките и повечето албатроси и буревестници се върнаха с тях, изплашени до смърт от огнедишащата неизвестност.

Какво беше станало?

Старият албатрос не се уплаши. Неговите двуметрови криле бяха силни. И най-продължителните бури на Великата вода не успяваха да ги сломят, и най-свирепите виелици не разколебаваха храброто му сърце. Той смело продължи своя полет към бреговете на заледената земя. Но този път тя не му изпращаше отдалеч своя студен поздрав, а го посрещаше с гъсти облаци от сивобяла пара, изливаше върху него тежки парливи дъждове, мъчеше се да го спре с горещи урагани.

Много дни наред той мълчаливо и упорито се бори с мъглите и видя през тях как някакво жарко слънце плуваше ниско над ледения континент, от който се издигаше бялата пара. После видя още едно такова слънце и още едно. А старото добро слънце, което се показваше от време на време встрани на замъгления небосклон, гледаше преbledняло на странните свои съперници и бързаше да се скрие,

задушено навярно от тази необичайно топла мъгла. Албатросът видя, още когато слизаше да почине върху гребена на някоя вълна, как ужасени, на цели стада бягаха от тези слънца китове и кашелотите, и морските лъвове, и рибите. Видя да плуват в крайбрежните води умрели от горещината тюлени, а между скалите, там дето започваха преди безкрайните ледници, ту тук, ту там рукава мътни порои вода, които помитаха пред себе си обезумелите тромави пингвини и с шум се изливаха в океана. Дори той, великият и всевечен океан, беше безпомощен да угаси тези нови слънца и след като много седмици наред напразно хвърля своите водни планини към тях, притихна под тежките облаци и само в размразените заливи и по бреговете вълните му все още гневно биеха земята, сякаш тя беше виновна за тези страшни промени.

Какви бяха тези нови слънца, които така безмилостно изгаряха хилядолетните ледове и ги превръщаха в бяла пара и черни облаци? Гордият обитател на антарктическите висини не можа да научи това. Техните лъчи опърлиха крилата му, задушните изпарения сковаха несвикналите му гърди, а умората го хвърли върху скалите, където свърши неговият бурен живот...

Когато двамата спряха до него, той беше вече мъртъв.

— Още една жертва на нашите слънца — рече по-старият. — Жалко. Хубава птица!

— Наистина жалко! Ако беше останал жив, щях да го подаря на зоологическата градина в София. Мисля, че нямат такъв голям албатрос.

— Сега положително имат десетина такива. От всички страни са плъзнали експедиции за ловене на полярни животни. В тая горещина дори кашелоти можеш да хванеш живи. Но хайде да закусим, че ни чака работа!

Те отново се отправиха по бетонната пътека към трапезарията, където мнозина от техните колеги бяха заели местата си и сред шеги и смях очакваха следобедната закуска.

— Аз ще изям само един сладолед — каза Светозар. — Тия слънца ми убиха апетита.

Седнаха до една свободна маса. Висока тъмнозелена палма беше надвесила чадърестите си листа над главите им.

— Палми зад полярния кръг! Седиш под палми и ядеш сладолед, там където преди хората не са могли без риск за живота да свалят кожусите от гърбовете си дори само за минутка. На това, братко мой, трудно се свиква. Все ми се струва, че сънувам...

— Почакай, скоро и на самия полюс ще има палми! — отвърна Бентам. — Какви чудеса ти предстоят да видиш още! Възможно е дори и на шах да бъдеш бит, макар да си ми гост.

— Виж, такова чудо не мога да си представя!

Очите им се срещнаха и двамата едновременно се засмяха. Единият звънко, по младежки, другият — по-сдържано, но със същата веселост в гласа.

През време на една партия шах беше се родило тяхното приятелство. Това стана преди няколко години, когато в Нюйорк се срещнаха на турнир отборите на София и Нюйорк. Тогава Едуард Бентам за пръв път видя мургавото лице на Светозар Лазов пред себе си. Стори му се твърде млад и неопитен и той, един от фаворитите на американския отбор, започна партията си със смели и рисковани ходове. Ала българинът дори не трепна. Спокойно провали всички атаки на белите, после сам премина в настъпление и с удивително точна игра застави американеца да се предаде.

Бентам ахна от изненада, когато изведнъж разбра, че е изправен пред неизбежен мат. Той бързо осъзна всички допуснати грешки, но беше късно и не му остана нищо друго освен да се възхити на красивите и оригинални комбинации на българина. След турнира той го покани да му погостува. Играха още много приятелски партии, но в тях неизменно победител излизаше Светозар. Стремекът на американеца да изучи играта му и да намери победни варианти се разбиваше в чудната комбинативна способност на този весел, надарен с остър ум и богато въображение младеж.

В дългите съвместни разходки, в разговорите над шахматната дъска те си допаднаха и по характер. И двамата освен привързаността към шахмата носеха в душите си една безкрайна любознателност, която разкри у тях много общи вкусове и в литературата, и в музиката, и в науката. А различията в основните им професии (Едуард Бентам беше геофизик, а Светозар Лазов асистент при катедрата по история на капитализма) ги допълваше, тъй като и двамата проявяваха живо любопитство към научните занимания на другия. Така се установи

тяхната дружба, въпреки че американецът беше точно двадесет години по-стар от своя приятел. Но тази разлика във възрастта почти не личеше. Те бяха еднакво високи, едри и силни. Лицето на Бентам беше по-мъжествено и разбира се, той показваше навсякъде в практиката на ежедневието по-голяма житейска опитност от своя млад приятел, който обичаше цветистите изрази и народните поговорки, взети от страниците на старите книги, и не винаги можеше да се опази от чисто младежките лудории. Но в шахмата Светозар си остана непобеден.

Тяхното приятелство не се прекъсна и когато той се върна в София. Те често си гостуваха или продължаваха да се състезават като си съобщаваха ходовете по визофона. А когато след време Бентам отиде с експедицията, която работеше по размразяването на Антарктида, Светозар не закъсня да си вземе отпуск и жаден за приключения, долетя при него на остров Шарк — един пустинен остров сред Белинсхаузеновото море, на стотина километра от бреговете на шестия континент.

Ала сега островът съвсем не беше пустинен. Цял един град с грамадни сгради се издигаше между скалите, в подножието на които вече цъфтяха първите цветя и зеленееше млада тревица. На високото и равно плато в центъра на острова се ширеха няколко модерни летища, откъдето постоянно излитаха огромни транспортни самолети, а в близкото пристанище сновяха безброй риболовни кораби, които ежечасно разтоварваха богатия си улов. Хиляди мъже и жени от целия свят се бяха струпали тук, за да проучват и събират несметните богатства на събудения за нов живот континент.

Столетия наред хората бяха обръщали очи към тази неизбродна и труднодостъпна земя, наречена Антарктида и открита едва през 1860 год. от смелите руски пътешественици Белинсхаузен и Лазарев. Учените твърдяха, че в нея са скрити чудни съкровища, но освен изследователските експедиции само китоловните флотилии се осмеляваха да сливат до нейните покрити с вечен лед брегове. А мнозина храбреци, дръзнали да навлязат в нея, бяха намерили смъртта си в борба със страховитите снежни урагани, които почти непрекъснато бушуваха в този тайнствен край на света. Тук човекът се сблъскваше с най-суровите климатични условия, които съществуваха на неговата планета. И нямаше никакви следи от живот по безкрайните пространства на покритата с лед земя, в чието сърце опираше южният

край на земната ос. Упорито, търпеливо и самоотвержено учените проникваха стъпка по стъпка в нейните безбрежни простори. Изучаваха структурата ѝ, пробиваха скованите ѝ недра, пускаха над нея въздушни сонди, чертаеха карти, но по тези карти личеха само пътищата на ветровете, имената на планини и ледени реки и нито едно човешко селище. Бялото петно на глобуса, каквото представляваше тя, макар и вече не така тайнствено, си оставаше бяло петно. И едва сега, когато човекът успя със своя разум и своите ръце да освободи неизчерпаемите сили, скрити в атомите на елементите, и да ги накара да заблестят във вид на изкуствени слънца, той поде и последната, решителна борба с ледовете, които спокойно царуваха тук в продължение на много стотици хилядолетия.

Две години преди да намерим нашите приятели на остров Шарко, един колектив от петдесетина учени завърши подготвителните работи за осъществяването на най-грандиозния проект, който познаваше дотогава човечеството — проекта за стопяване ледовете на Антарктида. А една година по-късно над различните краища на необятния континент, на около десет хиляди километра височина, блеснаха пет плазмени слънца, които, ограничени от изкуствени магнитни полета, бавно и равномерно се завъртяха около полюса и заизливаха своята адска горещина върху ледовете. Това бяха изкуствени мъглявини от различни йонизирани газове, в които по подобие на старото добро слънце, чиито лъчи така рядко милваха тоя континент, водородът, получил първоначален тласък от човека чрез далечен взрив и ядрено обстрелване, се превръщаше в хелий и повличаше със себе си в това преобразуване и другите по-тежки газове. В този процес се освобождаваше огромна топлинна енергия, която под формата на слънчеви лъчи струеше върху този онеправдан досега край на света. Голяма част от стигащата до милиард градуса горещина се губеше извън атмосферата, но все пак всяко едно от слънцата успяваше да нагрива близо осем милиона квадратни километра площ с температура от 30 до 50 градуса.

Само за няколко денонощия петте слънца разбудиха Антарктида от вечния ѝ зимен сън. Тя бавно разтърси плещи и ледовете неохотно се размърдаха. Омекнаха твърдите им лица, заблестяха обсипани с бисерни сълзи. После тия сълзи станаха толкова много, че потекоха на вадички, вадичките се превърнаха в порои и скоро там, където преди не

можеше да се види нищо друго освен вкаменен сняг, рукнаха гигантски пенливи реки и се понесоха с рев към низините и океана. Страшните вихри, които се раждаха във вътрешността на континента и които сковаха с ледения си дъх чак бреговете на Нова Зеландия и Южна Америка, стихнаха за миг, сякаш сепнати от великата дързост на човека, после с още по-голяма ярост се хвърлиха да защищават своето разклатено господство. Много месеци вилняха те в безумния порив на своя предсмъртен танц, а след това, обезсилени и стоплени, започнаха полета да стихват и да се примиряват с незавидната си роля да мотаят към небето облаците пара, която се издигаше от размразената земя. Тази пара все повече се увеличаваше, докато загърна под горещото си покривало цялата Антарктида и скри от очите на хората нейното бурно и чудно преобразование. Ала човекът беше станал неимоверно могъщ. Той имаше вече изкуствени очи и изкуствени уши, които виждаха и чуваха през облаци и мъгли надалеч, далеч околоръст...

Пред тези очи и уши седнаха двамата приятели няколко минути след като привършиха следобедната си закуска.

ЧОВЕК СРЕД ЛЕДОВЕТЕ

Залата, в която влязоха Едуард Бентам и Светозар Лазов, се намираше в средата на едно грамадно, кръгло двуетажно здание, приличащо на прерязан наполовина цилиндър. Равният му покрив служеше за аеродрум на десетина лъскави торпили, които ту излитаха безшумно с голяма скорост, ту се връщаха и предпазливо кацваха на местата си. И само веднъж през деня до тях се приближаваха хора, за да прегледат състоянието на сложните механизми, които се виждаха през прозрачната броня на тези чудновати летателни тела.

Светозар се запозна с тях още в първия ден от пристигането си, но възторженото му удивление пред тези чудеса на техническата мисъл още не беше спаднало. И сега, когато Бентам с равнодушен глас разпорежи на оператора да пусне всички „очи“ в квадратите, той отново с юношеска развълнуваност си представи как се стрелват стъклените торпили и мигновено изчезват в мъглата, гъсто обвила целия участък, предоставен им за наблюдение. Те можеха десетки часове наред да летят из въздуха, да се гмуркат под вълните на океана и да плуват около крайбрежните скали, управлявани само от ръката на мълчаливия техник, който седеше в удобно кресло пред голяма светеща карта на участъка и пред малък пулт с разноцветни копчета и ръчки. А с помощта на инфрачервените лъчи и на радиовълните тези торпили изпращаха пред очите и ушите на човека от хиляди километри разстояние образа и звука на всяко нещо, над което прелитаха през най-гъстите облаци или в най-дълбоките води.

Светозар погледна към пулта на оператора. Там светеха спокойно и топло много зелени лампички, което означаваше, че „очите“, както наричаха тук торпилите, бяха излетели вече на разузнаване. „Къде ли се реят сега?“ — помисли младият българин и като се доближи до оператора, сложи ръка на рамото му.

— Другарю Одон, как успявате да управлявате толкова много очи изведнъж? Няма ли опасност да се блъснат в някоя скала и да се разбият?

Операторът извърна глава към него и се усмихна. Изпъкналите скули на мургавото му лице и дебелият клепачи говореха за неговия монголски произход. Той беше мълчалив човек, вдаден напълно в работата си, но когато го запитваха за нещо от неговата специалност, отговаряше охотно и с големи подробности.

— Не се бойте! — отвърна сега той със своята добродушна, макар и леко снизходителна усмивка. — „Очите“ имат едно електронно приспособление, което автоматически ги отклонява от посоката, щом наближат някое твърдо тяло. Така е абсолютно изключено те сами да се блъснат о нещо. А ако се случи някое твърдо тяло, което има по-голяма скорост от тях, да ги застигне и удари, пак опасността не е голяма, защото тази стъклена обвивка, дето я видяхте, издържа много силни удари.

— Аха. Ами ако термоелементите и атомните батерии се изчерпат?

— Получава се навременен сигнал...

— Не досаждай на човека с профанските си въпроси! Уроци се вземат в извънработно време — подхвърли Бентам от мястото си. — Хайде сядай, че включваме екрана!

Американецът стоеше зад една дълга, отрупана с диаграми и скици маса. Такива маси имаше в просторната зала още няколко и до всяка една седяха вече по двама души, вдълбочени в своята работа. На задната страна се издигаха дълги стъклени рафтове, пълни с книги. Тук бе събрано почти всичко, писано от учените на всички епохи за Антарктика и за шестия континент, наречен Антарктида. Масата на Бентам стоеше най-близо до екрана, който представляваше едно голямо матово стъкло, заемащо почти цялата стена. Тънки синкави черти го разделяха на много еднакви полета, всяко от които не беше по-малко от два квадратни метра. Когато Светозар седна до своя приятел, екранът вече излъчваше белезникава светлина. После квадратите един след друг започнаха да се проясняват. Пред очите на хората заплискаха тежките черни вълни на неспокойния океан.

— Пусни №7 по крайбрежието! Скоро ли ще стигнат? — попита Бентам, който беше ръководител на геофизическата бригада.

— След две минути — отвърна операторът.

Светозар не свеждаше очи от магическите квадрати. В един от тях сред вълните се мярна някакъв бял предмет.

Торпилите летяха високо и с голяма скорост над Белинсхаузеновото море.

— Това какво беше в квадрат №3? — възкликна той.

— Кораб. Искаш ли да го видиш? — Бентам отново се обърна към оператора. — Върни № 3 до кораба и го пусни ниско. Нашето гостенче изглежда не е виждало такива неща.

След малко в този квадрат изплува дългото тяло на един китоловен кораб. Торпилата слезе още по-ниско. По палубата на кораба се движеха хора, някои от които вдигнаха глави и почнаха да махат с ръце. Те бяха съзрели торпилата и сега я поздравяваха. Чуха се викове и отделни думи на неразбираем език. После над всички шумове, които идеха от екрана, се издигна един глас:

— Привет, товарищи! — викаше един глас на руски. — Поздрав от албанските китоловци!

— Албанци — каза геофизикът. — Храбър народ!

Светозар видя как крановете извличаха от водата убити китове и ги пускаха в зеещите гърла на трюмовете. Торпилата се отдалечи. Корабът изчезна от квадрата. Отново се залюля скучно и еднообразно бурната повърхност на безбрежния океан. Внезапно сред вълните се появи малка белезникава точка. Нарасна почти мигновено и се превърна в неголям катер, който с лек съсък се носеше бързо по водата, оставяйки след себе си дълга, разпенена диря. Изведнъж катерът намали скоростта. На десетина метра пред него лъсна гърбът на едно от плаващите чудовища. После без видима причина то подскочи над водата и се преобърна. Белият му корем заблестя на повърхността, подхвърлян от люлката на вълните.

— Това е то: ултразвуково оръдие! — възкликна Светозар презрително. — Видя ли как се преобърна като заек? А някога са ги стреляли с вързани за катера харпуни и се е случвало китът, само ранен, с часове да мъкне катера след себе си или дори да го преобръща. Изчезна романтиката, братко мой! Сега да убиваш китове е като да играеш на билиард.

Никой не обърна внимание на забележката му. Бентам бе свикнал на подобни оплаквания от приятеля си, който страстно се ровеше из миналото, а останалите бяха вдълбочени в работата си.

По другите квадрати почти едновременно из водата изникнаха скали, които блестяха на слънцето мокри и черни.

— Сега полека! — рече Бентам на оператора. — Пусни и №3 по крайбрежието! Нека отиде до полуострова Терстон и бавно да се връща назад.

Торпилите позабавиха своето движение и пред погледите на учените се заредиха невиждани картини. Там където допреди няколко часа блестеше още някой непредаващ се ледник, сега тъмнееше прогизнала от влага земя. Високи скали се показваха на мястото на вечните снегове. В долините бушуваха буйни реки или се утаяваха огромни езера.

— По-бавно! — повтори Бентам. — Другари, наблюдавайте внимателно и записвайте точно промените! В подножието на връх Улмер се образува голямо езеро. Аструк, отбележи точно местоположението! Езерото е затворено и ще се запази. Одон, дай очертанията му!

„Окото“ започна да обикаля по брега на езерото. В горния край на квадрата № 7 всяка минута светваха цифри и букви. Това бяха точните координати на местността, които торпилата изпращаше автоматично в определени интервали.

Другите „очи“, за кой ли път вече, също така кръстосваха над обширната Елсуортова земя. Навсякъде гледката беше еднаква: вода, вода и нова, дишаща пара земя. Бентам неведнъж мислено се ядосваше, че му се падна за проучване такъв скучен участък. Наистина пред очите си той виждаше как се преобразува тази ледена пустиня в една жива и разнообразна природа и най-внимателно наблюдаваше прераждането ѝ, за да даде точни познания на хората, които щяха да дойдат да работят сред нея. Ала първоначалният му ентузиазъм беше се поизпарил. Привърженик на онова течение в науката, което твърдеше, че под ледовете на Антарктида трябва да се е запазил целият облик на земята от доледниковия период, той упорито търсеше следите на миналия живот, който трябваше да е съществувал върху този континент през третичния период от историята на планетата, когато по нея са бродели между исполински хвойнови дървета и папрати гигантските ихтиозаври, косматите мамонти, кръвожадните динозаври. Всичко това е погинало, когато по неизвестни още причини топлите океански течения напуснали този край на света, за да отидат да размразяват заледената Европа. Тогава ледовете се преместили тук и погребали този живот за стотици хиляди години.

Сега ледената броня бе разбита и теорията — потвърдена. В другите участъци и особено в Уилксовата земя, която е най-близо до Австралия, експедициите ежедневно намираха цели купища замръзнали животни и дървета, втвърдени трупове на неизвестни птици. През тези дни всички музеи на света пращяха от нови експонати из историята на планетата. Само Бентам все още нищо не откриваше в своя участък. Той нетърпеливо караше „очите“ да летят съвсем ниско над земята, с надеждата да зърне първите следи на предишния живот, ала всички усилия досега бяха напразни. Геофизикът обясняваше това с предположението, че този край на Антарктида може би най-напред е започнал да замръзва, че всичко живо се е изтегляло на юг, че растителността е погинала още преди първото заледяване и се намира закрыта под почвения нанос, но тези предположения щяха да се докажат по-късно, при разкопките. А сега той не можа да открие дори следи от минали експедиции. В другите участъци бяха намерени много изоставени старовремски моторни и обикновени шейни, които някога са били теглени от кучета. Намерен бе трупът на загиналия Лауренс Уатс от експедицията на Скот, намерени бяха телата и на други самоотвержени изследователи, паднали в непосилна борба със снежните урагани. Целият този свят на героизъм и себеотрицание обаче не беше оставил никакви следи в участъка, който наблюдаваше Бентам. От 1935 год., когато Елсуорт, за пръв път прекоси тази земя от Южните шотландски острови до Китовия залив и бариерата Рос и ѝ даде своето име, тук не бяха идвали много експедиции, защото поради достъпността си тази земя бе лесно изучена, а пътят до Южния полюс, който винаги бе съблазнявал учените, през нея беше дълъг и те предпочитаха други пътища. Освен това тук през миналите столетия бяха правени изпробвания на атомни и водородни бомби и те вероятно бяха заличили останките от предишните експедиции. А това, което въпреки всичко бе останало, сега буйните води го смъкваха в езерата и океана.

Понякога Бентам почти забравяше, че задължението му като ръководител на геофизическа бригада е да наблюдава само промените, да изучава само структурата на новооткритата земя. Дълги часове наред той се взираше внимателно в екрана или пък отчаяно се качваше на собствения си всъдеход и с дни се губеше из необитаваните пространства в търсене на така желаните останки от миналите епохи.

Наблюдателите от Охрана на човека обаче скоро му забраниха тези рисковани екскурзии и го заплашиха, че ще му отнемат всъдехода или ще поискат отзоваването му. Тези неуспехи го правеха мрачен и раздражителен и едва пристигането на неговия приятел Лазов успя да възвърне доброто му настроение.

— Светозаре — каза той сега шеговито, — виждаш ли това езеро? Непременно ще дойдем догодина да се изкъпем в него. Съгласен ли си? Та ние сме първите му откриватели!

— Аз и сега съм готов. Кога най-сетне ще направим една екскурзия? Омръзна ми да гледам всичко само на екрана.

— Приятелите от ОЧ не дават — отвърна Бентам. — Но ще направим един излет, бъди спокоен! Искаш ли шоколад?

Той извади от джоба си две дълги парчета, обвити в станиол, и подхвърли едното към Лазов. Българинът го хвана във въздуха и в същия миг рипна като убоден.

— Еди!

— Какво има?

— Човек! В седмия квадрат!

Бентам скочи възбудено и доближи до екрана.

— Човек? Къде? Одон, върни малко №7!

Всички геофизици бяха станали от местата си и със затаен дъх се взираха в посочения квадрат. Там се чернееха мокрите и бляскави скали на висок планински хребет.

— Какво е това? — попита нетърпеливо Бентам.

— Южният склон на връх Улмер — отвърна помощникът му Аструк.

— Видяхте ли координатите?

— Не.

Изминаха десетина минути в напрегнато търсене. Торпилата пълзеше на няколко метра от земята, ала нищо друго не се виждаше освен камъни, черни, влажни, безразборно нахвърляни от разрушителната ръка на първичната природа.

— Нищо няма. Така ти се е сторило — разочаровано въздъхна геофизикът.

— Еди, моля ти се! Съвсем ясно го видях. Лежеше на една равна, малко издадена скала.

— Ще върна „окото“ до езерото — обади се операторът — Помня горе-долу пътя му. А вие записвайте координатите!

Търсенето започна отново. Бентам усети в очите си парлива болка от силното напрежение, ала не смееше нито за миг да отклони погледа си.

— По-добре дай всички „очи“ около върха! — нервно заповяда той. — Другари, моля, по местата си и наблюдавайте всеки своя... Стооой! — гръмна гласът му в залата. — Ето го! Ура! Одон, миличък, задръж №7!

Но операторът си знаеше работата. Той беше свалил вече ниско торпилата и всички видяха сега ясно човека, който лежеше спокойно и невъзмутимо на скалата, издадена над дълбока пропаст, в чието дъно клокочеха водите на буйни ледникови порои. За миг се мярна лицето му: синкавобледо, със затворени очи и здраво стиснати устни. После го видяха пак, още по-близо. „Окото“ бавно кръжеше над него. Радостта на Бентам изведнъж се превърна в трескав импулс.

— Така. Координатите са ясни. Дотам е не повече от 850 километра. Одон, намери наблизо място за кацане! Ще вземем всъдехода. Не изпускай човека от квадрата!

Той изхвърча навън и хукна към близката площадка, където стоеха неподвижно няколко големи експедиционни всъдеходи. Един от техниците се опита да му пресече пътя, но той го сграбчи под ръка и го помъкна със себе си. След него запъхтян тичаше Лазов.

— Ей, Еди! Мен къде оставяш? Аз гост ли съм ти, или какво?

— Идвай! — викна Бентам, без да се обръща. — А ти, другарю — каза той на техника, — бързо събери другите и пригответе моя всъдеход! Трябват ми въжета, пики, железни куки, чук. И една носилка сложете!

Те бяха стигнали вече до всъдехода, когато един едър, рус мъж, който носеше над джобчето на блузата си златната значка на ОЧ, приближи мълчаливо до тях.

— Кажете да насочат пеленгатора^[1] към връх Улмер! — продължаваше разпорежданията си геофизикът.

— Защо ще летите нататък, другарю Бентам? — попита любезно представителят на ОЧ. — Нали знаете, че ви е забранено? Имате ли разрешение?

— Махнете се от главата ми с вашите разрешения! Аз открих човек, разбирате ли? Човек открих, а вие разрешение ми искате!

Представителят на Охрана на човека се усмихна спокойно:

— Никак не сте любезен, другарю Бентам! И Диоген навярно не би крещял така, ако би открил човека, когото е търсел с фенер. А при това той е живял в една варварска епоха.

— Приятелю — снижи гласа си Бентам, но тонът му беше убийствено язвителен, — скъпи приятелю, моля ви не ме задържайте с вашето „блестящо остроумие“! Предстои ми важна работа. Открихме човек сред ледовете и трябва да го приберем. Човек от миналите епохи.

— Но защо не обадите в спасителната служба? Аз ще съобщя.

— Та не разбирате ли, той е умрял преди стотина години навярно. Какво ще го спасявате? — засмя се Светозар. — „След дъжд качулка“, са казвали на това неговите съвременници.

Мъжът със златната значка се сконфузи и прибра в чантата си малкия предавател, който бе успял вече да настрои на вълната на спасителната служба.

— Значи така! Умрял преди стотици години? Но това е интересно! Ще дойда и аз. Все пак трябва да има хора от ОЧ.

— Това е вече друго! — тупна го Бентам приятелски по рамото. — От такъв мъжага като вас ще имаме нужда. Хайде качвайте се в машината!

След няколко минути всъдеходът потрепера леко, зад кабината се показва голямо витло, което бавно издигна стоманеното му туловище нагоре. На петдесетина метра височина заработиха газовите турбини. Малките сгъваеми криле се разгънаха, витлото се скри отново в своята кутия и машината, която много приличаше на едър кашелот, се стрелна в замъгленото небе.

— Знаеш ли какво значи това откритие? — говореше Бентам възбудено на приятеля си. — Един истински, напълно запазен човек от миналите столетия! Антрополозите ще ме понесат на ръце, като им го предам.

— Не разбирам защо се вълнуваш толкова? — възрази Лазов. — Има много балсамирани хора от преди двеста — триста години. Ако беше някоя египетска мумия, да! А то... Древните българи са казвали...

— Стига с твоите древни българи, че ще те изхвърля от самолета! Не ми е сега до поговорки!

— Ааа! Ти си значи против културното наследство? Ти се ядосваш?

— Не се ядосвам, а се радвам. Радвам се, че най-после открих нещо в моя район.

— Моля, моля! Да сме наясно! Аз пръв го видях.

Бентам не отговори на закачката. Мислите му бяха далеч напред към човека, който лежеше върху скалата, мъчеха се да разгадаят тайната на неговата странна смърт сред безлюдните брегове на този далечен край. Кой ли беше този храбрец и какво го беше изпратило тук на хиляди километра от цивилизацията? Той трескаво ровеше в паметта си прочетеното върху експедициите из Елсуортовата земя, но не си спомняше за някакъв загинал участник.

Русият шведец, такъв беше човекът със златната значка, седеше на седалката зад тях, ала непрекъснато се надигаше, за да поглежда през рамото на Светозар към екрана на инфрачервения далекоглед.

— Погледнете! — посочи Бентам екрана. — Вече сме над шестия континент. Гледайте и се радвайте! Малцина са имали досега щастието да го видят в този му вид.

Всъдеходът се носеше над голи скалисти хълмове, по които блестяха още нестопени глетчери, над обширни долини, запълнени с мътна пенеста вода. Успоредно с него летеше една от торпилите на Одон, която им показваше пътя към мястото, където трябваше да кацнат. Монголецът продължаваше спокойно да седи пред пулта си, но тесните му, зорки очи наблюдаваха сега и полета на малката експедиция.

— Вдигай високо, приближавате хребета! — изкомандува той.

Гласът му се понесе от малкия микрофон на пулта към преподавателя на летището и оттам през облаците догони ушите на пилота. Скоро стрелките на висотомера затрептяха на четири хиляди метра. Под машината се разстла дивият зъбер на хребета, чийто най-висок връх носеше странното име Мария Луиза Улмер, останало както повече названия на местности в Антарктида от миналите векове и загубило сега своя смисъл.

— Внимание! — долетя отново гласът на монголеца. — Намирате се над върха. Гледай „окото“!

Торпилата беше минала под всъдехода и лъскавото ѝ отражение изплува върху екрана на далекогледа. Така, както се носеше сред гъстите облаци, тя много приличаше с късите си, но широки колкото две трети от тялото ѝ криле на онези океански риби, които имаха чудното умение да изскачат от вълните и като птици да прелитат на малки разстояния. Сега тя внезапно забави хода си, направи един кръг и леко се спусна надолу. Всъдеходът послушно я следваше. Върху стъклото на екрана летецът внимателно оглеждаше мястото, което Одон им определяше за кацане. Беше една не много широка и сравнително равна скала, каквито рядко се срещат сред тази планина от вулканичен произход.

— Приземявай! — викна Бентам.

Пилотът натисна един бутон и шумът на газовете в дюзите постепенно утихна. Едновременно с това горното витло автоматически влезе в действие и бавно запуска машината към скалата. Лек тласък... и те кацнаха върху нея. Бентам се изправи, след него Светозар.

— Хайде — рече той весело, — на тази земя никой не е стъпвал до днес. Да извършим този исторически акт!

Той хвана дръжката на вратата и в същия миг усети как всъдеходът се заклати. Погледна към пилотското място, отвори уста, ала не успя да извика...

Извика Одон, извикаха и няколкото асистенти, които стояха пред големия екран в залата на остров Шарко. Те ясно видяха как скалата, върху която бе застанал всъдеходът се олюля, как се откъсна и с грохот се свлече надолу. Носила върху себе си хилядолетия наред ледове и сняг, тя беше се просмукала от влага при рязката промяна на температурата и сега не издържа тежестта на машината. Заедно с нея всъдеходът неудържимо полетя в пропастта, като се преобръщаше и раздробяваше камъните с металната си броня. После се изгуби в мътните води на езерото, което запълваше дъното на пропастта.

Одон запази самообладание и докато другите се спуснаха с изплашени викове да организирват спасяването на другарите си, той отново закова очи на екрана. Скоро още една от торпилите закръжи над мястото, дето беше потънал всъдеходът. „Ако не са отворили вратата, няма голяма опасност — мислеше той, но от челото му се стичаха едри капки пот и мокреха побледнялата кожа върху издадените

му скули. — Дано само не са се убили при падането! Колко пъти се преобърнаха само, колко пъти... Аз съм виновен.“

Изведнъж над водата лъсна стъкленият купол на всъдехода. Той бе удържал. Показа се и част от едрото туловище на машината. Тя се завъртя на място, бурно клатушкана от водите на един огромен порой ледникова вода, който наблизко се изливаше в езерото.

* * *

Единствен шведецът бе успял да легне в креслото и хванал се здраво за дръжките, с нечовешки усилия беше се предпазил от сериозна контузия. Щом всъдеходът спря във водата, той се изправи внимателно и се огледа. През стъкления капак се виждаше вода и сиво небе. За щастие машината бе успяла да изплува и сега безпомощно подскачаше по вълните. Шведецът беше спокоен и разсъдлив човек. Той бързо съобрази, че няма опасност да бъдат завлечени нанякъде, защото езерото беше затворено, и веднага се зае да помогне на пострадалите си другари. Бентам и Лазов лежеха в безсъзнание, ала той не откри никакви сериозни наранявания. Само лявото слепоочие на геофизика беше одраскано и от него се стичаше тънка струичка кръв. По-тежко се оказа положението на пилота. Той беше дошел на себе си, но изглеждаше да има счупено ребро, защото изпитваше силни болки в дясната страна на гръдния кош. Шведецът намери аптечката здрава и скоро заби иглата на спринцовката във вената на пострадалия. Както всички служители от организацията Охрана на човека и той имаше твърде солидни медицински познания. След като облекчи по този начин болките на пилота и му сложи още една, укрепваща сърцето инжекция, той измъкна Бентам и Лазов изпод седалките, където беше ги запратил последният удар, положи ги на пода и заподнася под носовете им шишенце амоняк.

Геофизикът се събуди пръв. Огледа с помътнели очи разнебитената вътрешност на всъдехода, попипа превързаната си глава, после се надигна и весело се усмихна на шведеца.

— Здравей, ОЧ! Каква стана тя? Къде сме?

— В някакво езеро под върха. Плаваме.

— Аха! — Бентам стана и с охкане протегна контузените си крайници. Ненадейно той съгледа своя гост да лежи блед и неподвижен и коленичи разтревожен до него.

— Светозаре, приятелю...

— Не се свестява — каза загрижено шведецът. — Страхувам се да не е силно мозъчно сътресение. Да опитаме с изкуствено дишане! Хванете краката му!

Той клекна зад главата на Лазов и почна ритмично да движи отпуснатите му безволеви ръце нагоре и надолу покрай тялото, като постепенно увеличаваше бързината на свиванията. От предната част на кабината се чуваха охканията на пилота. Всъдеходът продължаваше да се мятта из водовъртежите. Вълните го подхвърляха, разбиваха на хиляди пръски гребените си в неговия купол. Непрестанното люлеене много пречеше на двамата мъже, но плувнали в пот, те не прекъсваха нито за миг своите усилия, въпреки че ръцете им отмаляваха, а и следите от ударите бяха все още твърде болезнени. Едва след десетина минути Лазов въздъхна тежко веднъж, два пъти, изпъшка мъчително и вдигна бавно клепащи.

— Хей, Светозаре — зарадва се Бентам. — Хайде ставай! Аз изпълних обещанието си.

— Какво има? — попита шепнешком младият българин. Погледът му беше все още унесен и неразбиращ.

— Ето езерото, в което ти обещах да се изкъпем. Само че не носим бански костюми. Ще може и без тях, нали? Вероятно на този плаж няма да има жени.

Лазов през болките, които стягаха главата му, си припомни станалото и на лицето му трепна безпокойство. Той усети и странното движение на машината.

— Плаваме ли? Чувствувам се като разглобен.

— Няма ви нищо — успокои го шведецът. — Полежете тук, докато ви попремине! Ето малко вода, пийнете!

Той му подаде санитарната бутилка, направена от нечуплива и еластична материя.

— Сега да се запознаем с положението и да внесем малко ред в къщи — рече неуморимият Бентам. — Не обичам безпорядъка, а може и гости да ни дойдат.

Той притежаваше изключително хладнокръвие, създадено в спорта и странствуванията из планините, където често го водеше професията му. А и най-тежките изпитания не можеха да убият жизнерадостната му шеговитост.

Двамата с шведеца внимателно запреглеждаха машините и апаратурата. След малко към тях се присъедини и Светозар. Много от по-фините инсталации бяха изпочупени. Дюзите не работеха, не работеше и витлото за издигане с отделния мотор, чиято кутия беше жестоко сплескана от камъните. От свързочните апарати беше останала само една жалка купчина счупени стъкла и изпокъсани жици.

— Хъм, дано са ни открили! — смутолеви загрижено Лазов. — Иначе е възможно да влезем в страниците на историята като героични жертви на великото преобразуване на Антарктида.

— Чакайте! — светна лицето на шведеца.

Той отвори бързо чантичката си, която неизменно висеше през рамото му, и извади малкия предавател. Огледа го — беше здрав. Измъкна сгъваемата антена и предпазливо отвори горния прозорец на капака.

— Живи сме — литна гласът му в ефира. — Един тежко ранен, останалите са здрави. Намираме се... — тук той се прекъсна, защото в същия миг съгледа торпилата, която мина над главите им и се изгуби в облаците.

— Пращаме летящия кран — зачу се тих отговор из миниатюрния репродуктор. — Друго не можем да пратим, защото няма къде да кацне. Ще издържите ли? Той лети бавно. Едва след три часа ще бъде при вас.

— Добре — отвърна шведецът. — Чакаме.

— Всичко хубаво!

— Драги ми ОЧ — засмя се приветливо Бентам. — Ето че вие свършихте най-много работа от всички ни! А ние дори не знаем името ви.

— Даг Амер — каза скромно шведецът.

— Приемете сега нашата искрена благодарност, другарю Амер, и кажете какво ще правим през тези три часа! Така ли ще стоим тука като птиченца в клетка? На мен много ми се иска да се поразходя до върха. Ние като че ли забравихме за какво сме дошли.

— Но какво може да се направи? Всъдеходът е повреден.

— Ще опитаме нещо — Бентам се отправи отново към пилотското място и седна зад волана.

— Проверете и моторите за земно пътуване! — изпъшка раненият летец.

— Лежи спокойно, приятелю! Всичко е наред — каза Бентам и натисна някакво копче. Лампичката на пулта не светна, обаче след малко едно глухо зумтене мина през металното тяло на всъдехода. Енергия имаше и моторът беше в изправност. Подводното витло, което се задвижваше също от този мотор, беше повредено, ала гъсеничните вериги се завъртяха. Техните стоманени плочки загребаха водата и съвсем бавно придвижиха тежката машина напред.

— Храбра машинка! — зарадва се Бентам. — Даже и с веригите може да плава.

Той насоча носа ѝ към близкия бряг, който беше стръмен и осеян с хаотично разпилени едри камъни.

— Не е ли по-добре да останем във водата? — обади се шведецът. — Оттук по-лесно могат да ни вдигнат.

— Прав сте, Амер! И все пак няма да ви послушам. Не ми се сърдете, но никак не ми се стои на едно място. Та за тия три часа ние можем много работа да свършим.

— Както искате — вдигна рамене Амер. — Вие сте ръководител тука.

Всъдеходът пръхтеше тежко и едва-едва се приближаваше към сушата. Най-последно веригите му преодоляха окончателно последния водовъртеж, захрущяха по камъните и се закрепиха здраво на брега.

— Готово. Слизай!

Пред очите на тримата мъже се откри великолепната гледка на една дива и страшна в своята девственост природа. Те се намираха на стената на огромен конусовиден кратер, чието дъно беше запълнено от водите на новото езеро. На няколко места по стръмните стени на кратера, подобно на водопади, падаха буйни, пенливи порои. Високо над зъбатия хребет плуваха върху крилете на бързия вятър бели кълбести облаци и техните сенки пъплека като грамадни допотопни чудовища по скалите. Изкуственото слънце не се виждаше, ала хората веднага почувстваха палещия му дъх. Въздухът беше толкова влажен и топъл, че се дишаше трудно и потта веднага залепи тънкото бельо по гърбовете им.

— Ужасна горещина! — намръщи се Лазов. — Чувствувам, че се топя като снежен човек. Още малко и от мен ще остане само една локвичка вода. Имайте предвид, че човешкото тяло се състои от 70% вода и се съобразявайте с този факт!

— Процентът у тебе може да е и по-голям! — отвърна заядливо Бентам, докато се събличаше. Тялото му, навлажнено от потта, лъсна с атлетическото си телосложение като бронзова статуя на олимпийски състезател. — Предлагам да отидем до човека. Може би ще успеем да го свалим. Така ще спестим ново идване.

— Хъм, доста е стръмно — погледна към върха шведецът. — Но ако решите, ще дойда с вас.

До мястото, откъдето бяха паднали, нямаше повече от сто метра, ала пътят им трябваше да мине по склона на една страховита урва, осеяна с мокри и трошливи камъни. Геофизикът беше опитен планинар. По негово указание те се завързаха един за друг с тънко въже, направено от изключително здрава синтетична материя, въоръжиха се с по един алпийски бастун, взеха куките и чукчето и поеха нагоре. Пръв, като внимателно опипваше камъните, тръгна Бентам. След него по следите му стъпваше Светозар, а едрият шведец влачеше накрая и носилката. Трябваше често да спират. Горещината и хлъзгавите скали изискваха много усилия за всяка крачка. Връх Улмер не искаше така лесно да се даде на своите първи покорители. А те с голите си запотени тела представляваха една твърде странна картина на фона на тази необуздана природа.

— Забравихме нещо важно — каза Амер, когато тримата се събраха отново при една от многобройните почивки. — Ако не маски, то трябваше да вземем поне по една кърпа за нос. Трупът навярно много се е разложил.

— Наистина — призна Бентам. — Но да се върнем е изключено! — Още малко остана догоре.

Скоро те стигнаха до мястото на коварната скала, която беше ги пратила в езерото, и когато се изправиха облекчено, за да се огледат, веднага зърнаха на двадесетина крачки встрани трупа на човека от миналото, до самия край на пропастта. Над главите им като изневиделица се появи с тихо свистене една от торпилите на Одон. Тримата размахаха ръце. Чудната машина направи малък кръг и смешно се заклати, сякаш не одобряваше постъпката им.

— Хей, Одон! — провикна се Бентам. — Какви са тия фокуси?

— Той нали ни чува сега? — попита Светозар.

— Да. За съжаление разговорът обаче е едностранен. А биха могли да поставят вътре и предавател. Наистина не е толкова нужен, но би било по-интересно.

— Еди, представяш ли си? Появява се ненадейно пред теб такава машинка и ти казва: „Здрасти! Как се чувствувате?“ — и ти трябва съвсем сериозно да ѝ отговориш, защото иначе ще бъде неучтиво.

Приятелите весело се засмяха, но шведецът намръщено ги прекъсна:

— Другари, наблизо има мъртвец. Да уважим паметта му. Човекът е загинал може би като герой...

— Да, забравихме — каза с извинителен тон Светозар. — Но да вървим, ако сте си починали!

Бентам се спусна бързо напред и другите не успяха да го догонят. Така сръчно и ловко скачаха опитните му крака по скалите. Когато пристигнаха, геофизикът беше вече клекнал над трупа и го гледаше съсредоточено.

— Какво има? — прошепна запъхтян Лазов, като мъчеше да не диша толкова шумно.

— Млад човек — отвърна Бентам.

Ръцете му бързо и нетърпеливо забъркаха в джобовете на умрелия. Извадиха ръждясал нож, дребни металически монети. Върнаха всичко на мястото му. Най-сетне измъкнаха от един вътрешен джоб на неговата странна мушамена дреха голям кожен портфейл. Сбръчкани от влага банкноти, бележник, паспорт. Това беше съдържанието на портфейла.

— Ето! — възкликна тихо Бентам. — Джими Хари Кук. Роден на 19.8.1926 год. Жител на Нюйорк. Американец. Земляк значи. Но какво прави тук? — Геофизикът замислено вдигна глава. — Джими Кук? Това звучи твърде познато. Джими Кук? Ха! Атомният човек! Да, той е. Атомният човек.

— Какъв човек? — попита шведецът и се наведе през рамото му.

— Атомният човек.

— Хъм, че какво му е атомното? Слушайте, другарю Бентам, та той съвсем не мирише!

Бентам погледна шведеца, погледна трупа, пое дълбоко въздух през носа и на лицето му се откри силна изненада.

— Хей, Амер! Знаете ли, че вие направихте едно забележително откритие? Наистина това е твърде странно!

Той опипа дрехите на загиналия — съвсем сухи. Огледа скалите наоколо. Те бяха изпръхнали, което означаваше, че трупът вече доста време лежи открит под силното изкуствено слънце. Разкопча няколко копчета, които се откъснаха от изгнилите конци и пъкна ръката си под долната риза. Гръдните мускули бяха меки, отпуснати, топли като у заспал човек. Сложи ухо върху гърдите му, ала вътре не се долавяше никакво движение.

— Странно, много странно! — повтори геофизикът озадачен. — Да речем, че топлината на тялото е от слънцето, но да няма разлагане при тая страшна горещина — това е просто изумително. Наоколо всичко е почти сухо. Значи слънцето го пече най-малко от десетина часа. Не мога да си обясня.

— Еди — обади се предпазливо Светозар. — Ти сам ми казваше, че във въздуха над Антарктида не са открити никакви бактерии. Силният студ преди и силната горещина сега...

— Да — изправи се Бентам, защото краката му бяха изтръпнали от продължителното клечене. — Това трябва да е. Изглежда тук не са се появили още гниlostните бактерии и Атомният Джими е имал щастието да остане неразложен. Прекрасно, нали? Нашите учени ще се радват много на такова откритие. Трябва обаче веднага да им съобщим.

— Еди, но какво означава това име? Ти отгдето го знаеш?

Бентам извади от джоба си един малък фотоапарат. Докато правеше снимки на трупа и околните скали от всички страни, той разказа, че неотдавна, като се ровел из много стари вестници и списания, за да търси нещо писано за Антарктида, прочел в един Нюйоркски ежедневник, че техният сътрудник Джими Кук, наречен Атомният човек, изчезнал безследно при опитите с водородни бомби в Антарктида.

— Бях забравил за него — каза геофизикът, като отново прибираще апаратчето. — Не пишеше в кой край на континента е станало това и никога не съм предполагал, че ще го намеря в нашия район. Но нека се опитаме сега да го свалим до всъдехода!

Те внимателно положиха трупа върху носилката и здраво го превързаха. След това прикrepиха едно въже отзад и две на предните краища на носилката. Бентам и Светозар хванаха предните въжета и бавно тръгнаха надолу. Като държеше изпънато задното въже, шведецът предпазливо запуска тежкия товар зад тях. Носилката леко се плъзгаше по сипея, но Бентам често трябваше да измъква предния ѝ край, заседнал пред някой голям камък. Пътят надолу се оказа още по-тежък. Краката трудно намираха опора. Докато отначало тримата весело се шегуваха, когато някой от тях трябваше принудително да седне върху камъните, то с умората паданията така зачестиха, че скоро желанието им да се смеят изчезна. Намръщените им лица ясно говореха колко неприятно бе това съприкосновение с острите камъни. При това задухата в този огромен скалист котел, захлупен отгоре с влажния капак на облаците, свиваше гърдите им в нетърпимо гореща преса. Дори Бентам, неуморимият шегобиец, престана да се обажда, защото осезаемо чувствуваше как силите му го напускаха. Езерото и всъдеходът край него изглеждаха така близко, сякаш ако протегнеш ръка, ще ги достигнеш, но пътят водеше през много сипеи и много ронливи скали, които караха Лазов мислено да проклена минутата, в която беше забелязал върху екрана този тайнствен Атомен човек. Ала все пак и той като другите мъжествено понасяше всички трудности на това, както му се стори, безкрайно слизане. Те бяха силни мъже, чийто дух притежаваше устойчивостта на здравия и уравновесен характер. И колкото и мъчително дълъг да изглежда един такъв час, той си остава час и като всеки период от време неминуемо стига до своя край.

— Уф! — въздъхна Светозар, когато най-сетне спря до всъдехода и изтри с длан челото си. — Ще го запомня тоя Атомен Джими.

Голите им тела бяха мокри, като че ли току-що излизаха от езерото. Гърдите им дишаха тежко и прекъснато, ала те побързаха да настанят носилката в багажника на всъдехода. После сами се скриха в кабината, където горещината беше значително по-малка, макар климатичната инсталация, разбила се при падането, да не работеше. Летецът спеше. Амер допря ръка до лицето му.

— Може би е само контузен — каза той шепнешком. — Дано няма нищо счупено.

Бентам погледна към небето.

— Нашите приятели би трябвало да дойдат вече. Амер, обадете им се пак!

Шведецът сърчно нагоди малкия си телеприемател и скоро из диктофона заговори непознат глас:

— След няколко минути са при вас. Пригответе се! Затворете добре кабината! Сигнали не е необходимо да давате. С тях лети едно „око“.

Още гласът на човека от спасителната служба не беше заглъхнал, и над главите им врѣхлетя изведнѣж силно рѣмжене, сякаш врѣз тях се спускаше някакъв огромен разярен звяр. Бентам затегна бързо рѣчката на изходната врата. Тримата залепиха лица до стѣклото на купола и видяха как през облаците над езерото потъна бавно грамадното туловище на един от онези въздушни кораби, познати като летящи работилници и кранове. Той слезе ниско, съвсем ниско. Големите витла зареваха още по-силно и заковаха машината неподвижно на около пет-шест метра над всѣдехода. Долната част на летящия кран се отвори. Едни гигантски стоманени рѣце се спуснаха безшумно, спряха за миг, разтвориха се, после с изумителна за тази тежка машина внимателност подхванаха всѣдехода и като малко птиче го скриха в железните си лапи. Издигнаха го леко нагоре и влязоха заедно с плячката си в зиналия тъмен отвор. След минута спокойно и невѣзмутимо големият въртолет се дигна отново към облаците и сякаш през това време не беше ставало нищо, пое обратен курс.

Долу езерото все така мятеше неспокойните си води, пороите свличаха в него своите буйни гриви, а скалите се пукаха от влажната горещина, с която всемогѣщият човек беше разбудил техния хилядолетен зимен сън.

[1] Пеленгатор — уред, който чрез радиовълнови сигнали насочва самолетите при лоша видимост ↑

ДВЕТА ГОДИНИ НАЗАД...

Никой никога не е твърдял, че Джими Кук е глупав човек. Напротив. Всички негови познати го определяха като много способно момче и му предричаха бляскаво бъдеще. И той положително би постигнал бляскавото бъдеще, ако не беше тази непредвидена ранна смърт, която му донесе толкова неприятности.

Джими принадлежеше към така наречените самоиздигнали се хора. Неговият дядо беше готвач. Цял живот той мечта да има собствена гостилница, ала не успя да осъществи мечтата си и като наследство остави на своето семейство само името Кук^[1] и няколко пробити тенджери. На сина му обаче провървя. Той беше по-образован и сполучи да завладее сърцето на дъщерята на своя работодател. После можа да се сдобие с една малка кръчмичка, която след десетина години хитрост и пестеливост се превърна в луксозен ресторант в центъра на Чикаго. Пред ресторанта трептеше грамадна неонова фирма, а вътре свиреше първокласен оркестър.

Благосъстоянието на стария Кук нарастваше от ден на ден и това беше един от най-щастливите периоди в живота на Джими. Той посещаваше колежа, беше първенец на неговия баскетболен отбор, упражняваше се като боксьор и се учеше да харчи парите на баща си. Това щастие щеше да продължава може би още дълго, ако не беше се появила една от онези нечакани и внезапни превратности, които рядко могат да се предугадят, а често тласкат живота ни в нежелана насока.

Едно от големите гангстерски обединения, което притежаваше под една или друга форма много локали в Чикаго, бе хвърлило отдавна око на ресторанта на Кук, обаче изчакваше той да се развие и да си спечели постоянна клиентела. И когато този ресторант доби солидно реноме, когато започна да го посещава дори и търговския елит на града, един ден при бащата на Джими се явиха двама млади, елегантно облечени господа и му предложиха да купят ресторанта. Стариият Кук беше така изненадан от това предложение, че дори не обърна внимание на едрата сума, която споменаха купувачите. Като видяха, че

собственикът не е склонен да продава, любезните млади господа смениха изражението на лицата си и заявиха, че е по-добре сега да им го продаде на прилична цена, отколкото след две седмици сам да ги моли да го купят на половината стойност. Собственикът не можа да разбере какво искат да кажат и съвсем не взе това за сериозна заплаха, но беше така възмутен от нахалството им, че извика келнерите и ги изгони.

Още на другия ден в един от големите местни вестници се появи съобщение, че едно многодетно семейство, което се хранило в ресторанта на Кук, се отровило от развалено месо и умряло сред адски мъчения. Не закъсня да дойде и полицията. Тя направи дълго обследване и накрая установи, че не се е случило нищо подобно, ала никой вестник не отпечата опровержението, което Кук в стотици екземпляри разпрати до редакциите. За кратко време Кук изгуби три четвърти от постоянните си и най-добри посетители. Очевидно те не обичаха да ходят в ресторанти, където влиза полицията и където се готви развалено месо.

Скоро и случайните клиенти, които се отбиваха да обядват или да вечерят, започнаха с възмущение да стават от масите, недовършили храненето си и без да плащат. Някой незабелязано стриваше с крак върху килимите смрадливи бомбички — малки стъклени топчета, пълни със сяроводород, които ужасно миришеха на развалени яйца. Кук предупреди полицията, ала злосторникът не можа да бъде хванат. Такива бомбички се появиха и пред самия ресторант, така че минувачите още отдалеч запушваха носовете си и се отбиваха на другия тротоар. Горкият собственик не можеше да си намери място от мъка. И затова, когато видя веднъж двамата млади елегантни мъже да влизат отново в неговия кабинет, първата му работа беше да извика полицията. Този път младите мъже не промениха изражението на лицата си. Те спокойно останаха на мястото си, като не преставаха да го увещават да им продаде ресторанта, докато бяха арестувани. Дори и след това те се сбогуваха най-любезно с изпълнения от жажда за мърт Кук. А вечерта се случи нещо страшно. От някаква профучала по улицата кола изхвъркна една ръчна граната и с трясък разби цялата фасада на ресторанта — и големите витрини, и неоновата фирма, и въртящите се стъклени врати.

На другата сутрин Кук стоеше пред развалините, побелял и състарил се за една само нощ. Изведнъж пред него изникнаха двамата елегантни млади господа.

— Хъм, неприятна работа! — цъкна единият печално с език.

— Ама... как? Нали вие... бяхте арестувани... — едва успя да промълви Кук.

— Пуснаха ни. Та ние сме само честни купувачи! Но не мислете, че ви се сърдим за това. Как е сега, ще сключим ли сделката?

Кук ги изгледа, махна отчаяно с ръка и ги покани да влязат.

— Вие разбирате, при това положение не можем да ви предложим предишната цена — говореше му любезно единият, докато отиваха в канцеларията. — Трябва да правим ремонт, клиента нямаме...

Две седмици по-късно Кук разпродаде и другите имоти, които имаше, и напусна злощастния за него град. Преди това той отиде да се прости с любимия си ресторант, за който беше получил едва една трета от парите, вложени в него. Ресторантът имаше отново предишния си вид, неоновата фирма сияеше сега още по-ярка и по-голяма, а вътре бе пълно с посетители, защото няколко вестници едновременно чак сега поместиха опровержението за случката с многодетното семейство и посветиха не малко възторжени редове на този стар и реномиран локал.

Кук реши да възстанови своя живот в Нюйорк. Ала годините бяха тежки и той не беше вече така млад и предприемчив. Опита се да играе на борсата, но там имаше много и по-големи хитреци от него. Загуби. Вложи останалите си пари в едно акционерно дружество, което неочаквано скоро фалира. Ударите се сипеха един след друг върху нещастната му глава и тя не издържа. Наложиха се да приберат собственика ѝ в една от известните нюйоркски лудници. Няколко месеца преди това бе починала вярната му и добра съпруга.

Така в един хубав слънчев ден нашият Джими се озова сам из улиците на многомилионния град. А кариерата му започна по един твърде рядък и особен начин.

След като дълго време напразно търси работа и обувките му, марка „Саламандър“, се разкривиха от ходене, той привърши и последния цент от наличните си пари. А когато за пръв път остана един цял ден гладен, мозъкът му ненадейно заработи самостоятелно. И

понеже у него все пак беше останало нещо и от работливия му дядо, и от находчивия баща, там се роди и първата му идея.

Както си вървеше по едно от най-оживените авенюта на центъра и потънал в тъжни размисли, дъвчеше последното парче тютюн, той понечи разсеяно да се изплюе, ала от глад слюнчените му жлези излъчваха вече някаква много рядка и обилна течност, която не можа както обикновено да изхвъркне надалеч, а падна върху бомбето на дясната му обувка. Джими загледа с досада обувката си и потърси парче вестник, за да я изтрие. В този момент един глас го накара да вдигне глава.

— Заповядайте да ви лъснем обувките, господине!

Джими видя, че случайно бе спрял пред едно малко дюкянче за лъскане на обувки. Гласът принадлежеше на някакъв опърпан човек с изпито лице, върху което беше легнало кисело и недружелюбно изражение. Джими помисли за миг, поколеба се, после влезе усмихнат в дюкянчето, макар да нямаше пукната пара в джоба. Седна на високия стол и ваксаджията с охкане се преви над мръсните му обувки.

— Какво ти е? — попита Джими.

— Не знам. Има нещо в стомаха ми...

— Та бъди щастлив! Аз например от два дена нямам нищо вътре.

— Как? Нямате ли пари да платите? — стъписа се ваксаджията.

— Нямам — засмя се Джими. — Но ти лъскай, а ще ти платя с една идея.

Няколко дни наред след тази случка Джими се разхождаше важно нагоре-надолу по улицата, дъвчеше големи парчета от най-долнокачествения моряшки тютюн и ловко изплюваше от време на време чернокафявата лигава течност върху обувките на някой минувач. После светкавично сваляше шапка и пускаше в ход цяла серия изискани извинения. Минувачът обикновено глухо изругаваше и бързаше да влезе в малкото салонче на ваксаджията. Вечер късно Джими също влизаше при него, за да получи процентите си от така неочаквано нарасналата клиентела. Те бяха и първите пари, които Джими спечели със собствен труд.

Ала това не продължи дълго. Джими ясно съзнаваше, че тази професия никак не подхожда на неговия интелект и докато се разхождаше и плюеше, мъчеше се да обмисли вече втората си идея.

Той беше щастливец и затова не се наложи дълго да насилва несвикналата си да размишлява глава. Случаят му помагаше. Щастливият случай. Той играеше винаги много голяма роля в неговия живот. А колкото и странно да е, понякога този щастлив случай, който така жадно очаква в живота си всеки мечтаещ за кариера американец, се явява и под формата на плесници. Как е възможно? Убедете се сами!

Щастливият случай се яви в десетия ден на неговата кариера като „професионален заплювач“, както той наричаше своята твърде необикновена професия. По-късно Джими се убеди, че тя не беше чак толкова необикновена и че съществуваше в Америка доста отдавна под една или друга форма.

Та в този прекрасен ден Джими както и преди се разхождаше бавно с ръце в джобовете, дъвчеше своя тютюн, напрягаше ума си, а да изцеди от него новата идея, и плюеше. Ала, унесен в мислите, той не прецени правилно един от поредните си клиенти. Плю, видя кафявия сок на тютюна да се залепва върху една евтина лятна обувка от протритата бяла кожа, протегна машинално ръка към периферията на шапката си за извинение и в този момент получи плесницата, за която споменахме. Една обикновена мъжка плесница, нито много силна, нито много слаба.

— Ехей! — провикна се Джими, смръщи нос и изруга.

От другата страна на лицето му звънна втората плесница. Джими не беше свикнал да получава такива подаръци, без да се отплати най-малко със същото. Този път изненадата го накара да бъде по-щедър. Пред очите му се мярна едро възгрубичко мъжко лице. Ръката му се стрелна с боксърски навик и миг след това човекът, който беше го ударил, се просна на улицата.

— Нокдаун — обяви самодоволно Джими, като видя, че човекът с мъка и пышкане правеше опит да се изправи и поиска да се отдалечи на подходящо разстояние. Обаче една чужда, не съвсем ласкава ръка го хвана за рамото.

— Елате с мен! И вие също — обърна се полицаят към другия, който с болезнена гримаса опипваше долната си челюст.

Ами сега? Джими не обичаше полицията и знаеше, че може би и тя ще намери в неговата професия известно основание да не го обича. Той се огледа, ала изход нямаше. Наоколо възбудено шумеше тълпата и гневните ръкомахания бяха отправени все към него. Полицаят

спокойно разпитваше очевидците, но те се оказаха толкова много, че той предложи на няколко от тях да заповядат до участъка, за да дадат своите показания. Това предложение като че ли изведнъж охлади техния граждански ентусиазъм и докато полицаят се обърна, за да посрещне полицейската кола, която пристигна с пронизително виене, очевидците се разбягаха на всички страни. Охраненият блюстител на реда вероятно бе свикнал на такива произшествия, защото то не му направи никакво впечатление и той все така спокойно натовари двамата арестувани в колата. Големият джип отново заквича като сгазено куче и се понесе из нийоркските улици.

Мозъкът на Джими трескаво заработи. У хладнокръвните хора, а Джими Кук беше от тях, в такива минути мозъчната енергия се удвоява. То е нещо като вдъхновението у поетите. Затова тези хора, хладнокръвните, винаги преуспяват. Така в този момент на умствен подем, когато пред очите му се стрелкаха магазини и хора, когато воят на сирената се въртеше като свредел в ушите му, се роди и втората негова идея.

— Вие защо плюете по улицата? — запита го в участъка един астматичен и склонен към затлъстяване началник, който само във възгледите си имаше може би прилика с храбрите шерифи от миналото, когато неговото отечество още не беше обетована земя. — Нали знаете, че това е нарушение на обществения ред и е наказуемо?

— Забележете, господин началник — отвърна Джими с тон на оскърбено достойнство, — аз не плюя, а заплювам. Да, аз си позволих да заплюя този гражданин и всеки истински американец би постъпил като мен, защото този човек е комунист.

— Но позволете — възмути се гражданинът, — та аз въобще не ви познавам, както положително и вие не ме познавате.

— Това няма никакво значение — рече важно Джими.

Полицейският началник озадачено прелистваше документите им. Той не бе очаквал такъв обрат в този така делничен случай на обикновено сбиване.

— А вие откъде знаете, че този гражданин е комунист?

— Видях го, като излизаше от едно комунистическо събрание.

— Никога не съм бил на никакви събрания. Моля дайте доказателства!

— Ще ги дам, ако стане нужда.

— Тихо, господа! — намеси се полицейският началник. — Този въпрос ще бъде разгледан от ФБР^[2]. Вие, господин Кук, сте свободен, а вие — той стана с мъка иззад бюрото и се постара да заеме съдийска поза. — Вие ще платите десет долара глоба, загдето сте причинили сбиване на улицата.

— Но как така?

— Моля без възражения!

Началникът знаеше как да се отнася с комунистите. Той имаше основание да вярва на Джими Кук, защото прочете в паспорта му, че е завършил колеж. Другият не бе завършил колеж, а и по занятие беше работник. Не е ли това вече достатъчно подозрително?

След няколко дена Джими бе извикан пред местната комисия за разследване на антиамериканска дейност. Там той потвърди, че е видял този човек да излиза от едно събрание, където говорели комунистически оратори и където се събирали някакви подписи против войната. (В интерес на истината трябва да кажем, че Джими действително в една от своите безцелни разходки беше се натъкнал на такова събрание.) Благодариха му сърдечно и го похвалиха като добър патриот. После в коридора го застигна един от членовете на комисията. Предложи му да се поразходят. Джими прие неохотно и остана нащрек. Той все пак се чувствуваше гузен. Досега беше лъгал само баща си, когато му искаше пари, приятелките си и учителите в колежа.

— Вие сте един истински американец — каза му членът на комисията. — За съжаление те са така малко. А ние се нуждаем от помощта на всеки честен човек, за да можем да се борим успешно с комунистите. Сам знаете каква напасть са те за нас.

Още дълго му говори той все в този дух. Влязоха в един бар, където той щедро разтвори кесията си. Разговорът продължи и стана още по-приятен, когато го обгърна ароматът на множество ястия и напитки. Така в продължение на няколко часа Джими се запозна с истинския лик на враговете на неговата Америка — комунистите. Порано той само бе чувал за тях. Сега разбра, че трябва да ги мрази и най-важното, разбра, че покрай това могат да се печелят и добри пари.

От тази среща започна възходът на Джими Кук. Той се явяваше вече често пред комисията за разследване на противоамериканската дейност като свидетел при различни процеси. Изнасяше там сензационни факти за комунистическата дейност на хора, които никога

не бе виждал, и помагаше те да бъдат осъдени в името на Америка. За това, естествено, му се заплащаше твърде щедро. Джими знаеше, че някои наричат това лъжесвидетелствуване. Но нали светът без лъжа не може? Нали всички хора лъжат? Значи не е важен начинът и поводът, щом същината е една и съща. При това не всяка лъжа се плаща така добре и не всяка лъжа служи на такъв идеал като великата идея за освобождаване на Америка от комунистите. А в края на краищата в една истински свободна страна всеки има право да лъже, както си иска.

Така разсъждаваше Джими и беше щастлив. Вестниците споменаваха името му, сочеха го за пример на всички още неосъзнати американци, а един от тях отиде дори още по-далеч, като му предложи да работи в неговия политически отдел. Джими не се поколеба. Имаше вече значителен опит в демаскирането на комунистите, можеше да пише със сравнително малко правописни грешки и това се оказва решаващо. Така Джими стана журналист.

Той се отнесе сериозно към новата си професия, макар често в пристъпи на откровеност да съзнаваше, че тя малко се отличава от първата, която наричаше „професионален заплювач“. Още с постъпването във вестника той реши, че трябва да прочете поне „Комунистическия манифест“, щом иска да изгради от себе си специалист по антикомунистическата пропаганда. Ала все не му оставаше време за това. Дните летяха, страниците на вестника чакаха статии, които трябваше да бъдат интересни, смайващи с нови разкрития. За това нещо се изискваше повече фантазия, отколкото знания. А фантазия той имаше. Тя водеше началото си още от дядо му, който винаги пред очите си бе виждал в пълни подробности малката кръчма, към която напразно цял живот се стремя. Бащата усъвършенствува родовата фантазия с повече смелост, придаде ѝ размах и тя се яви най-сетне у сина като мощно оръжие в борбата за съществуване, като една малка златна мина.

Има хора, които притежават чувство за мярка. За такива хора едни казват, че са културни и възпитани, а други ги наричат ограничени и прости. Това е въпрос на разбиране. Безспорно обаче за Джими Кук беше, че с мярка пари не можеш да печелиш. И макар някои да го обвиняваха, че в статиите си не знаел мярка на лъжите, те му донесоха едно малко кокетно апартаментче, купиха му и скромна, но солидна лека кола. Джими дори замисляше да се ожени, когато

ненадейно хората на голямата политика заговориха за мирно съжителство между различните социални системи.

Това беше страшен удар върху неговата кариера. Антикомунистическите статии станаха непопулярни. Хората започнаха да се мръщят, когато срещнеха името му. Завистливи колеги подхвърляха, че бил неудобен за вестника. Но Джими Кук притежаваше още една черта. Беше схватлив и имаше тънък усет за новите ветрове, които подухват между небостъргачите. Той чувствуваше, че всичко това е временно, сви знамената за по-благоприятни дни и се огледа около себе си. Някъде в Европа заседаваше международна конференция за мирно използване на атомната енергия. Над атолите в Тихия океан през месец гръмваше по някоя атомна или водородна бомба. Из улиците на Нюйорк рекламираха атомни запалки и козметични помади с белязани атоми за разхубавяване. Неудържимо настъпваше атомният век...

Джими трескаво събра от будките един куп популярни брошури по разбиване на атомното ядро и неговото бъдеще, прочете ги за една нощ, а останалото предостави на фантазията си, която щедро подхранваше с петдесет градусово уиски. И на другия ден осъмна като специалист по атомните въпроси. Една след друга цъфваха на страниците на вестника неговите нови, както той с гордост ги наричаше „радиоактивни“ статии, подписани със странното име Атоммен^[3]. В тях се разказваше за атомни влакове и подводници, за оръдия и детски колички, за полети до Марс и за превръщането на живака в злато.

Веднъж обаче при себе си го извика един известен и влиятелен сенатор, с когото Джими се познаваше от комисията за разследване.

— Слушай, момче! — каза му сенаторът. — Това, което вършиш, е празна работа. Не погубвай таланта си и не забравяй, че служиш на Америка. Борбата с комунистите не трябва нито за миг да отслабва. Ако е неудобно сега да се пише по вестниците както преди, трябва значи да намерим нови форми. Напиши една книга, научна книга против комунизма! Ти можеш, а ние сме насреща за материална и морална помощ.

Джими се замисли. И никога не беше мислил толкова дълго за нещо. После написа заглавието на книгата „Атомът — естествена смърт на комунизма“. Това трябваше да стане един философски труд,

който да избухне като бомба над главите на всички комунисти. В нея той щеше да докаже, че атомната революция ще унищожи социалната революция, като премахне нейните корени — глада и мизерията.

Атомният човек Джими не се усъмни нито за миг, че ще може с успех да работи в областта на философията. В една страна, където генерали ставаха ректори на богословски университети, а продавачи на жартиери — президенти, разбира се, всичко е възможно. Ето защо ние също не бива да се съмняваме, че той би завършил книгата си, ако отново не беше му се случило нещо непредвидено.

В началото на януари съобщиха, че ще се проведат нови изпробвания с атомни и водородни бомби в Антарктида. Джими смело се приготви за път. Редакцията изпращаше своя специалист да отрази в снимки и репортажи това знаменателно събитие...

Самолетът излетя от Нюйорк и колкото по-на юг отиваше, толкова студът ставаше по-остър. И така Джими след едноседмично пътуване се намери сред необятните снежни простори отвъд Южния полярен кръг. Той беше добре екипиран и духовито се надсмиваше на своите колеги от провинциалните вестници, които едва се движеха в дебелия кожуси. Джими беше човек на атомната ера. Носеше един бежов спортен костюм от плътна мушама, под чийто хастар се разпростираха като паяжина тънки реотанови жички. Няколко електрически батерии, пришити от вътрешната страна на дрехата и панталона, осигуряваха на тялото една приятна умерена температура. А в джоба си той носеше две тубички с таблетки против лъчевата болест, която причиняват радиоактивните излъчвания на атомните бомби. Някои се опитваха да го убедят, че не бива да разчита на тези таблетки, широко рекламирани от един частен аптекар, но Джими вярваше в науката. Глътна няколко таблетки и реши, да отиде колкото се може по-близо до мястото на експлозиите, за да направи най-хубавите снимки за своя вестник. Това решение го отведе с един хеликоптер на връх Мария Луиза Улмер — най-високия връх в Елсуортовата земя.

Наближи очакваната със страх и нетърпение минута. Ниско на хоризонта грееше оскъдното лятно слънце. Въздухът, сух и прозрачен, звънеше ситно като стъкло под напора на нестихващия денонощно вятър. Джими сложи нови батерии в дрехите си. Антарктическото лято много приличаше на зимата в Аляска и също като нея пълзеше с

неприятно студени пипала по кожата. На самия връх, зад солидна барикада от лед и оловна ламарина, няколко смелчаци бяха инсталирали филмови камери.

— Хей, Джими! — викна един от тях. — Не прави глупости и ела в прикритието!

Джими го чу, ала само махна с ръка и бавно продължи да слиза по южния склон на върха, по склона, който беше обърнат към безкрайния бял полигон. Огромни глетчери бяха направили могъщите плещи на върха гладки, като излъскан паркет. Джими стъпваше тежко, за да могат железните шипове на обувките му да се забиват в леда. На една малка площадка той разпъна триножника и закрепил здраво краката му. След това нагоди апарата, седна на едно сгъваемо столче, пална цигара и залепи очи до окулярите на един специален бинокъл с тъмни химически стъкла за предпазване на очите. Не се виждаше нищо, освен една далечна хълмиста степ, покрита със синкави ледове и твърд зърнест сняг, едно изцъклено, мъртво небе над нея и една тишина, в която зъзнеше вятърът над погребаните векове. Някъде из безкрая забръмчаха тихо самолети. Джими не можа да ги види. Той сложи пръст върху бутончето на апарата и затаи дъх, без да сваля бинокъла. Изведнъж в стъклата блесна ослепителна светлина, сякаш бяха насочили в лицето му прожектор. После нещо го блъсна в гърдите, земята се огъна под него, адски грохот притисна главата му, завъртя го в безумен вихър и го хвърли някъде надолу, надолу, където свършва животът и започва безмълвният студ...

Джими скоро се свести. Замърда клепачи, ала не можа да разбере отворил ли е очите си, или не. Огромно и черно, нещо притискаше до болка очните му ябълки, като че ли искаше да ги забие в мозъка му.

— Умрял ли съм? — запита се Джими с тревога. — Но аз мисля! Навярно хората мислят и на онзи свят. Това е ужасно!

Протегна изтръпнала ръка. Пръстите му опряха в една хладна и твърда като камък стена, която го обграждаше от всички страни. Лед? Жив погребан? Джими изрева като животно, надигна се, блъсна главата си в леда и бясно заудря по стената на своя зловещ ковчег. Удряше и викаше, докато по ръцете му плъзна топла кръв, а гърлото се задави в раздиращи спазми.

— Умирам! — изхлипа той и падна отмалял върху студеното си ложе. — Господи, какво сгрехих, та ми прещаш такава смърт?

Сети се, че не беше се молил още от времето, преди да умре баба му, готвачката. И сега не можеше да си спомни никаква молитва.

— Прости, господи! Прости, господи! — зашепнаха неудържимо и безсмислено устните му. В този напрегнат живот нямаш време и да се сетиш за бога. Той бе мислил и за атомите, и за комунистите, а бога бе забравил. И ето сега смъртта! Неочаквана и ужасна!

Постепенно Джими се посъвзе. Гладът и студът бавно почнаха да сковават краката му. Батериите не можеха да надвигат смъртоносния дъх на ледовете. Колко време вече лежеше тука? Часовникът на ръката му не се чуваше. Той пребърка с охкане джобовите си. Нямаше нищо в тях, което можеше да се яде освен таблетките против лъчевата болест. А гладът непрестанно се усилваше. Джими съзна, че е погребан тук, далеч от хората, безвъзвратно и завинаги, под глетчерите на тази дива и негостоприемна страна. Кой можеше да го намери? Кой можеше да го спаси?

Казват, че бялата смърт била приятна. Но той се намираше в непрогледна и гъста като въглищна кал тъмнина. Глад и студ.

С последни сили Джими отново се развика и заудря с ръце и крака по леда. Но гласът му беше отпаднал, а мускулите едва се движеха. Залепи ухо до стената. Чуваше само ударите на собственото си сърце, което се мятеше обезумяло в гърдите. Той притихна, полежа известно време, загубил съзнание, после внимателно вдигна тубичката с таблетките към устата си. Изсипа ги наведнъж и започна бързо да ги дъвче. Бяха кисели и тръпчиви като прокиснато вино. Но той ги гълташе с тъпото и безразсъдно удоволствие, с което осъдените на смърт поглъщат последната си храна. Прилоша му. Тъмнината пред очите му се олюля. Някакви светли пламъци я разкъсаха, лумнаха ту тук, ту там, пръснаха се в милиони червени светулки и също така внезапно угаснаха.

Горе, където виеше вятърът и небето тръпнеше над безнадеждно скованите простори, ходеха човеци в дълги кожени палта и загрижено оглеждаха бялата, бездиханна равнина.

— Разместване на ледниците.

— Горкият Джими!

... На другия ден един от големите нюйоркски вестници излезе с огромно туширано заглавие над първата си страница: „Умря Атомният човек!“ Следваше снимка и разказ за героичната смърт на загиналия в

изпълнение на служебния си и обществен дълг журналист Джими Кук.
И пак: умря Атомният човек!

Главният редактор знаеше, че такова заглавие ще удвои тиража на броя.

[1] Кук — на англ. готвач. ↑

[2] *ФБР* — федерално бюро за разследване на
противоамериканската дейност. ↑

[3] Атоммен — атомен човек (англ.) ↑

ДОБРЕ ДОШЪЛ, ДЖИМИ КУК

В обширната зала беше тихо и прохладно. Бентам погледна ръчния си часовник. Какъв ден е днес? В малкото каренце на циферблата стоеше: вторник, 25.XI.2151. Значи двеста години е пролежал под ледовете? Той отново спря поглед на човека, който лежеше неподвижно върху бялата лабораторна маса. Двеста години! Незавидна съдба. Геофизикът се усмихна с кротка печал. През това време колко хора бяха живели, бяха се борили, бяха също така умирали. Смъртта си оставаше неизменната и неумолима победителка. И така е по-добре. Но как не му се умира на човека! Ето той е сега на петдесет, изминал е едва една трета от жизнения си път и много рядко образът на смъртта спохожда мислите му. Рядко, въпреки че той е геофизик и очите му по-често са отправени към миналото на тая земя, която беше родила човека. Ала когато се замисляше върху смъртта, когато срещаше в дълбоките земни недра останките на отдавна измрели същества, така му се искаше понякога светът да е устроен по друг начин, да можеше всичко както е без начало и без край, да е и едновременно. Това беше винаги една родена от скръбното съзнание за преходност горестна мисъл, която обикновено завършваше отново с усмивка. Ако нямаше минало, не щеше да има и бъдеще. А човекът е винаги готов заради неизвестността на бъдещето да приеме и съжалението по миналото.

След усмивката следваше учудването. Откъде се вземат такива мисли у него? Той е една деятелна, кипяща от живот натура, с несломима бодрост и жизнерадост, с безброй планове в главата и с достатъчно енергия в сърцето за тяхното осъществяване. Може би именно мисълта за смъртта ражда бурния живот? Печалното е, че ето този човек например, който сега почива върху масата, е тръгнал да търси живота, а е намерил смъртта.

Бентам се загледа в тъмното синкаво лице. Имаше хубави черти и вероятно този момък е бил някога интересен човек. Да, а сега е останка, изкопаемо от миналите векове...

Навън пред вратата на лабораторията отново зашумяха множество гласове. Влезе Светозар, ядосан и зачервен.

— Слушай, Еди! Не мога да се разправам с тези журналисти. Нахални са като конски мухи.

— Защо ще се разправяш? Просто няма да пускаш никого, докато не дойде комисията.

— Но как? Те си знаят само едно: техен дълг пред обществото било колкото се може по-скоро да го информират за всяко интересно събитие.

— Горкият Джими — рече Бентам в тона на предишните си мисли. — Остава му поне утехата да бъде едно интересно събитие. А ти, приятелю, все пак не пускай никого! Ако стане нужда да се боксираш, повикай и мен! Знаеш, че обичам бокса. И не давай никакви обяснения!

Светозар поклати безнадеждно глава и се упъти към изхода, където глъчката беше се усилила. Внезапно вратата се отвори и няколко души влязоха едновременно в лабораторията. Зад тях напиряха още хора с филмови и фотографически камери в ръце.

— Но, другари, моля ви се! — викна отчаяно Светозар.

— Ние сме от Москва — отвърна един възрастен мъж, чиито коси бяха необикновено буйни и на къдрици падаха почти до раменете му. Той протегна ръка на слисания Светозар, после с бързи крачки приближи до лабораторната маса. Светозар се спусна към вратата и енергично я затвори под носа на групата журналисти, които продължаваха да изразяват шумно своето възмущение.

— Много е топло тук — каза човекът с буйните коси. — Веднага да се промени температурата!

Той съблече горната си дреха пред очите на недоумяващия Бентам, свикнал вече с новия климат на Антарктида. Неколцината мъже, които следваха възрастния човек, направиха същото, после разтвориха донесените куфари и заизваждаха от тях бели стилонови престилки, маски, различни апарати, купища инструменти. Докато Бентам успя да завърти контакта на климатичната инсталация, лабораторната зала вече се изпълни с острата миризма на дезинфекциращо средство, с което един от новодошлите пръскаше намерения труп и всички предмети около него. Облечени в престилките, със запретнати ръкави и почти невидими ръкавици,

хората от комисията пристъпиха към работа. Съблякоха всички дрехи на загиналия, обляха голия труп с някаква течност, започнаха да го оглеждат. Пръстите им сръчно опипваха мускулите, костите на черепа, на крайниците и гръдния кош, потъваха в мекия корем, за да доловят очертанията на вътрешните органи. Всички мълчеха напрегнато и само по лицата на медиците се усилваше изразът на нескривана изненада.

— Просто ме обхваща страх — наруши тишината възрастният човек с буйните коси, като дълбоко изпъшка. — През живота си не съм срещал такъв труп. Да предположим, че тук няма гнилостни бактерии, да предположим още хиляди неща, и пак не мога да разбера. Този човек като че ли е умрял преди минута. Вие какво ще кажете? — обърна се той към по-младите си колеги. Но те само вдигнаха рамене, а изумлението им нямаше нужда от потвърждение.

— Готов съм да отстъпя и титлите си, и всемирната си награда на този, който ми даде задоволително обяснение — продължи човекът замислено и Бентам едва сега се сети, че това е световно известният физиолог академик Северски, един от малцината носители на всемирната награда за медицина, чийто образ той неведнъж бе виждал на екрана на своя домашен телевизор, по вестниците и списанията. Московчани бяха навярно и другите, защото предпочитаха да говорят на руски.

— Вие сте академик Северски, нали? — попита Бентам, зарадван от възможността да се запознае с големия учен.

— Да, уви! — отговори Северски с небрежна шеговитост. — Сега обаче това няма никакво значение. Вие ли открихте трупа? Какво знаете за него?

— Малко. Загинал е при опитите с водородни и атомни бомби. Журналист. Изглежда не е пострадал пряко, а само е попаднал някак под ледовете.

— Дали не се дължи и на облъчването? — зададе Северски колеблив въпрос по-скоро на себе си, отколкото обърнат към другите. — Невъзможно! Действието на почти всички видове лъчи е изучено доста добре.

Колегите му отново вдигнаха рамене. В лабораторията цареше напрегната тишина. Този труп представляваше за тях такава загадка, че всеки неволно очакваше да се случи нещо ей така, изведнъж, макар да

съзнаваше, че не може да се случи нищо извън това, което те сами биха направили.

— Другарю Северски — възкликна ненадейно един от помладите му сътрудници, който имаше много светли очи и дръзко, почти момчешко лице. — Вижте как странно е желирана кръвта!

Той беше направил на крака на загиналия близо до стъпалото един съвсем малък разрез и леко натискаше с пинцета кожата. От разреза се изцедиха няколко капки необикновено гъста, но ясно червена като нормална артериална кръв течност. Всички наведоха глави над крака.

— Дааа — проточи академикът и отметна с глава дългите си коси. — Кажете какво мислите вие, другари! Хайде, докторе, да чуем твоята хипотеза!

— Нямам никаква хипотеза — отвърна младият учен и както лицето, така и гласът му беше по момчешки смел и звънък. — Аз бих му прикачил изкуствено сърце, бих се опитал да разреда кръвта, бих я източил под налягане, след това ще му пусна нова кръв, ще впръсна пет ампули витастимулин К и ще чакам той да ми каже: добър ден, докторе.

— Хубаво нещо е младостта — каза усмихнат Северски. — Зная, докторе, че ти си съживил не един мъртвец, но мисля, че има разлика дали той е умрял преди ден-два, или преди двеста години.

— Вие сам признахте, че изглежда като да е умрял преди минута.

— И сега признавам, но все пак...

Замълчаха отново, потънали в трескави догадки и предположения. Само младоликият доктор като че ли не можеше да мисли спокойно с отпуснати ръце. Той откъсна внимателно парченце кожа от разреза на крака и я лепна върху едно стъкълце. Извади от своя куфар един портативен микроскоп с електронен екран и постави в него препарата. На екрана светнаха няколко уедрени клетки човешка тъкан.

— Изумително! Ето, другарю Северски, напълно нормална клетка! Нито следа от замръзване. Водата не се е заледила, а се е желирала. Никаква повреда на кръвоносните съдове, протоплазмената обвивка — здрава.

— Хъм — Северски дълго се визира в микроскопа, после погледна към Бентам не без известно подозрение. — Кажете, другарю, наистина ли намерихте този труп под ледовете?

Геофизикът неволно се изчерви.

— Но как може, другарю Северски? Нима мислите, че...

— Не, моля ви се, аз не исках да ви обидя. Всичко това е така необяснимо и загадъчно, нали разбирате? Тогава, другари — обърна се той с колебание към колегите си, — не ни остава нищо друго, освен да предположим, че... Простете, мен просто ми е трудно да го изрека... Че тук се касае за един необясним засега случай на анабиоза.

— Точно така! — потвърди звънко младият доктор. — Всички признаци говорят за това.

— Невъзможно! — възкликна един мургав мъж, в чиято възжълта мургавина се долавяше недалечно родство с някои представители на китайската раса. — Повече от двеста и петдесет години учените се занимават с анабиозата. Доказано е недвусмислено, че естествената анабиоза при по-висшите същества е въобще изключена.

— Няма невъзможни неща — каза вече по-твърдо Северски. — Защо, професоре, не предположите, че под влиянието на редица неща, които засега не са ни известни, както не са ни известни и точните обстоятелства, при които е настъпила смъртта... Защо не предположите, че е настъпило именно това, което ние напразно се стремим да постигнем вече толкова време? Ако можеше да възкресим този човек, той би ни казал вероятно интересни неща. Но струва ми се, че и така ще ги узнаем, като изучим добре трупа. И... може би това ще ни доведе до едно ново крупно откритие. Та вижте, нима всичко това не ви прилича на истинско анабиотично състояние?

— Не зная, може би... — измънка професорът. — Нека проверим състава и състоянието на кръвта, нека видим добре кръвните и мускулни клетки!...

— Другарю Северски — намеси се с юношеска възторженост младият доктор. — Позволете да опитам! Дори нищо да не стане, трупът няма да се повреди от това.

Старият учен се усмихна:

— Чувате ли го как се изразява този млад човек? Дори нищо да не станело. Вие, момко, като че ли не допускате тази възможност? — лицето му изведнъж стана сериозно. Други мисли бяха прекъснали снизходителната му насмешка. — Естествено, би могло да се опита. Но докато го пренесем до Москва или дори в най-близката специална

клиника на Огнена земя, вероятно ще стане още по-късно. Вие знаете, че при неподходящи условия за възвръщане живота от анабиотично състояние смъртта е въпрос на минути.

— Аз бих могъл и тука. Всичко най-необходимо нося със себе си. Ей сега ще изтичам до колата.

Северски отвори уста да го спре, но хирургът беше вече изхвъркнал навън.

— Е — каза той, като вдигна победен ръце. — Не ни остава нищо друго, освен да се приготвим да му асистираме. — Той огледа критично голямата лаборатория, която беше предназначена за съвсем други научни цели. — И тука може. Каквото и да направим, пакост поне няма да бъде.

След няколко минути само лабораторията заприлича на истинска операционна зала. Петимата учени от Москва с помощта на трима местни лекари намазаха целия труп с летлива ароматична течност, разопаковаха големите стъкленици с кръвна плазма и биологичен разтвор. Малката подвижна масичка, привлечена до главата на загиналия, се покри с безброй лъскави инструменти.

— Пригответе витастимулина! — викаше тихо, с привичен делови тон младият хирург, който обаче само на вид беше млад. — Трябва ми облъчител. Има ли?

— Има. Донесоха го — отвърна един от местните лекари.

— Слушайте, Зинов! — каза глухо през маската си академик Северски, като видя, че хирургът избираше в дезинфекционния барабан един по-едър скалпел. — Опитайте по-напред само с разреждане на кръвта! Нека пробваме и сърцето му!

— Прав сте, другарю Северски.

Хирургът сръчно инсталира апарата за преливане на кръв, изпъна прозрачната му еластична тръбичка, срязва широката синкава вена на ръката на загиналия и полека напъха в нея тръбичката. В дясната ръка забодя само една контролна игла, след това включи апарата. Стрелката на малкия манометър затрептя. По тръбичката бавно затече прозрачна течност.

— Сложете още две ампули в разтвора! Дайте сега облъчителя!

Двама от асистиращите привлякоха до масата високия статив на облъчителя, който приличаше на обърната надолу метална вана с размерите на човешкото тяло, и го закрепиха над трупа.

— Пускай!

Само едва доловимо зумтене показа, че облъчителят е влязъл в действие. Ала от вътрешната страна на неговия коритообразен корпус се заизливаха невидимите лъчи, които проникваха през кожата до последната клетка на тялото и там се превръщаха в живителна топлина.

— Увеличавам налягането — каза хирургът.

От вената на дясната ръка през контролната игла капнаха няколко капки, а след известно време те зачестиха и се превърнаха в тънка струйка кръв. Мургавият професор подложи там голяма стъклена колба. Минутите и часовете минаваха в напрегнато мълчание. По челата на учените заблестя пот. Зинов гледаше разтревожен съда със специалния разтвор, който беше се почти изпразнил.

— Дайте кръв! — реши той изведнъж. — Три литра. Но пригответе повече!

Професорът поемаше вече четвъртата колба, пълна с изтеклата от вената кръв. Тя беше станала по-рядка и по-червена. Той сипваше в колбата консервиращ препарат и бързо я запечатваше. Тя щеше да послужи за много и много изследвания.

— Още! — викаше нервно хирургът. — Още! Усилвай облъчването! Две ампули витастимулин К!

Витастимулин — едно велико откритие на човешкия ум! Универсално средство за общоклетъчно стимулиране на организма. С няколкото свои разновидности то отдавна беше станало неотменен спътник в живота на човека. Витастимулин А се впръскваше още в кръвта на новороденото. Той подпомагаше бързото и хармонично развитие на детето. Витастимулин Б влизаше през всеки седем години чрез задължителна ваксинация в клетките на човека и правеше хората по-устойчиви на зараза. Така благодарение на изключително благоприятните битови условия, които човечеството беше си създало, и с помощта на витастимулина хората израстваха значително по-едри от своите предшественици, а средната граница на техния живот беше се отместила до сто и петдесет и повече години. Ето защо прочутият талантлив хирург Зинов изглеждаше така млад въпреки своите четиридесет години, а академик Северски се радваше на буйната си коса, приближавайки края на един щастлив столетен живот. Витастимулин К представляваше една забележителна комбинация, от

тези стимулиращи средства, в чието създаване бе участвувал и самият Северски, който сега със затаен дъх очакваше да види някакво негово въздействие върху това безжизнено тяло. Девет чифта очи напрегнато опипваха трупа. Минутите течаха, превръщаха се в нови часове. Ала по него не се забелязваха никакви промени.

— Напразно! — въздъхна Зинов. — Да опитаме и с изкуственото сърце, другарю Северски!

— Чакай! — скочи ненадейно старият учен. — Разрезът на крака кърви.

— Ха!

Това означаваше, че кръвта се е раздвижила и в капилярите. Академик Северски с необичайна за възрастта си бързина извади от джоба на престилката си малък електронен стетоскоп и допря мембраната до гърдите на загиналия. След него там се залепиха почти едновременно още три такива чувствителни апаратчета, чийто стрелки реагираха и на неуловимите за човешките сетива движения. В залата никой не дишаше. Чуваше се само зумтенето на облъчителя. Внезапно лицата и на четиримата надвесени учени светнаха, сякаш някой беше ги осветил със силен прожектор.

— Бие! — ечна гръмкият глас на хирурга така силно, че стъклениците по масата затрепераха.

— Еднооо, две... три... и... и... — броеше трепкането на мъничката стрелка Северски с разтреперан глас.

— Това е... Това е... — заекваше мургавият професор. — Другари, някога са вярвали в чудеса...

Сега изведнъж всички съзнаха, че нито за миг не бяха хранили надежда за успех в това нечувано начинание. И ето! Беше станало нещо, което и най-смелият ум и най-неограничената фантазия трудно можеха да възприемат. Едно сърце, което не беше работило двеста години, сега бавно, с мъка, несигурно, но все пак доловимо отмерваше своите забравени удари.

Бентам стоеше настрани от масата, притиснал с ръце слепите си очи и гледаше изумен и безмълвен към онова място, където стетоскопите напипваха тихото пулсиране на възкръсналото сърце. Пръв се окопоти Зинов.

— Облъчителя! — викна той. — Свали на тридесет и осем градуса!

Няколко ръце се протегнаха бързо към командното табло на статива. В такива моменти човек трудно може да говори, а ръцете му сами търсят работа, която да възвърне неговото самообладание.

— Спокойно, другари! Спокойно, да не го изпуснем. Дайте кислородна маска!

Северски отново се наведе над трупа и с една широка лупа заоглежда внимателно неговата повърхност. Тук-там по кожата се появяваха малки розовожълти петънца. Те ставаха все по-големи и по-големи, разливаха се към по-нежните места и потъмняваха около ставите. Той бодна силно с една игла бузата на загиналия и мускулът едва забележимо потрепна.

— Нерви! Вижте нерви! — засмя се щастливо старият учен. — Чудеса, майко моя! Чудеса стават и по наше време.

— Достатъчно — хирургът извади иглите от вените и захвърли с радостен жест тръбичките на трансфузорния апарат. — Останалото ще свършат кислородът и лъчите.

Той превърза вените и малкия разрез на крака, после с въздишка изправи гръб.

— Да поседнем, другари! Какво ще кажете?

С треперещи крака той се отправи към най-близкото кресло. Бентам бързо примъкна още няколко стола близо до масата. Свалиха маските и седнаха, усетили едва сега в отмалелите си мускули тежестта на многочасовото напрежение. Мълчаха. Всеки по своему се мъчеше да преработи в съзнанието си чудото, на което бе станал свидетел.

— Не ми се побира в ума това — изпъшка неволно мургавият професор. — Какво може да е предизвикало тази смайваща анабиоза?

— Дали и дрехите не са изиграли някаква роля? — обади се един от местните лекари. — Нали видяхте електрическите батерии.

Замълчаха отново.

— Аз си мисля друго — рече след малко академик Северски. — Дали ще се получи пълно възстановяване на мозъка? Асоциации, памет. Може би ще останат завинаги загубени. А именно това е важното за нас. Иначе ще имаме само един жив труп.

— Ще чакаме и ще видим — каза младият хирург, но в гласа му нямаше тревога, а спокойния тон на чувството за добре свършена работа.

След като си поотпочинаха малко, след като поразискваха повече и след като още веднъж с радостно безпокойство констатираха всички първи признаци на съживяването, учените се съгласиха, че трябва да оставят трупа под непрестанното въздействие на облъчителя и кислорода. Инжектираха нови две ампули витастимулин, свалиха температурата на облъчването още с няколко десети от градуса и назначиха дежурство. Всички чувствуваха, че имат нужда от почивка, от сън, ала нито един не можа да спи повече от час през тази нощ. Рано на другата сутрин, незакусили още, те се събраха отново в лабораторията. Хиляди предположения бе направил всеки от тях през тази безсънна нощ, десетки теории беше построил и бе отхвърлил и сутринта ги завари все така не наясно по това, което беше станало.

Мускулните рефлексии бяха се усилили. Цветът на кожата бе станал почти нормален и трупът приличаше сега на дълго боледувал човек, изпаднал в дълбоко безсъзнание. Северски свика нов консулт около лабораторната маса. Решиха, че резултатите не бива да се очакват така скоро и доволни от състоянието на чудния си пациент, отидоха да закусят. После академикът, който въпреки напредналата си възраст не можеше да стои нито минутка в бездействие, нареди да се почнат още тук анализите на кръвта, да се опише точно първоначалното състояние на трупа, дрехите, а сам излетя с Бентам към връх Улмер, за да се запознае с мястото, където беше лежал трупът. Там направиха измервания на температурата, на влажността, геофизикът се мъчеше да начертае схема на разположението на ледовете преди разтопяването им, старяха се да си представят как е лежал загиналият, та не е смазан от огромната им тежест. Очевидно покривообразната издаденост на скалата беше го запазила от тази участ. Върнаха се късно следобед, изморени и подтиснати от горещината, но приятната прохлада в лабораторията скоро ги освежи.

Учените ги посрещнаха развълнувано и тихо, сякаш се бояха да не събудят заспал човек, и веднага заведоха академика при микроскопа и другите уреди, за да му докладват първите резултати.

Облъчителят продължаваше вече трети ден своето кротко и спокойно зумтене. А в това време под неговите лъчи бързо, по-бързо отколкото предполагаша учените, новата кръв разливаше по клетките на човека от ледовете своята буйна живителност, събуждаше ги, носеше храна за техния ненаситен вековен глад. Нервните токове

отново пълзеха по своите предишни пътища. Заработваха една след друга жлезите, вътрешните органи. Гърдите бяха почнали леко и равномерно да се вдигат и да поемат кислорода от маската. Човекът се събуждаше от своя двестагодишен сън...

Ето бузите му поруменияха, клепките на очите трепнаха, ала не се отвориха. По безбройните и незнайни каналчета на мозъчната кора запулсираха нови сигнали. От затворените очи те носеха светлина, от кожата донесоха приятната топлина на лъчите, от гънките на ушния охлюв — непознато зумтене и тихия шум на човешка реч. Интензивно заработиха мозъчните центрове. Свързваха старите връзки, регистрираха новите усещания, започваха да командуват. Човекът беше се събудил. И ако в този момент учените не бяха заети с един нововъзникнал спор, те може би щяха да забележат как едното око на човека едва-едва се отвори и бързо зае своето предишно състояние. Забеляза го само Едуард Бентам, който с неотслабващо любопитство наблюдаваше своето възкръснало откритие. Той веднага доближи, за да се увери, че наистина е видял това първо полусъзнателно движение, ала не посмя да го сподели с другите. Човекът лежеше все така неподвижен и само гърдите му бавно се вдигаха. Геофизикът реши, че така му се е сторило. Но той не беше се излъгал. Той знаеше, че този човек се казва Джими Кук, ала не го познаваше.

А Джими Кук през това време мислеше. Мислеше така, както бе мислил до преди двеста години, когато въздушната вълна на атомната бомба беше го хвърлила под ледовете. Заедно със способността да мисли беше се върнала у него и предишната му подозрителност. Той още не можеше да си спомни точно какво е станало с него, но съвсем ясно долавяше човешката реч около себе си и затова предпочиташе да не дава признаци на съзнание. Той чуваше разноразличен поток от неразбрани за него думи. Говорът беше тих и тук-таме изпъкваше едно меко „вот“ или „харашо“. Изведнъж тези думи се забиха в мозъка му като нажежени игли.

— Руснаци! — потръпна Джими. — Дяволи рогати, попаднал съм в ръцете на болшевиките!

Страхът разтърси тялото му и въпреки изобилната топлина, която се изливаше върху него, накара го силно да потрепери.

— Трепери! — извика Бентам.

Учените наскочаха от местата си. Хирургът протегна ръка и поиска да вдигне клепача на недавнения труп, ала от докосването окото се сви, после „мъртвецът“ отвори и двете си очи. Джими разбра, че никакви преструвки не ще му помогнат и реши да разчита на щастието си и на своето американско поданство. Като видя пред себе си облечените в бяло хора, той се изненада. Усети своята голота и бавно се приповдигна на масата. Хората го гледаха някак особено, лицата им грееха в нескрито очакване и нямаше ни следа от недружелюбие по тях.

— Добре дошъл, Джими Кук! — каза Бентам на английски и се усмихна весело.

„Знаят ми името — помисли Джими със свито сърце. — Може би знаят или скоро ще узнаят, че съм писал против тях. И тогава... Но как ли съм попаднал в ръцете им? А този прилича на американец. Предател навярно, родоотстъпник.“

Дългото мълчание на възкръсналия човек накара учените да се спогледат загрижено. Но Джими изведнъж проговори, макар това да му струваше голямо усилие. Гласът му беше неузнаваемо тих и прегракнал.

— Къде съм? — попита той с възможно най-невинния тон и изражение.

— В един нов свят — отвърна Бентам.

— Аха — рече Джими, без да прояви учудване и това смая учените. Той знаеше, че горе-долу така ще му отговорят, и внезапно го обхвана някогашната дързост, чиято граница в предишния му живот не винаги можеше да се отличи от нахалството. — Е, и какво ще ме правите сега?

Учените отново се спогледаха и се усмихнаха многозначително. Те бяха решили, че трябва да се отнасят към него по най-предпазливият начин, за да избягнат възможните душевни сътресения, до които би могло да доведе някое прибързано обяснение.

— Най-напред ще ви облечем и нахраним — отговори този път академик Северски също на английски. — А после ще видим...

— Мисля, че трябва да ме освободите незабавно — каза Джими Кук сдържано и с достойнство. — Аз съм американски гражданин и стоя под закрилата на международните закони.

— Но вие сте напълно свободен! — възкликна Северски. И той, и другите не можеха да предположат какво ставаше сега в гузната душа на възкръсналия.

„Хитро, хитро — помисли Джими. — Винаги съм смятал болшевиките за добри дипломати“ — и продължи гласно: — А кога мога да си замина?

— Закъде бихте желали да заминете?

— За Америка. Нюйорк.

— Разбира се, щом желаете. Но трябва първо да се посъвземете. Навярно не се чувствувате още добре?

— Защо? — попита Джими. Той едва сега намери кураж да се огледа истински. Видя белите престилки, масата с многото инструменти. — Болен ли съм бил?

— Сега сте вече добре, но може би силите ви не са се възстановили напълно.

С тяхна помощ Джими слезе от масата и усети една необичайна слабост в мускули и стави. Подадоха му някакви чудновати дрехи, но той взе само бельото и поиска собственото си горно облекло. Докато се обличаше с мъка, през лекото виене на свят мозъкът му още потрескаво заработи.

Значи той е бил болен? Странно, нищо не си спомня. А може би го лъжат? Може би са си правили някакви опити с него? Той свали марлята от дясната си ръка. Там, където е вената, личеха малки дупчици. Инжектирвали са го с нещо. А единият крак и лявата му ръка са бинтовани и го наболяват. Какво е станало? Изведнъж той си спомни: попадна под ледовете от взривната вълна. Но как са го отмъкнали болшевиките? Техни шпиони вероятно са го спасили и вместо да го предадат, са го докарали тук. А какво ли са правели с него, докато е бил в безсъзнание?

В залата влезе една висока тъмнокоса девойка и му поднесе голяма чаша с гъста кафява течност.

— Какво е това?

— Шоколад с витамини — обясни „предателят“, както мислено Джими нарече геофизика. — Подкрепете се!

Джими лакомо изпи чашата до дъно. Течността му се стори необикновено вкусна, а в стомаха му гладът се обаждаше с нарастваща сила.

„Играят ролята на хуманисти — реши той, докато гълташе шоколада. — Добре, и аз знам да се правя на ударен.“

— Та казвате, че мога да замина, когато поискам?

— Естествено, щом здравето ви позволява.

— Мисля, че то ще позволи и веднага.

— Не, сега няма да ви пуснем. Може би утре, в други ден.

— Така значи... — Джими присви очи и ги изгледа предизвикателно, сякаш искаше да каже: сега ще се издадете, драги. — А може ли да се обадя по телефона?

— По какво? — зачуди се Бентам.

— По телефона.

— Телефон? Телефон? Ах, да — сети се геофизикът. — Ние сега имаме визофон.

— Какво е това?

— Същото, само че се вижда с кого говориш.

— Бре — възкликна Джими. — Бих желал да видя това изобретение.

— Заповядайте!

Бентам го хвана под ръка и го поведе към съседния на лабораторията кабинет. Учените мълком се усмихнаха след тях и поклатиха глави.

— Седнете тук! — премести Бентам един стол зад гърба му. — Ето апарата. Тук натискате, тук избирате вълната. Ако не искате да ви виждат, натискате това копче.

Над апарата имаше бял екран с размери двадесет на тридесет сантиметра.

— Че с Америка може ли да се говори по това апаратче? — запита все така недоверчиво Джими.

— Разбира се, може.

Бентам с мъка сдържаше смеха си и напрегнато мислеше какъв изход да даде на това нелепо положение. Дали да изкара шегата докрай? Ясно е, че горкият Джими Кук още си живее в епохата на капитализма. Докъде можеше да доведе едно внезапно обяснение? Той положително не би го възприел. Така изведнъж да те преместят след двеста години... Трудно може да се понесе от един нормален човешки мозък.

— Бих желал да говоря с Нюйорк — прекъсна Джими мислите му.

— С кого? — попита по навик Бентам и веднага преглътна. Кашата се забъркваше.

— С ТР 7-58-24.

— Страхувам се, че такъв номер сега няма.

— Как да няма? Сигурен съм.

— Да опитаме — рече колебливо Бентам.

Той натисна един бутон. Екранчето светна, избистри се и на него цъфна едно румено моминско лице.

— Заповядайте, другари!

— Моля ви, дайте ни номер ТР 7-58-24 от Нюйорк!

— На коя вълна?

— Няма вълна.

— Но, другари — учуди се момичето, — без определение на вълната номера въобще няма.

— Виждате ли? — обърна се Бентам.

„Хитро скроено“ — помисли Джими и отвори уста към екранчето, ала девойката го изпревари:

— Кажете името и адреса, аз ще предам в централата в Нюйорк. Ще го намерят. Е, може би ще почакате по-дълго.

Джими не искаше да каже името. Това беше опасно пред този изменник.

— А само по адреса не може ли? — попита той и с изненада констатира, че това момиче говори твърде добре английски.

— Може.

Джими каза адреса на редакцията.

— Това в старата част на града ли е? — недоумяваше девойката, ала все пак тя имаше искреното желание да обслужи. — Добре, ще почакате повечко.

Екранът изгасна. „Дяволщина някаква! — изруга Джими наум. — Но да видим какво ще стане!“

— Нека отидем оттатък — покани го Бентам. — Сигналът се чува.

Двамата влязоха в широката лабораторна зала. Учените бяха си отишли. Само академик Северски седеше в едно кресло и ги очакваше.

— Другарю Бентам — обърна се той по руски към геофизика. — Предоставям го на вас. Внимателно! Не пускайте никакви хора при него. Ние решихме да пазим абсолютна тайна пред обществото, докато той разбере и приеме новата обстановка. Настанете го в някой свободен апартамент. Храна за тази вечер — лека: мляко и бисквити с калций и витамини. Обяснете му, че трябва веднага да легне да спи. Аз ще дойда утре пак — той погледна часовника си и продължи на английски. — Довиждане, другарю Кук. Утре ще ви посетя пак. Желая ви приятна почивка!

— Довиждане — измърмори небрежно Джими. Главата му беше заета с друго. На масичката до мястото, където беше лежал, той видя няколко кутии с латински надпис „Витаestimulin К“ и множество празни ампули. Тези инжекции на него са ги били. Той изведнъж се сепна. Какво каза този дългокос дядка? Другарю? Подиграват ли се с него тези хора, или искат да го правят комунист? Какво е това лекарство? Той никога не го е чувал. Ха, може би това е средство, с което комунистите инжектирват своите жертви, за да ги правят послушни на волята си? Той сам бе писал някога в своите антикомунистически статии за такова средство, но не вярваше, че съществува. И ето сега то сигурно се намира вече в кръвта му. Боже мой, какво ли ще стане сега? Ала нали той гледаше и чуваше и най-важното, мислеше още нормално, по американски?...

От съседния кабинет долетя звън.

— Визофона — рече Бентам. — Сигурно е за вас.

Джими, като залиташе, бързо се отправи към кабинета.

Геофизикът не го последва, а само викна след него:

— Първо натиснете синьото копче!

Джими се настани пред апаратчето и натисна копчето. На екрана отново се усмихна румената девойка.

— Хайде, Нюйорк! — викна тя и се скри.

Светлината затрептя. Трептя дълго, с разноцветни отблясъци и като из бистра вода изплува лицето на непознат възрастен мъж.

— Заповядайте?

— Какво е там? — попита Джими озадачен.

— Музеят на революцията. Нюйорк.

Джими рипна от стола.

— Хей, шегобиецо, по-тихо, че ФБР подслушва!

- Моля, какво казахте, другарю?
- Не си прави, казвам, такива глупави шеги, да не си изпатиш!
- Но, другарю, кого търсите вие?
- Какъв адрес имате? — отвърна Джими с въпрос.
- Петото авеню №8.
- Значи редакцията на вестника?
- Не, Музеят на революционното движение.
- Идиот! — кресна Джими. — Какви ги дрънкаш?

Лицето на екрана остана за миг изумено, с трепкащи устни, после внезапно изчезна. Джими изгледа апарата и като ругаеше мислено с най-цветистите изрази, които му бяха дали улиците на Чикаго и Нюйорк, се върна в залата.

— Не е хубаво да си правите такива жестоки шеги с мен — каза той с едва сдържана ярост. — Милост не съм искал от вас, но и подигравки не искам.

Бентам се смути.

— Моля ви се, не е подигравка. Как да ви обясня... Нали ви казах, че няма такъв номер? Утре ще разберете всичко. Сега ви трябва спокойствие. Елате да ви настаня и да вечеряте! Хайде не ми се сърдете!

Джими го изгледа озадачено. „Не мога, нищо не мога да разбера — помисли той, като тръгна с несигурни стъпки до геофизика. — Или всички те са луди, или тяхното лекарство е почнало да действа. За каква вечеря говори, когато навън е слънчево утро?“ Той се сети после, че в Русия има краища както в Аляска с много месеци нощ и много месеци непрекъснат ден. Но това са полярните области, а тук е топло като в Калифорния. Не, той решително нищо не разбираше!

Бентам го закара с една малка, лъскава и много бърза кола до масивна шестетажна сграда. Изкачиха се с безшумен асансьор до първия етаж и влязоха в един незаключен апартамент. Дебел, пъстър килим застилаше пода. В стаята имаше пригответено за спане ослепително бяло легло с нощна масичка до него. Две кресла и тъмна писалищна маса бяха в хубава хармония с резедавите тапети на стените. Такива стаи Джими бе виждал в най-люксоznите хотели на Америка.

— Заповядайте — подкани го Бентам. — Не ви ли се струва, че е малко задушно? Тук не е живял никой преди.

— Задушно е — отвърна Джими примирен. Той бе решил да не се учудва вече на нищо. Искаше му се по-скоро да остане сам, да събере мислите си.

Бентам отиде до вратата и завъртя един контакт, приличен на контактите за електрическо осветление. В стаята обаче нямаше никакви лампи. Това накара Джими да погледне през прозореца. Навън беше все така светло, макар слънцето да не се забелязваше, потънало в пенестите вълни на бездънното облачно море. Виждаха се много нови сгради и широки равни улици. Някъде между тях прозираха синкави парчета вода.

— Всъщност, къде се намираме, сър? — попита Джими.

— На остров Шаркò.

Джими повдигна леко вежди (какъв ли ще е тоя остров), но не поиска допълнителни обяснения. Чувствуваше много силна умора. В стомаха му се обаждаше глухото ръмжене на глада. Той потъна в едно от креслата и зачака.

— Тук са тоалетната и банята — посочи Бентам съседната врата. — Но тази вечер не бива да се къпете!

— Нямам и никакво желание — едва-едва се усмихна за пръв път Джими.

Някой тихо почука. В стаята влезе с поднос в ръка млада и стройна жена.

— Ето вечерята! — рече тя, след като поздрави и остави подноса на нощната масичка. — Моля, утре, като се събудите, обадете се да ви донесем закуската. Искайте по визофона ресторанта на Охрана на човека!

Тя кимна за сбогом, пожела лека нощ и излезе все така спокойна и сериозна.

„Хубава жена!“ — мярна се някъде из съзнанието на Джими, ала очите му бяха вече в купичките и чинийките на подноса. Без да се стеснява, той се нахвърли веднага върху храната, която за голямо негово съжаление се състоеше само от мляко с някакъв по-особен, но приятен вкус и няколко бисквити.

— Не бързайте! — посъветва го Бентам. — Стомахът ви е изнежен. — А сега ще ви оставя и аз. Пожелавам ви приятна почивка и ако имате нужда от нещо, обадете се на мен или на дежурния от Охрана на човека. Аз живея на горния етаж. Нали научихте как се

действува с визофона? Ето го на писалището. Утре ще ви посетя към десет часа. Впрочем чакайте да ви оставя своя часовник. Вашият не работи.

— Благодаря, лека нощ — отвърна Джими с пълна уста. — Извинете моля, какво е това Охрана на човека.

— Организация — отговори Бентам вече при вратата. — Грижи се за реда и общо за сигурността на човека. Казах ви вече, не мислете тази вечер за нищо! Спете спокойно, а утре всичко ще ви обясним!

— Благодаря — повтори Джими и се наведе отново над подноса. — „Хъм, Охрана на човека — помисли той, докато челюстите му лакомо дъвчеха. — Знаем ги тия работи. Значи така са прекръстили прословутата Държавна сигурност? Опасни демагози са това болшевиките!“

Оскъдната вечеря свърши много скоро. Джими печално стана и се огледа из стаята. Надникна в банята, която блестеше в огледала и фаянс, отвори външната врата и хвърли бърз поглед по стълбите. Вратата беше без ключ. Но и никаква охрана не се виждаше. Интересно. Може би ще може да избяга? Ах, болшевиките си знаят работата! Пазят навярно долния изход. А пък и той нямаше сили да се помръдне. Очите му неволно спряха на красивия ръчен часовник, който Бентам беше оставил на писалището. Часовникът беше доста голям, със златни стрелки, които показваха точно 10.30 часа. По циферблата му имаше още няколко заградени места с различни непонятни цифри и букви.

Все пак всички тези грижи изглеждаха твърде подозрителни. Джими въздъхна и с отмалели ръце започна да сваля дрехите си. Откъм стените го лъхаше приятна прохлада. Тая комфортна стая и тая загриженост за здравето му? Възможно е и въобще да не го охраняват. Не случайно са го докарали на този неизвестен остров. Но защо е всичко това?

Като се пъхаше под меката завивка, той се усмихна. Дали не го мислят за някаква видна личност и искат да го привлекат на своя страна? Пък може...

Сънят изведнъж го връхлетя, пръсна мислите му, както ястреб пръска пилците из кокоши двор, грабна го и го потопи в своята тиха прегръдка.

НАКЪДЕ?

Джими се събуди с остро усещане за глад. Спомни си, че повечето от сънищата му се въртяха около тигани, в които имаше шунка с яйца или печени гъски с ароматична розова кожица. Гладът му помогна по-скоро да се опомни. Какво беше се случило? В стаята тегнеше полумрак. През плътните кадифени завеси се провираха тънки струи дневна светлина и трептяха беззвучно из въздуха. Преди да легне завесите не бяха дръпнати. Някой бе влизал, докато той е спал, и ги е спуснал, за да спи спокойно. Но само за това ли беше идвал?

Джими стана и направи безуспешен опит да събере тежките завеси. Не можа обаче да открие механизма за тяхното придвижване. Повдигна единия край и погледна навън. Там беше все така светло и ветровито. По улицата тихо се носеха странни малки автомобили, блестящи в лак и стъкло. Всички те се движеха и завиваха в пресечката с непозволено голяма скорост. А което беше още по-странно, пешеходци почти не се забелязваха. Над високите красиви здания прелитаха бързо големи и малки самолети с чудновати форми.

„Този остров трябва да е някаква неизвестна военна база“ — помисли Джими. По навик той бръкна в джобовете си за цигари. Кутията, пожълтяла и разкривена, веднага се разпадна на ситни книжни трохи. По пръстите му полепна черен тютюнев прах. Какво бе станало с цигарите? Ядосан, че се лишава така неочаквано от утринната си цигара, той влезе в банята. Изправи се пред огледалото и изтръпна. Видът му го порази.

— Дяволи! — възкликна Джими. — Какво са направили тия болшевики с мен?

Лицето му беше бледо, необикновено бледо и под тънката прозрачна кожа се издаваха скулите и челюстните кости. Очите му, хлътнали дълбоко, светеха мътно и лениво като посипани с пепел въгленчета.

— Пък може и наистина да съм бил болен — той протегна ръце, поразкърши тяло. Освен една лека слабост в мускулите и болезненото

стържени на глад в стомаха, не усещаше нищо друго. — От какво може да съм бил болен? Най-много да съм настинал под леда или някаква пневмония. Но защо нищо не помня? А те са ме пренасяли, лекували... От такива болести човек не загубва толкова дълго съзнание. Колко ли време е минало? За всеки случай не по-малко от десетина дни. За по-кратко време човек не може да отслабне така. Тия мои приятелчета вероятно са ме мъчили, изтезавали да им разкрия нещо. Но по дяволите! Защо нищо не помня? Дали не е от тази инжекция?

Той се наведе към чешмата, пусна студена вода и усърдно заплиска лицето си. Мислите му непрестанно се гонеха, застигаха се, едните унищожаваша другите, тревожни и неспокойни като вълните в разбунтувано море. Какво беше се случило? Какво трябваше той да направи? Това бяха въпросите, които го измъчваха не по-малко от глада. Избърса се с мекия като памук и ухаещ на някаква есенция пешкир, който висеше над умивалнята, и се върна в стаята. Взе часовника, който беше оставил придружителят му, и го сложи на ръката си. Златните стрелки показваха 11 часа. „Спал съм близо дванадесет часа — помисли той. — Обяд приближава.“ Седна в едно от ниските кресла и зачака. Ако имаше поне една цигара да залъже стомаха... Дали да позвъни в Държавна сигурност? Тоест в Охрана на човека? Нали така я наричат? Смешна работа: Охрана на човека! Превръщат човека в скелет, а след това ще му правят благодеяния. Щом му дават такава разкошна стая, сигурно ще му дадат и храна. Но какво ли ще искат от него? Може би сведения за последните видове водородни и атомни бомби? Та какво знае той за тях? Що ли му трябваше да се подписва Атомният човек? Тия навярно сега го мислят за някой голям специалист по атомните въпроси. Ядец, мили мой, ядец!

Джими трепна. Ами като разберат, че не е такъв, а само един обикновен журналист с не малко провинения спрямо комунистите? Божичко, какво да прави? Та те веднага ще му светят маслото! И окото няма да им трепне нито пред международни закони, нито пред американско поданство...

Джими рипна от стола и нервно закрочи из стаята. Трябваше да се действа незабавно, въпреки глада и въпреки необичайната обстановка! Най-напред — едно малко разузнаване! Той предпазливо

открехна входната врата. Обаче тази предпазливост се оказа излишна, тъй като и без това тя се отваряше съвършено безшумно. По стълбите нямаше никой. Той заслиза приведен, с дебнещи стъпки ала изведнъж се сепна, спря за малко, оправи дрехите си, изправи се и тръгна надолу с подчертано спокойствие и нехайност. Именно така трябваше. Ако го срещне някой да върви предпазливо, веднага ще се усъмни. Сега може да измисли и оправдание. Тръгнал е да подиша чист въздух. Да разгледа околностите. Ами никой не му е казвал, че му е забранено. Просто не е знаел. Извинявайте, господа, ако съм нарушил с нещо вашия правилник! Ехей, Джими Кук не е вчерашен!

Все пак сърцето му едва не изскочи из гърлото, когато той наближи изхода. Тук някъде не можеше да няма часови. Но нямаше. И не само часови, а не се виждаше въобще жива душа наоколо. До тротоара почиваше една от онези малки, лъскави коли, които на рояци се движеха из другата улица, която беше наблюдавал от прозореца си. Празна? Дали да скочи в нея и да офейка нанякъде? Но накъде? Джими не беше от тези хора, които се раздвояват и колебаят по всеки въпрос. Той натисна дръжката. Вратата беше отворена. Ха! Сега ако е забравен и ключът за мотора?... Нямаше никакъв ключ. Той разочаровано се накланя да изостави намерението си, когато погледът му бе привлечен от една малка червена лампичка, която светеше над командното табло до скоростомера. Каква ли ще да е тая лампичка? Защо да не разгледа колата? Просто от любопитство. Така ще каже, ако някой го заvari. Седна зад кормилото. Лампичката продължаваше спокойно да блести.

„Това е някакъв нов модел кола — каза си Джими. — Луксозна работа! Тия болшевики май ни изпреварват вече в много отношения.“

Спомни си за своя разтракан „Форд“, модел 1951 година, и с възхищение заопипва неизвестните бутони по командното табло. От другата страна на скоростомера имаше едно зелено око. Под него стърчеше малко бяло копченце като на електрически звънец. Червено и зелено? Джими натисна леко копчето. Окото светна. Червената лампичка мигновено угасна. Той почувствува как през колата мина една лека, едва доловима тръпка. Долепи ухо до таблото. В предната част на колата нещо тихо зумтеше. Моторът ли работеше? Но така тихо? Кракът му по навик допря единствения педал. Колата изведнъж се откъсна от мястото си и литна напред. Джими се хвърли с две ръце на кормилото. Пусна педала и колата спря. Та само с педала ли се

караше? Трябваше да има нещо и за скоростите. Ала не се виждаха нито ръчка за скорости, нито спирачки. Дяволия някаква! Той отново пусна колата, като съвсем лекичко натискаше педала. При все това стрелката на скоростомера отскочи веднага на шестдесет километра. Скалата достигаше до двеста и петдесет.

— Има си хас тоя лъскав бръмбъзък да вдига двеста и петдесет километра! — възкликна Джими, като напрегнато гледаше пред себе си. — Или това е пак болшевишка демагогия? Нищо, нека излезе на открит път, може да опита. Не го е страх, а шосето е идеално. Може да им завиди човек за такова шосе. Не, тия болшевики...

От време на време го задминаваха други коли, подобни на тази или по-големи. Тук всичко живо караше само на високи скорости. Нямаше ли на тоя остров полиция?...

Оградите скоро се свършиха и от двете страни на бетонната аутострада се разстла голо каменисто поле. Джими се поотпусна. Вдигна още малко скоростта, но очите му продължаваха да се взират тревожно напред. Къде ли щеше да го изведе този път? Коли не беше крал, сега стана и крадец на коли. Но и къде ли ще избяга? Ще го хванат и това само ще утежни положението му. Гангстерска авантюра! Но нека да ѝ види края! Той се помъчи да си представи нещо похубаво. Видя се как стига до морето, как успява да се промъкне в някой параход или как избягва с една лодка. Пристига в Америка с лодка. Цялата преса гърми за геройството на Джими Кук, отървал се храбро от болшевишкия ад. Ех, какво ли ще бъде...

Той така се улиса в мечтите и проектите си, че не забеляза кога пред него беше изскочил някакъв огромен камион, който се движеше с главозамайваща бързина. Джими сгърчи пръсти на кормилото, опита се да свие вдясно, но то отказа да се движи. Камионът вече запълни цялото лицево стъкло на малката кола. Той потърси спирачка, натисна педала още по-силно, свикнал на крачните спирачки. Колата литна напред. Пред очите му причерня. Силен тласък го хвърли с гърдите върху волана, тресна главата му в стъклото...

След няколко секунди Джими плахо отвори очи и като някакво привидение видя пред себе си камиона, спрял на два-три метра от неговата кола. Като по чудо тя стоеше също на едно място. От високата кабина на големия камион се показва човек и засмяно му викна нещо. Джими още не можеше да се опомни. Беше се простил вече с живота, а

онзи шофьор отгатък дори му се усмихваше, вместо да го ругае. Но как беше спряла колата?

Преживеният ужас още сковаваше ръцете му. Той гледаше със страх огромния камион и не смееше да се помръдне. Неговата кола приличаше пред това метално чудовище на дребно бръмбарче. Ако беше попаднал под колелетата му, не би останала и прашинка от него. Ала каква беше тази чудодейна сила, която го избави от страшната участ?

Засменият шофьор на камиона отвори кабината, която се намираше високо над земята, спусна една сгъваема стълбичка и слезе. Ръстът на този човек отговаряше на размерите на машината, която управляваше. Могъщи плещи и едра, рошава глава. На Джими се стори, че този човек е някакъв исполин от старогерманските приказки. Шофьорът му заговори на непознат език, после се засмя още по-гръмко и викна на английски:

— Хей, момко, защо сте така изплашен?

Джими за пръв път срещаше шофьор, който да не ругае, когато го заставят да спре неочаквано насред пътя.

— Не знам, нещо стана с колата... — смутолеви той.

— Какво е станало? Дайте да видя!

Шофьорът провря глава през прозореца и огледа командното табло.

— Нищо не е станало. Колата е в пълна изправност.

— Кормилото не се върти. Мислех, че се свърши с мен. После колата спря самичка.

— Слушайте! — по лицето на шофьора се изписа негодувание. — Вие от някоя друга галактика ли сте паднали, или ми се подигравате? Сложили сте волана на автоматично управление и зяпате някъде по слънцето, та спирате хората. А отгоре на туй се и подигравате: колата била спряла самичка? Та и бебетата знаят, че ще спре самичка. Неприлично се държите, другарю, крайно неприлично! Хайде освободете ми пътя!

„Тоя шофьор май се разсърди — помисли Джими с тревога. — Току-виж ми хвърлил и един бой. Но как да му освободя сега пътя, като кормилото не се върти?“

Той опита да го раздвижи, натискаше различните копчета, педала, но колата не се помръдваше.

— Не може — рече той безпомощно и умолително.

— А бе, другарю, вие за пръв път ли карате кола?

— Не, но този модел още не ми е познат добре.

— Какъв модел сте карали?

— „Форд“, „Пакард“ — отвърна Джими полугласно, после колебливо излъга: — и „Победа“.

— Никога не съм чувал за такива модели — погледна го шофьорът с недоверие. — Как изглеждат?

— Ами те са с три педала: за газта, спирачка, за амбриажа. Имат и ръчни спирачки, и скорости...

— Нищо не разбирам — повдигна широките си плещи шофьорът. — Че такива коли има навярно само в музеите. Къде сте ги карали?

— Именно в музея — подхвана Джими спасителната мисъл.

— Откъде сте?

Ами сега? Джими се умълча. Какво да му каже? Тоя болшевик веднага ще го хване за яката. Ясно е, че го подозира вече. Той напрегнато мислеше какво да излъже. Изведнъж му хрумна една от комунистическите страни.

— От Румъния — каза той бойко.

— Значи румънец сте...

— Аз... всъщност не съм чист румънец. Майка ми... е унгарка.

— Но аз преди ви говорех на руски. Не знаете ли руски? Мислех си, че няма по света човек, който да не говори руски. Не сте ли го учили в училище? Слушайте, вие сте твърде странна личност! Какво правите тука? С какво се занимавате?

„Сега я оплесках!“ — реши Джими, ала новата лъжа дойде сама. Като наведе глава, за да скрие бледността си, той смутолеви:

— Какво да ви кажа... Аз... Музеен работник съм, нали ви казах? Събирам вещи за музея.

Шофьорът весело се засмя:

— Не ми се сърдете, ама вие сам ми приличате на някоя музейна вещ. Как да не можете да карате кола? Сега ли ви я дадох.

— Сега — отвърна Джими и мислеше кой ли може да му я е дал и какво да излъже, ако го запита. Вероятно при болшевиките няма частни коли. — Може ли да ми обясните как се кара? — реши той да предвари новите въпроси.

— Ето — шофьорът се наведе пак в колата и показва една вътрешна спица на волана. — Вие сте преместили тук тази ръчка. Тя спира волана и автоматически поддържа колата в една посока. Това е, когато човек пътува по аутострадите и се умори да кара или е зает с друга работа. Опасност от сблъскване няма, защото отпред се намира един електронен апарат, който автоматично намалява хода, щом електроните срещнат твърдо препятствие още от десетина метра. Точно на два метра пред препятствието колата спира сама, дори и ако нарочно искате да я блъснете. Движи се с радиоактивни газове...

Джими го слушаше, както се слуша приказка от „Хиляда и една нощ“. Можеше ли всичко това да бъде вярно? Така изглеждаше поне, ако се съди по случилото се преди малко. Той внимателно следеше пръстите на шофьора и обясненията му. Често в речта на шофьора се срещаха непознати думи, но той не смееше да попита, защото целият този свят, в който беше попаднал, му се струваше все по-чужд и загадъчен. Внезапно той си спомни, че може би в града са забелязали вече неговото бягство и че всеки момент могат да го застигнат полицейските коли. Заоглежда се страхливо назад. Шосето беше празно.

Шофьорът видя, че не го слушат вече, и махна ядосано с ръка.

— Какво съм ви заобяснявал толкова? В гимназиалните учебници има цялото устройство на машината. Това е най-обикновеният тип лично превозно средство. Хайде довиждане и друг път не правете такива номера на хората!

Той се покатери в огромната си машина и трясна ядовито вратата след себе си. Джими облекчено въздъхна, после трескаво заработи по неговите указания. Бутна ръчката на автомата и освободи волана. Натисна копчето под зелената лампичка, сложи крак на педала, върна колата няколко метра със заден ход и бързо потегли. Когато мина покрай камиона, видя, че колелата му бяха значително по-високи от неговата четириместна кола. „Майчице — помисли той, — такова да мине през тебе...“ Той вдигна над сто километра скоростта и като продължаваше да се озърта, се впусна из широкия път към неизвестното. „Само по-далеч оттука, само по-далеч“ — мислеше той. Дано се измъкне по някакъв начин от този зловещ остров, където всичко беше така странно, където дори и шофьорите говорят английски език. Дано щастливата звезда му остане вярна както досега!

Насреща все по-често започнаха да се задават такива камиони. Всеки път сърцето на Джими боязливо се свиваше. Те се появяваха като изневиделица, неусетно, префучаваха край него с главоломна бързина и дълго след това той чуваше в ушите си стържещия шум на многобройните им колелета. Джими предпазливо сви до самия край на широката аутострада, като не забравяше да следи кой иде след него. Ала освен камиони, по пътя като че ли не минаваха други коли. Само веднъж отдалеч лъсна един резедав автомобил. Джими усети как по гърба му плъзнаха студени мравки. Той знаеше, че в много държави полицейските коли са зелени. Какви ли са колите на тая Охрана на човека? Натисна силно педала и почувствува как малката кола стана някакси по-лека. Зумтенето в мотора се усили. Скоростомерът показваше сто и осемдесет. Достраша го. Никога не беше карал с такава скорост. Резедавата кола обаче бързо го настигаше. Джими внимателно покачи на двеста. Колата хвърчеше все така спокойно и невъзмутимо. Сега, ако спускаше гума, свършено беше с него окончателно. Той не смееше да се обърне, но в огледалцето виждаше зеления автомобил вече на петдесетина метра зад себе си. Това надпреварване продължи няколко минути, които за Джими бяха минути на отлитащи надежди, на отчаяние и ужас. Той не издържа и се предаде. Бавно намали до сто и петдесет. Зелената кола се изравни с него и за минутка вървеше успоредно и съвсем близко. Зад кормилото седеше млада девойка с бухнали и разпилени от вятъра коси. Тя махна приветливо с ръка на Джими, засмя се и отмина. На Джими се стори, че чува победоносния ѝ смях, ала той бе загубил чувството си за хумор.

— Проклето женище! — изруга той гласно. — Изкара ми ангелите!

Автострадата се точеше все така безкрайна, като леко се възвземаше нагоре. Джими погледна часовника. Беше минало повече от половин час, откакто излезе от стаята, и навярно зад него се простираха вече не по-малко от осемдесет километра път. Може би още не бяха забелязали бягството му. Или пък вече са предупредени всички постове и затова са спокойни. Та и как ли ще избяга, като не знае дори къде се намира? Той напразно се мъчеше да се успокои, за да измисли нещо по-умно от това, да се носи с откраднатата кола по неизвестен път и в неизвестна посока. Ала напразно. Десетки въпроси

кой от кой по-настойчиви се блъскаха в главата му и търсеха отговор. Преди считаше, че се намира в някаква военна база. Но досега униформа не беше срещал. Хората бяха облечени наистина малко странно, но явно в хубави скъпи дрехи. Имаше много жени. По небето обаче продължаваха да се стрелкат рояци самолети, чиято форма и най-вече голямата им летателна скорост отхвърляха всяко съмнение, че не са военни машини. Може би той сега се намираше в сърцето на нещо нечувано и страшно. Може би болшевиките нарочно бяха облекли всички хора цивилно. Този остров не е ли някоя умело замаскирана база, където болшевиките са струпали всички свои нови открития и достижения в техниката, където в дълбока потайност подготвят последния удар върху капитализма и Америка? Тия едри мъже, които срещаше, не съставляват ли елитната им армия? Тия невиджани камиони — цели влакове, тия бързи автомобили, тия самолети, които не чуваш, а зърваш само когато случайно вдигнеш глава към небето?

Джими беше потресен от откритието си. Та можеше ли да бъде нещо друго? Не! Това беше! А него искаха да използват, за да разкрие атомните тайни на Америка. Но дяволи рогати! Какво ли знае той за атомните тайни? Как ще си пострада заради глупавото самохвалство. За момент му хрумна да обърне колата, да се върне и да разкаже на тая тайнствена и зловеща Охрана на човека, че той не е никакъв специалист, че нищичко не знае, че те трябва да го освободят. Ала ужасен той отхвърли тази мисъл. Никога няма да го пуснат, а разберат ли, че не им е необходим, незабавно ще го ликвидират, защото той сигурно е единственият не комунист, който е надзърнал в техните дълбоки тайни. Не, връщане назад за него нямаше! Ролята на специалист не можеше да играе, веднага щяха да го разберат, защото освен вестникарските измишльотини, той не знаеше абсолютно нищо за атомното оръжие. Какво да прави? Не оставаше нищо друго, освен да бяга, да бяга, накъдето очите му видят, и в краен случай да продаде живота си, колкото се може по-скъпо. Глупости! Какво може да направи с голи ръце? Ако някак се сдобиеше с оръжие... Но така? Само providението можеше да го спаси или случайността. Отваряй си очите, Джими, гледай и не пропускай случайността, щастливата случайност, която досега е била на твоя страна!

На хоризонта тъмнееха голи скалисти планини. Пътят по широки серпентини се изкачваше към тях.

— Всичко е пусто наоколо — с горчивина мислеше Джими, като усещаше как му призлява. — Няма къде да се скриеш. Трева няма дори на този прокълнат и от бога остров.

В стомаха му виеше жесток глад. Еднообразието на пътя уморяваше очите, плашеше ги с несъществуващи светлини и видения. Той се беше почти съвсем отпуснал, когато ненадейно автострадата сви зад един полегат хълм и някъде към привидния ѝ край пръкнаха очертанията на големи сгради. Джими се стресна и спря колата. Излезе от нея, поразкърши с болезнена гримаса ръцете и плю в краката си. Трябваше да се обмисли положението. Ако пристигне с колата и там са предизвестени, веднага ще го пипнат. Ако пристигне пеша, ще бъде подозрителен за всеки обикновен минувач със своите дрехи и с това, че едва от една посока, откъдето всички идват с коли. А трябва непременно да влезе в това селище и да потърси някаква храна, защото иначе и провидението не би го спасило от смърт.

Той избра компромисен вариант. Седна отново зад волана и отправи колата встрани от пътя. Караше бавно, защото това широко и равно планинско плато беше осеяно с едри камъни и скални отломъци. Откъм планината до самите сгради слизаха малки възвишения. Той бе решил да направи един обход на селището, да скрие колата зад някое от тези хълмчета и да влезе от другата страна. Така щеше и да разузнае къде е попаднал, и вероятно да запази колата, която можеше още да му бъде необходима.

Малкият автомобил подскачаше из каменистото поле, ала работеше безупречно и Джими с нескрито възхищение помисли, че такава кола би могъл да си пожелае всеки в неговата Америка. Жалко ще бъде, ако трябва да се раздели с нея. Да можеше някак да я пренесе през океана. Джими преглътна и облиза устните си. Те бяха силно засъхнали от парливата жажда.

Първите хълмове вече минаха покрай страничните прозорци. Джими спря колата. Излезе и предпазливо изпълзя до върха на едно от хълмчетата. Легна и като сложи длани на очите си, внимателно се вгледа напред. Големите и красиви сгради на селището не бяха далеч. Страшно селище! Град не можеше да бъде, защото сградите не бяха повече от двадесет на брой, а нямаше вид на село. Къде по селата има

такива многоетажни къщи с красиви фасади? Около тях тук-там минаваше човек или някой от гигантските камиони. По изчистеното равно поле отатък Джими видя и някакви машини, които приличаха на грамадни цепелини или ракети. Той изтръпна. Ясно беше, че това е някое от тайните летища на тази неизвестна база. Тук той не биваше да влиза. Но как да продължи, когато усещаше предела на силите си? Гладът, а сега вече и жаждата, внезапно се превърнаха в адски мъки. Те раздираха тялото му и той съзнаваше, че малко му остава да загуби разсъдък и да се втурне като обезумял в това селище, където все пак имаше хора, които ще го спасят поне от тези мъчения.

Джими се изправи. Първо на колене, после бавно се надигна, залитна надолу и тръгна с подгъващи се крака през полето. Докато седеше в колата, той все още можеше да разсъждава трезво. Жаждата още не беше така силна. Но сега, когато го лъхнаха в лицето горещите изпарения на тая камениста земя, когато изсушиха гърдите му, той разбра, че е безсилен да продължи пътя си, че трябва или да се предаде, или да умре от глад и жажда. Като препъваше отмалели крака в камъните, той мислено виждаше само красивата баня в квартирата, която напусна преди няколко часа, чуваше шуртенето на водата от широките кранове и засъхналата му глътка болезнено се свиваше. Откъде се взе изведнъж такава силна жажда? Той недоумяваше и проклинаше себе си, че не бе пил вода, преди да тръгне. И разбира се, не знаеше, че неговите клетки, прекарали две столетия в тази загадъчна анабиоза, още дълго време щяха да имат по-голяма нужда от вода и храна, отколкото клетките на всеки друг човешки организъм.

С последно усилие на волята Джими бързаше сега, забравил предишния си план, забравил всяка предпазливост. По-скоро, само по-скоро да стигне до хората, преди да падне и да издъхне в това безлюдно и горещо поле! Ето вече и първата сграда! Краката му стъпиха на асфалт. Колко е дълга само тази къща! Няма край! А входът ѝ все не се вижда. Някакви мъже минават покрай него. Поглеждат го учудено, обръщат се, някои леко се усмихват.

— Вода! — подвикна Джими на един от тях.

— Болен ли сте? — спусна се загрижено минувачът.

Джими се изправи и се помъчи да си даде бодър вид.

— Не. Искам да пия вода. Жаден съм.

— Ето тук!

Човекът му посочи големите стъклени врати на отсрещния дом. Джими дори не благодари. Прекоси улицата и полюшвайки се като пиян, бутна високите криле на вратата.

Някакъв много голям, някакъв много елегантен ресторант се ширна пред помътнелите му очи. Той потърси бара или мястото, откъдето се сервираха напитките, ала то се намираше навярно в друга стая. Една жена приближи с леки стъпки.

— Моля, вода. Бързо, моля! — едва успя да прошепне Джими и се отпусна върху най-близкия стол.

Жената изчезна и само след миг се върна с пълна чаша върху лъскав поднос. Джими на един дъх я изпразни. Жената се усмихна с питащ поглед. Той направи умолителна гримаса и тя пъргаво му донесе нова чаша. Едва след като изсипа и нея наведнъж в гърлото си, Джими се съвзе. Той въздъхна дълбоко, усети водата да курка в празния стомах и го натисна с ръка.

— Какво ви е? — попита загрижено жената, като огледа прашните му необикновени дрехи.

— Нищо ми няма. Много бях жаден.

— Желаете ли да обядвате?

— Да обядвам ли? — той направи опит да се усмихне. — И още как!

Жената мълчаливо пресегна към съседната маса, взе красивият портфейл на листата за ястия и му го поднесе.

— Заповядайте!

Джими изведнъж трепна. Та той се разговаря с тази хубавичка келнерка като че ли е у дома си на „Бродуей“. Мъжът, когото спря на улицата, също му отговори на английски език. Дявол знае какво означава всичко това! Той погледна подозрително жената.

— Кажете моля, как се казва това селище?

— Няма още име. Тук е само транспортното летище. Така му и казват: Летището.

— Аха. А островът нали се казва Шарко?

— Да. Вие откъде идвате?

— Не съм оттук — отвърна уклончиво Джими. Той огледа комфортния ресторант, видя, че освен него нямаше никакъв друг посетител и като помисли малко, продължи: — А какво ще ми предложите за ядене?

— Каквото обичате — усмихна се жената.

— Аз обичам например шунка с яйца. Обичам и телешки шницел с гъби.

— Може, разбира се.

— Не, по-добре нещо готово, защото съм ужасно гладен.

— Имаме и готови неща, но ако искате, аз ще ви донеса един хубав ордьовър, докато стане шницелът.

— Прекрасно!

Жената чевръсто се развъртя и отрупа масата пред него с множество лакомства. Джими като вълк се нахвърли върху яденето и задъвка така, че запукаха ушните му хрущяли.

— Нещо за пиене не желаете ли? — угаждаше му жената. — Току-що получихме много хубаво арменско вино.

— Вино ли? — Джими се поколеба. — Не, благодаря, лекарите ми забраняват алкохола. Едно шише вода ми донесете.

Той реши, че е по-добре да остане трезвен, защото не знаеше как ще се развият събитията. Това меню, което му сервираха така галантно, навярно струва на този отдалечен остров много пари. Но дори стотинки да струва, той имаше в джоба си само няколко книжни долари, които е опасно да се показват тук. Дано само не дойдат други посетители! Джими погледна часовника, който беше взел от Бентам, и се поуспокои. Обяд отдавна бе минало. Той продължи лакомо да яде и да обмисля края на това приключение. Жената, седнала на една отдалечена маса, четеше някаква дебела книга. Прелистваше подозрително бързо страниците и все поглеждаше към него с явното желание да завърже отново разговор. Ала на Джими не му беше до разговори. Като усети тежест от набързо погълнатата храна, той отново изпи две чаши вода и избърса устни с меката салфетка.

— Нещо сладко за десерт не желаете ли? — попита жената от мястото си.

Джими присви очи.

— Хъм. Може. Бъдете така любезна и ми изберете по свой вкус нещо от най-хубавите десерти.

— Веднага.

Щом жената влезе в кухнята, Джими скочи от масата и бързо избяга на улицата. Той направи сметка, че келнерката ще се позабави, докато избира десерта, а той през това време ще бъде вече далеч

оттука. Тръгна с бързи крачки в обратна посока, като искаше да заобиколи големия жилищен блок и да се върне отново при колата си.

През това време жената, която му сервираше, излезе с усмихнато лице от бюфета, но като видя, че нейният закъснял клиент е изчезнал, вдигна в недоумение рамене и разочарована се зае сама да изяде десерта.

* * *

Щом сви около ъгъла, Джими ненадейно се изправи пред едно обширно бетонно поле. Той спря до стената изблещил очи. Огромни металически машини, приличащи на цепелини, лежаха безразборно като пладнуващи животни тук-таме по дългите писти. Около тях сновяха камиони. Чудновати кранове с мощни, пъргави ръце товареха и разтоварваха цепелините. Джими беше виждал цепелини само на картинки и знаеше, че ги правят от плат или някаква друга лека материя, а тези явно бяха от метал. При това много по-големи и не с гондоли, а крановете ги товареха, както се товарят трюмовете на параход. Джими потръпна. Да можеше да разкаже за тях в Америка, това щеше да бъде и слава, и пари, пари... Зад ъгъла се чу вик и неразбран говор. Той се сепна, спомни си за неплатения обяд и без да му мисли много тръгна с бързи крачки направо през летището. Постове не се виждаха никъде, не се виждаха въобще униформени хора и това беше може би най-странното. Никой не го спря и никой не му обърна внимание, когато наближи една от тези гигантски машини и мина от другия ѝ край, където на стоманеното ѝ туловище зееха огромни отвори. Той съобрази, че ако от ресторанта са излезли да го търсят, едва ли ще го дирят тука. А защо да не използва случая и да разгледа по-отблизо машините, да разбере по възможност нещо от устройството им. Тук хората не проявяваха никаква бдителност и навярно мислеха, че е абсолютно невъзможно да проникне шпионин на техния остров. Внезапно Джими намери и обяснение за факта, който най-много го озадачаваше. Всички хора, които той досега бе срещал, говореха отлично английски. Вероятно на този остров са събрани нарочно хора, които знаят добре езика и които сигурно биват обучавани за действие в тила на Америка. Може би затова никому не

направи впечатление, че той е американец. Ала все пак трябва да се държи по-настрана от тях. И да бъде предпазлив.

Няколко души в леки спортни дрехи, които се въртяха около машината и наблюдаваха автоматичното ѝ разтоварване, разговаряха тихо на руски, усмихваха се и го поглеждаха от време на време. Джими мина към предната част на цепелина, която се издигаше като цяла планина над него. Единият от мъжете му викна нещо. Той се обърна разколебан, но сетне си даде вид, че не разбира за кого се отнася. Човекът го застигна, като продължаваше нещо да му говори.

— Не разбираю — засрича Джими две от трите руски думи, които знаеше.

— А по английски говорите ли? — запита го мъжът на родния му език и по лицето му се четеше учудване.

— О, йес — направи Джими радостна гримаса.

— Какво правите тук?

— Нищо. Разглеждам.

— Не бива да минавате пред машината. Опасно е. И по-добре ще бъде, ако Охрана на човека не види как се разхождате из летището. Ще си имате неприятности.

Джими пребледня.

— Аз такова... веднага...

— Е, вие какво пък се уплашихте толкова? Откъде сте? Извинете за нескромното любопитство, но гадаехме с колегите какъв може да сте. Такива дрехи за пръв път виждаме.

Джими изтри с длан запотеното си лице.

— Много ми тежат в тая горещина — отклони той въпроса и трескаво мислеше: значи тук има много чужденци, щом само дрехите правят впечатление. Хай, дяволите ще го вземат този проклет остров, който го сблъскваше всеки момент с едно от друго по-неразрешими противоречия! Все пак Охраната на човека е факт и дано не се сблъска сега и с него.

— Че облечете други! И ние това се чудехме, като ви гледаме с тях.

— Нямам други със себе си.

— Идете в снабдителната! Тя е в онази сграда. Та откъде казахте че сте?

Дими си спомни, че не е казал нищо, но явно любопитството на този човек беше твърде силно.

— От Афганистан — рече той с досада.

— Афганистан? Това е хубаво. Но вие нямате никак вид на азиатец.

Майка ми е европейка — продължи хладнокръвно Джими и се изненада, че не само не разбраха подигравката му, но дори намираха за хубаво да си афганистанец. Той реши, че е по-добре да пита, отколкото да питат него. — Кога ще тръгне тая машина?

— След десетина минути. Разтоварването свършва.

— Но как? Празна ли ще пътува?

— Няма с какво да я напълним — усмихна се човекът и потупа с ръка лъскавия борд. — Тя ни доставя хранителни продукти.

— А закъде ще пътува? — Джими задаваше въпросите си небрежно, така както се пита за времето или за трамвая, ала сърцето му биеше ускорено при мисълта, че се открива малка възможност да се измъкне от острова.

— Не мога да ви кажа точно. Мисля, че за Одеса. В управлението ще ви кажат, ако се интересувате.

— А не, аз само така питам. Добра машина е нали?

— Стар модел, но е добра.

„Стар модел“ — възкликна мислено Джими, но лицето му си остана непроменено и той продължи гласно:

— А кои са по-нови?

— Ей там онази, която преди малко пристигна.

— Хайде довиждане. Аз ще отида да видя и нея.

— Довиждане. Само не минавайте пред машината! Пазете се! А преди малко там се мярна другар от ОЧ. Ще ви зърне и няма да се отървете от лекцията му — засмя се мъжът и се върна при другарите си.

„То да е само лекция!“ — мислеше Джими, като заобиколи камиона, който поемаше последния товар. Огледа се. Малкото хора, които се въртяха около другите машини, бяха заети с работата си и никой не поглеждаше към него. Той постоя малко, като надничаше под колата, отдолу и когато видя краката на тримата, които го бяха заговорили, да се отдалечават и се скриват зад цепелина, бързо се върна, с няколко скока се намери до тънката металическа стълба, която

водеше към люковете на машината, покатери се светкавично по нея и се гмурна в тъмнината на зеещия отвор. Намери се в едно грамадно тъмно помещение, прилично на склад, където можеха свободно да се поместят десетина вагона.

Джими се сви в най-тъмния от тъмните ъгли, седна на пода и затаи дъх с устремени към светлия отвор очи. Всеки момент там можеше да се покаже нечия глава за проверка или някой, който го е видял да влиза. С тази си постъпка той залагаше всичко на една карта, но не висеше ли целият му живот на този загадъчен остров постоянно върху косъм, навит на пръста на тая Охрана на човека, която навярно го търси вече под дърво и камък?

Откъм отвора долетя стържещ шум. Изведнъж стана тъмно като в гроб. Някой беше затворил люковете. Джими зарадвано се отпусна. Да се отърве от този остров, па ако ще и направо в Кремъл да попадне! Може би ще успее да се свърже там с дипломатическите представители на Америка. Одеса ли каза онзи? Това е голямо пристанище. Дано има там американски консул.

Огромното туловище на летящата машина се помръдна. Едно тихо равномерно бучене на вълни заприижда откъм задната част, където бяха широките и къси като на копринена пеперуда криле. Изведнъж Джими усети някаква странна лекота. Вдигна ръка, протегна крак... едва, едва усещаше тялото си. Изплашен, той се изправи, но в същия миг машината със страшна скорост се откъсна от земята. Джими полетя назад и силно се блъсна в стената. Свлече се покрай нея, легна на пода. Около него цареше пълна тъмнина. Само далече някъде напред, където трябваше да бъде пилотската кабина, мержелееше една светла точица.

Бученето непрекъснато се усиливаше. Стана му страшно да лежи така сам в тая обширна тъмница, която се носеше сега в неизвестна посока. Прииска му се да бъде по-близо до пилотската кабина, откъдето успокояващо го гледаше светещата точица. Ала не трябваше да издава присъствието си. Пилотът щеше веднага да сигнализира и когато пристигнат, Охрана на човека ще го посрещне с отворени обятия. Джими затвори очи, защото тъмнината неприятно бодеше в тях. Помъчи се да мисли за нещо друго, хубаво, та да прогони страха, който стягаше гърдите му. Ето той ще пристигне в Америка. Приятелите му, оплакали го отдавна, ще го посрещнат с възторг.

Пресата ще гърми. Ще се усмихва той на американците от платното на кинопрегледите. Ще направи сензационните си разкрития. Сега има вече и лични впечатления от болшевиките. Веднага ще довърши книгата си против комунизма. Прозря ги той напълно тези болшевики. Нищо, че се представят за хрисими и благодущни. Само веднъж да стигне в Нюйорк. Да стигне...

Мисълта за неизвестното, което още предстоеше, отново върна страха в сърцето му. Внезапно той подскочи и запълзя ужасен към светлата точка. Беше се сетил, че пилотът, който не знае за неговото присъствие, може да вдигне самолета на голяма височина. Той си има навярно и кислороден апарат, и кабината му е херметически затворена. А Джими щеше да умре тук като удушено пиле от липса на въздух и от смъртоносната разлика в атмосферното налягане.

Той пълзеше и пълзеше, а мъждукащата светлина сякаш отиваше по-далече. Ръцете му се израниха, сърцето му напираше в гърлото, сякаш искаше да изскочи навън, но той продължаваше да пълзи с чувството на човек, който бяга из някакъв безкраен тунел, подгонен от идващия влак. Главата му ненадейно се блъсна о нещо твърдо и той сподадено изохка. Вдигна очи. Над него все така кротко блещукаше светлинката. Изправи се, като опипваше с ръце стените. Това беше стъкло. Прозорец. А светлинката мъждукаше зад него. Затвори очи; отвори ги. Те посвикнаха с тъмнината и постепенно той различи някакви предмети. Светлинката идваше от една малка лампичка, високо над големи уреди, около които се разстилаше сложна плетеница от проводници. Под самото стъкло имаше място за сядане, ала никакъв човек не се виждаше в кабината. Джими усети как се вледенява. Къде е пилотът? Ръцете му трескаво зашариха по стената, напипаха брава и я натиснаха. Прозорецът се намираше на една врата, която сега леко се отвори. Той подаде най-напред глава, огледа се и прималаял влезе в кабината. Тя не беше широка и предметите в нея видимо се очертаваха.

— Хей, къде си? — викна Джими със схванато гърло.

Отговори му само тихата песен на проводниците. Освен вратата, през която бе влязъл, той не видя друг изход от кабината. А пилота го нямаше.

— Хеййй! — закрещя Джими. Хеййй!

Гласът му отекна из просторния черен тунел на товарните помещения и се върна зловец и навяващ ужас и страх. Той протегна

треперещи ръце към шията си, олюля се, падна на седалката и зариде, обхванат от нервна треска. А през това време машината с бързината на метеор се носеше на стотина километра над земята под ярките звезди на южната нощ, умело и сигурно направлявана чрез вълновите сигнали, които излитаха и я догонваха от командния пулт на остров Шарко.

* * *

Откриха бягството на възкръсналия човек едва, когато той се носеше вече на няколко хиляди километри далеч от острова. Едуард Бентам беше влизал в стаята му, но тогава Джими спеше още дълбок и укрепващ сън и затова той само завеси прозореца и отиде до наблюдателницата, за да свърши някоя и друга работа. Върна се след два часа, за да го събуди за обяд, ала стаята беше празна. Ходи, търси, разпитва и накрая се втурна разтревожен в лабораторията при московските професори.

— Няма го! Избягал!

— Кой? — запита спокойно академик Северски, вдигнал глава от някакви формули и изчисления.

— Как кой? Нашето откритие! Атомният човек!

— Избягал?

— Да, представете си! Вероятно с моята кола, която стоеше на улицата. И тя е изчезнала.

Белокосият академик се усмихна:

— Уплашил се е горкият. Аз не мисля, че има някаква опасност за него. Няма да му се случи нищо лошо, а пък ако се сблъска с истината, все ще я преживее. Той е американец и при това журналист. Те са жилави хора. Обадохте ли в Охрана на човека?

— Не. Искрах да се посъветвам с вас.

— Обадете се и попитайте дали са го открили някъде. Нека бъдат особено внимателни и положат повече грижи за него! Да го наблюдават. Кажете им, че е наш пациент! Нека почакаме няколко дни с разкриването на тайната за съживяването!

— Да не го ли връщат? — учуди се Бентам.

— За какво ни е? Щом е здрав, няма да се изгуби. Нека ОЧ ни информира редовно къде се намира и какво прави. А от лапите на учените той няма да убегне. Все ще го хванат. Мисля, че ще бъде полезно за науката, като се вживее в нашето общество и след това спокойно сподели всичко, което знае за миналия живот.

— Така е — потвърди мургавият професор по физиология, като разклащаше в ръката си една епруветка с гъста червена течност. — Ние си свършихме работата. Сега той ще е интересен за историците и социолозите.

Бентам седна пред визофона и повика Охрана на човека. Няколко лица бързо и делово се смениха на екранчето, докато там застана сериозният и съсредоточен образ на водещия отдела, когото той търсеше. Бентам предпазливо му разказа за пациента на академик Северски, описа външния изглед на Джими Кук и му показва направените снимки.

— Пратете ми веднага снимките! Аз ще проверя сега и ще ви се обадя. Ще го открием, бъдете спокойни!

— Моля, уведомявайте ме редовно, всеки ден, ако може! Наредете да се грижат за него! И да се пази абсолютна тайна! — помоли Бентам. Той искрено се вълнуваше за съдбата на своето откритие и кроеше вече планове как ще го намери, ще се сприятели с него и ще му помогне без сътресения да заживее в тяхното общество.

— Бъдете спокойни!

Геофизикът се върна замислен при учените, които продължаваха своята работа около микроскопите и другите, неизвестни за него уреди. Погледа известно време заниманията им и колебливо попита:

— Разбрахте ли как се е консервирал нашият Атомен човек?

— Не напълно — отвърна професорът. — Но открихме интересни неща в кръвта му. Той е погълнал малко преди злополуката в голямо количество неизвестни химически съединения. Не знаем за какво. Може би това е било някакво лекарство. Какво точно е, ще установят химиците. Предполагам, че и той сам не знае какво е погълнал. Чувствува се и слабо влияние на гама лъчите върху кръвта. Въобще на път сме да открием нещо, което може да доведе до нов обрат във физиологията. Ала предстои още доста работа. Утре ще си заминем, а вие като дойдете в Москва, непременно се обадете.

Старият академик се изправи от масата и очите му грееха с младежки огън.

— Ако ние, другарю Бентам, успеем да възпроизведем тази случайна анабиоза по изкуствен начин, то бъдете сигурен, че и вашето име ще остане записано в историята. Не се шегувам — засмя се той, видял смутеното лице на геофизика. — Та нали вие пръв го открихте? Това няма да бъде по-малка заслуга от нашата. Без вас науката може би още много десетилетия би се лутала по този въпрос.

— Голяма заслуга! — рече Бентам. — Да го видиш на екрана и да отидеш да го докараш. Това всеки може да свърши. Интересно ми е все пак какво прави той сега. Ще го намеря аз, непременно ще го намеря и ще ви го доведе в Москва.

Визофонът тихо иззвъня. Геофизикът се спусна нетърпеливо към него. Натисна копчето и екранът светна.

— Другарят Бентам ли е? — запита предишният образ на отговорника от Охрана на човека. — Открихме вашия беглец. Сега се намира някъде между земята и небето, но след десетина минути ще бъде в Одеса. Дошел е с кола до транспортното летище, обядвал е в ресторанта, след това е разговарял с един техник на летището, после изведнъж изчезва. Най-вероятно е да се е вмъкнал в един празен транспортър, който е тръгнал за Одеса, защото преди това е питал закъде ще лети машината.

— Няма ли някаква опасност? Тези машини нали без хора се движат? — обезпокои се Бентам.

— Не. Техникът обясни, че това е стар модел пътническа машина, която после е нагодена да лети без пилот. Все пак те веднага са намалили хода ѝ и я карат по-внимателно. Машината е херметически затворена, въздух има в нея достатъчно. Наредих да го посрещнат в Одеса на летището.

— Моля ви, кажете на всички другари направо да ми съобщават за всичко? Ако е здрав и не се нуждае от пряка помощ, не трябва да го закачат! Само да го наблюдават. Това е в интерес на науката.

— Добре, другарю Бентам. Вие изпратихте ли снимките? Хайде изпратете ги, а аз ще се обадя в Одеса да се свържат с вас.

— Акуратно работи нашата ОЧ — рече академик Северски, когато разговорът привърши. — Нали ви казах, че няма къде да избяга. Да, живеем в такова време, че на нашата планета е абсолютно

невъзможно да се скриеш някъде, па макар и само за един час. Лошо нали?

— Че защо ще се криеш? — изненада се младият хирург, неразбрал шегата му.

— Ей тъй, на! Прииска ти се да се скриеш от някого. Направил си беля и не искаш да те хванат...

Бентам и хирургът го гледаха озадачено и неразбиращо. Те никога очевидно не бяха чувствували необходимостта да се крият.

— Ех, младоци! — засмя се академикът. — Какво знаете вие? Някога, когато бях на вашата възраст, все още имаше много хора, които криеха себе си или своите дела от другите. Нашият човек от ледовете е навярно от тях. Искане да се скрие. А вие сега това дори не можете да го проумеете. Така е, светът се мени. Когато станете на моите години, сами ще видите как по-младите вече няма да разбират много от това, което сега вършим.

— А вие, другарю академик, сигурно ще доживеете заедно с нас това време. Както изглежда, нямате намерение да се предавате — пошегува се хирургът.

— Нямам намерение — усмихна се отново Северски и гордо поглади с ръка буйните си посивели коси. — Мога да ви доверя една тайна, млади приятели, само че не бива да я разпространявате, защото може някой да чуе и да ме превари. Решил съм да бъда първият човек, който ще навърши сто и шестдесет години живот. Как мислите, ще ги изкарам ли?

— Разбира се — отговориха в същия тон и едновременно геофизикът и хирургът, а Бентам цъкна с език. — Това е наистина една почтена възраст!

— Не се тревожете! И вие ще я стигнете — кимна добродушно академикът. — Но хайде стига разговори! Да видим какво може още да направим с кръвта на нашия избягал праотец и да си прибираме багажа. Тази постоянна светлина почва да ме дразни. Домъчня ми за нашата Москва. Знаете ли, там вече е паднал първият снежец. Каква радост носи той! Чудя се как живеете тука.

— Свикваме — рече Бентам. — Още малко остана и ще направим и тука да не бъде така горещо. Нощ и сняг обаче не мога да ви обеща при изкуствените слънца. Може би след време ще върнем на Антарктида част от миналото й, но засега сме безсилни.

Като видя, че учените се готвят да продължат работата си, той седна в креслото до визофона и отвори една книга. Ала мислите му бяха из пространството и търсеха там човека, който беше възкръснал от една минала епоха и сега се луташе по света сам и сигурно нещастен и изплашен от новото и непонятното, което го обкръжаваше. Какво ли го е накарало да избяга? — питаше се Бентам. — Какви ли чувства са го тласнали към такава рискована постъпка? Та сам той, Бентам, не би се решил така главоломно да скочи в една празна транспортна машина. Това може да бъде само страх. Но от какво?

На вратата тихо се почука. Влезе Светозар и бързо на пръсти доближи, като с уважение поглеждаше към гърба на академик Северски.

— Еди, цяла сутрин те търся. Къде ходиш? Какво стана с Атомния човек — запита той шепнешком.

— Офейка — усмихна се Бентам.

— Как така офейка? Къде? Шегуваш ли се?

— Може би е вече в Одеса.

— Но защо го пуснахте?

— Не ни е питал. Просто се качил в колата ми, оттам на един самолет и... фюйт.

— Ех, как ми трябваше! — ядоса се Светозар.

— За какво ти е?

— И питаш още? Та нали това ми е главната специалност: история на нравите.

— Нищо не си загубил. Какво може да ти каже? Той е журналист, а известно е, че журналистите винаги най-малко знаят.

— Остави, моля те, твоите остроты, ами кажи какво може да се направи! Защо е избягал? Какво го е накарало?

— Виж, на това и аз досега не можах да намеря отговор.

— Журналист, капиталист... Слушай, Еди — оживи се Светозар. — Знаеш ли, че тоя човек има навярно гузна съвест? Той е живял по времето, когато комунизмът е съществувал вече на част от земята. И сигурно има някакви заслуги в борбата против него. Не е разбрал, че сега комунизмът е навсякъде и бяга от наказание.

— Браво! — възкликна Бентам. — Ето какво значи да познаваш историята! Ти си прав. Аз напразно си блъсках главата какво ли го е уплашило толкова.

— Хъм, случаят става още по-интересен. Сега само върви и го наблюдавай как се държи! Еди — почти извика Светозар. — Заминавам за Одеса.

— Чакай де, какво? Ти май си изгуби ума. Как ще ме зарежеш така? Не си седял и три дни при мен и искаш да бягаш. Не успяхме да се срещнем дори и на шах. Аз съм разучил сега едни нови ходове...

— Друг път ходовете, Еди! Ще ме извиниш, но аз трябва да видя този човек отблизо. И то преди още да са го хванали другите историци. Знаеш, че честолюбието не ми е чуждо.

— Добре, добре. Но още не е сигурно дали той е в Одеса.

— Ще го намеря. Където и да е. Ако ще и на дъното на океана да го търся. Та не разбираш ли какво означава един такъв случай за науката?

— Ех, братко, на твоя ентусиазъм може да позавиди човек! И все пак седни и почакай! Вярвам, скоро ще ми се обадят от Одеса.

* * *

Джими Кук дойде на себе си по един твърде странен и неочакван начин. Изведнъж до ушите му долетяха началните акорди на непозната, но приятна музика. Някъде свиреше голям оркестър и неговите звуци постепенно изпълниха цялата кабина. Както бяха придошли ненадейно като могъщи океански вълни, така те внезапно се отдалечиха, утихнаха и на мелодичния им фон се извиси чистият и треперлив глас на една жена. Джими се поизправи замаян. Огледа се. В кабината беше все така тъмно. През горното стъкло се виждаха далечни звезди върху черния купол на небесните пространства. Каква беше тази нощ? Та той бе тръгнал късно следобяд! Колко време лети вече в тая загадъчна машина? Той вдигна ръка близо до очите си, за да види часовника и чу как музиката рязко се усили. Колкото и непонятно да бе, този оркестър свиреше вътре в часовника, този прекрасен женски глас се виеше някъде между неговите стрелки. За да се увери, Джими долепи ухо до циферблата. В този момент оркестърът прекъсна певицата с едно гръмливо кресчендо и Джими бързо отдръпна главата си. Ухото му писна заглушено. Нямаше съмнение. В малката кутийка на часовника, който той беше задигнал от любезния Бентам се

намираше някакво радио или грамофон, или дявол знае какво. Този остров му поднесе за един само ден толкова изненади и страхове, че неговите чувства започваха да се притъпяват и той не намери сили да се учуди или възхити на тази великолепна машинка.

Певицата свърши своята ария, инструментите завъртяха финала и около него настъпи отново тишина. А тя беше още по-страшна. Безшумно мигаха звездите, безшумно се носеше нанякъде този огромен металически цепелин и само сърцето на Джими се чуваше да тупка самотно и отмаляло от ужас и тревога. Светещите стрелки на часовника показваха 5,15 часа. Но кога, през нощта или през деня? Той беше тръгнал около три часа следобяд. Беше светло, а сега е тъмно като дълбока, мрачна нощ. Нима е летял десет часа в безсъзнание? Невъзможно! А тогава значи лети не повече от два часа? Но откъде се взеха тия звезди?

Безсилен да разгадае загатката, Джими се облегна на кожената седалка и затвори очи, защото беше мъчително да се гледа в тази болезнена тъмнина. Тишина. Само далече някъде назад и под него почти неуловимо за ухото действаха чудните машини, които го носеха със скоростта на куршум високо над земята. На Джими се стори, че се е излъгал, че тези шумове и трепети на метала са измама на преуморените му сетива и от това му стана още по-страшно, защото го обхвана чувството, че виси неподвижно и сам под небето в тая непрогледна нощ. От време на време той отваряше очи, за да погледне през стъклото, където неизменно едва-едва блещукаха звездите, и това като че ли бяха едни и същи звезди, които студено се присмиваха на неговото нещастие. Но когато, не помнеше вече за кой път, той безнадеждно повдигна клепачи, видя над себе си едно бледо сияние, което бързо се усилваше, като добиваше розов оттенък. Джими радостно се наведе над прозорчето, което съзря до краката си. Дълбоко долу се стелеше безкрайна сивобяла равнина. Сняг или може би облаци? И едното, и другото навяваше нови страхове. Къде се намира? Как ще слезе тази машина сама? Той беше чувал, че има ракети, управлявани от разстояние, беше писал дори в статиите си, че един ден в атомния век ще има такива машини и за пътници, но едно бе да пишеш за тях, седнал спокойно до бюрото си, друго — да се затвориш сам в такава машина. Нима толкова бяха напреднали болшевиките? И все пак машината си е машина и не можеш да ѝ имаш доверие. Ами

ако нещо се повреди? Не случайно и болшевиките я употребяват само за транспортни цели.

Мисълта, че машината може да се повреди, бясно разхлопа зъбите му. Това долу, сняг или облаци все едно, му готвеше страшна смърт, за която никой не щеше да узнае.

Джими се постара да овладее страха си, като се опита да мисли за друго. Ясно бе едно: болшевиките с такива машини могат и навярно усилено се готвят да бомбардират и Нюйорк, и Вашингтон, и Чикаго. Но как да предупреди своите хора? Как да разкрие тези ужасни тайни, на които сигурно той е единственият свидетел от целия западен свят? Дори благополучно да стигне в Одеса, там, веднага ще го хванат, там е Русия и не може да не го забележат него, чужденеца. Пък и всеки ще се усъмни, щом го види да пътува така, в една празна транспортна машина.

В кабината ставаше все по-светло и по-светло. Някъде изгряваше слънце и лъчите му обагряха с оранжеви отблясъци прозорците. Но отдолу все така еднообразно се разгръщаше сивобялата обвивка на облациите. Сега Джими ясно ги видя. Машината летеше много високо и той с изненада разбра, че не усеща нито студ, нито затруднения в дишането, нито никакви други неприятни смущения, за които бе чувал да се появяват на голяма височина. Не усещаше нищо друго освен тежък, сковаващ страх, който напразно се опитваше да сподави.

Минутите летяха, ала на него те се струваха като дълги, предълги часове, които едва се влачат и с тая своя мудност само увеличават страданията му. Скоро той почувствува, че машината не се движи вече така бързо, нещо като силен магнит го дърпаше към седалката. За миг в кабината стана здрачно, стъклата сякаш бяха залети с мляко, стъмни се изведнъж, после слънцето с всичка сила удари лъчите си в купола. Джими примижа и със свито сърце погледна надолу. Вода. Синя, безконечна, развълнувана вода. А ето и бряг! На него голям град, пристанище, кораби, кораби. Машината продължаваше бързо да слиза, като описваше гигантски кръгове.

„Одеса е на Черно море“ — спомни си Джими. През морето оттатък е Турция. Ех, да можеше да се добере до Турция!

Земята приближаваше неудържимо. Сгради, равно циментово поле. Един лек трус и Джими преглътна надигналата се в гърлото му киселина. В ушите му продължаваше тихо да бучи. През това

неприятно бучене той чу още по-неприятния за него сега шум от човешки гласове, стъпки, отваряне на вратата. Стъпките отекнаха по металическия под на машината, приближиха, вратата на кабината се отвори. Джими стана от седалката, изправи се с вдървени крака и вдигна ръце. Вместо очаквания пистолет срещу него в рамката на вратата лъсна едно засмяно, бялорозово младежко лице. То възкликна с няколко неразбрани думи, след това продължи на безупречен английски:

— Жив и здрав? Как сте? Не е приятно да се пътува сам в транспортна машина, нали? Но защо стоите така? Лошо ли ви е?

Затрупан от любезните въпроси, Джими в недоумение смъкна ръце и се помъчи да се усмихне.

— Благодаря, нищо ми няма.

— Много се радвам. А ние доста се разтревожихме, като ни съобщиха, че в машината има човек. Мислехме, дано само са я затворили добре, иначе човекът така и ще си издъхне в стратосферата. Ама и вие... трябва да ви се признае, юнак сте! Така изведнъж и хоп в машината, ха, ха, ха!

— Ей, Федя — викна някой отвън, — какво става?

Момъкът трепна:

— Заповядайте да излезем на чист въздух!

Джими тромаво се заклати към изхода, като нарочно вървеше бавно и трескаво мислеше какво може да означава такова посрещане.

Навън се бяха струпали доста хора. Защракаха фотоапарати, заручаха филмови камери. Една след друга блескаха светкавици и заслепяваха очите му.

„Тия си правят сензация с мен — помисли горчиво той. — Утре вестниците им ще гръмнат и в Америка ще решат, че съм станал предател. То поне да имаше какво да предавам... А то така... Трябва да се използва положението, докато не са разбрали още кой съм!“

Той отправи няколко гримасоподобни усмивки към журналистите, които се спуснаха с бележници и апарати към него, ала интервюто не можа да се състои. Младият човек и още един друг със същата златна значка на ревера разбутаха сърдито журналистите и го поведоха по асфалтовата писта към сградите на летището.

— Тия журналисти, как ли само са научили? — сърдито забъбра момъкът. — Вие не се сърдете, другарю! На хората им се е видяло

интересно, че сам човек пътува в транспортна машина. Утре ще цъфнете в забавната страница.

— Нищо, нищо — отвърна Джими. — Къде отиваме сега?

— В Охрана на човека. Трябва да си починете и да ви прегледат нашите лекари. Може би пътуването все пак не ви е подействувало добре. Пък и такъв е редът.

— Но аз съм здрав — смутолеви Джими и с нарастваща тревога мислеше, че сега вече няма да убегне от лапите на тази проклета Охрана на човека.

Въведоха го в прекрасно обзаведена просторна приемна. За да спечели време, Джими попита за клозета. Той заключи вратата зад себе си и предпазливо надникна през прозореца в шахтата. Макар да се намираше в партера, дъното на шахтата се оказа твърде дълбоко. Долу се виждаше някаква врата. От нея... през мазата... и... на улицата. Джими бързо пресметна дълбочината. Не повече от четири метра. Ако увисне на ръце от перваза на прозореца, щяха да останат два метра и нещо. Такъв скок може да се рискува. В следващия миг той ловко се покатери, хвана се здраво и внимателно засвлича краката си. Преди да се пусне, отново погледна надолу, за да види къде ще падне. Достраша го, ала връщането беше невъзможно. Ръцете му, които бяха ужасно отслабнали, не биха могли да го издигнат. Пръстите вече сами се изплъзваха от гладката прозоречна рамка. Той стисна зъби и с върховно напрежение на мускулите се отблъсна от стената. Силен удар срещна ходилата му, разтърси го до мозъка на костите. Отсрещната стена на шахтата го блъсна в гърба и той се сгърчи на дъното като смачкан паяк. Дълго лежа така, грохнал, почти в несвяст и само някъде дълбоко в съзнанието му настойчиво чукаше мисълта, че трябва да бърза, да бърза...

Един шум, който ставаше все по-силен, внезапно го изтръгна от това състояние. Горест някой блъскаше вратата на клозета, викаше. Джими се изправи с мъка на изтръпналите крака. Те се подгъваха и го боляха като пребити. Залитна към вратата на шахтата. Ръката му хвана дръжката, натисна, задърпа. Металическата врата не помръдна.

Заклучена? Това беше така неочаквано, че Джими не намери в себе си сили да реагира. Едно дълбоко отчаяние, в което нямаше място дори за страх, парализира изведнъж цялото му тяло и той отново се смъкна на дъното на шахтата. А през това време горе бяха успели да

влязат в клозета. Чуха се тревожни гласове. През прозореца, повече случайно, надникна лицето на момъка, който бе го посрещнал на летището. Той възкликна, извика нещо неразбрано и изчезна. Минутка след това двама души отключиха фаталната врата, хванаха Джими под мишниците и го измъкнаха от шахтата.

— Но как сте паднали вътре? Какво е станало? — питаше момъкът загрижено.

Джими не отговаряше. Не можаха да откопчат от него нито дума. Той се тътреше между двамата и целият му вид беше на човек, комуто вече всичко е безразлично. Въведоха го в една широка стая, чиято белота издаваше специалното й предназначение. Трима мъже в бели престилки скочиха веднага от малките си бюра, направени също така от някаква бяла порцелановидна материя.

— Какво е станало? Злополука?

— Почти. Това е човекът, който пристигна с транспортната ракета. Отгоре на всичко взел, че паднал от клозета в шахтата. Не ми добира ума как е станало това! Той мълчи. Може би сътресение на мозъка...

— Сега ще видим! — каза единият от лекарите.

Той застана пред един дълъг, много дълъг пулт с лъскави копчета и ръчки. Натисна едно, завъртя друго и половината от стената зад пулта, на която имаше дебел стъклен прозорец, безшумно се отмести. Пред очите на Джими, който нищо не разбра от разговора, защото се водеше на руски, се откриха някакви умопомрачително сложни уреди.

— Легнете тука! — посочи му лекарят едно бяло металическо легло всред цялата лъскава машинерия.

Джими продължаваше да седи върху стола, където бяха го оставили. В очите му постепенно се възвръщаше човешки израз и това беше израз на неописуем страх.

— Той изглежда че не знае руски — каза момъкът със златната значка. — Въобще някакъв странен човек! От централата не обясниха нищо. Само да сме се отнасяли внимателно към него и да го следим — той се обърна към Джими на английски: — Хайде, другарю, легнете там. Трябва да ви прегледат.

Атомният човек отново не помръдна, сякаш думите не се отнасяха за него. Тогава двама от лекарите го хванаха решително, вдигнаха го и го пренесоха върху леглото. Положиха върху главата му

един металически венец, свързан с електрически проводници. Подобни, по-малки металически гривни нахлузиха и на китките му. Джими се видя вързан и уплетен в цяла мрежа от жици. Стори му се, че са го сложили в някаква екзекуционна машина, като електрическия стол, на който убиваха престъпниците в Америка. Той подскочи от леглото и изрева като ранен звяр.

— Пуснете ме! Не ме убивайте! Всичко ще ви кажа.

— Но какво? Какво ви стана? — засуетиха се лекарите около него.

— Пощадете ме! Моля ви! Аз... всичко...

Лекарите се спогледаха многозначително. След това единият от тях сложи ласкаво ръка на челото му и рече кротко: — После ще ни кажете всичко. Нека сега ви прегледаме! Успокойте се! Трябва да бъдете напълно спокоен! Легнете пак! Бързо ще мине. Само за минутка.

— Какво ще мине бързо? — попита Джими ужасен.

— Прегледът. Нали трябва да видим какво е станало с вас? В шахтата сте паднали, пътували сте с такава ракета... Хайде!

— Няма ли да ме убиеете?

Лекарите пак се спогледаха, но този път явно озадачено. Това споглеждане успокои Джими повече от думите им.

— Защо мислите, че ще ви убием? Ние сме лекари. Пък и никой човек няма право да убива другия. Нали така? Но после ще поговорим по-дълго по това.

Натиснаха го внимателно, но властно върху масата и Джими не се възпротиви. Разголиха гърдите му.

— Какъв е тоя странен костюм? Някакви специални дрехи ли са?

— Специални са — прошепна Джими и затаи дъх.

Лекарите се отдалечиха навътре в стаята. Бялата стена безшумно се плъзна и в кабината настана мрак. Джими остана сам с тия студени машини. През ъглите на очите си той виждаше да се мяркат главите на лекарите зад дебелото стъкло на прозореца, което пропускаше твърде малко светлина. Някакъв едва доловим шум изпълни тъмната кабина, ала не се случи нищо и Джими колебливо въздъхна.

Лекарите наведоха глави над дългия човешки ръст хоризонтален екран, който се намираще зад пулта. Ясно очертан, върху него лежеше

скелетът на Атомния човек. Беше неподвижен и само гръдният кош се вдигаше бързо, неравномерно.

— По-спокойно дишайте! — прозвуча един глас току до ухото му и Джими Кук се постара да урегулира дишането си. Внезапно нещо се забодеше в два от пръстите на лявата му ръка. Той силно изохка, но повече от уплаха, отколкото от болка.

— Нищо, нищо! — каза гласът. — Вземаме ви малко кръв. Хайде сега се обърнете на лявата страна, после на дясната, после по корем.

Джими послушно изпълни заповедта.

Зад стената лекарите съсредоточено обсъждаха резултатите.

— Няма нищо счупено.

— И мозъчна аномалия няма. Вижте кривата!

Върху едно миниатюрно екранче на пулта се въртеше матова лента с четири зигзаги. На друго екранче трепкаха цифри, букви, загадъчни знаци.

— Кардиограмата — нормална. Кръвната картина също. Мускулните биотокове са малко по-слаби, но това се дължи вероятно на преживяното напрежение.

— Общо, тялото е слабо, изтощено. Тоя човек като че ли дълго е гладувал. Има недостиг на вода и соли в тъканите. Наченки на авитаминоза. Но приказките му говорят за друго. Ще трябва да го пратим в психиатрията. Как може нормален човек да е толкова слаб и изтощен?

Стената се отмести.

— Готово! Прегледът свърши. Нищо ви няма. Малко почивка и силна храна.

Отвързаха го. Джими недоумяваше. Какъв беше тоя преглед? Някакви машини и хоп... готово!

— Искате ли да видите резултатите? Елате!

Единият от лекарите се наведе, отвори едно чекмедже на пулта и измъкна оттам, голям, лъскав картон. Върху него автоматически бяха се отпечатали всички цифри, букви, знаци, късове от мозъчни и сърдечни криви, снимки на скелета и вътрешните органи.

— Ето! Полюбувайте се на своето състояние!

— Но аз... Нищо не разбирам.

— Не сте ли се преглеждали друг път?

— Много пъти. Но така... автоматично...

— Че навсякъде преглеждат така.

Джими предпочете да замълчи, макар да беше на особено мнение.

— Вие преди прегледа искахте нещо да ни кажете?

Атомният човек леко пребледня:

— Не, нищо. Аз само така...

— Какво ви уплаши толкова?

— Не знам. Аз... такова...

— Е, добре. Сега ние ще ви изпратим на едно място, където ще си починете и ще ви прегледат други лекари.

— Моля ви се, не! — трепна Джими. — Нали казахте, че съм здрав? Пуснете ме да си вървя!

— Трябва да питам в централата — каза неочаквано момъкът със златната значка, който беше седял досега на един стол, без да вземе участие в разговора. — Имаме специални разпореждания за него. Дайте ми резултатите да ги покажа! — той взе картон и бързо излезе.

Джими усети как му прилява. Значи специални разпореждания? Най-младият от лекарите донесе отнякъде едно шише и напълни от него цяла водна чаша.

— Изпийте това! Трябва малко да се подкрепите.

— Какво е то?

— Лекарство. Но е добро на вкус.

Джими се поколеба, ала жаждата и гладът, които отново го измъчваха, надделяха. Лекарството имаше дъх на подсладено вино и наистина не беше неприятно. „Значи специални разпореждания? — мярнаха се повторно в съзнанието му думите на представителя на Охраната на човека. — Е, друго и не можеше да се очаква! Но какви ли са те?“

Младият момък със златната значка се върна скоро и оживено заразправя на руски:

— Познайте с кого говорих! Не ще познаете. Лично със самия академик Северски. От централата ме свързаха направо с него. Този човек бил негов пациент. Северски видя резултатите. Остана доволен. Каза само да го нахраним, облечем и да не го спираме, ако не желае да остане.

— Добре — рече главният лекар. — Ние си свършихме работата. Останалото е ваша грижа.

Джими напрегнато се взираше в устните на говорещите, за да долови каква участ му се готви, ала напразно. Момъкът го хвана приятелски под ръка и каза:

— Да вървим! Трябва да си починете, а после ще видим какво ще правим с вас.

Атомният човек отвърна любезно на сбогуването на лекарите и последва водача си, изпълнен с тревожно недоумение. Какво ли можеше да означава всичко това?

— Поседнете тук! Трябва да извикам кола — рече момъкът и изчезна зад една врата.

Намираха се в широкия хол, който бяха прекосили при пристигането му. Джими веднага откри изхода. С разтуптяно сърце той се огледа и бързо закрачи покрай сградата. Сви около ъгъла, видя, че никой не го следи и хукна по широкото и равно шосе. Необикновено бързи, разноцветни автомобили безшумно го задминаваха. Някои намаляваха и водачите им, подали глави през прозореца, му правеха знаци, с които го канеха да се качи при тях, щом толкова бърза. Джими мълчаливо отминаваше, но по едно време съобрази, че не ще е зле да влезе в някоя от тия коли. Преследвачите бяха изгубили следите му. Една малка остроноса спортна кола внезапно се отдели от общия поток и спря пред него. Караше я млада русокоса жена. Джими прие поканата и без да продума, седна до нея. Колата веднага потегли. Младата жена състрадателно поглеждаше към новия си спътник и се мъчеше да го заговори на различни езици. Джими, който беше се качил именно защото видя, че жената е сама, упорито мълчеше. Изведнъж му хрумна да се престори на глухоням. Дори когато жената го запита дали говори английски, той само несръчно махна с ръце и произнесе няколко неприятни гърлени звуци.

— Ах, какво нещастие! — възкликна жената. — Нима науката е безсилна да помогне?

Джими невъзмутимо гледаше пред себе си, зарадван вътрешно на оригиналното си хрумване, което го избавяше от неудобни въпроси. Когато колата навлезе в града, жената наново се обърна към него и като си помагаше с белите изящни ръце, попита го къде иска да го остави. Джими помисли малко, после й даде знак да спре. Поклони се, избъбра нещо неразбрано и слезе.

Одеса се разкри пред него с необикновена хубост. Той не беше предполагал, че някъде по света може да има такива красиви градове. Навсякъде паркове, цъфнали градини, улиците широки, широки и чисти като огледало, обградени с двадесететажния венец на сградите, блеснали в мрамор и стъкло. Часове наред Джими се скита от улица в улица, присядаше уморен на някоя пейка и се любоваше на непрекъснатия поток от великолепни автомобили, на редките пешеходци, които до един бяха облечени в скъпи дрехи. Хората бяха все едри, много по-високи от него и охранени.

„Тия хора не живеят лошо“ — мислеше той, като леко зъзнеше.

Слънцето грееше, ала беше твърде хладно като в ясен зимен ден. Джими не знаеше колко е часът, защото задигнатият часовник показваше някакво съвсем глупаво време. В стомаха му отново заговори гладът и не даваше спокойствие на мислите му. Откъде се взе и този неутолим глад? Може би от болестта? Както и да е, трябваше да се намери нещо за ядене. Той спря пред входа на един голям ресторант. С ръце в джобовете, сгушил се зиморничаво, дълго гледа вътре, но не посмя да влезе. И тъкмо когато се нагани да продължи своята безцелна разходка, някой го хвана за лакътя. Трепна уплашено и се обърна. Един най-малко с половин метър по-висок от него човек, с мургаво азиатско лице го гледаше втренчено, заклати укоризнено глава и сърдито му заобяснява нещо. Джими пак прибягна до спасителната преструвка. Човекът, на чийто ревер той с уплаха забеляза познатата вече златна значка, се изненада, но не го остави, а енергично го задърпа за дрехите, като сочеше, ту тях, ту другите минувачи, ту слънцето, ту се мъчеше да изобрази треперене. Джими нищо не разбра от бурните му жестикулации. Тогава човекът го хвана под ръка и го помъкна със себе си. Джими усещаше неудържимото желание да избоксира самонатрапилия му се водач в стомаха и да побегне, ала се страхуваше, че от това може да стане по-лошо за него и се остави да го водят. Влязоха в един магазин за дрехи. Продавачът веднага се спусна услужливо към тях и между него и човека със златната значка се завърза оживен разговор. Ако Джими разбираше руски, неговото учудване би било още по-голямо.

— Чудак някакъв! Имаме нареждане да го наблюдаваме. Веднага го познах. — Глухоням е изглежда, но това не му дава право да ходи така облечен. От един час го гледам. Трепери от студ, а не си вземе

топли дрехи. Пък и откъде ли е измъкнал тия стари парцали? Дайте му там нещо по-хубаво да не загрозява улиците!

— Разни хора има — потвърди мъдро продавачът. — Не знам, лошо ли са възпитани, но понякога проявяват много странен вкус. Мислят си, че като са свободни граждани, могат да ходят облечени с каквото си искат. Според мене в конституцията трябва да влезе като основен закон правилото, че всеки е длъжен да прави всичко възможно, за да бъде приятен на хората.

— Точно така, точно така! А защо не излезете със статия по този въпрос? Направете предложение!

— И ще направя, ще видите! — каза продавачът.

Той извади няколко разноцветни костюми и ги разгърна пред Джими. Кафяви, тъмносини, гълъбовосиви — прекрасни десени от фина неизвестна материя. Джими се дръпна уплашено и със средствата на глухоням се опита да обясни, че няма пари. Вдигаше рамене, разперваше ръце, търкаше палеца с показалеца, както когато се отбройват монети, и клатеше отрицателно глава. Двамата го гледаха известно време в недоумение, после човекът със значката решително свлече дрехата от гърба му. Като видя, че протестите не помагат, Джими се предаде и влезе в кабината за преобличане. Скоро в многобройните огледала се заобръща с плахо самодоволство един напълно преобразен човек.

— Аха, това е вече друго! — потупа го по гърба продавачът.

Джими нищо не разбра, но все пак стисна благодарствено ръката му и зачака да види какво ще стане. Продавачът му помогна да облече и едно бежово пардесю, огледа го внимателно от всички страни и като остана доволен, любезно се сбогува с представителя на Охрана на човека. За плащане въобще не стана дума. Това съвсем обърка Атомния човек. Той погледна слиян ту единия, ту другия. После човекът със златната значка го хвана под ръка и го поведе към изхода.

На улицата Джими съобрази, че това може би е някаква форма за социално подпомагане на бедните и без колебание се обърна към неочаквания си благодетел. Потърка с ръка стомаха си, посочи устата и запрегльща, изблещил очи. Златната значка се ухили весело. След малко той го въведе в един разкошен ресторант, поговори тихо с келнерката, побутна Джими към една празна маса и му протегна ръка за сбогом. На тръгване той му се закани шеговито с пръст, ала Джими

не му обърна внимание. По-важно за него сега бе, че щеше да утоли най-сетне измъчващия го глад.

„Виж ти, да си глухоням не било лошо — каза си той с насмешка и налапа една едра пилешка кълка. — Ако знаеше тоя наивник кого храни и облича...“

Не след дълго, облечен и заситен, Джими отново заскита из града. Чувствуваше се добре и мислите му станаха по-светли. Сега минувачите не го заглеждаха както преди, а и агентите на ОЧ по-трудно биха го познали. Дрехите, макар и с чудновата кройка, му отиваха и той с удоволствие разглеждаше своето отражение по витрините. Все пак въпреки неочакваната гостоприемност на Одеса, трябваше да помисли за напускането ѝ. Той дълго се лута, докато успя най-после да налучка пътя за пристанището. Отпрати се нататък с надеждата да намери начин да продължи своето странно пътешествие.

Като съзря първите параходи, Джими спря в крайбрежната градинка и избра една пейка, откъдето можеше по-лесно да се наблюдава. Видът на параходите го изуми. Явно пътнически или транспортни кораби, те бяха десетина пъти по-големи от най-големия американски самолетоносач и повече приличаха на плуващи многоетажни сгради с големите прозорци и веранди, с равните облицовани покриви, по които играеха деца и се разхождаха весели хора.

„Тия болшевики — помисли Джими с тъга — изглежда живеят със своя социализъм доста по-добре от нас, щом имат такива параходи и могат да те обличат и хранят без пари...“

Всичко, което бе успял досега да забележи, а то не беше много поради паническият страх, който често заслепяваше очите му, го караше сега не само да се учудва, а направо обръщаше надолу с главата представите му за комунистите, за онези, които според него искаха да погубят света. Той не можеше да скрие от себе си, че много неща му харесват, че дори би останал да живее тука, ако не беше, от една страна, тая Охрана на човека, а от друга страна, американското разузнаване, което лесно би могло да го открие и още по-лесно да го премахне като предател.

На много места по безкрайните кейове дълги върволици хора се качваха в параходите, които един след друг даваха звучни сигнали и с необикновена бързина напускаха пристана. Нямаше смрадливия пушек

на нюйоркското пристанище, нямаше неговия невъобразим шум и вековна мръсотия. Тук всичко беше чисто и светло, както бе чист, светъл и чудно красив целият огромен град. Джими стана от пейката и бавно, с озъртане се упъти към най-близкия вход на морската гара. Колкото и да се взираше, не можа да открие никъде униформите на пристанищната полиция или митническите чиновници. Само тук-таме из навалищата се мяркаха хора със сини като морето дрехи и златни копчета, ала това сигурно бяха моряци. Той попадна в гъстия поток от хора и бе повлечен през централната сграда по дълги мраморни коридори и ослепителни, просторни като футболни игрища, холове. Навсякъде блестяха светлинни надписи, пъстри плакати рекламираха тропическата природа на чужди страни. Някъде Джими успя да прочете Нюйорк, но не разбра за какво се касаше. Някой доста силно го блъсна с лакът в гърба. Той се обърна, готов да наругае, ала зад него стоеше един огромен, до черно изпечен от слънцето мъж, с буйни и гъсти къдри на главата, който изсипа бързо куп неразбрани гръмогласни извинения. Джими само повдигна сърдито рамене. Мъжът продължаваше да му говори. Изведнъж той се прекъсна и го запита на английски:

— Ама вие не говорите ли руски? Закъде ще пътувате?

— Не съм решил още, но по възможност някъде по-далеч от вас.

— Не ми се сърдете! — загърмя отново мъжът, който беше истински великан в сравнение с Атомния човек. — Без да искам, ви блъснах. Нали виждате размерите ми? Отвикнал съм от такава хорска блъсканица. Слушайте! Ако нямате предвид нещо по-добро, тръгнете с мен! Очаква ме една превъзходна компания. Обещавам ви три дни такова веселие, каквото само българите умеят да правят.

Великанът прегърна Джими през раменете и го помъкна по едно от разклоненията на човешкия поток. Джими опита да се освободи, ала това беше невъзможно. Раменете му бяха заклещени като в менгеме. Тоя мъж притежаваше навярно исполинска сила.

— Не, няма да ви пусна! Забелязах, че сте свободен. Зяпахте по надписите и се чудехте накъде да тръгнете. Сигурно сте в отпуска, нали? И аз също — гръмката и весела речовитост на тая човешка грамада зашеметяваше и покоряваше. — Един мой приятел се жени. Виждали ли сте българска сватба? Не, нали? Вие женен ли сте? Не?

Ако ви хареса, ще ви оженим за българка. Ха, ха, ха! Не се противете, моля! Не се противете!

Бяха излезли вече на каменния кей. Джими реши, че не е зле да се сприятели с тоя добродушен веселяк, който можеше да му бъде в помощ. Заедно с по-малка групичка от хора двамата се отправиха към едно дребно корабче с формата на дълъг суджук.

— По-бързо се качвайте, моля! — подканяше един човек с тъмносини дрехи и златни копчета.

Джими премина по тесния мостик със свито сърце, ала никой не му поиска паспорт. Зад гърба им мостчето автоматически се вдигна.

— Моля всички да се приберат вътре! — подкани отново човекът със сините дрехи.

— Бих искал да остана вън. Става ми лошо, когато пътувам по море — рече Джими на своя водач.

— Не може. Ще потъваме. А долу няма да ви стане лошо.

— Как ще потъваме?

— Така, ще плаваме под водата.

— Но това подводница ли е?

— Разбира се, не виждате ли? Какво ви е, приятелю, та гледате на всичко, като че ли за пръв път го виждате?

— Нищо, нищо! — смутолеви Джими.

Чудната подводница бързо се отдалечи от брега. Люковете се затвориха и тя като огромен делфин се гмурна сред вълните. На мястото, където потъна, се образува буен водовъртеж...

* * *

В същото време по визофона се водеше следният разговор:

— Хей, Еди! Обаждам се от Одеса — викаше Светозар Лазов. — Пак изпуснах Атомния човек. Това е просто някакъв фантом!

Едуард Бентам се засмя:

— Не се ядосвай! Пътят му е към Нюйорк. Там ще го намериш.

— Но на мен сега ми е най-интересен.

— Не си прави зрелище от хорските нещастия, момче! Да не мислиш, че на него му е леко сега?

— Знаеш, че това е научен интерес...

— Да де, да де! Какво мислиш да предприемеш по-нататък?

— Ще прескоча до София да се видя с Лина. През това време, вярвам, ОЧ ще го открие отново.

— Като стигнете до Нюйорк, обади ми се! Може да взема отпуск и да дойда. Да си призная, мъчно ми е за тоя човечец — рече Бентам.

— Хайде поздрави момичето! Желая ти успех!

НА ДЪНОТО

Джими Кук не предполагаше какъв интерес се надига към неговата личност по целия свят. Историята за открития под ледовете човек беше се промъкнала вече в списанията и вестниците. Тънкия усет на журналистите долавяше бъдеща сензация в опитите, които световноизвестният академик Северски и други видни физиолози правеха над трупа. Мълвата за съживяването на човека бързо достигна до ушите им, но те не смееха още да я публикуват, защото учените мълчеха. А те бяха решили, че съживеният човек трябва по-напред да се подготви и тогава да му се разкрие истината, която можеше да се отрази зле върху душевното му състояние. И те продължаваха да мълчат въпреки настойчивата обсада на журналистите, които непременно искаха да узнаят какво е станало с намерения труп. Светозар Лазов беше официално натоварен да се сближи с него и да го подготви, но Охрана на човека временно изгуби следите му на одеското пристанище.

Не, Атомният човек действително не знаеше нищо за това. Той седеше заедно с новия си познат зад стъклени стени на ресторанта и от смайване не можеше да проговори. Подводницата безшумно се носеше из глъбините на Черно море. Нейните светлини примамваха морските обитатели и те, като блъскаха муцуни в стъклени стени, с ужасени очи изчезваха отново в синкавия мрак. Риби, риби, риби! Тромави калкани отскачаха с разпрани гърбове от застигналите ги витла, плоскоглави писии се люшкаха като понесени от вятър книжни хвърчила. Подплашени рояци морски лястовички, скумрии и безброй други дребни рибки, сякаш лъскави облаци плуваха наоколо. Наближила подводен хребет, подводницата се издигна високо, разгони голямо стадо делфини, които, обезумели от страх, се запремятаха на всички страни. Ала главоломната им акробация не помагаше. Които се изпречваха на пътя на подводния кораб, веднага потъваха окървавени. Джими се изненада, че една подводница може да бъде по-бърза от най-бързите риби.

— Да не е с атомни двигатели? — попита той предпазливо.

— Да, разбира се.

— Значи, вие... Значи имате вече подводници и за мирни цели?

— Как за мирни цели? — не разбра българинът.

— Искам да кажа, така, за пътници.

— Естествено, за пътници. За транспорт не стават. Много са бавни. Използват се за екскурзионни пътувания и за научни цели. Аз лично обичам да пътувам с подводница. Хем можеш да си починеш добре, хем се наслаждаваш на интересни гледки. На вас харесва ли ви?

„Хитро избягва въпросите! — реши Джими и отговори само с кимване. — Кой знае какви страшни военни подводници имат, щом пътническите им са така усъвършенствувани! А с тоя българин трябва да се внимава! Отбягва да говори на военни теми...“

— Вие какво работите? — попита го той.

— Аз ли? Космонавт съм. Така ми викат: Дино Космонавта.

— Космонавт ли? Какво беше то? А, дето изучават космоса...

— Не, аз съм само водач на ракета.

Джими опули очи. Гледай ти, на каква едра риба попадна! Тия болшевики имат значи ракета за космоса. Дори и водач са назначили! Няма да е зле да научи нещо повече по тоя въпрос. Може да потърбва.

— Е, и кога ще отлетите в космоса?

— След четири дена. Тогава ми изтича отпуската и... отново на път.

— Каквооо? Отново?

Но великанът че забеляза изумлението му и продължи спокойно да разказва:

— Бях в Одеса. На гости при сестра си. Там е омъжена. Много отдавна не бях я виждал. Просто се побърках през тия два месеца. Нас ни задължават с извънредни отпуски. Като рекли: почивай, та почивай! Чудех се какво да правя. Обиколих всички плажове на планетата и пак ми доскуча. Отвикнал съм от Земята. Но сега тия три дни ще се повеселим както трябва. Извинявай, трябва да поговоря с капитана!

Той стана от масата и спокойно се упъти да търси капитанската каюта. Джими изгледа едрата му фигура и с тревога помисли, че тук нещо не е в ред. Приказките, които тоя българин му изприказва така спокойно, приличаха на съчиненията на умопобъркан.

— Готово — рече българинът, когато се върна. — След десетина минути слизаме.

— Стигнахме ли вече?

— Не. Няма да ходим до пристанището. Капитанът се оказа любезен човек. Съгласи се да се отклони и да ни остави по пътя.

— Как така по пътя? Къде ще ни остави? — подскочи Джими.

— На дъното.

— Ха, ха, ха! — засмя се изкуствено Джими. — Вие сте остроумен човек!

— Намирате ли? — зачуди се българинът. — Какво остроумно има в това?

Джими го стрелна с подозрителен поглед. Шеги ли си правеше този човек с него? Или пък беше действително луд?

Но българинът не се шегуваше. Неочаквано пред стъкления нос на подводницата се появиха чужди светлини. Така в тъмна нощ, като се изкачиш на някой хълм в полето, виждаш далече някъде да блещукат лампите на непознато село. Светлините бързо приближиха и в мрака изплуваха призрачните очертания на голяма сграда, потънала по загадъчен начин, както някога легендарната Атлантида, на дъното на морето. Джими седеше, отправил втрещени очи към този приказен подводен замък.

— Моля кажете... Но какво е това? Какво е това?

— Изненада номер първи. Това е клубът на петролодобивниците. Оригинално българско хрумване!

— Но как? — облеци се Джими. — На дъното?

— На дъното. Защо не? Петролът също го вадят от дъното.

— И тук живеят хора?

— А не. Това е увеселителен клуб. Работниците го използват за почивка и развлечение. Ще видите всичко. Сега ще слезем.

Джими страхливо се огледа. Не му беше ясно как ще слезат, но също така му беше неудобно да проявява прекалено любопитство. Българинът явно се наслаждаваше на неговото недоумение.

— Интересно, другарю Кук, вие как не сте чували за този клуб? Та на времето, когато го построиха, всички вестници писаха за него. И телевизията предаваше откриването му. Сега, доколкото зная, на много места са построени такива подводни клубове.

— Не съм чувал. Аз, знаете, не чета вестници, а и телевизията рядко гледам.

Той искаше да каже още, че руски и български телевизионни предавания съвсем не могат да стигнат до Америка, но предпочете да си замълчи в очакване на другите изненади.

Подводницата забави хода си и навлезе в дълъг и тъмен тунел. После спря. Пътниците видяха как водата с буйно клокочене се спусна покрай стените и изчезна някъде. Светнаха прожектори. В тунела се появи хора. На вратата на ресторанта застана предишният човек със сини дрехи.

— Моля, които искат да разгледат подводния клуб на българските петролоработници, да заповядат. Имаме петнадесет минути престой.

Изправиха се само няколко души, между които и нашите двама приятели. Другите продължаваха да седят равнодушно до масите, пиеха чашите си и невъзмутимо се разговаряха. Навярно те не за пръв път пътуваха насам и бяха виждали вече клуба. Въобще на Джими направи впечатление, че всички тези хора твърде малко се учудваха. А няма пред очите им не се редуваха чудеса на техниката и природата? Ето сега той слиза по стълбата от подводницата. Някакви мъже и жени устройват бурно посрещане на неговия спътник. Той представя Джими на приятелите си и всичко, това става на морското дъно. Може би на десетки или дори стотици метри под водата, там където преди човешки крак не можеше да стъпи. Имаше ли в приказките от „Хиляда и една нощ“ подводни дворци? В коя приказка кой цар живееше в такива палати? Не е ли това тук резиденцията на самия Нептун, капризния бог на моретата? Ето всеки момент той може да се появи и да размаха страшния си тризъбец. Ала вместо него и неговата свита от ужасни тритони и други водни чудовища из просторните салони се движеха хора, хубави и весели хора. В една от залите танцуваха, в друга играеха билиард, моники и други, неизвестни игри, в трета седяха умъдрени над шахматни масички. Джими гледаше разточителния лукс, който цареше из всички тези стаи, кабинети и салони, лукс, какъвто няма сигурно в домовете и на първите милиардери в Америка, и се питаше как е възможно това да е само работнически клуб. Не беше ли това някакъв сън, чуден и невероятен, както могат да бъдат невероятни само приумиците на заспалия мозък?...

Три дни прекара Джими Кук на морското дъно. Три дни трая тази странна българска сватба, за която бе го довел случайният му познат. Ако го запитате сега, той сигурно не би могъл да ви каже с положителност сънувал ли е тези три дни, или действително ги е преживял.

След като го представи на всичките си колеги, чиито имена и лица Джими не можа да запомни, Дино го отведе в пригответената за тях стая.

— Сега да починем малко — каза му той. — След три часа започва сватбата и трябва да сме бодри. Гладен ли си?

— Не — отвърна Джими, — но с удоволствие бих подремнал. Тоя клуб поопъна нервите ми.

— Нима? — засмя се Дино. — Чакай, още нищо не си видял! Ти, братко, защо си такъв свит? Отпусни се! Приличаш ми на някоя кабинетна мишка. Какво току се плашиш от всичко. И защо си избрал тая професия? Хъм, музеен работник! Та това професия за мъже ли е?

— Такъв съм си — излъга Джими. — Но хайде да спим!

Той бързо се разсъблече и скочи в мекото легло. Умората отново бе започнала да сковавя тялото му. Искаше му се да спи, да се наспи сега, пък после каквото ще да става. Не, той не е кабинетна мишка, нито пък е свит и страхлив, ала твърде много се струпа върху главата му през тези два дни. Без да мисли повече, той се отпусна и мигновено заспа!

Някъде свиреше тиха музика. Зелени прозрачни вълни заплискаха около него. Неочаквано заедно с вълните врхлетя една едра, дългнеста риба, която налапа ръката му и го помъкна през гъста гора от черни водорасли. Джими се задърпа, за да се освободи. Някъде из вълните плуваха и други хора. Той трябваше да вика за помощ, ала знаеше, че отвори ли уста, веднага ще се удави и ужасен се замята в леглото. Събуди се плувнал в пот. Над него някой се смееше и го буташе енергично по рамото.

— Хей, това се казва подрямване! Юнак! Половин час не можем да те събудим.

Джими разтърка очи и видя надвесеното лице на новия си приятел. Той имаше на главата висока, рунтава шапка. Беше се облякъл в странна къса дрешка и дълги тесни панталони с увиснало дъно. Широк червен пояс стягаше панталоните и половината от гърдите му.

— Какви са тия дрехи? — попита той предпазливо, като се изправи в леглото.

— Хайде ставай, че закъсняваме! — отвърна Дино. — И за теб има костюм. Ще ти помогна да се облечеш. Ти май не си виждал такива дрехи? Това са стари български костюми. Преди двеста-триста години нашите прадеди са се обличали по този начин. Не ти ли харесват?

Той се завъртя пред огледалото и забодѐ над ухото си едно червено цвете. Джими облече чудноватите дрехи, разсъни се окончателно и дори му стана весело, като се оглеждаше в смешните гащи, които Дино наричаше потури. Явно предстоеше някаква голяма веселба, щом трябваше така да се костюмират. А той обичаше веселбите и на времето сред състудентите си се ползуваше с името на добър гуляйджия.

Влязоха в най-големия салон, който сега също беше преобразен. Посрещна ги гръм от викове и пронизителният писък на някакъв инструмент, приличащ на стар ковашки мех. Салонът беше постлан с чудни пъстри килими. Навред се търкаляха шарени възглавнички около ниски кръгли софри, отрупани с ястия и чаши. На Джими се прииска да седне веднага върху някоя от тия възглавнички, защото отново усети глад и жажда, ала Дино го дръпна. Хората, все млади мъже и момичета, облечени в национални носии, се подреждаха за някаква церемония. Най-отпред с бял воал над лицето стоеше булката. До нея, кривнал калпак, наперен и засмян, се перчеше младоженецът. Джими видя пред тях да застава един човек в широко черно наметало и шапка, която много приличаше на тенджера. Дълга брада поставяше в мрачна рамка младото му сияещо лице. Джими реши, че това е свещеник, и застана смирено. Той уважаваше духовните лица. Попът започна да пее и да размахва пушеща кадилница. Поставиха на главите на младоженците корони. Започнаха да се кръстят. Един млад момък неочаквано разпери ръце и завика нещо ядосано. Всички се разсмяха. Момичетата затуляха устните си, искаха да се овладеят, ала смехът напираше в очите им и те искряха в палава веселост.

— Какво стана? — попита Джими своя водач.

— Объркаха церемонията.

— Но това някаква игра ли е?

— Ами, да.

„С това шега не бива!“ — възмути се мислено Джими, но скоро ги оправда, като гледаше грейналите от радост лица на момичетата. Настроението обхвана и него. А какви хубави момичета имаше тук! Стройни, румени, руси, чернооки, кестеняви — различни, но красиви, красиви. Виж ти, какви били българките?! Вече за трети път той срещна нечий закачлив поглед. Потърси го отново, но в този момент гайдата оглушително писна. Задумка тъпан. Попът се спусна разгневен към музикантите, като запретваше широките си ръкави. Хората се пръснаха със смях.

— Безбожници! — развика се момъкът, който ръководеше обрядите. — Засрамете се! Това е светотатство. Ех, всичко провалиха!

Като видя, че никой не му обръща внимание, той махна с ръка и седна отчаян върху една от възглавничките. Младежите се наловиха на хоро и пъргаво заподскачаха. Джими, който скришом от Дино успя да гаврътне две-три чашки вино, с интерес загледа непознатия народен танц. Всички играеха задружно, момичетата викаха „ихуу“ и въртяха широките си поли, а мъжете с чудна бързина преплитаха крака, обути в меки цървули. Неочаквано една малка ръка хвана неговата, дръпна го силно и Джими се оказа в редицата на играещите.

— Скачайте! — подвикна звънлив женски гласец на английски език.

Джими погледна до себе си. Ето! Същият закачлив поглед. Същите очи, големи, тъмни и немирни върху зачервеното детинско личице.

— Скачайте!

— Не мога — отвърна сконфузен той.

— И аз не мога, но това е без значение.

Джими се наведе. Някъде долу чевръсто подрипваха две нежни крачета, явно не в такт с другите. Той не усети кога и неговите крака се раздвижиха. Виното играеше вече в кръвта му, а погледите на непознатата продължаваха да сипват огън в измъченото му през последните дни сърце.

Хорото свърши едва, когато всички плувнаха в пот и не можеха вече да си поемат дъх. Изпонасядаха по възглавничките, за да се подкрепят. Джими на свой ред се опита да привлече момичето към една от близките софри, но то отскубна ръката си, засмя се и избяга чак на другия край на салона. Ядосан от неуспеха, той си наля бързо нова чаша, изпи я и се залови да опитва различните ястия. Не се озърна, макар да чувствуваше, че там, от дъното на салона, тъмните очи продължаваха да го гледат любопитно.

— Как се чувствуваш? — запита го Дино, като едва успя да настани могъщото си тяло на възглавницата до него.

— Щом виното е добро, и аз съм добре.

— Това е отговор. Браво! А как намираш моите приятели?

— Онова момиче кое е? — попита с възможно най-равнодушен тон Джими. — Онова там, което говори с младоженката. Не се обръщай така нетактично, де.

Дино се разсмя и съвсем непринудено се огледа.

— Аха, Марина. Е, приятелю, няма що, имаш добър вкус. Това не е момиче, а жив огън. Все пак аз съм огорчен. Надявах се да харесаш някоя българка. Марина само наполовината е българка. Другата ѝ половина е твоя землячка.

— Не съм казал, че я харесвам — намръщи се Джими.

— Тия работи не е нужно да се казват. Това момиче, знаеш, е с малко особен характер. Има една стара българска поговорка: „Ни се води, ни се кара“. Такава е Марина.

— Не разбирам защо ми разправяш тия неща.

Дино пак се засмя:

— Така, като предупреждение.

— Другата ѝ половина, казваш, била моя землячка?

— Да, баща ѝ е американец. Видна личност. Председател на градския съвет в Нюйорк.

Джими опули очи. Какво разправяше тоя българин? Какъв съвет! Ето че пак се натъкна на нещо напълно неразбираемо, на нещо тайнствено и непонятно, част от оная действителност, която толкова време вече го плашеше. Какво става с него? Побъркал ли се е, или пък онова проклето лекарство уплита мозъка му в загадки, налага му една чужда воля, която иска да сломи трезвия му американски разсъдък? Подводници, подводни клубове, атомни цепелини, макар и невероятно,

би могло да се приеме. Техника! Но тия странни думи, които употребяваха всички? Тия любезни хора, които до един така свободно и безстрашно говореха английски? Тая празнина в спомените му от момента, когато попадна под леда, до събуждането му върху болничната маса? Не, по-добре да не пита! Винената мъгла се моташе в главата му и можеше да го издаде.

— Какво ти е? Май че те хвана любовната тъга — рече Дино.

— Глупости! Сигурно почвам да се напивам. А как е попаднала тая Марина тук?

— Дошла е за сватбата. Тя, мисля, е съученичка на младоженката.

— Аха.

Джими замълча известно време. Мислите му се люлееха тъжно и безсмислено, като голите клони на дърветата в мрачен есенен ден. Една сива, безименна мъка се разстиляше в гърдите му.

— Ще вървя да спя — каза той. — Уморен съм.

С несигурни стъпки той се отправи към спалнята, усещайки в гърба си забулената насмешка на Маринините очи.

* * *

Вторият ден продължи с още по-буйно веселие, изпъстрено с остроумни и забавни игри. Брачната церемония се повтори, но сега големият салон представляваше дъното на океана. Изкуствени водорасли се виеха покрай стените. Големи риби, раци, миди плуваха из синкаво осветения въздух, вързани на невидими нишки. За столчета служеха едри коралови буци, кой знае откъде пренесени тук в Черно море. В единия край на салона се издигаше голям трон, поставен върху гърба на гигантска костенурка. На трона седеше Нептун, богът на моретата и океаните, господарят на морските бури и ветрове. Той държеше в ръка легендарния си тризъбец и напълно приличаше на онзи Нептун, когото Джими още като дете беше виждал в илюстрациите към „Одисеята“. Цялата компания беше също така маскирана. Залата гъмжеше от най-разнообразни морски чудовища. Делфини с широки глави гонеха дългокосите русалки, люспести тритони се бореха с многоглави змейове. Единствен Джими седеше

мирно на едно коралово столче и любопитно наблюдаваше веселата бъркотия. Внезапно Нептун удари с тризъбеца три пъти и залата се умълча. Неговата свита се струпа около трона.

— Верни мои раби, граждани на подводното царство! — започна морският бог с гръмовен глас. — Вашите другари, русалката Светломира и тритонът Люлин пожелаха по подобие на обикновените смъртни човеци да се свържат за цял живот в едно семейство. След като се посъветвах с моя брат всемогъщия Юпитер Гръмовержецът, аз реших да им дам своята благословия. Да излязат напред!

Свитата се размърда и с шепот и сподавен смях избута двамата младоженци пред трона.

— Тъй като това за пръв път се случва в моето царство — продължи строго морският бог, — за назидание на другите аз реших да ги накажа, като им отнема безсмъртието и вложва в гърдите им обикновени човешки сърца.

Тритонът и русалката изпискаха и се хванаха за ръце.

— Готови ли сте в името на вашето желание да се откажете от всички облаги на волните морски духове?

Младоженците се спогледаха и отговориха едновременно:

— Готови сме.

— Добре — рече Нептун. — Но не е само това. Да дойдат тук Сцила и Харибда!

Иззад трона изплуваха две ужасни чудовища с огромни морди и дълги остри зъби. Те застанаха от двете страни на младоженците, които уплашено затрепераха. Нептун отново удари с жезъла.

— Наказвам ви още, както обикновените хора, цял живот да плувате между Сцила и Харибда. Ако ти, русалке Светломира, погледнеш някой чужд тритон, то Сцила веднага ще те погълне. Ако ти, тритоне Люлин, задиряш някоя друга русалка, то Харибда моментално ще те разкъса.

— Това е твърде жестоко, царю всемогъщи! — обади се младоженецът.

Свитата се залюля от смях. Нептун заудря с жезъла.

— Думата ми на две не става. Все още не е късно да се откажете от вашето странно желание. Говорете!

Младоженците се прегърнаха.

— Решихме, о, царю на моретата и океаните — отговори патетично Люлин. — Не можем да се откажем. Когато край нас минава друг тритон, русалката Светломира ще си затваря очите. Когато около мен се завърти друга русалка, аз ще си връзвам ръцете.

Сцила и Харибда разочаровано затракаха със зъби. Един грамаден рак пропълзя до трона. На щипците му висяха две сърца. Нептун взе сърцата, които бяха нанизани на златни верижки, и ги закачи на гърдите на младоженците.

— Вие твърдите, че вашата земна любов е по-силна от всичко. Нека бъде така! Ако тя победи моите верни стражи Сцила и Харибда, то нека тя ви възнагради с десетки от красиви по-красиви тритончета и русалчици, които да разнасят славата ѝ навред по всички морета и океани! Тогава... Тогава може би ще пожелая и аз да наруша законите на боговете. Но предупреждавам ви, пазете тия сърца, които сложих на гърдите ви! Те са обикновени човешки сърца и няма нищо по-нежно и по-чупливо от тях. А сега — жезълът отмери нови три удара — обявявам празникът на любовта за открит! Да излязат моите верни момичета русалките!

Свитата се отдръпна в широк полукръг. Няколко русалки се втурнаха в средата и грациозно затанцуваха под звуците на неизвестно откъде появила се балетна музика. В една от русалките Джими позна Марина. Тя беше полузагърната в прозрачен зеленикав воал. Черните ѝ къдри се разливаха на буен водопад върху ослепително белите рамене. Долната половина на стройното ѝ тяло, както и у другите момичета, беше покрита със сребърно люспесто ламе. За Джими в този момент тя беше същинска русалка. Струваше му се, че е невъзможно едно земно създание да бъде така блестящо красиво. Той въздъхна дълбоко и се стараеше да не гледа към нея. Русалките танцуваха превъзходно. Те сякаш не стъпваха по паркета, а плуваха из синкавозелените вълни на светлината. Нептун с комично задоволство гладеше брадата си. В очите на мъжете лъщеше нескривано възхищение. Внезапно сред балерините изскочи една голяма риба. Тя се опита да сграбчи някоя русалка, но те се разбягаха с викове из салона. Рибата остана сама в кръга, огледа се и махна отчаяно с перката си.

— Ех, това е да си паламуд! — проговори тя с дебел мъжки глас, почака да утихне смехът, изпъчи се и запя:

*Виж какъв съм паламуд,
силен, важен и надут,
лапам стриди, лапам миди,
но...*

Джими, който не разбираше думите, се приближи до приятеля си, за да му превежда. Песента с комична трогателност разказваше за изпълнения с нещастия живот на паламудите, които хората пържат, сушат на слънце, консервират. Дори и в любовта паламудите били нещастни по простата причина, че са паламуди. Джими се досети, че за българите паламудът е символ на наивен и несръчен мъж. Песенчицата му хареса. Сред бурни ръкопляскания рибата завърши тъжния си речитатив с „дълбокомисления“ извод:

*Каквито щете вий бъдете,
нормални, кротки или луди,
но не бъдете паламуди!*

Един след друг се заредиха нови номера. Джими все повече се учудваше. Тези млади хора около него до един се оказаха превъзходни артисти. Всеки умееше по нещо и го правеше с майсторството на виртуоз. Той не се стърпя и запита приятеля си:

— Какви артисти? — засмя се Дино. — Мъжете и повечето от жените работят в петролната промишленост. Но аз се радвам, че ти харесва. Нали ти казах, ние умеем да се веселим.

Двамата седнаха до масата, отрупана с ястия и бутилки. Програмата беше свършила. Едни ядяха и пиеха, други танцуваха и се гонеха из съседните стаи. Джими се чувствуваше добре. Гледаше весело около себе си и тайно завиждаше на другите мъже, които приятелски прегръщаха хубавите русалки и ги носеха във вихъра на буйни непознати танци. Ненадейно някой го дръпна изотзад за косата. Той се обърна и видя над себе си засмяно моминско лице.

— Не бъди паламуд! — извика му русалката и побягна.

Джими скочи след нея. Виното и обещаващата закачка го накараха да забрави къде се намира. Русалката се виеше около

мраморните колони, развяваше воала си, провираше се хитро между танцуващите. В един от тъмните ъгли на голямата зала той успя да я настигне. Задъхана и поруменяла, тя се отпусна в ръцете му. Ала в този момент нещо здраво се обви около неговия врат, притисна гърдите му в железен обръч. Джими с ужас видя едно черно безформено туловище, което размахваше и сплиташе множеството дълги, гъвкави пипала.

— Аз съм октоподът на гузната съвест — заговори чудовището, като продължаваше твърде болезнено да стиска гърлото на Джими. — Лекомислието се наказва с удушване.

Девојката засрамено наведе глава, освободи се и избяга. Октоподът прибра пипалата си и се дръпна в очакване. Джими, разтреперан от яд, едва се сдържа да не се нахвърли върху неочаквания си съперник. Помъчи се да се усмихне, но устата му се разкривиха в кисела гримаса.

— Не се сърди, братко! — рече октоподът. — Може да е за хубаво.

Джими неочаквано съзря до един от мраморните стълбове ефирния образ на Марина и сърцето му се отпусна. Стори му се, че тя го гледа с укор. А ако тя е изпратила този октопод от ревност?

— Нищо, нищо, брате октоподе! Благодаря ти, че ми помогна да се опомня — отвърна той весело и бързо се върна при масата.

Тук той изпи на един дъх чаша вино, събра кураж и се отправи към Марина. Девојката смело посрещна погледа му. Дори първа започна разговора.

— Как сте? Искате ли да танцуваме?

Джими не очакваше такова посрещане и преизпълнен от щастие, сложи ръка на тънката ѝ талия. Валсът и прозрачния воал, който обгръщаше стройното, гъвкаво тяло на момичето, още повече го замаяха. Марина беше наклонила глава и го гледаше открито и доверчиво. Пръстите и леко потръпваха в дланта му. Джими стана подързък:

— Вие ли изпратихте октопода? — запита той хитро.

— Да.

Той се сконфузи и замълча. Нейният прост и безискусен отговор го обезоръжи.

— Но аз изпратих и русалката — добави усмихната Марина.

— Хъм, значи паламудът съм аз? — обиди се Джими.

— Не, не сте паламуд. Но изглежда сте лекомислен.

Валсът опря. Джими продължаваше да мълчи със страдалческо изражение на лицето. О, той умееше да трогва моминските сърца!

— Хайде да се поразходим! — предложи девойката и го хвана под ръка.

Минаха през няколко салона и спряха в една отдалечена стая, чиято външна стена беше прозрачна. Зад нея трепкаха отблясъците на водата. Няколко рибки се стрелнаха близо до стената и изчезнаха в подводния мрак.

— Още ли не ви е минало? — попита Марина. — Не е хубаво да се сърдите толкова дълго, когато ви казват истината. Не ви ли е учила майка ви да бъдете самокритичен?

Джими не си спомняше майка му да го е учила на такива работи, но той сега и не мислеше за това. Той не мислеше въобще за нищо. Близостта на момичето и виното бяха размътили главата му. Той се обърна решително към нея, срещна тъмните ѝ очи, които немирно искряха, и задъхало прошепна:

— Аз ви обичам, Марина!

Миглите на момичето сепнато затрепкаха, но то веднага се овладя.

— Това не е ваша заслуга и не ви дава право на нищо. Нека да говорим за друго! Разкажете ми нещо за себе си!

— Марина! Вие ме обвинявате в лекомислие, а не се ли отнасяте сама лекомислено към мене?

— Съвсем не. Вие сам разбирате, че аз искрено желая да станем приятели. Ние се познаваме едва от вчера, нали? Е, добре, аз още не съм разбрала собствените си чувства, а вие искате вече да вярвам на вашите думи.

Джими съвсем се обърка. Той беше срещал през живота си много момичета, ала никоя не бе му творила така открито и естествено. Марина сякаш разбра състоянието му и отново го хвана под ръка:

— Нека отидем да танцуваме! Очевидно, сега няма какво повече да ми кажете.

До късно през нощта те танцуваха все заедно, така че другите младежи започнаха да им подхвърлят шеговити забележки. Джими беше очарован. Нещо повече, той бе смаян от изящното остроумие и

култура на тази девойка. Почувствува се до нея жалък и нищожен. Тя му говореше за музика, за литература, за живопис. Споменаваха имена, които той никога не бе чувал. За да участва в разговора, той подхвърля веднъж, че много обича Бетовен, и дълго после се страхуваше да не го запита за някое негово произведение, защото освен музикалните ревюта на Бродуей и филмовите шлагери не помнеше да бе слушал друга музика. Много от това, което Марина му разказваше, беше съвсем извън границите на неговите способности да го разбере и той предпочиташе само да мълчи и сегиз-тогиз дълбокомислено да поклаща глава. Преди той нямаше лошо мнение за себе си, ала сега бе погълнат от грижата да прикрие своята некултурност. Момичето необикновено много му харесваше и глупаво щеше да бъде, ако го изпусне само заради това, че не разбира от изкуство. Така този ден донесе едно ново силно вълнение, което дълго не му позволи да заспи и което щеше и занапред да играе важна роля в неговия фантастичен втори живот.

СТРАННИЯТ ЛОВ

— Ще ходим на лов. Нямах представа как се радвам! — викна Дино на другата сутрин, след като се събуди и блажено се протегна в кревата. — Ти обичаш ли лова?

— Какво ще ловим? — попита недоверчиво Джими.

— Риби, раци... Каквото ни попадне.

— Аз не съм участвувал в ловене на риби, но съм виждал как ловят рибарите. Твърде сложна работа, мрежи, лодки...

— За какви мрежи и лодки бълнуваш, бе брат? Ще ги ловим с ръце, с харпуни.

Джими съзна, че отново някак представите му за различните неща не се схождаха с представите на тия хора около него, и благоразумно замълча. Станаха и отидоха да закусват. В залата цареше трескаво оживление.

— По-бързо, другари! — подканяше всички младият момък, който ръководеше цялото празненство. — Не ни оставяйте да чакаме! Скафандрите за мъжете са в зала номер пет. Обличайте се по-скоро! След половин час тръгваме.

Марина, бодра и неизменно весела, поздрави Джими.

— Как сте? Добре ли спяхте?

— Благодаря. Не особено добре: сънувах ви — отвърна многозначително Джими.

Девојката се засмя.

— Нищо. В замяна на това сега поне ще се налудуваме от сърце из водата. Лошите сънища ще отплуват и ще остане хубавото приятелство. Нали така?

— Да — каза Джими неопределено и със смътно предчувствие в душата. За какво лудуване говореше тя? Той не беше особено добър плувец.

— Аз отивам да се облека и ще дойда да ви взема. Нека излезем заедно, защото после трудно ще се намерим!

Двамата проследиха с очи грациозно отдалечаващата се девойка, после Дино го сръчка заговорнически:

— Хайде гълтай по-бързо!

След закуската се отправиха към другата зала. Още на вратата Джими почувствува как краката му се подкосиха. Вътре мъжете сръчно и нетърпеливо навличаха върху себе си някакви бели металически дрехи. Това явно бяха водолазни скафандри, макар Джими никога да не бе виждал такива. Някои, облечени вече, трмаво се разхождаха наоколо, приличащи на древни рицари или на човеци от фантастични романи. Костюмите бяха направени от пръстеновидна металическа тъкан, гъвкави и не изглеждаха да са твърде тежки. Прозрачни стъклени шлемове покриваха главите на хората.

— Избери си по мярка! Ей там са свободните скафандри! — подкани го Дино, ала той не помръдна. Българинът забеляза необикновената бледност на лицето му и се наведе над него.

— Хей, Джими, какво ти е? Защо стоиш така като истукан?

Джими преглътна, ала не успя да произнесе нито звук.

— Лошо ли ти е?

— Да.

Дино го изгледа продължително и сниши гръмкия си глас:

— Слушай, братко, ти май не си обличал досега скафандър?

— Не съм — призна Атомният човек.

— Е, значи ще ти бъде по-интересно. Няма какво да се правиш на болен! Не предполагам да си толкова страхлив. И откъде само се извъди такъв? Ако те разбере Марина, така ще те осмее, че ще ти се прииска да се хвърлиш и без скафандър в морето. Хайде ела, аз ще ти помогна да се облечеш и ще ти обясня всичко! Не е толкова страшно.

— Моля ти се, остави ме! Наистина ми става лошо — удари Джими на молба.

— Бъди мъж, бе човек! Ето и Марина идва. Стегни се!

Джими трепна. В залата, като леко се клатушкаше, влезе един тъничък водолаз. Зад стъклото на шлема наистина сияеше лицето на девойката.

— Още ли не сте готови? — нейният глас звучеше тихо и приглушено.

— Маринче, този момък никога не е обличал скафандър и трябва по-напред да му обясня всичко.

Дино не каза нито за страха, нито за мнимата му болест. Девойката извади от пояса си един ключ, пхна го някъде в бронята на гърдите си и откачи шлема. Тъмните ѝ коси се разпиляха в безреда.

— Но това е непростимо! Как така сте изостанал толкова? — обърна се тя към Джими, който се мъчеше да си придаде нехаен вид. — Добре, аз ще ви бъда учителка. Избрахте ли костюм?

Дино бързо донесе един скафандър и двамата се заеха да обличат нещастния Джими, като подробно го запознаваха с различните механизми и начините за манипулиране с мотора, със съобщителните средства, с правилата за движение. Тези водолазни скафандри представляваха едно чудесно произведение на техническата мисъл. Леки, гъвкави, удобни, те бяха направени от такава материя, която издържаше чудовищното налягане на водата дори и на двеста метра дълбочина. Едно малко, но извънредно мощно моторче, поместено на гърба, осигуряваше движение с голяма скорост, нормална температура за тялото и силната светлина, която излъчваха трите подвижни прожектори върху раменете и шлема. В скафандъра се намираха още запаси от кислород и подкрепителни течности за цяло денонощие, а радиоапаратурата позволяваше на водолаза да се разговаря свободно от десетки километри разстояние с други водолази или с хората от брега.

Джими лека-полека се успокои и започна внимателно да слуша, макар всичко да му звучеше като в приказка. Все пак тези хора едва ли си правеха с него шега. Само веднъж той се осмели да попита предпазливо няма ли да сплеска водата тези тънки брони. Той е виждал съвсем други скафандри.

— Не бой се, момче! Всичко е проверено. От петдесет години са пуснати за масово употребление. Ти сигурно си виждал специалните, за научни изследвания.

Ето че пак се натъкна на това непонятно и страшно разномислие! Възприятията му стигаха донякъде и изведнъж се сблъскаха с нещо, което приличаше на ужасно недоразумение. Той слушаше и виждаше неща, които не можеше да свърже с никакви мисловни връзки в съзнанието си. Какво значеше това: от петдесет години в масово употребление? Или той нищо не знае за техниката, или тези хора се подиграваха с него? А нито едното, нито другото беше вярно. Очите не можеха да го лъжат. Той виждаше пред себе си вече десетина такива безгрижни водолази, които съвсем сами се приготвяха, за да тръгнат по

морското дъно. Явно бе също така, че никой тук не му мисли зло. Тогава?

— Хайде, приятелю Джими! — прекъсна Марина неговите безплодни размишления.

Джими неохотно изтърпя последните натъкмявания и напътствия. Девойката му подаде облечената си в ръкавица ръка и го поведе към изхода. В другата си ръка тя носеше дълга и тънка като върлина подводна пушка, която стреляше с малки стоманени ножчета.

— Нагласих апарата ти на моята вълна — пошушна му тя. — Ще разговаряш само с мене. Дино има вълна петнадесет.

Те влязоха в огромния тунел, където спираха подводниците и зачакаха. Когато се събраха всички, вратите зад тях плътно се затвориха.

— Всички костюми проверени ли са от домакина? Готови ли сте? — чу Джими в шлема си гласа на младия отговорник.

Той усети кръвта си да изстива. Сърцето му трепетно се сви. Дъното на тунела за миг се покри с клокочеща вода, която стремително се заизкачва нагоре. Мина над коленете, стигна кръста, гърдите, заля раменете. Искаше му се да извика, но Марина го дръпна за лакътя. Зад стъклото на шлема тъмните ѝ очи се усмихваха. После водата закри и тях и останаха само неясните очертания на скафандрите.

— Тунелът е отворен, другари — загърмя отново гласът на отговорника. — Пали прожекторите и на добър час! Който хване най-голямата риба, ще бъде почетен председател на вечерята. Все пак не се отдалечавайте много и дръжте постоянно връзка помежду си.

— Хайде — обади се и Марина.

Над главата ѝ блесна шлеменната лампа и разряза водата с жълтия си меч. Зад тях се разляха светлините и на другите подводни ловци. Джими не успя веднага да запали своя прожектор, но страхът го разтърси и го направи по-внимателен. Девойката го хвана за ръката и го поведе към края на тунела. Другите бързо ги задминаха. Когато стигнаха отвора, пред тях като черна и безмълвна стена се изпречи тъмната бездна на морето. Стъпиха внимателно на дъното, което беше хлъзгаво и покрито с тънък слой рядка тиня.

— Прави сега, каквото аз правя! — изкомандува Марина, пусна го и започна да плува с ръце. — Включвам мотора.

Зад гърба ѝ се подаде едно малко, четирикрило витло, което мигновено завъртя водата и момичето се стрелна като змиорка напред.

— Пускай се!

Джими също заплува с непохватни движения, премести ръчката на мотора, която се намираше на широкия металически пояс, на първа скорост и последва храбрата си учителка. Водата тук на петдесетина метра дълбочина беше почти неподвижна. Само зеленикавите отблясъци, които проникваха от повърхността, ту се люлееха, ту се пръскаха ветрилообразно и показваха, че морето си живее своя обикновен неспокоен живот, изпълнен с милиарди същества и вечно движение. Рояци пъстри рибки бягаха, подплашени от прожекторите и шума на витлата. Голям морски хищник прекъсваше своя лов и спрял на безопасно разстояние, в недоумение гледаше странните същества, които се гонеха из неговите ловни простори. Но те не му обръщаха внимание.

— Как се чувствуваш? — викаше Марина някъде отдалеч.

— Отлично — осмели се да каже Джими.

Той все не можеше да я догони. Страхуваше се да пипа много често ръчката за управление, за да не предизвика с неумението си някоя повреда. По едно време дори изгуби от очи водачката си и сякаш изведнъж тези огромни пластове вода се сгромолясаха върху страхливото му сърце. Та и имаше ли нещо по-ужасно от това, да останеш сам, безпомощен сред тази безкрайна водна пустиня? Той не беше безпомощен, защото науката бе го облякла в една надеждна броня, ала страхът сковаваше разсъдъка му и той изпитваше усещанията на човек, който сънува кошмарен сън, съзнава смътно, че всичко е само сън и му се иска да се събуди, за да свършат кошмарите, все не успява да се изтръгне из лапите им. „Не е ли това само сън?“ — питаше се Джими за кой ли път през тези няколко дни и продължаваше да плува в една посока, като с отпаднал и отчаян глас се провикваше:

— Марина, къде си?

— Тук съм — смееше се девойката. — Върви, върви напред! Аз те чакам. Ела да видиш какво чудовище хванах!

Джими съзря изгубените светлини на Маринините лампи и бързо се насочи към тях. Този път тя наистина го дочака. Стоеше в една падинка, хлътнала до колене в тинята, и разтваряше с някого.

— Чакай де, миличък! Чакай, какво се бориш толкова? Не знаеш ли, че по-силно животно от човека няма? Това и в букварите го пише.

Джими пристигна запъхтян и изпотен, сякаш бе изминал цялото разстояние в бягане, а не беше се носил на крилете на мощния мотор. Той спря витлото и бавно се спусна до Марина. Краката му веднага затънаха в меката, хилядолетна утайка на дъното.

— Гледай, гледай!

Девојката държеше в едната си ръка едър, повече от половинметров рак, който отчаяно се мъчеше да се освободи, като застрашително размахваше големите си ножици. Ръката на момичето го беше хванала обаче през задната част на дъгообразното му бронирано тяло и той не можеше да я достигне.

— Помогни ми! — помоли Марина. — Тежък е. Отмаля ми ръката.

Джими с отвращение посегна към грозното черно животно и в същия миг уплашено извика. Дясната ножица на рака сграбчи пръстите му и ги стисна с неимоверна сила. Той усети как изпукаха ставите му, смачкани от острата болка. Марина се засмя.

— Хей, момче, така ли се хващат раци?

Джими замята ръката си, ала омарът се беше вклещил здраво и нямаше намерение да го пусне.

— Ще ми счупи пръстите — охкаше Джими. — Какво да правим?

— Потърпи! — продължаваше да се смее девојката, — като се върнем, ще го потопим във вряла вода, както се варят раци, и той ще те пусне.

— Ти се шегуващ, но на мен съвсем не ми е до смях.

— Разбрах.

Тя извади от пояса си тънка, остра кама, провря я в ножицата на рака и я завъртя. Омарът освободи ръката на Джими. Девојката отново подхвана бранецото се животно и ловко го натъпка в гумената торба, която висеше през рамото ѝ. Атомният човек разглеждаше пострадалите си пръсти и с болезнени гримаси се мъчеше да ги раздвижи.

— Хайде да се прибираме! — предложи той колебливо.

— Защо бързаш? Омарът ли те изплаши?

— А не. Тука колко ли е дълбоко? — отклони Джими неприятния разговор.

— Погледни лявата си ръка и ще разбереш!

Той вдигна ръка пред лицето си. Малко над китката един до друг стояха циферблатите на няколко дребни механизми. Единият явно беше часовник. Стрелката на втория лежеше върху цифрата сто и пет.

— Сто и пет метра? Толкова ли е? — почти извика той и почувствува студени тръпки по гърба си.

— Точно — отвърна Марина. — Харесва ли ти тук?

— Хъм. Тая дълбочина не е ли опасна?

— Не е. В Черно море за съжаление няма никакви опасности. Миналата година ходихме на лов за акули край един коралов атол в Тихия океан. Знаеш ли колко интересно беше? Един мой приятел без малко щеше да загине. Като го налапа една акула през краката, че като го помъкна, едва я застигнахме. Бронята издържа, но единият крак беше счупен.

От хладния здрач на морското дъно или от разказа на девойката на Джими му стана студено.

— Не е ли по-добре да се върнем?

— Та нали още нищо не сме хванали? — възмути се Марина. — Другите ще ни се смеят. Хайде!

Тя отново подрипна и витлото бързо я понесе из тъмните водни селения. С тръпнещо сърце Джими се принуди да я последва. В ушите му тихо и равномерно зумтяха далечните сигнали на подводната станция. Дъното остана дълбоко под тях, загубено в мастилен мрак. Ставаше все по-светло. Водата беше жълтозелена, а над главите им блестеше огряната от слънцето морска повърхност. Марина непрекъснато бърбореше и се шегуваше, а Джими със страхлива съсредоточеност гледаше пред себе си и мълчаливо отминаваше нейните закачки. Така те плуваха около половин час все в права посока, когато изведнъж едно грамадно лъскаво туловище пресече пътя им. Девойката извика радостно и с бясна скорост се стрелна след него. Скоро тя застигна рибата, която неспокойно удари с опашка и се спусна надолу. Марина запали само шлеменния прожектор и я последва. Започна една странна и упорита гонитба. Изплашената риба, която беше дълга не по-малко от три метра, ту се гмурваше в черната тайнствена мъгла на дълбините, ту рязко се вдигаше нагоре до самата

повърхност. Силните ѝ плавници я носеха с бясна бързина и Марина, колкото и да блъскаше ръчката на мотора, опашката оставаше далече пред нея. Девојката, запалена от ловджийска страст, имаше само един избор: да измори рибата и с хитрост да се доближи до нея. Ала могъщото водно животно не се изморяваше лесно тук, в родната си стихия, и преследването продължаваше с неотслабващи сили. Амбициозното момиче забрави и за своя приятел, и за това, че не трябваше да се отдалечава много от клуба. Като същински самолет летеше то над подводни хребети и долини, над неизвестни плитчини, покрити с гъсти гори от водорасли. Някъде далече, далече зад нея отчаяно хленчеше гласът на Атомния човек.

— Марина, Марина! Къде си? Не ме оставяй сам!

После той утихна. Моторът работеше равномерно с пълна мощност. Колко време беше минало? Може би час, може би повече? Рибата видимо ставаше все по неспокойна. Опашката ѝ ту зачестяваше в своите удари, ту изведнъж замираще.

— Аха! Уморяваш се, миличка — говореше ѝ девојката. — Още малко и ще ми паднеш в ръцете.

Тя угаси прожектора, за да не я плаши. Бяха отново изплували в по-плитки води и наоколо стана светло. Марина с трепет разбра, че разстоянието между тях се скъсява. Рибата, която навярно почувствувала умора, също искаше да си послужи с хитрост, внезапно рязко сви наляво и неволно се оказа току пред лицето на своя преследвач. Девојката светкавично протегна тънкия ствол на харпуната и натисна спусъка, веднъж, два пъти. Двете остри ножчета се забиха зад хрилото на рибата. Тя трепна като зашеметена, после, обезумяла от болка и страх, диво се замята. Ала ножчетата бяха се забили дълбоко в меката ѝ плът, а остриите им разклонения не позволяваха да излязат. Марина едва удържаше с две ръце харпуната и разпускаше докрай макарата. Тя знаеше, че найлоновите въжета, които свързваха ножчетата с харпуната, са здрави и се боеше само да не я изпусне. Цял облак кръв бликна от раненото тяло на рибата и девојката престана да вижда, но нямаше възможност да запали прожекторите. Тя помисли, че може би трябва да се обърне и да даде заден ход с мотора, за да повлече своя противник след себе си, но се боеше да не се изтръгнат ножчетата и затова се остави да бъде влачена на буксир. Рибата слизаше все по-надолу и по-надолу. Каква ли е тук

дълбочината? А ако я завлече така на повече от двеста метра? Тогава страшното налягане на водата щеше да сплеска бронята на скафандъра и щеше да погребее завинаги и ловеца, и неговата жертва. Марина не беше страхлива и предпочиташе да умре, отколкото да остави неизпълнено докрай нещо, с което се е захванала. Но тя, както повечето момичета на своето време, които израстват сред спорт, обкръжени от най-висока техника, беше надарена с бърз ум, пресметливост и съобразителност. Тя веднага реши, че това не е дълбоководна риба. Спомни си още думите на отговорника на клуба, който им беше казал, че в Черно море под триста метра дълбочина поради някакви отровни разтвори няма никакъв живот. Наистина циферблатът на дълбокомера не се виждаше, наоколо цареше пълен мрак, но харпуната не се тресеше вече така в ръцете ѝ. Животното беше навярно омаломощено и може би сега просто потъваше. Марина долови едно моментно разслабване на въжетата, ловко се обърна и като притисна дългия ствол на харпуната между краката си, даде отново пълен ход на мотора. Рибата подскочи още няколко пъти с последни сили, ала мощният мотор неудържимо я теглеше вече нагоре. Скоро тя съвсем утихна. Марина въздъхна облекчено. По шията си усещаше студения гъдел на потта. Ръцете и бяха отмалели. Отмаляло беше и цялото ѝ тяло, уморено от напрегнатата борба. Тя освободи предпазливо едната си ръка и запали всички прожектори. Къде ли се намираше? Сигурно много далеч, защото сигналите на клуба не се чуваха. Сега тя се сети и за Джими. Горкият, какво ли прави самичък в морето? Може би не трябваше да се увлича така и да го изоставя. Все пак той за пръв път облича скафандър. Но нека! Той изглежда голям страхливец и това ще му бъде добър урок. Въпреки това в сърцето ѝ трепна съжаление. Дано другите да са го намерили! А сега накъде? Стрелката на компаса неизменно показваше север. Когато излязоха от клуба, те поеха в западна посока, но накъде беше я замъкнала гонитбата на рибата?

Девојката заедно с тежкия си товар изплува на повърхността и вдигна глава. Слънцето светеше ниско над хоризонта. Бряг не се виждаше никъде. Девојката сравни часовника със слънцето, погледна отново компаса и се гмурна под водата, като взе определен курс на северозапад. Тя нагоди предавателния апарат на обща вълна и гласът и се понесе из подводните простори.

— Към всички! Към всички! Тук е Марина от подводния клуб на петролодобивниците. Дайте сигнали, дайте сигнали!

Морето около нея мълчеше загадъчно и страшно в своята непоклатима вечност. Но девойката не се разтревожи, а упорито държеше избраната посока, която трябваше да я изведе някъде в близост около клуба или най-малко до брега. Ненадейно пътя ѝ пресече призрачният силует на една подводница. Марина поспря, за да не се блъсне в нея. Подводницата също намали своя ход. Бяха я забелязали.

— Хей, кой си ти и какво правиш в открито море? — долетя непознат глас в шлема на момичето.

— Бера ягоди — отвърна Марина, докачена от грубото обръщение на моряка.

— Ха, ха, ха, добре ти го каза! — чу се смехът на друг мъж. — Слушай, но това е жена! Ало, другарко, не се обиждайте! Имате ли нужда от някаква помощ?

— Ако може, кажете ми къде се намираме. Знаете ли клуба на българските петролодобивници? В каква посока е?

— Един момент моля!

Гласът замълча няколко секунди, после отново се обади:

— Ние пътуваме за Истанбул. Намираме се на около сто мили от брега, някъде срещу град Варна. За клуба трябва да държите посока право на запад.

— Благодаря.

— Ще стигнете ли сама? Далече е. Не е ли по-добре да ви вземем с нас?

— Елате при нас, другарко! — намеси се отново първият моряк. — Ние много обичаме такива весели и храбри момичета.

— Продължавайте си пътя, граждани! — рече с шеговита строгост Марина. — Не пречете на движението! Благодаря ви за справката.

Девойката сви на запад и гордо помъкна грамадната си плячка покрай подводницата.

— Виж каква риба е хванала! Това се казва жена! — настигна я още веднъж гласът на закачливия моряк, но тя само се усмихна.

След около час в мембраната на приемателя зумтяха тихо сигналите на клуба. Радостна от своята победа, Марина уверено

заплува по звуковия път на подводния пеленгатор.

* * *

Това, което Атомният човек преживя през двата часа, останал сам сред безкрайното море, не можеше никому да разкаже и никога не щеше да го забрави. Това бяха часове, които му се сториха по-дълги от година, изпълнени с ужас и отчаяние, с убийствена безнадеждност. Той ту се вдигаше на повърхността и напразно оглеждаше безбрежните и пусти морски простори, ту се спускаше на тинестото дъно и до пресипване викаше за помощ. Марина от дълго време бе престанала да се обажда, но той нито за миг не помисли с тревога за нея, погълнат от безизходното си положение и от грижата за собствената си кожа. Ругаеше я, че го е изоставила, ругаеше себе си, че така безразсъдно се е повлякъл по акъла на едно лекомислено момиче и едва когато изнемощял от вълнение беше готов почти да се примири с безнадеждната си участ, изведнъж се сети да премести стрелката на предавателя на вълната на Дино. Гласът на българина скоро изплува някъде из тайнствените глъбини, спокоен и весел.

— Какво е станало, приятелю?

Джими задъхано му разказа всичко.

— Не бой се! — засмя се Дино. — Нищо няма да му стане на момичето! Тя е опитна и храбра.

— По дяволите и момичето! — изруга Джими. — Въпросът е как аз да се измъкна оттука.

Дино замълча малко, после с не особено любезен глас почна да му обяснява как да зафиксира сигналите на пеленгатора, за да се добере до клуба. След половин час двамата се срещнаха пред силно осветения тунелен вход на подводния дворец.

— Как е? — попита българинът.

— Благодаря — отвърна Джими. — Втори път на женска кола не се возя.

— На какво? На какво?

— На женска кола?

— На каква женска кола?

— Има такъв израз.

— Не съм го чувал.

Джими отново забеляза, че Дино, който говореше безупречно родния му език, не познаваше не само този народен израз, но и редица други негови изрази, а сам от своя страна употребяваше често фрази, чието съдържание беше загадка за Джими. Но сега това го раздразни. Той се облегна уморено на хода на тунела и попита:

— Няма ли да се прибираме?

— Не искаш ли да се върнем да търсим Марина?

— А не, стига ми тая разходка по дъното. За цял живот ми стига.

— Но ако наистина се е случило нещо с нея и тя сега се нуждае от помощ?

Джими не виждаше ясно през стъклата на скафандъра и затова не долови хитрата усмивка на своя отскорошен приятел.

— Какво може да ѝ се случи? Ти сам каза, че няма никаква опасност. Хайде да се прибираме!

Българинът пак се усмихна и укоризнено поклати глава. Той избра отново номера на девойката.

— Марина! Марина, идваш ли?

— Ето ме! — подвикна тя. — Какво стана? Намери ли нашия страхлив приятел?

— При мен е. Чакаме те на входа.

— Идвам. Предполагам, че не съм далече.

— С кого говореше? — попита Джими.

— С Марина.

— Аха, видя ли?

— Слушай! — рече ядосано българинът. — Трябва да ти кажа, че не се държиш добре. Ние отскоро се познаваме и ти ми беше симпатичен, но изглежда нещо куца във възпитанието ти.

— А ти изглежда ревнуваш — тръсна Джими, засегнат от забележката.

— Ех, брат, самомнението ти също е поразвинтено! — засмя се Дино. — Но Да оставим тия приказки сега, че може и да се скараме!

В тъмнината като очите на приказно чудовище светнаха прожекторите на Марининия скафандър. Дино се спусна към нея и пое харпуната от ръцете ѝ. Марина спря до Джими и закачливо чукна с пръст върху стъклото пред лицето му. Атомният човек се ухили глуповато. Тримата мълчаливо навлязоха в тунела и дадоха сигнал да

ги приемат. Баражната стена зад тях се спусна. Водата бързо започна да изчезва в страничните резервоари. Само след пет минути те отново се намериха заобиколени от веселата компания, която ги посрещаше с бурни възгласи в чест на девойката. Рибата, която няколко души сега едва-едва мъкнеха към кухнята, безспорно беше най-големият улов и Марина бе обявена за герой на лова.

„Ех, това се казва момиче!“ — помисли с нескривано възхищение и Джими, като гледаше ту рибата, ту малкото, зачервено от радостна възбуда лице на девойката и пръснатите в безпорядък тъмни къдрици по раменете ѝ. Той усети отново предишното вълнение от нейната близост, ала без да знае защо, се почувствува гузен. А тя, палава и весела, игриво отвърщаше на похвалите и закачките, които се сипеха върху нея и не му обръщаше никакво внимание. Дори не го и погледна, когато мина покрай него, за да отиде да се облече.

До вечерта Джими напразно се опитва да я заговори. Тя го отбягваше и само понякога срещаше изпитателния поглед на тъмните ѝ очи. Едва след вечеря успя да я спре в коридора към спалните помещения.

— Марина — започна той развълнуван. — Това е последната ни вечер заедно. Утре аз ще отпътувам.

Дино беше го предупредил вече, че на другата сутрин ще го закара до близкия град.

— Да — кимна девойката равнодушно.

— Аз имах толкова неща да ви казвам, а вие непрекъснато бягахте от мен...

— Да — потвърди със същия тон Марина и се усмихна.

Джими преглътна объркано:

— Но защо?

Марина го изглежда сериозно:

— Ще ви кажа истината, защото сама съжалявам, че така се случи. Просто аз се разочаровах от вас. Отначало ви помислих за по-добър човек, отколкото сте.

— Но какво лошо съм сторил?

— Лошо? Не, нищо лошо не сте сторили, но ми се струва, че бихте могли да вършите много лоши неща. Ще бъда откровена докрай. Ако има нещо, което истински да ми е противно, това са страхливите хора. А имам впечатлението и чувството, че вие сте страхливец. Не

искам да ви обидя. Това е само обяснение. Аз няма за какво да ви се сърдя, не ми се сърдете и вие! Лека нощ, другарю Кук.

Джими остана да стои, в коридора със зинала като на мъртва риба уста. Страхливец? Тя го нарече страхливец? Та кой не би се уплашил да го заведат за пръв път на морското дъно? Той ли е страхливец, който отиде чак на Южния полюс да гледа опитите с водородни бомби? И който така успешно се изплъзна от ръцете на болшевиките? Ех, ако можеше да я срещне някъде в Нюйорк, той би й показал какъв страхливец е! Но тук трябва да се крие, да внимава, да трепери.

Джими изсипа един куп ругатни по адрес на Дино, като смяташе, че го е наклеветил пред нея, но от това не му стана по-леко. Дълбоко в сърцето си той не престана да чувства тежката обида, не можеше да се отърве и от усещането, че бе срещнал едно момиче, напълно достойно да бъде обичано и че по някакъв глупав начин беше проиграл щастието си. Той се мъчеше да отхвърли тези мисли, като се убеждаваше, че сега е най-неподходящият момент да се занимава с момичета, пък колкото и красиви да са те. Ала обидата не се разсейваше и към нея се прибавяше още и тъга, и съжаление, и отново изникналият трепет пред неизвестността на по-нататъшния му път.

КЪМ РОДИНАТА

Рано на другия ден подводният кораб на клуба откара двамата до пристанището на град Варна. Настроението на Джими продължаваше да бъде лошо. То не се подобри и от това, че на прощаване Марина му се усмихна и махна приветливо с ръка. Българинът се опита да го ободри:

— Не бъди така мрачен! Казах ти още отначало, че Марина е своеобразно момиче.

— Но това не ти попречи да ме наклеветиш пред нея.

— Слушай! — подскочи Дино. — Ти за какъв ме мислиш? Ако сам не бях ти предложил приятелството си, щях да ти отговоря по-другояче.

— Не си ли говорил нищо пред нея?

— Давам ти честната си дума на космонавт и българин.

— А откъде знаеш тогава?

— Тя ми каза. Но аз предчувствувах, че така ще стане. Нашите момичета обичат смелите мъже, братко. А ти, прощавай, ама още отначало се показва като страхливец.

— Та аз за пръв път слизам под водата! Кой не би се уплашил?

— Разбирам. И други момичета навярно биха те разбрали, но Марина е по-особена. Тя не би го разбрала или поне няма да го оправдае. У нея и мечтите, и всичко е по-друго. Характерът ѝ е такъв. На нея даже някой мъж трудно би ѝ излязъл насреща по храброст и безстрашие. Пък и млада е, възгледите ѝ не са улегнали още...

Джими хитро присви очи:

— Как само я описваш? Май че си хлътнал по нея...

— Какво съм?

— Е, така де... Влюбен ли си?

Грамадният Дино се изчерви като момче.

— Забелязва ли се? Аз всъщност заради нея дойдох на тая сватба. Знаех, че ще бъде тук. Много отдавна не бях я виждал. Но уви! Макар и да не съм страхливец, някои дори твърдят обратното...

— Не те ли харесва?

— Та и как ще ме хареса, като съм такъв дангалак!

— Нещо много оживено разговаряхте снощи. Аз затова си помислих...

— Увещавахте ме да я взема със себе си в следващия полет.

— На какъв полет?

— До астероидите.

— Къде е това?

— Малките планети, бе. Между Юпитер и Марс.

Джими Кук погледна събеседника си с поглед, който сякаш казваше: „Теб изглежда ти хлопа нещо в главата, приятелче?“

— Ей, Дино! Какви са тия глупости? Как ще летите дотам, че и Марина ще взимаш със себе си...

— Какво се учудваш толкова? Та аз от три години непрекъснато правя тоя рейс. Нали там строим...

— По дяволите! — изруга Джими и стана от стола. — Слушай! Аз нито съм дете, нито съм идиот, нито пък съм забелязал ти да си пиян...

Той тръгна назад — напред из малката кабина на подводницата, която беше изплавала и навлизаше вече в пристанището. Дино повиши глас:

— Какво ти стана и откъде си се научил така да ругаеш?

— Нищо не ми е станало! — отвърна грубо Джими. — Не обичам само да си правят с мене глупави шеги.

— Но кой се шегува, бе човек? Говоря ти съвсем сериозно...

— Престани, че ще те вземат... — избухна отново Атомният човек, но изведнъж си спомни, че тоя огромен мъж с един само удар можеше да го смачка и каза примирително: — Остави това, Дино! Не ми е сега до шеги. Нямам настроение.

Българинът продължаваше да недоумява. Що за птица беше пък тоя? Ругаеше като някой герой от книгите на древните писатели, не знаеше неща, които са известни на всяко дете, а отгоре на всичко се и обижда, като му кажеш истината? Той щеше сам да го наругае, така както умеят да ругаят космонавтите, но му стана неловко от това, че тоя странен и жалък човечец можеше още веднъж да го заподозре в непочтено съперничество. Ала Джими бързо се успокои. Това непрестанно сблъскване със съвсем нови и непонятни неща из тия

непознати страни беше усилило вродената му подозрителност на човек, израсъл сред хора, които изграждат своето благополучие, мамейки себеподобните си. Тази подозрителност от момента, когато се събуди върху лабораторната маса, беше се съединила с постоянен страх и с едно смътно чувство за нещо страшно и непоправимо, което се е случило с него и което той още не може да разбере. Не беше ли се разхождал той само преди един ден по дъното на морето? А тия хора, щом могат да се разхождат по дъното на морето, защо да не летят и между звездите? Или беше сънувал? Или беше се въобще умопобъркал? Какво ставаше с него?

Той скришом се оципа по ръката, и то така силно, че неволно изохка. Огледа се. До него седеше едрият добряк Дино и пиеше същата оранжеада, която се жълтееше и в неговата чаша. През стъклената част на стената се виждаха малките игриви вълни на морето. Край тях префучаваха с неимоверна скорост множество моторни лодки и корабчета. Навлизаха в някакво огромно пристанище, което гъмжеше от странни по своята форма плавателни съдове. Това ли беше старият изостанал свят, за който в Америка мислеха, че е още едва ли не в стадия на варварството?

— Кажи ми, Дино — обърна се той към българина, който беше навел огорчено лице над чашата си. — Сега все едно, че сме в България, нали? А защо така мнозина я смятат за твърде бедна и изостанала страна?

— Кой я смята за изостанала?

— Чувал съм да казват.

— Невъзможно! Та ние дадохме през последните десетилетия на света едни от най-големите учени и конструктори. Атомният всъдеход е наше изобретение, радио и телевизионните станции на Луната са изработени по български проекти.

— Какво, какво? Ти пак започна нещо да откачаш! — засмя се Джими, но българинът не разбра израза.

— Не вярваш ли? Вземи енциклопедията и ще се увериш. И само това ли е...

— Добре, добре — рече примирително Джими. Той се мъчеше да бъде по-весел, ала все не можеше да се отърве от чувството, че не разбира много неща, че именно той е глупакът.

Подводницата, която обслужваше само клуба на нефтодобивниците, неочаквано се завъртя и се залепи към една блестяща каменна стълба, стигаща до самата вода. Българинът, засегнат в националното си самочувствие, поведе Джими към кея, като не преставаше да изброява различните български изобретения, споменаваше имена на учени, на хора на изкуството. Но Джими не го и слушаше. Примижал от полегатите слънчеви лъчи, запалили хиляди огньове сред вълните, той вървеше като замаян. Всичко светеше наоколо чисто и бяло като в болница. Едно страхотно гъмжило от моторни лодки, яхти, корабчета и подводници сновеше непрестанно около кейовете. По-надалеч зад вълнолома се издигаха някакви плосковърхи гиганти.

— Това там какво е?

— Транспортни кораби.

— Транспортни кораби?

— Да, защо?

— Аз помислих, че са някакви много големи самолетоносачи.

— А не. Това са средни кораби, сто или двеста хиляди тона. А всички те имат, разбира се, и самолети.

Българинът пак не може да го разбере, защото военните самолетоносачи бяха изчезнали още преди да се роди той.

— Значи така? Средни кораби?

— Да.

Двамата излязоха от пристанището. Джими непрестанно се оглеждаше, мълчеше и от време на време от възторг ли, от недоумение ли, ругаеше мислено с най-сочните изрази на гангстерския жаргон. Навлязоха в някакъв град, който блестеше ослепително в своите одежди от стъкло и скъпи облицовъчни камъни. Огромните тераси на сградите висяха като лястовичи гнезда и хората в тях едва се виждаха с просто око.

— Слушай, какъв е тоя град? — побутна той плахо другаря си.

— Това е Варна — отвърна равнодушно Дино. — Курортен град предимно.

— Че аз не съм и чувал за него.

— Възможно е — рече саркастично българинът. — Аз вече престанах да ти се учудвам. Но ако искаш да ме обиждаш като българин, това ти вече успя да постигнеш. Затова време е да си кажем

довиждане. Аз трябва да замина с първия самолет. Днес изтича отпуската ми.

— Искаш да ме оставиш тука сам? — изплаши се Джими.

— Защо сам? Малко ли са хората около тебе? Ти накъде ще пътуваш?

Джими се спря разтревожен и объркан. Как да каже истината на тоя болшевик? Как ще се измъкне сега пък от България? Мисълта му трескаво заработи. Трябва непременно да се добере до столицата и право в легацията! Чакай! Доколкото си спомня с България няма дипломатически отношения. Тогава ще отиде в английската легация. Англичаните са свои хора, ще помогнат.

— Вашата столица как се казваше? — попита той.

— Слушай — избухна сега на свой ред Дино. — Престани да се подиграваш! Непременно ли искаш да се разделим скарани? Какво съм ти виновен, че нямаше успех при Марина?

— Но аз сериозно те питам? — помоли се Джими. — Помогни ми да се добера поне до столицата ви! Сам положително ще се объркам.

Дино го изглежда изпитателно и неразбиращо. Тоя човек като че ли е искрен?

— Как така ще се объркаш? — рече той примирително. — Вземаш самолета за София и толкова. Ако искаш, можеш и с влак да пътуваш. Има тук хубави увеселителни влакове за летовниците.

— Но аз... Такова... Пари нямам — измънка Джими.

— Какво нямаш?

— Пари.

— Нищо не разбирам. За какви пари бълнуваш бе, човек? Ти като че ли си излязъл от романите на Балзак или Драйзер.

— Та без пари ли е пътуването?

— Слушай, приятелю! — кипна Дино. — Ето това е входът за метрото! То ще те закара на гарата или на летището. Където поискаш. По надписите ще разбереш кой самолет е за София. Повече не мога да се разправам с тебе. Съжалявам, че така се случи, но ти се държиш по един непростим начин. Сбогом!

Българинът свърна в най-близката пресечка и с бързи крачки се отдалечи.

— Дино, хей, Дино! Моля ти се... — викна Джими след него, но той не се обърна.

Объркан и натъжен, Джими Кук отпусна ръце. Какво беше виновен той, че е забравил как се казва столицата на България? А сега? Какво да прави? Пред него блестеше високата мраморна арка на входа за метрото. Трябваше веднага да изчезне оттук, докато не го е подушила Охрана на човека. Може би тя е изгубила дирите му през тези три дни и глупаво ще бъде, ако сам се напъха отново в ръцете ѝ. Там, на дъното на морето, той бе престанал да мисли за нея, беше се поуспокоил, но такова успокоение може само да му навреди. Той внимателно се огледа и навлезе под арката. Една въртяща се стълба го свали в подземните етажи на станцията. Но това като че ли не беше станция на метро. Тя много повече приличаше с разноцветния мрамор на колонадите, с красивите статуи, барелефи и мозайки на огромна зала от императорски дворец. Джими се спря стъписан. Върху едно голямо светлинно табло трепкаха и изгасваха множество надписи. Някои от тях бяха и на английски език. С глух тътен един след друг от двете страни на перона спираха и тръгваха влаковете на подземната железница.

„За гарата“ прочете Джими и скочи в първия вагон, като блъсна няколко пътници, които намръщени се отдръпнаха от него. След няколко минути автоматичните врати се отвориха отново и той слезе. И тук светлинните надписи му посочиха пътя. Ескалаторът го стовари направо в чакалнята на една огромна гара.

„Виж ти! — ахна Джими. — Значи подземната железница спира точно под чакалнята на междуградската? Остроумно, измислено!“ — Той помисли още, че това говори само за един неимоверен технически напредък, какъвто дори и в Америка не може да се види. Помисли още, че Дино справедливо се е обидил, но откъде той, Джими, можеше да знае всичко това? Потърси с очи надписите? Те бяха на различни езици и показваха, че този град е някакъв курорт от международно значение. Зърна един грамаден, висящ под тавана часовник. Реши да свери своя, който беше задигнал от Бентам. Той не беше престанал да върви, ала показваше, някакво, съвсем друго време. Издърпа по навик главичката на оста и в същия миг в часовника звънко и мелодично прозвучаха първите тонове на онази музика, която беше го събудила в кабината на летящия транспортър. Джими беше я забравил и сега се усмихна

радостно, като разглеждаше чудния часовник. От едната му страна имаше микроскопична решетчица. Той бутна отново лостчето и решетчицата млъкна. Опита се да навие пружината, ала стрелките се преместиха. Явно, часовникът беше от самонавиващите се. Джими го свери и вдигна глава. Забеляза, че някои хора се заглеждаха в него и се усмихваха. Тези погледи му бяха неприятни и той побърза да излезе на перона. Там съвсем ненадейно се озова пред нещо, което го поразя. Това беше влак, но много повече приличаше на някаква върволица от металически двуетажни сгради на колелета. Те отразяваха слънцето с бял никелов блясък. Джими едва си пое дъх. Вагоните бяха няколко пъти по-широки и по-високи и от най-големите вагони, които някога бе виждал. Весели, почернели от морското слънце мъже, жени, деца се качваха по стълбите на вагоните.

— София? — спря Джими едно тънконого момче.

Момчето кимна и изтича към най-близката врата на вагона. Джими нерешително го последва. Намери се в луксозно преддверие, чийто стени бяха направени от кристални огледала. Една стълба водеше към горния етаж, но той не посмя да се качи по нея, а тръгна из коридора, който беше застлан с дебел персийски килим. Вратите на повечето купета бяха отворени. Имаше малко хора вътре. Те седяха в широки кресла около малки кръгли масички. „Тези купета не са за мен. Това навярно е първа класа“ — реши Джими и продължи да търси някое по-скромно купе, ала всички бяха еднакви и съвсем нямаха вид на вагонни купета, а по-скоро на приемни салони от търговските кантори на богати фирми. Най-после той се добра до едно съвсем празно купе, влезе вътре и със свито сърце седна на канапето край прозореца. От насрещното огледало го гледаше бледо и посърнало лице, с разрошени кестеняви коси. „Много съм отслабнал — констатира Джими. — Но толкова тревоги и премеждия ми се струпяха.“

Той бръкна в джоба за гребенчето, но не го намери. Сега си спомни, че предишните му дрехи останаха в Одеса. Не намери почти нищо от вещите си. Само във вътрешния джоб на дрехата се оказаха по някаква случайност автоматичната писалка и портфейла с документите. Той пригладя косите си с пръсти, ала те продължаваха да стърчат, слепени и мръсни. Не е зле да се изкъпе. Но къде? Не беше ходил на баня, откакто излетя със самолета за Антарктида. Ех, веднъж

да се добере до Америка — ще има и баня, и всичко! Той помисли, че и тук не е лошо, че даже се живее сигурно по-хубаво, щом навсякъде цари такъв лукс и всичко това го имаш без пари. Но той е виновен пред тези хора и трябва да бяга от тях. А тия комунисти иначе като че ли не са страшни. И техният комунизъм също не изглежда лошо...

Унесен в мислите си, Джими не разбра кога влакът потегли. Всичко тук около него ставаше така тихо, така безшумно и така неприличащо на неговата крещяща Америка. Вратата на купето неочаквано се отвори и пропусна един елегантен млад господин. Той свали шапка и усмихнат каза нещо. Джими само повдигна рамене. Младият мъж го изгледа озадачен, но все пак съблече палтото си и седна в най-отдалечения край на купето. Джими усети, че му става горещо. След като дълго се колеба, най-сетне се реши и той да разсъблече връхната си дреха. Господинът втори път се обърна към него с някакви любезни, но неразбрани слова. Джими седеше като на тръни. Какво ли го пита този и защо ли го гледа така? Ами ако е агент? Изведнъж господинът повтори въпроса си на безупречен английски език.

— Другарю, неприятно ли ви е, че седнах при вас?

— О, моля ви се! — побърза да възкликне Джими, макар и с изкуствена сърдечност. — Аз само отначало не ви разбрах.

— А няма ли да ви пречи, ако пусна малко музика?

— Че пуснете, щом искате.

Мъжът пресегна към големия телевизор върху една от масичките и почна да върти копчетата му. От етера в купето долетяха човешки гласове, откъслечни музикални фрази, пеене. Очевидно пътникът не намираше нещо, което да му хареса. Джими гледаше през прозореца. По-скоро той се мъчеше да гледа, защото абсолютно нищо не можеше да различи, освен далечната виеща се линия на хоризонта, черните петна на горите или неясните очертания на далечни планини. Той като че ли не седеше във влак, а в самолет.

— Как мислите, с каква скорост се движим? — попита той приведения над апарата пътник.

— Към триста километра вероятно — отговори охотно господинът, който навярно беше доста разговорчив.

— Триста километра?

— Да. Защо? — учуди се пътникът, като видя гримасата в лицето на Джими.

— Не е ли малко много за един влак?

— А, че товарните влакове развиват четиристотин-петстотин километра.

— Аха.

Джими сам не знаеше какво означава това възклицание. Той отново погледна навън. Влакът май наистина се движеше с такава скорост, щом всичко така се слива пред очите. Но по дяволите! Какви са тези влакове? Той усети как в сърцето му се прокрадва едно чувство на респект и уважение към тези хора, които са създали такава изумителна техника. А той дори не знаеше как се казва столицата им.

Един приятен женски глас звънна неочаквано в купето. Той говореше български, после руски, после повтори всичко на английски.

— Другари пътници, приближава обяд. Ресторантът се намира в третия вагон. Не пропускайте да опитате специалитетите на нашия майстор-кулинар Румен Захов. Библиотеката е в първия вагон. Притежаваме всички новоизлезли книги. На интересующите се от спорта съобщаваме, че в 14:30 часа софийската и белградската телевизионни станции ще предават футболния мач между европейския първенец — националния тим на България, и югославския национален отбор...

Гласът идеше от един малък високоговорител над прозореца. „Щом пътуването е без пари, сигурно и яденето ще е безплатно“ — помисли Джими и се зарадва.

— Вие ще обядвате ли? — обърна се той към спътника си.

— Късно закусих и още не съм гладен. Ще обядвам в София с другарката си.

— Жалко, щях да ви помоля да отидем заедно — каза Джими с искрено съжаление, защото се страхуваше да отиде сам.

— Но аз с удоволствие ще ви правя компания. Може да изпия нещо разхладително. Декември приближава вече, а колко е топло още. Тия изкуствени слънца в Антарктида... Вие изглежда не сте пътували друг път по тая линия? Непременно обядвайте тук! Готвачът е изключителен майстор. Просто талант! Доколкото си спомням, той е един от първенците между всички влакови готвачи в Европа.

Двамата преминаха през дългите коридори и влязоха във вагон-ресторанта. На Джими се искаше да запита за какви изкуствени слънца спомена спътникът му, но се изплаши от възможността да се издаде. А намекът за Антарктида?...

Този вагон приличаше на някой първокласен ресторант от Петото авеню в Нюйорк. Толкова просторен и комфортен беше той. Тиха, приятна музика се изливаше над ослепително белите маси. Ухаеше на цветя. Малкото посетители разговаряха кротко помежду си. Джими си поръча едно меню, което излезе колкото обемисто, толкова и изискано. Той бързо пресметна, че ако си поръчаше в Нюйорк такъв обяд, трябваше да остави след това на келнера половината си заплата и още веднъж го налегнаха предишните мисли, тъжни и неясни, примесени с недоумение и скрита тревога. Искаше му се да пита, да пита, но се боеше да не се получи същата история както с добрия Дино или дори нещо по-лошо. Явно, той бе попаднал в един съвсем чужд за него свят, който не можеше да разбере и който също не го разбираше.

Спътникът му се представи за лекар и веднага заговори за лошия цвят на лицето му и затова, че изглежда не се храни добре или не спортува. Да не е болен от нещо?

— Не — отговори Джими, — но съвсем наскоро прекарах едно тежко боледуване.

Лекарят се позаинтересува от какво е боледувал, ала Джими не можа да му обясни и за да избегне неудобството, прехвърли разговора на друга тема.

— Вие от София ли сте?

— Да.

— Къде се намира там английската легация?

Лекарят не разбра въпроса.

— Английската легация — повтори Джими.

— Не ви разбирам. Да не би да питате за англо-българското дружество?

Джими се опита да обясни какво нещо е легация. Спомена посланици, консули, аташета и други видове дипломатически представители, но лекарят упорито клатеше глава и настояваше, че не му е известен такъв институт и че в София освен англо-българското дружество за културен и спортен обмен, друго подобно учреждение няма.

— Но легацията защитава например правата на английските граждани, които живеят в България — продължи да обяснява Джими.

— Че кой ще им нарушава правата? Всички имат еднакви права и никой не ги нарушава.

Джими се поусмихна над наивността на събеседника си относно правата на гражданите, но все пак думите му го озадачиха. Как е възможно да няма английска легация в София? Той не бе чувал да са прекъснати дипломатическите отношения между България и Англия. Ще се наложи да потърси тогава френската или коя да е легация на някоя от западните страни.

Докато двамата се разговаряха, влакът продължаваше своя неспирен бяг по широкия четириметров релсов път. Газовите турбини на локомотива работеха с пълно напрежение. Силната въздушна струя, която обтичаше влака, разцепена на две от остроносия атомен локомотив, фучеше покрай металическите вагони като ураганен вятър, огъваше по-близките дървета, смяташе дребните камъчета по бетонния насип. Влакът беше прекосил Искърското дефиле и внимателния наблюдател можеше вече да различи в далечината силуета на многомилionenния град. Когато Джими видя през прозореца първите небостъргачи на хоризонта, той отново почувствува скъсването на онази връзка на приемственост, която съществува у хората между миналите им познания и новите възприятия. Та той сякаш не пристигаше в столицата на една малка страна, а в някакъв град, чиито размери поразяваха със своята грандиозност. Джими притихна, сви се в себе си, отдаден на безцелния хаотичен танц на своите мисли. С тези мисли и с тези разстройващи усещания той слезе няколко минути по-късно на перона на главозамайващо огромната гара.

— Ако желаете, аз мога да ви заведа до англо-българското дружество — предложи лекарят, но Джими поклати отрицателно глава. За какво му е това дружество, което сигурно се управлява от комунистите.

Ала щом излезе пред гарата, Джими веднага съжали, загдето изпусна спътника си и не се възползува от неговата услужливост. Пред очите му се откри един безкраен площад с такова гъмжило от хора и всевъзможни коли, че малко остана да му се завие свят. Той тръгна по тротоара със свито сърце и не знаеше къде да отиде. Потокът от коли

по платното на широката улица беше безкраен и пъстър и погледната от самолет, улицата вероятно приличаше на шарена копринена лента. Пешеходците можеха да пресичат само на определени места през светли мраморни тунели, които водеха под земята от тротоар до тротоар. И самите улици не се пресичаха както обикновено, а едната минаваше над другата по грациозни, полегато извити виадукти. Така тези безкрайни автомобилни потоци не се срещаха никъде и се движеха без задръжка с необикновено голяма скорост. Това, което ставаше на бетонираната земя, сякаш се беше пренесло и във въздуха, където се стрелкаха такива рояци чудни по своята форма, големи и малки самолети, сякаш над града се правеше нечувано въздушно нападение или десант. Джими преминаваше от улица в улица, учудваше се на изумителния ред, който цареше навсякъде, спираше възхитени очи върху красивите небостъргачи и все повече му се струваше, че сънува, че това не може да бъде истина, защото той много добре знаеше, че неговият Нюйорк е най-многолюдният и най-устроеният град в света, защото като гледаше сега тази непозната София, разбираше, че Нюйорк представлява в сравнение с нея една жалка купчина от бетон, желязо и хора с лоши нерви.

Той не забеляза колко време беше вървял така из булевардите, не преставайки да се удивява на изяществото на архитектурните форми, на чистотата, на богатството, което лъхаше и от най-затулените кътища на града, когато изведнъж си чу името:

— Джими Кук! Хей, Джими Кук! — викаше някой зад него.

Джими изтръпна, обърна се, видя да бърза към него някакъв непознат младеж и хукна с всички сили по съседната пресечка.

— Чакайте, другарю Кук! Чакайте! — продължаваше да вика Светозар Лазов отчаяно, който случайно бе се натъкнал на своето откритие, а ето че отново го изпускаше.

Джими тичаше с неотслабващо напрежение по тротоара, без да се обръща, и задъхано мислеше кой ли може да знае името му в тая враждебна нему страна. Лицето, което зърна, му беше съвсем непознато. Той се блъскаше в минувачите, мърмореше гласно някакви извинения. Необикновеното множество от пешеходци в тоя час на деня и затрудняваше, и улесняваше бягството му. Очевидно преследвачът беше го изгубил вече от погледа си, защото не се чуваха нито стъпките, нито гласа му, но Джими не преставаше да бяга. По едно време,

забравил в страха си за реда на движението, той се втурна да пресече една улица направо, а не през подземния тунел. Мигновено заскърцаха десетки спирачки, мигновено писнаха стотици клаксони. Попадна сред такъв водовъртеж от автомобили, че косите му настръхнаха и той затвори очи, видял се вече смазан на пихтия под техните колела. И когато отново се реши да погледне, един едър човек беше го хванал за ръката и внимателно, но властно го теглеше към насрещния тротоар, като му се караше на своя неразбран език. От спрелите коли му подвикваха или клатеха усмихнати глави хубаво облечени млади хора. Като в просъница Джими зърна на ревера на човека, който го водеше, познатата му вече златна значка с инициалите на Охрана на човека. „Свърши се!“ — реши той и отмалял, се остави да го водят.

Спряха на тротоара. Около тях се събра цяла тълпа от минувачи. Човекът със златната значка продължаваше да му се кара на своя език, но Джими не го слушаше, а се озърташе непрестанно като попаднала в капан лисица. „Сега ще иска да ме глоби — съобразяваше той. — Аз нямам пари. Ще ме закара в участъка. Там ще кажат: Дай си паспорта!... И край!“

Внезапно той отскубна ръката си и използвал едно моментно разкъсване в обръча на любопитните, побягна като обезумял. Представителят на ОЧ не разбра веднага какво стана. Погледна смаян след беглеца, потърси с очи съчувствие сред гражданите, после се опита да го последва, но хората, които от сърце се смееха на тази забавна случка, се развикаха:

— Остави го! Не виждаш ли, че е някакъв смахнат чудак? Къде ще го гониш сега?

Джими бързо се озова пред входа на метрото и се гмурна надолу по ескалатора. Като прескачаше по две-три стъпала наведнъж от движещата се в обратна посока стълба, той излезе на перона и грубо разбутвайки хората, се шумугна в първия влак, който веднага потегли в неизвестна посока. Трябваше да слезе обаче, докато не е алармирана цялата полиция. Из улиците по-трудно ще го хванат. Той скочи още на втората спирка и едва тогава се сети, че беше пътувал с метрото, а и тук, както и във Варна никой не му поиска пари. В страха си бе забравил, че българите навярно също са премахнали парите. Значи онзи полицай нямаше да го глоби? Щеше може би само да му се

поскара, загдето е нарушил уличното движение. А ето че сега с глупавото си бягство нарочно се направи подозрителен!

Като мислено се кичеше с епитети от рода на идиот, простак и глупак, той излезе от метрото и боязливо се огледа. И тук беше същото. Огромни сгради, непрекъснат поток от хора и коли. А сега накъде? Трябваше да изчезне незабавно от улиците, където вероятно гъмжи от тайни агенти. В този момент той съзря пред себе си една лъскава табела, на която блестеше дълъг златен надпис. Прочете една от думите — Белгия — и бутна многокрилата стъклена врата. В широкия луксозен хол се движеха хора, влизаха и излизаха от стаите, спираха се, разговаряха.

— Моля — спря Джими един млад човек с папка под мишницата. — Мога ли да поговоря с някого от големците ви?

— С кого? — попита човекът.

— С някой началник.

— Не ви разбирам, другарю? С кого искате да говорите?

— С някой от отговорните хора де.

— Защо наричате така отговорните другари? — укоризнено каза младият човек.

— Прощавайте, млади човече! — побърза да се извини Джими, макар да не разбра за какво го упрекваха. — Вие белгиец ли сте?

— Да.

— А аз, знаете, съм американец — пошепна му доверително Джими. — И искам да поговоря с някого от вашите по един деликатен въпрос.

— Елате, ще ви заведе при отговорния секретар!

Влязоха в един кабинет на горния етаж. Иззад масивното тъмнокафяво бюро се изправи любезно усмихнат мъж в елегантен светлосив костюм.

— Заповядайте — посочи той с ръка ниските кресла, чийто лилав цвят приятно хармонираше с небесносините тапети.

Джими се отпусна уморено в креслото и праметна небрежно крак връз крак.

— Аз съм американец — рече внушително той.

— Аха — отговорният секретар погледна озадачено госта си, който се присегна към бар-масичката, взе една пура от стъкленицата и

я запали, като с нахално удоволствие обви главата си в ароматния тютюнев дим.

— Не съм пушил от няколко дни — обясни той.

Човекът зад бюрото се усмихна, а погледът му говореше: „Това не ти дава право да се държиш нахално.“

— Както ви казах, аз съм американец... — започна отново Джими, но отговорният секретар го прекъсна:

— С какво мога да ви бъда полезен?

— Ще ви помоля за една дребна услуга. По-точно, искам да ми окажете известна помощ. Не е излишно да ви напомня, че Америка твърде много е помагала и помага на Белгия. Планът Маршал, НАТО и прочее. — Джими говореше важно, надуто, с пълното самочувствие на гражданин на велика държава.

— Но кажете най-сетне какво желаете! — започна да губи търпение отговорният секретар, който нищо не разбираше от думите на странния си посетител.

— С една дума — отсече Джими, — помогнете ми да замина за Америка!

За момент отговорният секретар остана с отворена уста. После се изправи, сложи ръце на гърба си и пое дъх. Виждаше се, че едва сдържа гнева си.

— Вижте какво — рече той, — ние тук не сме пътническо бюро, а представителство на белгийския народ и се занимаваме с културен и спортен обмен. Може би вие тук нещо грешите...

— Зная, зная — махна Джими презрително с ръка. — Въпросът е, че аз няма към кого друг да се обърна. Как да ви кажа... Вие разбирате, че аз като американец съм нежелателен за тукашната власт. При това попаднах в тази страна без виза и... Ясно ви е, нали?

Отговорният секретар предпазливо се отдръпна зад голямото писалище. Натисна копчето на диктофона и без да се навежда, каза някому на френски:

— Моля, извикайте бързо лекари! При мен се вмъкна някакъв умопобъркан.

Подушил опасност, Джими скочи заплашително от креслото:

— Вие да не искате да ме предадете? Мислете му! Ще ви застрелям! Пред Америка ще отговаряте за това!

— Но моля ви! — усмихна се с най-любезната си усмивка отговорният секретар. — Аз съм готов да ви помогна. Вие искате да заминете за Америка, нали? Аз извиках един от сътрудниците си, който ще ви закара на летището.

— А паспорт? — попита недоверчиво Джими.

— Нали вие имате паспорт?

— Но виза нямам.

Отговорният секретар не знаеше какво е това виза, но пак се усмихна:

— Бъдете спокойни! Ще я наредим!

Той искаше да спечели време и успя. Неизрекъл още последните думи, в стаята влязоха няколко здрави и широкоплещести мъже. Те внимателно, но с решителни жестове обградиха Джими и го хванаха под мишниците.

— Какво искате от един мирен гражданин? — развика се Джими. — Няма ли закони в тая страна? Аз съм чужд поданик и вие нямате право да ме арестувате! Ще се оплача! Политически скандал ще направя...

Мъжете се вглеждаха любопитно в ужасеното лице на Джими, не преставаха да се усмихват, но въпреки отчаяната му съпротива успяха да го измъкнат от кабинета и да го натоварят в една елегантна бяла кола. Половин час по-късно те по същия начин го заключиха, преоблечен и измит, в стая, която имаше само един железен креват.

* * *

— Да-а-а — разсъждаваше Джими с горчива насмешка, седнал върху кревата. — Все пак по-добре е, че попаднах в лудницата, отколкото в затвора. Интересно защо ме взеха за луд? Значи не само той понякога се мисли за полудял, а и други хора се съмняват в неговото умствено състояние? А може би той действително е луд и това е напълно логична последица от неговото положение през последните дни? Нима не възприемаше неща, които само един луд можеше да изживее като реалност? Нима не беше се разхождал на дъното на морето, не беше хвърчал с ракета, не беше пътувал с подводница? Ето той помни всичко това. Но истина ли е било, или

само халюцинация на един повреден мозък? А защо тогава разсъждава така трезво дори и в този момент? Естествено, това може да са минути на просветление, каквито винаги се срещат у душевно болните. Дали наистина не трябва да се лекува?...

Размишленията му бяха прекъснати от тихо почукване. Изщрака ключалката, вратата се отвори и в стаята влезе млада и както Джими веднага забеляза, твърде красива жена. Той рипна от кревата и смутен заоправя пижамата си.

— Моля, не се стеснявайте! — заговори с приятен глас жената, като му протегна ръка. — Казвам се д-р Молерова. Бих желала да си поговорим по някои въпроси. Ще заповядате ли в кабинета ми?

Джими се изненада от тази любезност. Лекарката като че ли не говореше с пациент и при това душевно болен. Той беше се приготвил да изтърпи всички страхотни методи на лечение, за които бе чувал да се прилагат в лудниците. А сега го канеха на разговор. Наметна халата си и я последва.

— И така... — започна лекарката, когато седнаха един срещу друг в ослепително белия ѝ кабинет. — Вие се казвате Джими Кук?

— Да — потвърди Джими, като видя, че тя държи в ръцете си паспорта му.

— А този паспорт откъде го имате?

— Как откъде? Много ясно: издаден ми е от паспортната служба на полицията.

— Аха — лекарката кимна загрижено, после внезапно го стрелна с остър поглед. — А не сте ли го взели случайно от някой музей?

Джими преглътна объркано. Какво общо имаха музеите с неговия паспорт? Чакай... той нали се представяше тук-там за музеен чиновник? Но откъде ли е научила?

— Не сте ли? Е, добре... — продължи лекарката. — А защо той е с такава стара дата?

Джими пак не отговори. Тази жена го разпитваше като полицейски следовател и трябваше да внимава, за да не се изпусне. Лекарката продължаваше да го наблюдава замислено, после изведнъж затвори паспорта, усмихна се и каза весело, очевидно сменявайки тактиката:

— Но аз както ви нападнах с въпроси... Прощавайте! Може би ще бъде по-добре, ако вие сам ми разкажете нещо за себе си.

— Слушайте — надигна се решително Джими. — Вие сте лекарка, нали? И трябва да ме прегледате и изучите, нали? Да разберете в какво точно е лудостта ми? Ще бъда искрен с вас, защото и сам почнах да мисля, че нещо ми хлопа в главата. Но първо ми отговорете на няколко въпроса!

Лекарката се изненада. Този пациент говореше твърде нормално. Ала тя беше срещала и други такива, които в обикновен разговор са нормални, а като ги подхванеш на определена тема, веднага се издават.

— Кажете ми моля, има ли в Черно море подводници за екскурзианти? Има ли край брега един подводен дворец? Може ли с водолазни костюми всеки да ходи на лов за риба? И най-после има ли едни много големи самолети, които да летят без хора?

— Има, разбира се — отговори лекарката с тон, който издаваше, че най-малко такива въпроси бе очаквала. — Всички тези неща съществуват. Защо питате?

— Ако тези неща съществуват, тогава значи и аз не съм луд и ще ви моля да ме освободите незабавно.

— Да, но вие не отговорихте на моите въпроси — засмя се лекарката. — Защо сте искали да ви помогнат да заминете за Америка?

— Чудно ли е? Това е родината ми.

— А как сте попаднали тука?

— На този въпрос няма да ви отговоря.

— Страхувате ли се от нещо?

— Не, но това е моя тайна. А защо желанието ми да замина за Америка ви се струва толкова странно?

— Ние не това намираме странно. Учудихме се само, че сте се обърнали за това към белгийското културно представителство.

Джими се усмихна подигравателно:

— Защо се правите, че не разбирате някои неща? Нима не ви е известно, че пътуването за Америка е свързано в днешната политическа обстановка с доста неприятни формалности?

Жената поприсви очи и го изгледа продължително.

— Кога сте роден?

— Защо питате! Нали паспортът ми е пред вас? Там всичко е вписано.

— Но този паспорт наистина ли е ваш?

— Да, за съжаление... — рече Джими.

— Защо „за съжаление“?
— Защото предполагам, че ще ми навлече доста неприятности във вашата, иначе твърде гостоприемна страна.
— Какви неприятности?
— Ами... Лесно могат да ме обвинят в шпионаж и прочее...
— Друг език освен английски говорите ли? Какво е това „шпионаж“?
— Не знаете какво е шпионаж? Ха, ха, ха!
Лекарката стана от мястото си и каза малко официално:
— Другарю Кук, нали все пак ще ни позволите да ви прегледаме?
— Нима мога да не ви позволя? Защо се подигравате с мен? — рече унило Джими.

* * *

До вечерта той бе подложен на толкова многобройни прегледи, разпити и процедури, че загуби дори апетит за вечеря и заспа, грохнал от умора и нервно напрежение. А в един от лекарските кабинети до късно през нощта се водеха спорове по неговото състояние.

— Нищо не разбирам! — ръкомахаше отчаяно главният лекар. — По всички показатели е нормален. А каква е тая мания, че е някакъв друг човек, и то отпреди двеста години? През живота си не съм срещал такъв случай. Старите книги описват манията за преследване като често явление, но то е било през времето на капитализма. Тогава икономическата зависимост на хората, разширената престъпност са пораждали такива душевни смущения. Но сега тя вече не съществува. Чудна работа!

— Може би трябва да го наблюдаваме в извънклинични условия, за да разберем комплекса на смущенията — предложи младата лекарка, в чието отделение беше настанен Джими. — Предлагам да го закараме в Америка. Интересно е как това ще му се отрази. Засега е ясно само едно: манията за преследване го угнетява и поражда тази фиксидея за Америка, където той смята, че ще бъде в безопасност. Нека да го закараме там, другарю управител! Аз съм готова да го придружа...

След дълго обсъждане и подробно уточняване предложението на д-р Молерова бе прието и рано на другата сутрин тя влезе, оживена и усмихната, при странния си пациент.

— Хайде, другарю Кук, пригответе се! Вашето желание ще бъде изпълнено. Можете спокойно да заминете за Америка. Къде бихте желали да отидете?

— В Нюйорк — скокна радостно Джими, но изведнъж пребледня. — Много ви моля, не ми се подигравайте! Аз съм един нещастен душевно разстроен човек. Къде искате да ме карате?

— Не ви се подиграваме. Дори ще отлетим заедно. Аз също имам малко работа в Нюйорк.

Джими я изгледа подозрително. Какъв ли ще е пък този номер сега? Може би нов метод за изследване? Ще го закарат някъде и ще му кажат: ето ти Нюйорк, за да видят как ще реагира. Или пък са го разбрали вече що за човек е и оттук — право в затвора? В такъв случай много по-добре е да бъде наистина луд...

Донесоха му дрехите и той се облече бавно, с треперещи ръце. Лекарката дойде малко след това преобразена във великолепен светъл костюм и голяма пътническа чанта в ръка. Настаниха ги в една от белите коли на института, която ги откара до най-близкия аероплац. Там се качиха на един въртолет и след около десетина минути двамата действително слязоха пред огромната сграда на една аерогара. Джими беше като замаян. Нима наистина щяха да пътуват за Америка? Не, това не можеше да се побере в ума! Някак нереални бяха също така и тези колоси, много по-големи и различни от самолета, с който бе прелетял до Одеса. Те лежаха по безкрайната бетонна писта и повече приличаха на презокеански параходи, отколкото на летателни апарати. Лекарката го поведе напред и те се вмъкнаха в дългата опашка от хора, която пълзеше по витата подвижна стълба на един от тези гигантски цепелини. Опашката се раздвояваше в преддверието, пръскаше се и хората се настаняваха в отделни елегантни кабинки — също както се настаняват пътниците в някой международен експрес. Джими гледаше всичко това и му се струваше, че действително е станало нещо страшно с неговия беден мозък.

— От вашата лудница май излязох по-луд, отколкото бях преди — каза той саркастично на хубавата си спътница.

Тя се усмихна.

— Защо мислите така? Ние ви намерихме за напълно здрав.

— Да, но кажете ми, моля, къде се намираме сега?

— В самолета за Нюйорк?

— Значи това вие наричате самолет! А защо аз никога не съм чувал за такива самолети! И как, моля ви се, ще излети тая грамада?

В този момент на вратата на тяхната кабина се почука.

— Ще разрешите ли да седна при вас? — попита учтиво висок елегантен момък. — Всички кабинни са вече заети, а аз трябва непременно с този самолет да отлети.

Лекарката се намръщи:

— Вие, естествено, имате право да се настанявате където искате, но аз няма да скрия, че не ще ми бъде приятно. Не мислете, че имам нещо против вас! Съображенията са от съвсем друго естество.

— Но аз много ви моля, не ме пъдете! — настояваше пътникът.

Молерова изведнъж заговори нещо бързо на български, но Джими неучтиво я прекъсна:

— Нека остане човекът! Аз желая да остане!

Той все още не губеше вяра в умственото си състояние и искаше да го изпробва чрез разговор и с външен, незаинтересован човек. А не беше зле да има и други хора в тая подозрителна кабина, където не се знаеше какво го очаква. Затова този така нежелателен за лекарката спътник бе за него добре дошел. Младата жена го изгледа озадачено, но само сви недоволно рамене. Тя не биваше да му противоречи, за да не разбере пациентът ѝ, че е под наблюдение.

Пътникът постави ръчния си багаж в мрежата, съблече палтото и потъна в насрещното канапе. Извади една книга и съсредоточено я запрелиства. Едва забележимо обаче той хвърляше към Джими Кук от време на време бързи погледи, в които личеше силен и определен интерес. Джими не можеше да познае в него човека, който предния ден така непредпазливо извика името му на улицата. Наистина това беше Светозар Лазов, успял най-после отново да открие с помощта на Охрана на човека следите на своето упорито преследвано откритие.

След като научи, че Атомният човек е попаднал в клиниката за душевно болни и след като води продължителни разговори с геофизика и академик Северски по визофона, той се отказа от първоначалното си намерение да наблюдава поведението на възкръсналия капиталист. Комисията беше решила да спести на Джими Кук по-нататъшните

лутаници. От сутринта всички телевизионни станции по земята препредаваха изказванията на академик Северски и на Едуард Бентам за съживяването на човека, намерен под ледовете на Антарктида. Сутрешните броеве на вестниците поместваха направените от геофизика снимки, разказваха с присъщата на журналистите фантазия подробности по това сензационно събитие. И младата лекарка може би единствена не знаеше за него. Вниманието ѝ бе изцяло погълнато от този интересен случай в нейната практика и тя за пръв път от дълги години забрави да прегледа вестниците. Сега тя продължаваше с научна добросъвестност да преценява всеки нюанс, всяка промяна в настроението на своя пациент и все още се ядосваше, че бе позволила в купето да се настани чужд човек.

— Но вие не ми отговорихте на въпроса... — подхвана Джими прекъснатия разговор.

— Съжалявам — поизчерви се лекарката. — Аз съм твърде слабо запозната с техниката. Зная само, че се движи с някакви радиоактивни газове. Лети доста бързо и високо. Повече не мога да ви кажа.

— А кога, смятате, ще пристигнем в Нюйорк?

— След около три-четири часа.

Нервите му се изпънаха до крайност и Джими едва се сдържа да не стовари юмрука си върху красивото лице на лекарката. С върховно усилие той се овладя и се обърна с треперлив глас към новия спътник:

— Извинявайте, аз за пръв път пътувам с такава машина. Можете ли да ми кажете нещо повече за нея?

— Аз също не съм специалист — усмихна се Лазов, — но ние ей сега ще тръгнем и вие сам ще разберете някои неща. Това, доколкото ми е известно, е обикновен модел пътнически самолет. Побира около хиляда пътника. Има едни двигатели, които я издигат на височина, а други... Ето!

Джими почувствува силни тръпки да минават през него. Стените и креслата, и закованите масички — всичко потрепера и като че ли се повдигна нагоре. В същия миг през прозореца нахлу в кабината странна бледа светлина. Той усети някаква загадъчна лекота на тялото си, което сякаш бе загубило своето тегло. Повдигна ръка — тя се движеше като безплътна сянка и не срещаше никаква съпротива във въздуха. Помни си, че подобно нещо бе изпитал отначало и в транспортната ракета.

— Забравих да ви кажа... — подхвана бързо Светозар, като видя преbledнaлoтo лице на Атомния човек. — В стените на самолета са разклонени нагъсто проводниците на един апарат, който превръща гравитоните^[1] в светлинна енергия и по този начин намалява земното привличане на една десета част от неговата сила. Сега апаратът почна да действа. Усещате сам лекотата, нали? Тази светлина също идва оттам. Ако бяхте навън, щяхте да видите интересна гледка. Целият самолет е обвит в ефирен светлинен облак. Ето влязоха в действие и подемните дюзи. За няколко минути ще се вдигнем на сто километра височина и там ще заработят двигателите за хоризонтален полет. Другарката е права, че ще стигнем за три часа. Тази скорост е възможна само високо в стратосферата.

Джими слушаше разказа на пътника, както възрастен слуша фантастична приказка. Той реши да стане от мястото си, но веднага залитна встрани.

— Не бива да ставате! — предупреди го Светозар. — Може да се ударите някъде. Като стигнем нужната височина земното привличане отново ще стане нормално.

Ала Джими не го послуша. Недоумяващ пред чутото и още повече забъркан от необикновените усещания, той се залюля към овалния прозорец на външната стена на кабината. Блъсна се в масичката, опря ръце на стената и се наведе към прозореца, но неотмереното движение на главата го накара да удари силно носа си в дебелото стъкло. Наистина земята под тях се отдалечаваше с бясна скорост. Долу някъде се очертаваха планински хребети, езера, реки. София приличаше вече на някакво сивочерно с назъбени краища петно. После облаците спуснаха непрозрачна завеса пред стъклото. Ето изчезнаха и те. Останаха далече долу като неподвижно снежнобяло море, искрящо под лъчите на слънцето. И около самолета се разстла млечната синева на стратосферата. Джими затвори очи... Отвори ги... Ощипа както предния ден в подводницата ръката си, погледна през прозореца — все същата пуста и синя безконечност. Внезапно краката му стъпиха солидно върху пода. Лекотата се стопи и той отново усети тежестта на своето тяло. Този път обаче по-силно, защото беше изпитал вече едно друго състояние.

— Сега поехме пътя за Америка — обясни Светозар.

Той за миг се укори, че с почти детинско удоволствие беше се наслаждавал на недоумението и забъркването на този нещастен човечец, попаднал по една приказна случайност в напълно чуждо време. Стана му мъчно за него и затова, когато Джими съкрушен промълви: „И всичко това истина ли е?“, той, без да иска, се изпусна:

— Да, истина е, приятелю Кук.

— Откъде ми знаете името? — извика Джими разтреперан.

Младият учен прехапа устни, ала беше късно. Трябваше или набързо да измисли някакво обяснение, или да разкрие истината и той замълча в нерешителност.

— Откъде ми знаете името? — повтори гневно Джими, като хвърли подозрителен поглед и към лекарката. Но тя гледаше не помалко учудено пътника, когото не искаше да приеме в кабината.

— Ще ви кажа... — произнесе бавно Светозар. Той бръкна във вътрешния джоб на самото си и извади от портфейла няколко снимки. — Това нали сте вие?

Джими пое с разширени очи снимките. Те бяха ясни, в естествени цветове и той веднага позна себе си. Лежеше върху някакви черни скали в предишните си дрехи, а лицето му беше лице на смъртник. Различните пози показваха ту само лицето, ту цялото му тяло или пък скалите около него.

— Какви са тези снимки?

— Тези снимки направи моят приятел Едуард Бентам, когато ви открихме в Антарктида.

— Аха... — трепна Джими и отпусна безнадеждно ръце. Помълча малко, после добави с отпаднал глас: — Значи успяхте да ме хванете. Защо тогава разигравате тези комедии? Играта свърши.

Светозар се усмихна неволно и отвори уста, но в този момент лекарката енергично се намеси:

— Другарю, аз не разбирам за какво се касае, но като лекар ви забранявам да тревожите пациента ни! Другарят е болен и такива разговори не бива да се водят с него!

— Наистина, аз съм нервно болен — подхвана Джими оживено спасителната мисъл. — Преди няколко часа излязох от лудницата.

В сърцето му бе проблеснала надеждата, че може би болшевиките ще бъдат снизходителни към него, ако лекарите го обявят за невменяем.

— Не, не сте болен, другарю Кук! — позасмя се Светозар. — И напразно се тревожите, че някой може да ви стори нещо лошо! Ние сега действително отиваме в Нюйорк. Но там е вече същото както в Одеса, както в България, както навсякъде, където вие бяхте и където още не сте били...

— Не ви разбирам.

— Нима не ви направи впечатление, че животът е съвсем друг, че хората са други, че техниката е друга, че въобще всичко се различава от света, който вие познавате?

— Е, та?

— През 1959 година при избухването на една водородна бомба в Антарктида вие попаднахте под ледовете. Така ли е?

— Така е.

— Погледнете сега календара и вижте коя дата сме днес! Ето на часовника си имате календар! Тези цифри в горните квадратчета.

Младият учен показва с пръст квадратчетата върху циферблата на часовника, предназначението на които Джими не бе проумял. Той се вгледа сега в тях.

— Вижте — продължи Светозар, — 2 ден, XII месец, 2151 година.

— Що за глупости? — възмути се Джими.

— Не са глупости. Днес наистина сме 2 декември 2151 год. Почакайте! Не ме прекъсвайте! Преди повече от седмица ние ви открихме върху скалата, която видяхте на снимката, след като нашите изкуствени слънца бяха стопили ледовете в тази област. По една щастлива случайност не сте загинали, а сте прекарали в анабиотично състояние близо двеста години. Нашите учени успяха да ви съживят и днес ние можем да ви поздравим в нашия век.

Джими гледаше българина с широко отворени очи и по лицето му пробягваха ту синкавочервени, ту жълтеникави петна.

— Аз съм нервно болен човек — промълви той, — но това не ви дава право да ми разправяте всякакви дивотии!

— Това е самата истина! — възкликна отчаяно Светозар. — Ето погледнете! На моя часовник има същата дата.

— Другарко — обърна се той към лекарката. — Вие нямате ли календар? Покажете го моля!

— Имам календар и той показва същата дата — рече строго младата жена. — Но измишльотините, които разказвате, са ми съвсем непонятни. Аз съм лекар и зная много добре, че е невъзможно човек да прекара жив под ледовете и няколко дена.

— За анабиоза не сте ли чували? — почти извика Светозар.

— Естествената анабиоза не съществува при висшите същества. Най-големият биолог академик Северски казва...

— Ха! — подскочи Светозар и като свали чантата си, трескаво затаршува в нея. Измъкна оттам едно пъстро списание, чийто гланцови листа заблестяха с многобройните цветове на снимките си и го разлисти. — Прочетете какво казва академик Северски!

Лекарката пое списанието и недоверчиво се вгледа в посочената страница. Джими, който напрегнато мислеше какво може да означава цялата тази история и я бе оценил вече като непонятен засега нему шантаж, повдигна също глава, за да надзърне в списанието. На една голяма снимка се мъдреше собствената му особа с глуповато недоумяващо лице и разкривена усмивка. Зад гърба му се очертаваше високата стълба на летящия транспортър, който беше го докарал в Одеса. Джими не можеше да разбере нищо от буквите, защото списанието беше българско, ала на друга снимка позна беловласата глава на онзи стар лекар, който се въртеше около него на остров Шарко. Сърцето му се сви и той усети неприятна студенина над стомаха. Лекарката с пламтящи от вълнение очи поглъщаше печатните редове. Тя четеше, препрочиташе напечатаното и вълнението ѝ видимо се усилваше.

— Това е изумително! — шепнеха устните ѝ. — Просто невероятно!

— Почакайте! — извика победоносно Лазов и се наведе над малкия телевизионен приемник, който стоеше на една от масите. Повъртя копчетата, смени няколко станции и след малко в кабината прозвуча плътният бас на диктора.

— Това е едно от най-интересните събития в нашето време — разказваше на английски говорителят. — Според академик Северски след този случай постигането на изкуствената анабиоза при човека е въпрос на дни. Джими Кук, човекът отпреди двеста години, оказва неизмерима помощ на науката. Ние с радост приветствуваме човека от

миналия строй! Цяла Америка очаква своя някогашен гражданин. Според последните сведения, той е вече на път за Нюйорк...

— И някога ли радиокоментаторите са говорили така глупаво? — пошегува се нарочно Светозар, ала Джими не отвърна. Той седеше в креслото си, сгърбушен, жълт и само гърдите му едва-едва пърхаха.

— Какво ви стана? — разтревожи се лекарката.

Тя извади от чантата си някакво шишенце и го поднесе под носа му. Острата миризма го разтърси и той полека отвори очи. Светозар излезе и донесе отнякъде чаша с вода. Джими отпи няколко глътки с треперещи устни, после изведнъж захлупи лице върху креслото и силно зариде. Раменете му заподскачаха неудържимо като у плачещо дете.

— Не бива така, не бива... — засуети се Светозар и неловко го потупа по рамото. — Бъдете мъж, Джими Кук! Вие би трябвало да се радвате...

Той щеше да продължи своята успокоителна реч, ала лекарката го отстрани с властен жест, подхвана Джими през гърба и го положи да легне върху дългото канапе.

— Това е нервна криза — рече тя. — Сега ще мине...

Тя извади лъскавия патрон със спринцовката и след кратко приготвление заби иглата в оголената ръка на хлипащия Атомен човек. Постепенно той се успокои и заспа.

— Горкият! Няма да му бъде леко. А ние го мислехме за луд. Може би вие не трябваше сега да му разкривате истината?

— Изпуснах се — отвърна виновно Светозар. — Но колкото по-скоро, толкова по-добре. Колко дни, вече живее в непрекъснати тревоги...

— Дано се отърве само с тая криза! — въздъхна младата жена състрадателно.

Ала нито тя, нито пък Светозар Лазов, който специално изучаваше нравите при капитализма, познаваха истински Джими Кук. Той бе роден с нерви за гангстер и ако на времето не стана такъв, то беше само защото в Америка съществуваха и други начини за „честно“ печелене на пари. След като поспя около час, той се изправи и замислено седна в креслото си.

— Няма какво, другарю Кук — опита се да го ободри Светозар, — станалото е станало. Вие трябва да бъдете особено щастлив, че след

като сте живели в една епоха, имате възможност да видите и друга. Това щастие до днес никой човек не е имал и...

— Моля, престанете да ми говорите! — прекъсна го мрачно Джими и се обърна настрана.

Лекарката и Светозар се спогледаха озадачено. Какво ли става сега в мозъка на този човек? — питаха се техните погледи. А там всъщност не ставаше нищо. Джими не мислеше за нищо и не искаше за нищо да мисли. Повярвал ли беше на фантастичния разказ на българина? Това той сам не можеше да каже. След нервната криза изведнъж го обхвана едно тъпо равнодушие към всичко. Той престана да реагира на каквото и да било и до края на пътуването не проговори нито дума, колкото и загрижените му спътници да се мъчеха да го заговорят или да узнаят какво му е.

— Преуморени нерви — каза лекарката на български. — Ще се оправи. Все пак трябва да бъдем по-внимателни към него!

Самолетът пристигаше. Изпреварил времето, той се спускаше вече в синкавите обятия на нюйоркската нощ. Въпреки късния час на летището го очакваше една многохилядна тълпа от любопитни, които досега бяха посрещнали десетки такива самолети с надеждата, че от някой от тях ще слезе и възкръсналият изпод ледовете техен далечен предшественик. Журналистите, както винаги по-хитри от обикновените граждани, бяха наобиколили Едуард Бентам, защото знаеха, че така най-лесно ще се доберат до предмета на най-голямата сензация от десетилетия насам. И те не се излъгаха. Когато Светозар пръв се показва на горната платформа на стълбата, Бентам разбута малко неучтиво тълпата и се спусна към него. Хората зашумяха. Блеснаха прожекторите на по-нетърпеливите репортери. Ето! Блед, но спокоен Джими Кук излезе на платформата. Прожектори и светкавици заслепиха очите му, ръкомаханията и виковете очевидно бяха насочени към него, ала той невъзмутим, бавно и с достойнство заслиза по стълбата. Светозар го хвана под ръка. Лекарката ги изпревари, дръпна един представител на Охрана на човка за ръкава и настойчивото помоли да въведе ред и да не допуска никакви хора до него. Ала журналистите бяха по-бързи. Мигновено няколко дузини микрофончета се изпречиха пред устата на Джими. Градушка от молби се изсипа върху му.

— Кажете нещо, другарю Кук!

— Приветствайте моля нашите слушатели!

— Харесва ли ви Земята в този си вид?

— И вие сте били журналист моля ви се! — настояваше един, който беше проучил вече биографията му.

Джими Кук огледа с равнодушен поглед колегите си и рече тихо:

— Махайте се от главата ми!

Журналистите уплашено дръпнаха ръце, но десетки магнетофонни ленти записаха, десетки станции предадоха първите думи на човека от капитализма към неговите потомци. И в този момент милиони хора недоумяваха, а други милиони се смееха на това странно приветствие. Тълпата продължаваше да напират наоколо, когато внезапно над летището се понесе един могъщ глас:

— Умоляваме всички другари и другарки да пазят тишина и да не досаждат на другаря Кук! Той е болен и това може да влоши неговото състояние...

Представителят на ОЧ, който говореше по своя портативен високоговорител, повтори молбата си и тогава се случи нещо, което може би щеше да учуди Джими, ако той беше способен да възприема нормално. За миг само над цялото необятно летище настъпи удивителна тишина. Хората се отдръпнаха, образуваха мълчаливо широк коридор, за да пропуснат своя гост от миналото и само репортерите продължаваха невъзмутимо да снимат.

— Здравейте, Джими Кук! — поздрави весело Бентам, като застана от другата му страна. — Ние сме вече стари познати с вас, нали? А как хитро само ни избягахте!

Джими не отговори. Той позна веднага американеца, когото мислеше за предател, ала и това не успя да го оживи. Бентам се почувствува неловко и смутено погледна към приятеля си.

— Аз му разказах всичко и... — започна да му обяснява Светозар на руски.

Качиха се в една дълга блестяща лимузина и мигновено потеглиха с голяма скорост. След тях веднага се проточи безкрайна верига от колите на посрещачите. Джими седеше на широката предна седалка между Бентам, който шофираше сам, и Светозар и гледаше тъжно пред себе си. Скоро навлязоха в града. Улицата се разгъна широка и светла като в ранна пролетна утрин, преди да изгрее слънцето. А най-чудното бе, че тази мека светлина идеше от самото

платно на улицата, чийто асфалт излъчваше, едно кротко фосфоресциращо сияние. Ала Джими сякаш не забелязваше това чудо на техниката, което още по негово време предвиждаха някои атомни физици, смесвайки асфалт с разпадащи се радиоактивни продукти. Не виждаше той и грамадните домове с красиви фасади от разноцветен изкуствен мрамор. Не виждаше грациозните виадукти, по които колата се въземаше над пресечките. Той чувствуваше главата си празна, но тази празнота му тежеше и възбуждаше у него единственото желание да легне някъде сам и да спи, да спи...

Бентам бе успял да приготи квартирата си за посрещането на скъпия гост. Наистина той си представяше това посрещане по друг начин, но затова пък сега беше още повече разтревожен за здравето на своето откритие.

— Нали ще хапнете нещо, скъпи приятелю? — засуети се той, когато всички влязоха в просторната и елегантно обзаведена спалня.

— Не искам — поклати глава Джими.

— Но трябва да се подкрепите!

Джими не отговори, седна на кревата и закри лице в шепите си. Светозар и лекарката се спогледаха с мълчалива загриженост.

— Нека си легне да спи! — рече жената. — Ще му направя инжекция и утре ще се събуди като новороден...

Тя разтвори чантата си и заизважда необходимите прибори. Джими повдигна бавно глава едва когато тя приближи до него със спринцовката в ръка, ала веднага подскочи и като настъпено кученце се дръпна в ъгъла на стаята.

— Махнете това! Престанете да ме измъчвате! — заскимтя той с умоляващ глас. Очите му бяха съзрели върху, нощната масичка кутията с ампули. С едри букви на нея пишеше: Витастимулин К.

— Не ставайте дете! От една инжекция ли се уплашихте?

— Махнете я! Стига вече! Какво искате от мен? Кажете какво искате от мен?

— Искаме да сте здрав — отвърна Бентам и се обърна към лекарката: — Може би ще мине и без инжекция, как мислите? Нека не му досаждаме повече!

— Добре — съгласи се тя. — Но хубаво е поне да хапне нещо. Шоколад имате ли?

— Ей сега ще му сваря една чаша горещ шоколад! — викна Светозар, радостен, че може и той да помогне с нещо. Той се чувствуваше тук като у дома си.

Бентам приготви леглото, остави върху него една от своите пижами и като се усмихна, закачливо рече:

— Нали няма да избягате пак, приятелю?

Ала Джими беше изпаднал отново в предишното си вцепенение. Бентам го разсъблече, положи го върху леглото и го покри с копринената завивка. Светозар донесе димящата чаша шоколад, но Атомният човек не го и погледна. Той беше устремил очите си неподвижно към тавана и не реагираше на никакви въпроси и подканяния. Тогава геофизикът помоли двамата да излязат и като загаси лампата, безшумно притвори вратата след себе си. Когато след около час той надникна в спалнята, Джими спеше дълбоко и дишането му беше спокойно и кротко. Върху бузите му личеха следите от засъхнали сълзи, а в ъгъла на устните му блестеше капчица слюнка.

— Спи — отвърна тихо Бентам на двамата, които с нетърпение го очакваха до масата в кабинета. — Дано всичко мине благополучно!

— Утре ще дойда да го видя пак — каза лекарката и стана.

Светозар излезе с нея, за да я откара с колата. През тази нощ неочаквано всички нюйоркски хотели бяха се препълнили от гости, които пристигаха от целия свят, за да видят по възможност лично възкръсналия човек. Светозар едва бе успял да открие място за лекарката в един доста отдалечен квартал. Дори в епохата на най-усъвършенствуваната телевизия със стереоекран все още любопитните предпочитаха да си служат пряко със собствените си очи.

[1] Според теорията на съветския учен Иваненко земното привличане се осъществява чрез съвсем малки материални носители на енергия, наречени от него гравитони. ↑

ДЖИМИ ОТКРИВА АМЕРИКА

Утринта настъпи ведра и свежа с тръпчивия полъх, който идеше откъм Атлантика, с кротките лъчи на късното есенно слънце. Нюйоркската есен се задържа през тази година по-дълго топла и влажна. Денят настъпваше отрано наситен с деловитото оживление на хората от двадесет и втория век.

Двамата приятели не можаха да спят дълго и още с изгрева започнаха от време на време ту единият, ту другият да вмъкват нетърпеливи глави през вратата на спалнята, където спеше Атомният човек. Практичен и съобразителен, Бентам бе успял вече да обмисли линията на по-нататъшното поведение, което трябваше да се провежда спрямо него. Долу пред всички входи на сградата дежуреха вече постове на Охрана на човека, за да не допускат събралите се още от тъмно журналисти и любопитни граждани. Домашният визофон биде изключен, а на аероплаца, който се намираше върху покрива, всички въртолети и колеоптери бяха разположени така, че да не могат да кацват чужди машини. Човекът от миналото трябваше да бъде пощаден от настоящето, поне докато стане способен да го възприема.

Джими се събуди чак към обяд. Полежа малко със затворени очи, след това стана, огледа любопитно стаята, поразкърши ръце, направи малка гимнастика и спря пред дрехите си като внимателно се вслушваше, за да долови някакъв шум. В този момент на прага застана Бентам.

— Здравейте! Наспахте ли се? Как е самочувствието?

— Благодаря — отвърна също с усмивка Джими. — Гладен съм като куче.

— Обядът е готов, но аз ви препоръчвам по-напред да вземете един душ. Елате да ви заведе в банята!

Джими неохотно тръгна след него, ала скоро след това излезе от ваната по-бодър и с повишено настроение. „Добре — мислеше той, докато весело се плискаше и сапунисваше. Щом са решили на всяка

цена да ме правят комунист... Засега не се чувствам зле. Да видим по-нататък...”

Той съвсем изведнъж, още щом се събуди, съзна, че ако тези хора искаха да му направят нещо лошо, отдавна можеха да го сторят, защото имаха пълна власт над него. Тази мисъл го успокои и заедно с продължителния сън възвърна крепкостта на неговите нерви.

В салона около наредената маса го очакваха Бентам, Светозар и младата красива лекарка. Двама мъже, от които нищо лошо не бе видял досега, и една хубава жена, па макар и лекарка. Джими поздрави с преднамерена фамилиарност и лека разпуснатост:

— Добро утро, приятели! Драго ми е да ви видя заедно...

Тримата скочиха от местата си в радостна изненада. Но Джими, без да ми обръща повече внимание, седна на свободния стол и лакомо се нахвърли върху многобройните ястия. Обядът премина в напрегната тишина и многозначителните погледи, които се разменяха, бяха повече от предпазливите реплики за времето и за здравето.

— Искате ли сега да разгледаме заедно Нюйорк? — предложи накрая Бентам.

Джими се облегна на стола и скри ироничната си усмивка зад тънката салфетка.

— С удоволствие. Но имайте предвид, че аз съм живял доста дълго в Нюйорк и го познавам на пръсти.

— Още по-хубаво! Ще видите сега колко се е променил.

— Аха, значи се е променил? — засмя се Джими и по стар навик смигна на другите, ала в гърдите му затрептя една тревожна струна.

— Наистина се е променил и всекидневно се променя — потвърди Светозар.

Радостта и на тримата бе попарена, защото сега, без да се споглеждат, те едновременно разбраха, че тази промяна в настроението на госта им не означаваше това, което бяха очаквали. А в същото време Джими се радваше, забелязал тяхното объркване. Чувствуваше се отпочинал, предишният сковаващ страх бе изчезнал и той изпитваше желание с нови сили да продължи борбата срещу нечувания заговор и шантаж, който му устройваха.

— Е, хайде тогава да тръгваме — подкани той с насмешка.

— Да тръгваме! — стана Бентам решително от мястото си.

Излязоха вкупом на площадката пред стълбата. Един асансьор, който приличаше повече на уютна чакалня за лекарски кабинет, бързо ги понесе към покрива. И тук Джими за пръв път през този ден се разколеба. Пред него неочаквано се разстла едно огромно бетонно летище, чийто краища се губеха и което беше нарязано на големи и в тях по-малки квадрати. Малките квадрати бяха очертани с пъстри фаянсови плочки, а големите свършваха със зиналата паст на широките булеварди. Пред Джими и около него почиваха десетки чудновати машини, някои от които напомняха хеликоптери, а по-нататък, докдето му очи виждаха, непрекъснато излитаха или кацваха такива машини из бетонните квадрати като рояци деловити пчели от восъчна пита. Всичко това малко приличаше на Нюйорк. Но това там на изток? Тази безкрайна сивосинкава блещукаща равнина не е ли океанът, не е ли Долният залив? Виж очертанията на брега! Не са ли същите? Джими поразтърси глава, сякаш за да се отърве от привидения, и рече с изкуствена веселост:

— Имате опасна техника. Това трябва да ви се признае.

— Да. Но заповядайте! — Бентам застана до един от големите въртолети и подкани да се качват.

Един човек в спортен костюм приближи и се здрависа приятелски с геофизика, като не снемаше любопитни очи от Джими. Беше завеждащият аеропарка при техния жилищен дом. Той твърде настоятелно предложи да води въртолета. Познавал много добре града, а и щял да им даде възможност спокойно да го разглеждат. Бентам се съгласи.

Джими не усети кога се откъснаха от малката бетонна писта и се намериха във въздуха. Вътрешността на самолета беше широка и удобна. Голяма част от стените му бе остъклена и това позволяваше свободно да се наблюдава на всички страни. Изкачиха се високо и пред погледите им се ширна целият огромен град, чийто краища се губеха в нежната слънчева мъглица.

— Заповядайте! — подаде му Бентам един малък бинокъл и Джими го вдигна към лицето си с разтреперани пръсти. Това, което виждаше долу и около себе си, беше едно твърде странно зрелище. Този град наистина смътно приличаше на Нюйорк по формата на своите квартали. Островърхите ъгловати кули на небостъргачите ги нямаше. Нямаше го Манхатан, който от птичи поглед приличаше на

рядка гора от високи вкаменени дървета. Всичко беше равно и само тук-там стърчеше някоя по-висока сграда. Ала формата на острова беше същата. От двете му страни течаха широки реки. По тях — параходи, параходи. Ха! Колко много прилича това на старата добра Хъдзон! Ето тя влиза в морето... Горният залив — малък, с формата на разкривено балонче, после един къс проток (Не е ли това Нарроуз?), после — Долният залив, ставащ все по-широк и по-широк, докато на хоризонта се слее с безкрайната линия на океана.

Въртолетът едва пълзеше из въздуха и често спираше като закован, ала под тях картините се движеха като в калейдоскоп. Джими свали за миг бинокъла и потърка очи. По дяволите! Халюцинираше ли? Та това може да бъде само Лонг Айленд! И без бинокъл виждаш как се е проточил и как е забил островърхия си нос далече в морето.

— Ще ми позволите ли да ви обясня някои работи? — наруши Бентам продължителното мълчание. Гласът му беше сериозен, но в него трепна и една дяволита нотка.

— Да чуем — отвърна Джими с гробовен глас. — Искате да ме убедите, че това е Нюйорк? Добре, но трябва да ви кажа, че досега видях твърде малко прилика.

— Ние ви предупредихме, че се е променил. И все пак не толкова много, както някои други градове. Погледнете, сега се намираме над остров Лонг Айленд. Реката с многото мостове е Ист Ривер. По ваше време те са били само четири. Районите Куинс и Бруклин, които са на острова, едва ли ще ги познаете, защото цялата тежка индустрия е изместена или преобразувана. Впрочем чакайте! Ало, Били! Свали ни, ако обичаш, колкото се може по-ниско над Бруклинския мост!

Моторите зашумяха. Самолетът се обърна и заслиза над реката. Отдясно изплува познатата стоманена плетеница на Бруклинския мост. Джими потръпна. Мостът несъмнено беше същият. Построен през 1883 година, той представляваше тогава едно от чудесата на техниката, но и днес хората на комунизма му се удивяваха така, както по времето на Джими цивилизованите граждани се възхищаваха от стария Римски водопровод или от Хеопсовата пирамида. Колко пъти бе минавал той по този мост и ако го попитаха как изглежда, едва ли би могъл да каже, ала сега, когато го видя пред очите си, той го позна така, както би познал веднага дядо си, чийто образ отдавна бе забравил.

— Същият е, нали? — попита Бентам и без да дочака отговор, продължи: — Онзи остров отгътък е Стейтън! Там е старият квартал Ричмънд, но него горкия съвсем няма да познаете. Той се е променил най-много.

Въртолетът отново се издигна и Бентам заобяснява бързо и нетърпеливо, сякаш се боеше да не го прекъснат:

— Ей там наоколо са някогашните предградия Ню Арк, Джерси Сити, Патерсън, Йонкерс, а сега те са почти в центъра на града. Та вижте само докъде се е разширил! Били, братко, карай пак над стария център!

Набраха височина и бързо се стрелнаха към Манхатан. Двадесеткилометровите широки авенюта все така го разсичаха на равни части от юг към север. Джими неведнъж бе летял над Манхатан и тази картина му беше позната.

— На източната част ли е Харлем? — запита Светозар.

— Да, между реките Ист Ривер и Харлем. Но нашият приятел никога не ще познае бившия негърски квартал. Там и сега живеят повечето негри, ала вижте как изглежда!

Действително тази част на острова, гдето някога тънеха в мизерия стотици хиляди негри, китайци и европейски емигранти, сега по нищо не се отличавахе от другите. Нямаше ги сивите мрачни казарми, които приличаха на големи мръсни сандъци от бетон, нямаше бараките по брега на реката. И тук от високи светли сгради с равни покриви непрекъснато излитаха самолети, и тук по големите булеварди се зеленееха рошовите корони на дърветата, разстилаха пъстроцветните си поли паркове.

Джими бе престанал да слуша обясненията и слисано рееше безцелни погледи над това море от сгради, набраздено само от прорезите на улиците и лъскавите извивки на каналите и реките. Бентам забеляза това и се наведе над ухото на човека, който седеше зад кормилото. Прошепна му нещо и усмихнат отново се обърна към Джими:

— Приятелю Кук, искате ли да се разходим двама с вас пеша по Бродуей и Петото авеню?

Джими трепна. Една малка надежда, че всичко това, което досега бе видял и чул, все още не е истина, проблесна в съзнанието му. На

Петото авеню се намираше неговата редакция. На Бродуей той всеки ден си пиеше аперитива и флиртуваше с Лулу от „Занзибар“.

Лазов се опита да възрази, ала геофизикът го прекъсна:

— Не, по-добре е да сме сами!

Въртолетът направи кръг и заслиза неусетно надолу. Скоро от двете му страни се спуснаха като завеси гигантските стени на сградите. Проблясваха прозорци, пъстрееха украшенията на фасадите. Малък тласък... и те се намериха върху гладък като огледало плац, заобиколени от десетки самолети с най-разнообразни и причудливи форми.

Бентам подаде ръка на Джими, помогна му да слезе и го поведе през един подземен тунел, чийто мрамор така отразяваше бледата флуоресцентна светлина, че не се забелязваше почти никаква разлика от сиянието на слънчевия ден, което лежеше над града. Излязоха на широкия тротоар и Джими видя оттам как лекарката и Светозар им махаха с ръце през прозореца на издигащия се въртолет. Необикновената красота на многоетажните домове не направи на Джими впечатление. Това той бе видял и в Одеса, и в София. Ала изведнъж... Какво беше това? Поиска му се да разтърка очите си. Затвори ги, отвори ги пак. Не можеше да бъде! Та ето я милата, родната, до болка познатата Бродуей! Същите огромни реклами в червени, сини, зелени ярки светлини; филмови плакати с голите крака на Рита Хейуърд и стандартната усмивка на Хеди Ламар. Насочени пистолети, а зад тях зловещия ковбойски силует на Гери Купер. „Пакард, Кока-кола, Паркер, Кямел...“ — поглъщаше с ненаситни очи Джими познатите марки на коли, на питиета, на писалки, цигари. Да, това беше неговата Америка, сгушена между грозните зъбери на небостъргачите и заключена в дъното от островърхата кула на черквата. Но сега тук почти нямаше хора. Редките минувачи се спираха и оглеждаха рекламите, а така оживеното някога платно на улицата беше празно.

— Как ви се струва? — засмя се Бентам. — Това познато ли ви е?

Джими не отговори. Дишаше тежко и прекъснато. Тогава геофизикът го хвана дружески под ръка и съчувствено се наведе над него.

— Да, приятелю, обаче това е само една част от вашата Бродуей, оставена да съществува като музеен експонат. Уви! Но нека

продължим...

Джими, омекнал и безволев, тръгна след него, ала няколко пъти се обръща да зърне още веднъж познатата, скъпа гледка. В гърдите му се надигаше нещо тежко и горчиво, което напираше в гърлото, овлажняваше очите. Тъпа болка мачкаше сърцето му.

Излязоха на един необикновено широк булевард. Колкото и внимателно да гледаше, Джими не можеше да познае в него някогашната най-видна улица в Нюйорк — Петото авеню. Геофизикът, който често спираше угрижени погледи върху потъмнялото му лице, се поколеба, но после решително го дръпна за ръката.

— Да влезем тук!

Джими вдигна глава и прочете над входа неголям, лъскав надпис: Музей на империализма. Сградата му се стори позната. Това беше гигантски небостъргач, който поразително приличаше на Емпайерстейтс билдинг^[1]. Безкрайна, въртяща се стълба ги отведе към горните етажи. Като прескачаха от по-бързо движещите се ленти върху побавните, двамата слязоха на десетия етаж, над чиято врата пишеше: Отдел „Печат“.

— По-долу можете да видите една истинска атомна бомба — каза Бентам. — Но ще отидем там друг път. Сега искам да ви покажа нещо по-интересно.

Той го остави да седне в просторната и светла читалня, в която имаше твърде малко посетители и изчезна зад една от страничните врати. Джими поседя малко замислен, след това стана от мястото си и тръгна по безкрайния коридор вдясно, където зад стъклени витрини бяха подредени множество вестници, списания, книги и снимки.

— Невъзможно! — шепнеха устните му. — Невъзможно!

Зад стъклата се мъдреха пъстрите корици на „Тайм“, едрите заглавия на „Нюйорк пост“, на „Дейли телеграф“. Ето и скандалната книга на бившия му колега Харвей Матусоу „Лъжесвидетелят“. Неволно той се вгледа под заглавието на един от броевете на „Дейли Хералд“. Със ситни, но ясни цифри там стоеше датата 12 март 1969 год.

— Боже мой!...

Джими извърна глава и отмина. Върна се пак, прилепи нос до стъклото. Датата продължаваше да си стои на мястото. Загледа я тъпо и безсмислено, докато зениците му се премрежиха и тя затанцува пред

тях, разкривена и страшна. Тогава той се дръпна уплашено и с проклятие се отдалечи. Погледът му, който блуждаеше по стените, попадна върху една отделна витрина, над която с едри букви се съобщаваше, че зад нея са изложени новооткрити експонати. Нещо като мълния прониза мозъка му и го накара да спре за миг окаменял. С подгъващи се колене и бързо-бързо мигащи клепачи той доближи витрината. Протегна ръка, която неудържимо трепереше, и докосна студената, гладка повърхност. Лицето му беше станало пепелносиво, а очите сякаш опипваха края на някаква бездънна пропаст. Внезапно едно задавено хриптене разтърси тялото му и той се хвърли със свити юмруци към витрината. Звънко отекнаха ударите по стъклото, ала Джими не знаеше, че отдавна не съществуваше вече чупливото стъкло. Озверен, той не преставаше да бие, да бие, но само пръстите му отскачаха натъртени и окървавени.

— Хей, другарю! — дотича изплашен някакъв човек. — Какво правите? Бива ли такова нещо?

Той се опита да го задържи, но Атомният човек го блъсна и продължи да удря ожесточено, докато юмруците му паднаха отмалели. Отпусна се, залюля се като припадащ и грохна с лице върху витрината.

— Приятелю, какво става с вас? Елате на себе си!

Дочул врявата, Бентам пристигна разтревожен заедно с посетителите на читалнята. Прихванаха Джими през кръста, за да го отведат, и в този момент геофизикът забеляза над рамото му корицата на един ръкопис. „Атомът — естествена смърт на комунизма, философска студия от Д. Х. Кук“ — пишеше върху картонената папка. Той се усмихна, разбрал причината за това изстъпление, но после още по-загрижено се зае с нещастния атомен Джими, който след двеста години неочаквано бе срещнал плода на своята глупост и заблуждение. Бентам не предполагаше, че тази малка разходка из миналото можеше да бъде така ужасяваща за неговото откритие. Той го въведе в един от малките работни кабинети, след което помоли другите да ги оставят на спокойствие. Затвори след тях вратата и разтревожен седна срещу Джими, който с клюмнала глава, смазан и жалък, лежеше върху облегалката на креслото. Геофизикът остави вестниците, които носеше под мишница, на масата и извади от джоба си кутия цигари.

— Вие нали пушите? — обърна се той умолително към Джими. — Ето, намерих цигари за вас. Запалете една, може да се успокоите.

Джими не отговори. Беше затворил очи и лицето му имаше цвета на човек, умрял от задух.

— Слушайте, Джими Кук! — продължи по-високо Бентам. — Аз ви разбирам и съчувствувам, но това, което стана с вас е непоправимо. Ще трябва да живеете при комунизма. А това, уверявам ви, няма да бъде никак лошо. Ние ще ви помогнем да разберете нашия живот и да заживеете с нас. Та разберете най-сетне, че не ви заплашва нищо! Вие би трябвало да се радвате... Вместо сега да сте никому неизвестен, изгнил в земята предшественик, станяхте съвременник на един нов свят...

Бентам съзнаваше, че не казва може би това, което е нужно, ала неподвижното мъртвешко лице пред него го дразнеше и забъркваше едновременно и той напразно търсеше по-силни изрази, за да го извади от това вцепенение. Още дълго се стара той да говори кротко и успокояващо. После нервите му не издържаха. Той сграбчи отпуснатия Джими през раменете и така силно го разтърси, че главата му се залюля сякаш прекършена.

— Хей, Джими! Съвземи се! Какво си се размекнал като гъба? Пред теб е един живот хубав и интересен... Цялото човечество ще те гледа като галено дете. Колумб, когато е открил Америка, е подскачал от радост, а ти...

Джими бе отворил очи, но го гледаше така, сякаш го виждаше за първи път. Постепенно кръвта се върна в лицето му.

— Дай ми една цигара! — проговори той ненадейно.

Бентам зарадвано се изправи и бързо му поднесе кутията и запалката. Джими вдъхна няколко пъти дълбоко и пак така неочаквано през облака от дим като плах слънчев лъч заигра бегла усмивка на безкръвните му устни.

— Значи така, подскачал от радост?

Геофизикът облекчено се засмя:

— При това Америка тогава е била дивашка страна, а ти откриваш една Америка сто пъти по-хубава от своята.

— Да — рече бавно Джими и в тази думичка се долавяше примирение. — Но Колумб е търсил Америка, а аз нито съм търсил, нито съм искал вашия комунизъм. После... Той е имал на кого да се похвали, че е открил Америка, а аз?... Не ми остава нищо друго, освен, както казвате вие, комунистите, да си направя самокритика...

— Ето така те искам! Няма място за отчаяние! Всичко е толкова весело и хубаво! Гледай например — Бентам разлисти вестниците, които беше донесъл. — Има ли нещо по-интересно и по-комично от това, човек да чете собствения си некролог? Това събитие за пръв път се случва в историята на човечеството. Четете, Джими Кук!

Развълнуван и зарадван, геофизикът му говореше ту на „ти“, ту на „ви“. Джими поиска отново да се усмихне, ала успя да постигне само една разкривена и разтреперана гримаса. Пред лицето му се разстилаше един брой от вестника, в който работеше някога. Тлъсто черно заглавие съобщаваше в сензационен дух за неговата смърт. Под него се мъдреше един малък портрет на собствената му наперена физиономия. Бентам разгърна и следващите броеве, в които се съобщаваха подробности по геройската смърт на храбрия журналист. Джими не можа да си спомни нито една от тези подробности и находчивостта на някогашните му колеги го развесели. При това за разлика от някога в некролога те го хвалеха. Джими си представи как ли са се радвали завистливите му колеги, когато са писали тоя некролог, и изведнъж се сети, че всички тези хора отдавна са мъртви, а той самият е жив. Жив! Жив! И тази къса думичка звънна в съзнанието му с такъв възторжен, победоносен тон, че той за миг забрави всички страхове и тревоги, които така жестоко го бяха измъчвали през последната седмица.

— Е, няма какво... — рече той бодро. — Трябва да се живее. Аз, знаете ли, и по-рано съм си мислел, че комунизмът е велика сила и че рано или късно ще победи в целия свят.

Бентам се усмихна:

— Слушай, братко, знам, че няма да ти бъде леко да се промениш, но това се налага. Сега хората са съвсем други...

Джими преглътна смутено. Беше забравил, че неговото име и писанията му фигурираха в този музей под рубриката „Врагове на комунизма“. Той сведе очи и погледът му падна върху оголената китка, на която блестеше Бентамовият часовник.

— Аз тогава... на острова взех вашия часовник... — смутолеви той и бързо откачи верижката.

— Нищо, нищо. Нека да ти бъде спомен от мен. Набавих си вече друг. Но хайде да вървим! Предстои ни много работа. Трябва да се въоръжим с голямо търпение. Днешните журналисти не са по-малко

досадни от колегите си по твоето време, а ти сега си една световна сензация.

Чудесната въртяща се стълба скоро ги изсипа пред входа на музея и двамата отново се намериха на улицата, която гъмжеше от хиляди коли и пешеходци. Джими изведнъж се почувствува в своя Нюйорк като жалко и объркано селянче, попаднало за пръв път в града. Така силно му се натрапваше сега смайващата грандиозност на сградите, на превозните средства, на паметниците, сред които се движеха великолепно облечени едри и хубави, но някакси чужди нему хора.

„Ще се живее... — мислеше с една нова, по-друга тревога в душата си Джими. — Ще се живее, но как?“

Един непознат свят разтваряше пред него своите прегръдки, ала те бяха така могъщи и загадъчно красиви, че го смущаваха и плашеха...

[1] Емпаер стейтс билдинг — най-високия небостъргач в Нюйорк, намиращ се на ъгъла на Петото авеню и 34 улица. ↑

ЕДИН НА НУЛА ЗА КОМУНИЗМА

Понякога в живота събитията се струпват наведнъж, завъртяват се, прилични на вихрушка, която грабва човека в своя буен танц и дни или седмици наред го носи, подхвърля го, играе си с него, без да му даде миг да помисли за себе си или да прояви своята воля. Така вихърът на сензацията понесе Джими Кук, а гръмката слава го слиса и опияни със сладостния си дъх. От ранна утрин до късно вечерта закъснели журналисти от всички краища на света обсаждаха дома на Бентам, мъчеха се да изкопчат някоя забравена интересна подробност от чудната история на възкръсналия човек, която Джими вече стотици пъти бе разказвал пред репортери и научни комисии, пред радиотелевизията, пред кинооператори, пред жилищни събрания и квартални митинги. Той всеки ден гледаше своя лик върху стъклото на телевизора, ходеше на приеми у видни общественици и обикновени граждани, където блестящи мъже и красиви жени го обсипваха с любезности, видя плахата си фигура на огромния екран на кинескопа, а потокът от писмени и устни покани за гостуване, които пристигаха ежечасно, нарастваше в застрашителни размери. Хората искаха да го видят със собствените си очи, да го разпитат, да му засвидетелствуват своята любов и гостоприемство. В тези напрегнати дни един четириместен колеоптер, даден на разположение на Джими от градските власти, го разнасяше от една страна в друга, от Африка в Азия, от Азия в Европа, в Южна Америка, в Канада, Гренландия, по тихоокеанските острови — навред. Светозар и Бентам неотлъчно го придружаваха. Първият, заел доброволно ролята на частен секретар, подреждаше поканите, уточняваше маршрутите, пишеше приветствените речи на Джими и по този начин го предпазваше да не каже някоя от глупостите, които обилно се раждаха в объркания мозък на замаяния от славата Атомен човек. Геофизикът с любопитство и тревога наблюдаваше своето откритие, обясняваше му неуморно новото устройство на света, напътствуваше го, съветваше го, мъчеше се да го подготви за живота, който му предстоеше. Ала Джими малко

го слушаше, макар да беше се попривързал вече към този човек, чийто остър ум и хаплив език му харесваха. Понякога му се струваше, че изведнъж се е превърнал във велик владетел, който е успял да покори цялата планета и сега извършва традиционното триумфално пътешествие, за да приеме почестите и признателността на своите подчинени. Съзнанието за това събуждаше у него особена гордост и самонадеяност, караше го често да се забравя. Та нима някога някой владетел се е ползвал с по-голяма популярност и е бил предмет на повече внимание от него? Заради него всяка вечер се събираше консулт от най-големите нюйоркски лекари, които с трепет следяха здравословното му състояние, биеха му някакви инжекции за дълголетие, безпокояха се, когато той нарушаваше наложения му режим за хранене и почивка. Заради него във всеки град, където той отседнаше, медицински, исторически, педагогически и какви ли не академии провеждаха специални сесии, на които той говореше за себе си, а те изнасяха доклади за него. Със самочувствието на римски цезар или египетски фараон Джими приемаше всичко това, забравил, че няма никакви лични заслуги. От дете той бе жаден за слава и сега не можеше да се насити на чудодейната ѝ сладост.

Уморени от непрестанните пътувания, Светозар и Бентам го съветваха да не приема повече покани. Ала Джими не обичаше да се вслушва в съветите. Особено сега. Той всяка сутрин питаше важно българина, когото третираше вече като свой личен секретар, за пристигналите покани и следващите пътешествия. Затова когато веднъж Светозар с притворена усмивка му показва само две покани (едната от Конго, а другата от някакво неизвестно градче в Исландия), той остана като гръмнат. Надникна бързо в кутията до писалището, където една пневматична тръба изстрелваше металическите пощенски патрони с писмата и като не видя нито един новопристигнал патрон, изруга и се тръшна отчаян в креслото. Значи хората не го искаха повече? Значи неговата слава е била по-мимолетна от славата на обикновен боксов шампион или холивудска звезда? И той бе станал безинтересен като отдавна отминал футболен мач, чийто резултат всеки знае?...

— Свърши се, приятелю! — потвърди опасенията му Бентам. — Време е да се опомниш вече! Време е да те детронираме като моден шлагер и да те провъзгласим за обикновен гражданин на Америка.

— Как така? — подскочи Джими, неразбрал шегата.

— А ти какво искаш? За почетен гражданин ли да те провъзгласим? Заслуги към комунизма наистина имаш, но... Шегата настрана! Сега времената са други, приятелю, и ти трябва да ги разбереш. Сега ти като всеки гражданин на планетата ще си получиш едно обикновено жилище за сам човек и ще трябва да си потърсиш подходяща работа. Ако искаш, можеш да продължиш образованието си. Това би било най-доброто за тебе, но то си е вече лична твоя работа. Важното е така или иначе да станеш един пълноценен гражданин на нашата днешна Америка.

— Значи така? — рече Джими с мрачно лице. — Ща не ща, трябва да ставам пълноценен гражданин? Ето това никога не съм харесвал на комунизма! Защо ограничават личността?

— Но кой те ограничава, бе човек? — възкликна геофизикът, смаян от неочаквания му извод. — Ти си свободен да правиш, каквото си искаш.

— Ами, ако не искам да работя? А защо ще ми дават жилище за един човек? Та аз може и да се ожения!

— Като речеш да се жениш, веднага ще ти дадат друга квартира. Ти само се ожени — каза през смях Светозар. — А насила никой не те кара да работиш. Само че навярно ще ти доскучае без работа.

— Бъди спокоен! Няма да ми стане скучно. Аз ще намеря с какво да си запълвам времето. Но едно не разбирам: защо така скоро престанаха хората да се интересуват от мен?

— Не бой се, славата никой няма да ти отнеме! Но очевидно не си им достатъчно интересен. За такива като тебе те колко са чели в книгите на някогашните писатели! После... днешното, човечество си има и други грижи. Нали така? — Бентам стана и се приготви за излизане. — А сега — на работа! Всичко трябва да си върви по реда. Та ти дори не си и регистриран...

— Това ли е пълната свобода, за която толкова ми разправяше?

— Не ставай дете! — не на шега се намръщи геофизикът. — Без ред никое общество не може да живее. А за да има ред, трябва някой някому да се подчинява. Това ти е ясно, нали? Ти някога си треперел пред милионерите и тяхната полиция, а сега не искаш да се подчиняваш на един ред, който е създаден само за твоето добруване.

Джими всъщност знаеше това, ала понеже сам се чувствуваше някак оскърбен от липсата на покани, прииска му се да го подразни:

— Зная, зная! Вашите прехвалени граждански съвети...

— Нищо не знаеш ти, капиталистическа душо! — викна полушеговито, полусериозно Бентам. — И ако не беше мой далечен праядо и сегашен приятел, бих ти дал да го разбереш по друг начин.

— Какво, какво? — скочи Джими. — Аз съм готов. И без това изпитвам силно желание да натупам някой комунист.

— А, така ли? Ръкавици слагал ли си някога на ръцете си?

— Не само на ръцете си — отвърна самонадеяно Джими. — И по много чужди носове съм ги слагал.

— Превъзходно!

Бентам измъкна от шкафа два чифта боксови ръкавици и подхвърли единия на противника си.

— Ама вие наистина ли ще се биете? — намеси се Светозар. — Еди, моля те, не прави такива шеги!

— Защо не? И двамата сме ядосани, значи ще стане един хубав бой. Защо да не излеем по братски яда си един върху друг? Хайде, Атомний човече!

— Нали ти казах да не ме наричаш така?

— Ако ме победиш, ще престана — засмя се Бентам, като разместваше столове и маси, за да очертае нужния боксов ринг. — Светозаре, ти ще бъдеш реферът? Предлагам три рунда по три минути.

— Не! — възрази Джими. — По американски, без ограничения!

— Това не е вече по американски. Може някога да е било така. Освен това, ако те натупам сериозно, ще си имам разпавии с Охрана на човека.

Бентам беше вече по гащета и нахлузваше с помощта на Светозар ръкавиците.

— Предупреждавам те... Ще се бия сериозно! — заплаши Джими, като съсредоточено разиграваше мускулите си. — Не е зле да знаеш, че съм изкарал специална боксова школа.

— Още по-хубаво! — възкликна геофизикът. — Ще разберем значи чия школа е по-добра.

— Готови ли сте? — запита Светозар, който от едно тайно смигване на приятеля си разбра, че той иска да даде един малък урок на възкръсналия капиталист. — Хайде по местата!

Джими подскочи на тънките си, но мускулести крака и закри лице зад големите кожени топки. Той веднага прецени, че противникът му има по-добра мускулатура, но разчиташе на техниката си, обогатена с много хитрости. Бентам с предизвикателна насмешка го измери от главата до петите и изпъна дългата си ръка напред.

— А, десен гард ли играеш? — подвижна Джими, но изкуствената храброст в гласа му неочаквано се пречупи. Десният гард винаги го смущаваше, още повече когато както в случая противникът му е по-едър и с по-дълги ръце.

— Мога и с лъв да те бия — ухили се геофизикът и смени бързо стойката.

— Няма нужда, аз само така...

— Стига приказки! — викна Светозар с престорена реферска строгост. — Почни!

Известно време двамата се повъртяха из стаята, леко посягайки един към друг, сякаш искаха да си изпитат рефлексите. Джими беше бърз и започна с по-голяма активност, упорито търсейки да избегне дългата, протегната току пред носа му ръка и да удари край нея. Въпреки че играеше съвсем открито, Бентам сякаш се забавляваше, усмихваше се на упоритите напъни на своя противник, а от цялата му стройна и красива фигура лъхаше някаква необяснима за момента отпуснатост. Това още повече раздразни Джими. Той бързо съобрази, че трябва да му наложи близък бой и стремително се хвърли в атака. Ръкавиците изпляскаха. В същия миг един удар изотдолу го блъсна назад. Джими усети тъпа болка в гърдите; задъха се, но с удвоена ярост, приведен, издал главата си напред, като овен се затича отново срещу широките открити гърди на противника. Бентам пъргаво отскочи встрани, ала все пак успя да получи един лек удар в далака.

— Стоп! — кресна Светозар, увлечен в реферската си длъжност. — Нарушение! Защо биеш в стомаха?

— Какво искаш от един капиталист? — засмя се Бентам. — Продължавай!

Той отново зае отбранителна позиция, изчаквайки атаките със снизходителната поза на възрастен, който на шега се боксира с детето си. Заплющяха ръкавиците. Джими изсипа серия от удари, ала геофизикът ловко ги посрещна с юмруците си. Съвсем явно Атомният Джими не признаваше никакви правила, а упорито търсеше стомаха

или далака. Това като че ли сепна Бентам. Мускулите му се стегнаха, а гневът обagri лицето му. Той опита един лек удар, втори, трети, накара противника да мине в отбрана, след това отстъпи крачка, свали ръката и откри, без да иска, лявата половина на тялото си. Джими моментално се хвърли натам, ала това беше една хитра уловка. Мълниеносно огромният десен юмрук на геофизика се стовари върху оголената само за миг челюст. Ударът излезе така силен, че Джими спря зашеметен. И тогава едно страшно ляво кроше го запрати на пода. Той разпери ръце, удари главата си в мекия край на канапето и се просна по гръб на килима.

Светозар клекна разтревожен над него.

— Еди, какво направи?

— Нищо му няма! Главата му и без това е прекалено твърда.

Джими отвори очи, ала не се опита да стане.

— Брой! — рече сурово Бентам и когато Светозар го погледна учудено, с укор, повтори още по-строго: — Брой до десет!

— Едно, две, три... — започна Светозар.

— Няма нужда! — обади се Джими и натисна с ръкавицата челюстта си. Лицето му се изкриви от болка. — За днес е достатъчно.

— Добре — каза сериозно геофизикът. — Как е челюстта? Надявам се, че няма нищо опасно. Ударът се оказа малко по-силен, отколкото исках, но ти ме ядоса.

— Хубав удар беше — призна Джими, като се изправи с помощта на Светозар. — Един на нула за комунизма!

Засмяха се и тримата. Джими изпи чаша вода и започна да се облича.

— Е, сега ще отидем ли да изпълним препоръките на властта?

— Какво ще правя, щом чупят ченета?

* * *

Скоро след това конвертопланът ги издигна във въздуха, за да ги стовари над огромната административна сграда на районния съвет.

— А ти си добър боксьор — рече Джими по пътя. — Нали си някакъв учен, как така си учил бокс?

Бентам се засмя и тупна Светозар по рамото.

— Този момък не се бие по-зле от мене, а и той също е учен. Ние обичаме спортовете, които изискват храброст и безстрашие.

Джими, съзнал, че засега това са му единствените близки хора на земята, се изпълни с още по-голямо уважение към едрия геофизик, който го привличаше със своя весел нрав и бърз, находчив ум.

Те слязоха по етажите на съвета и като пресичаха безкрайни коридори, се озоваха най-напред в паспортната служба. След няколко минути снимките бяха готови. Джими с удоволствие разглеждаше физиономията си в естествени цветове. Беше доста напълнял, позагладил се и можеше да мине за хубав мъж. Оттам минаха в регистрационната зала, където веднага около тях се струпяха всички служителки, предимно млади момичета. Очевидно бяха го познали.

— Дайте ни моля автограф, другарю Кук! — развикаха се те с разнотонните си гласчета.

Поласкан, Джими хвърляше усмивки на всички страни и ловко се подписваше в бележниците.

— А вие ще ми издадете ли паспорт? Искам да ме отчислите от списъка на умрелите и да ме запишете между живите.

Момичетата се разсмяха. Веселието не стихна и когато едно от тях съсредоточено започна да попълва на машина нужните данни. Всяко обяснение на Джими предизвикваше нов прилив на смях.

— Значи баща ви е бил собственик, на ресторант? Хей, момичета, чуйте: собственик на ресторант!

— А кога сте роден?

— На 18 декември 1926 година — отвърна сериозно Джими.

— Ах! — почти изписка девойката. — Сега сме 2151 година. Това се казва възраст! Но знаете ли, никак не ви личи. — Тя го погледна дяволито и се заля в кръшен и звънък смях.

— А с какво се занимавахте?

— Пишел статии против комунизма — превари Бентам с отговора си.

Всяка графа от картоните и паспорта създаваше чрез комичното несъответствие повод за нови шеги.

— Женен ли сте? — питаше служителката.

— Как може? — възмущаваше се Джими. — Та аз съм още толкова млад? Само на двеста двадесет и пет години.

— Последният ви адрес? — гласеше следващата графа.

— Антарктида, глетчер номер десет, на третия етаж под ледовете.

— Но все пак какво да пишем?

— Не зная, ако пишете някогашния ми адрес, той отдавна вече не съществува.

Криво-ляво сред смях и закачки картоните и паспортът бяха най-сетне попълнени и девойката се изправи, за да му връчи паспорта.

— Стойте — викна Бентам и бързо извади от джеба си малкия фотоапарат, с който никога не се разделяше. — Това е исторически момент и трябва да се документира. Забележете: един капиталист става гражданин на комунистическото общество!

— И при това доброволно! — каза Светозар.

Бентам изщрака няколко пози. После те любезно се сбогуваха с веселите момичета, които ги изпроводиха чак до вратата и се отправиха в службата за разпределение на квартирите. Тук имаше доста посетители. Мнозина от тях също така познаха възкръсналия от миналите епохи човек и поискаха веднага да му отстъпят мястото си, ала Бентам не се съгласи.

— Не разбирам защо трябва да чакаме, щом хората ни позволяват да ги прередим — възмути се Джими, когато тримата чинно седнаха в чакалнята.

— Не ти се сърдя, че не разбираш това, братко — отвърна Бентам. — Дано само по-скоро го разбереш. Хората правят това от любезност, а равноправието си е равноправие. Не си нито бременна жена, нито стогодишен старец. Само те се ползват у нас с предимства.

Редът им обаче дойде много по-скоро, отколкото предполагаше Джими. Посрещна ги един едър, малко прегърбен служител с леко побелели коси. Той се ръкува с тримата и изрази голямата си радост да се запознае лично с Джими Кук.

— Другарката ми и моите деца няма да ми простят никога, ако разберат, че съм се срещал с вас и не съм ви поканил да ни дойдете на гости — обърна се той към Джими. — Аз зная, че навярно такива покани получавате много, ала от все сърце ви моля, отделете време да посетите и нашия дом!

— Разбира се, ще дойда. С удоволствие — каза Джими, трогнат от любезната покана и съобразил бързо, че познанството с човека, който разпределя квартири, може винаги да бъде от полза.

— Сега да видим къде да ви настаним! — продължи с приятна деловитост служителят. — Вие, другарю Бентам, какво ще кажете? Нещо по-специално? Близко до вашата квартира? Имаме сега там прекрасни новопостроени домове. Мисля, че можем да дадем на нашия скъп гост от миналото един по-големичък апартамент.

— Не, другарю — каза строго Бентам. — Нека бъде близко до моята квартира, но в никакъв случай не нещо по-специално, както се изразявате! Обикновено жилище за сам човек.

— Добре. Има значи в близост до вас една квартира, която наскоро се освободи. Е, ние можем да извършим някои подобрения в нея.

— Никакви подобрения! — възрази отново Бентам. — Този другар — той посочи българина — ще избере новите мебели, от които има нужда. Дайте ни бележка и впишете адреса в паспорта!

Джими стоеше до него и лицето му ту бледнееше, ту се покриваше с червени петна. Но когато излязоха навън, не успя да сдържи гнева си:

— Слушай, Бентам! Защо се бъркаш, дето не ти е работата? Можехме да откачим някой по-голям апартамент.

— Нямах нужда и не ти се полага.

— Защо да нямам нужда? — викна Джими. — Аз съм известен по целия свят. Ще идват при мен посетители. Къде ще ги приемам? А какво ще кажат те? Вижте значи как се грижат за един човек, който трябва нагледно да се убеди в превъзходството на комунизма! Лоша ви е пропагандата!

Бентам весело се засмя:

— Не бой се, няма да кажат така. Сега на нашата планета всеки човек знае какви са правата му над материалните блага. А освен това ще имаш къде да приемаш и гости.

— И все пак защо да не използваме възможността? — не се предаваше Джими. — Човекът сам ни предлагаше...

— Точка по квартирния въпрос! Нали се разбрахме, че ще се подчиняваш на реда? Забрави ли?

Джими не отговори. Той все още беше разстроен от „глупостта“ на своя приятел, но се успокояваше с мисълта, че в най-скоро време ще отиде на гости на квартирния началник и ще поправи грешката.

„Вълкът сам си урежда работите, затова му е дебел вратът“, спомни си той една стара поговорка.

Двамата се отбиха в най-близкия ресторант да обядват. Ядяха мълчаливо, заети с различни мисли. Не след дълго пристигна и Светозар.

— Намерих хубави мебели — заобяснява той още от вратата. — Всичко е наред. Квартирата е добра и след два часа може да приеме своя нов стопанин.

— Добре — каза не особено зарадван Джими. — Значи ще се разделим вече? Да си призная, не се чувствах зле при вас.

— Ние и без това скоро ще се разделим — усмихна се Бентам. — Светозар го чакат в родината му, а мен ме чака Антарктида. Е, от настояничеството ни скоро няма да се отървеш, но време е вече да станеш самостоятелен.

След като се нахраниха, тримата решиха веднага да посетят новия дом на Джими Кук. Тъй като Бентам беше оставил колата си у дома, а не беше удобно да викат само за това общия въртолет, който преди беше ги докарал, те слязоха в най-близката станция на метрото. Но това ли беше някогашната нюйоркска подземна железница, стара и грозна, която ту се виеше под земята, ту безпомощна да пробие скалистата твърд на островите, се издигаше по черни опушени скели над улиците? Не, този ослепителен царски разкош на гарите и огромните вагони сякаш беше взет от най-фантастичните приказки. Джими не бе успял още да се опомни, когато металическото подземно чудовище безшумно ги стовари, минавайки под протоци и канали, на другия край на острова.

Квартирата се оказа наистина на една от близките пресечки на улицата, където живееше Бентам. Намираше се на седемнадесетия етаж в петдесететажна сграда. В този район всички жилищни блокове бяха еднакво високи, а улицата, макар и твърде широка, се гушеше притисната и смалена между техните исполински стени.

Влязоха в широкото преддверие и Бентам позвъни на жилищния отговорник. Посрещна ги един възрастен човек с мъжествено, малко тъжно лице.

— Добре дошли, другарю Кук! — рече той. — Много се радвам, че ще живеете при нас. Аз не ви очаквах още днес... Изненадахте ни.

Съквартирантите бяха решили да ви направят по-специално посрещане. Но горе всичко е готово, може веднага да се настаните.

Той ги отведе до асансьора, влезе заедно с тях и ги придружи до самата врата на апартамента.

— Ще ми позволите ли да ви го покажа? — попита той на прага.

— Що за въпрос? — намръщи се Бентам. — Влезте, разбира се.

Жилищният отговорник смутено се наведе до ухото му и пошепна:

— Той нали е от друг свят и не знам как трябва да се държа с него.

— Ще се държите така, както с всички — рече геофизикът. — Той е, който трябва да се научи как да се държи с нас.

Джими не чу този разговор, защото вниманието му беше изцяло погълнато от чудната гледка. Квартирата, срещу която той бе възроптал, го порази с необикновената си красота и уютност. Тя се оказа апартамент, с какъвто малцина можеха да се похвалят в някогашния Нюйорк. Елегантен кабинет, светла, комфортна ергенска спалня и просторен, богато подреден хол. Тук щеше да живее той. Щеше да сяда в меките столове, щеше да се разхожда под красивите картини, щеше да се къпе в ослепително бялата вана и да почива под копринената завивка на широкото легло.

— Е, достатъчен ли ти е този апартамент? — подхвърли иронично Бентам.

— Тука аз... сам ли ще живея? — смутолеви Джими.

— Естествено сам — потвърди домоуправителят.

— Харесва ли ти?

— Хъм, вие май нямате жилищна криза? Това значи представлява обикновеното жилище за сам човек? Или е някакъв сюрприз?

— За тебе може би е сюрприз — рече Светозар. — Но аз познавам много хора, които са недоволни от такива жилища.

— Хъм! Аз, като обикновен капиталист, засега съм доволен.

Оригиналното самопризнание предизвика смях.

— Новата квартира трябва да се отпразнува — каза домоуправителят. — Аз ей сега ще донеса нещо за хапване и пийване.

— Но ние току-що обядвахме.

— Нищо, традицията си е традиция!

— Разполагайте се! — покани Бентам. — Впрочем аз трябва да се обадя в къщи... Може някой да ме потърси.

Той седна зад бюрото до визофона и извъртя номера.

— Ало, ало! Бентам е на визофона. Намирам се на улица „Робсън“ 80, визофон СУ. Х. 897356. Светозар Лазов е също тук. Ще се върнем късно.

— С кого говори? Нали у вас няма никой? — учуди се Джими, когато Бентам стана от мястото си.

— Ха, та ти още ли не си разбрал устройството на визофона? — възкликна Бентам. — Ела да ти обясня! Ето тук има две копчета. Когато натиснеш синьото, говориш пряко с човека и го виждаш на екрана. Той също те вижда. Не го ли натиснеш, можеш пак да говориш с него, но той не те вижда. Това е в случай, че не си облечен. Когато излизаш навън и очакваш някой да те потърси, натискаш бялото копче. То пуска в действие секретаря-автомат, който записва това, което искат да ти кажат, а ти можеш да му продиктуваш къде се намираш и кога ще се върнеш и той им го съобщава вместо теб. Ето това направих аз преди малко.

Джими беше облещил очи и гледаше неголямата кутия на визофона, сякаш виждаше пред себе си някакъв призрак.

— Можеш сам да се увериш — усмихна се Бентам, като го погледна. — Набери моя номер в къщи.

Атомният човек избра с нетърпелива ръка първо серията, после номера и зачака.

— Ало, ало. Бентам е на визофона — обади се гласът на геофизика иззад екранчето. — Намирам се на улица „Робсън“ 80, визофон СУ. Х. 897356. Светозар Лазов е също тук. Ще се върнем късно.

Джими стоеше като втрещен. Изведнъж апаратът отново заговори.

— Ало, Еди! Тук е Лина. Току-що пристигнах от София. Идвам на посочения адрес.

Светозар скочи от мястото си зарадван.

— Това пък какво беше? — слиса се Джими.

— Годеницата ми. Пристигнала е.

— А как се обажда?

— Ех, та не разбра ли? Обадила се е в къщи и магнетофонът е записал думите ѝ — рече с досада Бентам. — Много трудно схващаш, приятелю!

— Но така всеки може да чуе къде се намираш и кой ти се е обаждал! — откри Джими.

— Та какво?

— Ами ако има нещо тайно?

— Всеки може да чуе къде се намираш, ако ти си съобщил. А това, което ще ти продиктува човекът, който те е търсил, можеш само ти да го чуеш отвън, след като извъртиш определения шифър. Този шифър за всеки визофон е различен и се знае само от собственика му. Аз го извъртях сега, без ти да забележиш. Ти ще трябва да се обадиш във визофонната служба, за да ти поставят нов шифър. Стана ли ти ясно сега?

— Аха! — рече Джими и цъкна с език. — Добре сте го измислили тоя секретар-автомат.

Той продължи да разглежда внимателно новото си жилище, на което още не можеше да се нарадва. Отваряше лъскавите шкафове, в които блестяха красиви стъклени и порцеланови сервизи, надничаше в гардероба със спалното бельо, пъхна главата си в килерчето до банята.

— Какви са тия машини?

— За почистване — отговори Светозар, който го водеше и му показваше къде какво се намира.

— Та как, сам ли ще си чистя апартамента?

— Сам, разбира се. Ако беше се изхитрил да замръзнеш под ледовете заедно със слугинята си, сега тя щеше да ти чисти — рече българинът.

— Не се бой! — намеси се помирително Бентам. — Всичко е много лесно и не изисква губене на време. Гледай!

Той измъкна трите големи електрически апарата и започна да обяснява обслужването им. Единият, с дълга металическа тръба, на чийто край се въртяха една зад друга влажни и сухи четки, за няколко минути измиваше всички прозорци. Другите два апарата приличаха на прахосмукачки. Единият действително беше прахосмукачка със сложно устройство за килими, мебели, книги, а другият беше предназначен за измиване на банското помещение и клозета.

— Слушай, Бентам! — започна Джими, после внезапно се запъна. Една мисъл го измъчваше от дълго време, ала той се боеше от хапливия език на геофизика.

— Какво има? — подкани го този.

— Ами такова... кола дали не ми се полага, а?

— Полага ти се, но не те съветвам да искаш. Като се хванеш на работа, сами ще ти предложат. Пък и сега не е вече модерно да се возиш с кола. Преди няколко години имаше предложение от градския съвет да се построят подвижни тротоари по улиците. Пропадна с гръм и трясък. Хората просто се възмутиха, че на някои инженери им хрумнало да им отнемат и малката възможност, която имат, да ходят пеша.

— А бе, брат, аз цял живот съм мечтал за една хубава кола. А вие имате сега великолепни автомобили.

— Нали ти казвам, като се хванеш на работа... Сега е неприлично да искаш.

— Неприлично, неприлично. Аз никога не съм се срамувал да искам. А ти сериозно ли смяташ, че ще се хвана на работа? И въобще не разбирам за какво ти например си се заврял чак на Южния полюс. Нали не ти плащат повече, отколкото на другите?

— Какво не ми?

— Не ти плащат.

— А, а — засмя се Бентам. — Тая дума, приятелю Джими, е излязла вече от употреба.

— Ами за какво работиш тогава? Храна ти дават наготово, дрехи ти дават, жилище ти дават, развлеченията са безплатни...

— За хората — прекъсна го Светозар назидателно. Като надежден млад учен той обичаше да поучава другите. — За хората, за човечеството, за да живеят всички по-хубаво, да познават по-добре света и живота, за истината. В наше време трудът не се възнаграждава с материални блага. Те са общодостъпни и достатъчни, за да живееш охолно, макар и да не задоволяват ненаситния човешки дух. В наше време трудът, да употребим старата дума, се плаща с най-скъпото нещо — истината. Има още безброй скрити неща във вселената и живота. Да ги изучават, да ги откриват, ето за какво живеят и се трудят днес хората. Това е тяхна първа потребност. А не за да ядат и да се забавляват. Това го имат днес без много усилия.

Джими направи скептична гримаса:

— Говориш като някой пастор: хем хубаво, хем неразбрано, хем нереално!

Българинът се намръщи, но продължи по-разпалено:

— За теб е неразбрано, ала това го пише във всеки буквар, по който се учат нашите деца. Но да си послужи с пример! Този човек, който ни доведе и който отиде да донесе нещо за пиене, какъв е според теб? Един обикновен домоуправител, така ли? За какво му е да бъде такъв, щом храна, облекло, дрехи и всичко друго му е осигурено? Ще ти кажа. Домоуправителството не е професия. То е изборна длъжност, има я във всяка жилищна сграда. Но той сигурно си има своя професия, защото е завършил университет. А може би и не една професия... Ха, ето той иде! Сам ще ни каже...

След тихо почукване в стаята влезе домоуправителят с огромен пакет в ръце, ала зад него се показва и една висока, миловидна девойка.

— Лина! — извика радостно младият учен и в миг забрави поученията си. — По какъв случай? Запознай се с нашето откритие! Това е годеницата ми. Скоро, щом завърша книгата си, ще правим сватба. Джими, ти разбира се, ще бъдеш един от свидетелите.

Девойката се изчерви от думите на годеника си, но стисна ръката на Атомния човек твърдо и с нескривано любопитство в хубавите си гълъбови очи.

— Ти говориш за сватба, но съвсем ме забрави вече — обърна се тя след това с мил укор към Светозар. — Престана дори да се обаждаш.

— Много пътувахме, много работа...

— Виж го как се оправдава! — пошегува се Джими, който в присъствието на жени обичаше да се държи малко разпасано. — Значи още отсега си попаднал под чехъла?

Шегата му обаче не произведе ефект.

— Къде съм попаднал?

Джими обясни съдържанието на израза и едва тогава всички се засмяха.

— Я гледай какъв израз! Великолепно! Не го знаех — Светозар бързо, извади джобния си бележник. — Чакай да го запиша, може да влезе в книгата ми. — Под чехъл? Интересно! Но щом този израз е излязъл от употреба, значи и явлението трябва да е изчезнало? Значи

мъжете не изпадат вече в робството на съпругите си? Дано да е така! Какво ще кажеш, Лина?

Девојката се усмихна дяволито.

— Аз съм скептик в това отношение — каза Бентам.

— Хайде заповядайте около масата! — подкани весело домоуправителят. Той беше успял вече да подреди закуските и вината.

— Първият тост да бъде — вдигна чашата геофизикът — според древния обичай за новото жилище! Нека в него нашият Джими живее и расте и бъде щастлив!

Кристалният звън изпълни стаята.

— Светозаре — пошепна строго Лина. — Само една глътка! Знаеш, че не ти е полезно.

— Добре, добре! — отвърна младият учен. — Подчинявам се на чехъла.

— А аз ще пийна и заради него. За здравето на момичето и за скорошната сватба! — рече Джими, като хитро се усмихна над ръба на чашата.

— Ах, скорошна! — махна с ръка девојката. — Аз вече загубих всяка надежда. Светозар поставя две условия, които никога няма да изпълни: да завърши книгата си и да направи едно голямо пътуване из космоса. За първото е твърде мързелив, а за второто — там никой няма да го пусне. Как можах само да залюбя такъв несериозен човек!

— Откажи се от мен, щом съм толкова несериозен!

— И ще се откажа, ще видиш!

— Още ли те вълнува тая фиксидея за пътуването? — попита Бентам.

— Още. И никога няма да ме напусне. Ако трябва, и с планетарния съвет ще се преборя и пак ще отида.

— Той е непоправим авантюрист. От нищо не се плаши — каза Лина. — Само от женитбата навярно.

Засмяха се. Девојката подхвърляше тези закачки към бъдещия си съпруг съвсем сериозно, но ги съпровождаше с такива нежни погледи, че би могло да му се завиди.

— Но нали ходи до Луната? — подхвърли геофизикът.

— Ба! Това беше обикновена неделна екскурзия, каквато може да си позволи всеки преситен от живота старец. Трябва ми истинска експедиция.

— Та ти нямаш нужната квалификация! Какво ще правиш там? Нравите и обичаите на звездите ли ще изучаваш?

— Ще изуча набързо някоя специалност, колкото да бъда и аз полезен с нещо.

— Хайде, хайде! Откажи се от тия момчешчини! — засмя се Бентам. — Едва ли ще намериш такъв безотговорен отговорник на експедиция, който да те вземе със себе си.

— Ще намеря. И ти ще ми помогнеш за това. Ти се поразходи като геофизик до доста планети, а сега проявяваш егоизъм.

— Поразходил? Виж го това момче какви представи има за...

— Вие какво? Да се скарате ли искате? — прекъсна ги Лина.

— Да прием! — предложи оживено Джими. Той беше слушал шеговитата разпра, без да може да я проумее, а погледът му крадешком бе се опирал върху хубавото лице на девойката. — За сватбата да прием!

Изведнъж той си спомни сватбата на морското дъно, спомни си мургавата русалка Марина и една тиха безименна тъга се разля в душата му. Все пак той беше сам! Тези хора трудно го разбираха, още по-трудно ги разбираше той. А къде ли е сега Марина? Ако знаеше тя тогава, може би нямаше да постъпи така...

В гърдите му се надигна мъчителна въздишка и той побърза да я удави с пенливото, искрящо вино.

САМОЧУВСТВИЕТО Е ДОБРО

Въпреки че изразът „попадам под чехъл“ бе излязъл от употреба, Лина успя да отмъкне своя годеник още на другия ден. Те дойдоха да се сбогуват и Светозар смутено изброяваше някакви неотложни работи, някакви научни съвети, които го викали в родината му. Джими току-що бе станал от леглото. Бледо слънце нахлуваше през прозорците и багреше в меки тонове мебелите, покривките, въздуха. Той се чувствуваше бодър, освежен от продължителния сън, не мислеше за нищо и обясненията на българина го развеселиха. Час по-късно пристигна Бентам и докара с колата си такъв голям куп книги, че на Джими се замая главата. Но дори и това го зарадва.

— Ти си съобразителен човек, Едуард! — каза той. — Аз точно сега си мислех с какво да запълня рафтовете на библиотеката. Не е красиво да стоят така празни...

— Слушай какво ще ти кажа! Аз не съм ги донесъл, за да си пълниш шкафовете, а да четеш. И няма да те оставя на мира, докато не ги прочетеш до една.

— Опазил ме бог! Искаш да ме убиеш ли? Та аз през живота си не съм прочел толкова книги.

— Личи си — прекъсна го сухо Бентам. — Но сега трябва да четеш. Ако не изучиш историята на човечеството от последните двеста години, не ще разбереш никога днешните хора и сигурно няма да се чувствуваш щастлив сред тях. Говоря ти съвсем сериозно.

Джими се намръщи, но замълча и неохотно започна да му помага да подредят книгите. Бяха повечето учебници по история, по стопански въпроси, философски книги, трудове на класиците на комунистическата идеология. Имаше и няколко обемисти романа. Всички бяха подвързани в елегантна скъпа кожа и поставени зад стъклени витрини на библиотеката, заблестяха примамливо с пъстрите си заглавия.

— Ето ти и списъка! — постави Бентам на видно място лист хартия. — Ще започнеш да четеш книгите поред, иначе нищо няма да

се получи.

Наставническият тон на геофизика не се нравеше на Джими.

— Това ли е вашата прехвалена свобода? Ти започна да ме командуваш като някой фелдфебел.

— Аз не зная какво е това фелдфебел — отвърна Бентам — но действително имам намерение да те командувам, докато схванеш някои основни принципи на нашия живот. И ако ти бъдеш изпълнителен, ще си спестиш доста неприятности. За мое съжаление обаче и може би за твоя радост ние ще се разделим за известно време. Утре заминавам, защото отпуската ми изтече. През почивните дни ще прескачам да те видя. Моят приятелски съвет е да си седиш на първо време повече в Нюйорк. Чети книгите, гледай предаванията на телевизора, ходи по-често на кино, на театър. Тук ще се грижат за теб. Нашите хора са добри и няма да те оставят сам. А сега ела да се поразходим из улиците!

Джими се облече пред голямото огледало в спалнята и със задоволство се огледа. Кога е бил толкова елегантен? Кога е живял така комфортно? Хубаво е, че и Бентам ще се махне най-сетне от главата му. Той ще съумее да си подреди живота. И още как ще го подреди. Да не е вчерашен, я? От двеста години е...

Той се усмихна на мислената си шега и си я повтори. Обичаше, когато му хрумне някоя сполучлива мисъл, да я повтаря често.

Широката, необикновено широката улица ги посрещна залята от слънце, оживена и същевременно странно тиха — един контраст, на който Джими още не можеше да свикне. По тротоарите хората вървяха бавно, сякаш се разхождаха и се любуваха на хубавата есен, а само на няколко метра от тях по двупосочното трасе се движеше с изумителна скорост, но безшумно един буен порой от разноцветни автомобили. Джими знаеше вече, че някои табелки в началото на улиците не показват както някога максималната позволена скорост, а най-малката скорост, с която колите имат право да се движат. За някои улици тя беше осемдесет километра, за други — сто. С такава скорост по негово време беше опасно да се движиш дори по автострадите, но това са други машини, други механизми. И като гледаше сега пред себе си, той все още не можеше да се отърве от чувството за нереалност. Все още му се струваше, че вижда улицата на филм в момента, когато тонапаратът е прекъснал да работи и неестествената тишина на този

видимо шумен живот се забива в ушите му с неприятна острота. В партера на съседната сграда имаше огромен ресторант пред чийто лукс някогашният „Валдорф — Астория“^[1] навярно би се изчервил от срам. Влязоха вътре и потърсиха отговорника, за да запишат Джими за храна.

— Тук ще обядваш и вечеряш — рече Бентам, който всъщност бе измислил тази разходка, за да запознае Джими с някои необходими за неговия живот неща. — Закуската ще си приготвяваш сам.

— Не поднасят ли тук и закуски?

— Поднасят, но не за такива като теб, а за хора, които работят в сутрешната смяна.

— А щом се абонирам тук, нямам ли право да се храня в други ресторанти? Доколкото си спомням, ние сме влизали в много ресторанти и никой не ни е питал дали сме абонирани.

— Разбира се, никой няма да те изгони, но нали трябва да има известен ред. Отговорниците трябва да знаят за колко души приблизително да приготвят храна.

— Ха, че спазва ли някой този ред, щом всичко е без пари?

Бентам се засмя:

— Спазват го, разбира се. Не забравяй, че хората сега не приличат на теб.

— А ти все току ми навираш в очите, че съм от друг свят — обиди се Атомният човек. — Не съм чак толкова лош.

— Аз не казвам, че си лош, а просто, че не приличаш на днешните хора. Но да вървим да те запиша в магазините, откъдето ще си вземаш продукти, дрехи и каквото ти е необходимо.

Наблизо улицата се вливаше в огромен площад. Потоците коли се разделяха ветрилообразно към страничните улици или влизаха под земята, за да излязат отново на другия край на площада. Едната му страна се заемаше от гигантска дъговидна постройка, чийто най-горни етажи се губеха някъде из облаците. По амфитеатрално разположените ѝ стълби се изкачваха и слизаха стотици младежи и девойки. По едно време те се струпяха накуп и весело започнаха да ръкопляскат.

— Какво е това? — попита Джими замаян от грандиозните размери на сградата.

— Централната академия за кулинарно изкуство.

— За какво изкуство?

— Кулинарно. Тук се подготвят специалисти по храноприготвянето.

— Тоест, готвачи с висше образование? Така ли? — засмя се Джими. — Добри сте вие. Знаете да се грижите за търбуха си.

— Що за изрази? — намръщи се Бентам. — Ние, приятелю, не се грижим за търбусите си, а за здравето, за хармоничното развитие на човека, за неговия хубав живот. А храната заема в тези грижи едно от най-важните места. Аз съм сигурен, че тези готвачи, както ги наричаш ти, знаят по-добре устройството и нуждите на човешкия организъм, от който и да е виден лекар-физиолог по твое време. Гледай там — посочи геофизикът към групата на ръкопляскащите младежи. — Онзи възрастният човек, който слиза по стълбите. Това е академик Гринуд, лауреат на всемирната награда. Един от най-големите специалисти по кулинарно изкуство в света.

— Аха! Най-главният готвач! — Джими щеше да си направи нова шега, ала внезапно го овладя друга мисъл. — Ех, защо ли не е жив сега моят дядо да погледа с какво уважение се ползват готвачите. Награди, овации... Той беше готвач и така се стопи горкият край печката в една моряшка кръчмичка. А наградите му бяха псувните и юмруците. По всичко личи, че умеете да живеете. Това трябва да ви се признае.

— Един живот има човекът и затова трябва да го изживее, колкото се може по-пълно и красиво — рече Бентам. — Но, струва ми се, ти не доразбираш някои неща. Грижете за храната и развлеченията, това са грижи за здравето и духа на човека. Смисълът на живота му лежи другаде.

— Къде?

— Да бъде колкото се може по-полезен на обществото, да внесе колкото се може по-голям личен дял в човешкия прогрес.

— Хъм, това не е ново. Такива приказки проповядваха учителите и по наше време.

— Да, но тогава те не са могли да се осъществяват, защото целият живот на човека се е изпълвал от грижите му за себе си, за личното съществуване. А сега той е почти напълно свободен от тези грижи.

Джими нямаше навика да се замисля върху нравствените проблеми и затова тези думи не му направиха никакво впечатление.

Той слушаше само с едно ухо, а с възторжени очи гледаше как в центъра на площада като от някой заселен от чайки остров непрекъснато излитаха и кацваха хеликоптери, конвертоплани, колеоптери и какви ли не още самолети, чийто имена не му бяха известни. Конвертопланите го поразяваха със способността си бързо да обръщат своите мощни пропелери в различни посоки, ала най-много му харесваха малките остроноси колеоптери. Те приличаха на блестящи стоманени гранати с увити около тялото въртящи се крила. От тях беше дошло и името им. Двуместни или четириместни, те се употребяваха предимно за служебни цели и за спортуване. Излитаха и кацаха отвесно върху специална стойка, прикрепена в задната им част, а обикновената им скорост на летене беше няколко пъти по-голяма от тази на звука. С такъв един колеоптер беше се движил преди няколко дни и той, когато с приятелите си обикаляше планетата, за да отговаря на различните покани. Той усещаше още съвсем живо в ставите си мълниеносната бързина, която за два-три часа ги пренасяше над океани и континенти или за няколко минути ги вдигаше от земята на стотина километра в стратосферата.

— Слушай, Бентам — как може човек да се снабди с една такава машинка?

— Много просто — усмихна се геофизикът. — Когато има нужда, отива в разпределителната служба и му дават.

— Какво значи това „когато има нужда“? Аз например чувствавам сега, че имам нужда.

— Нужда нямаш. Имаш прищявка. Става въпрос, когато това ти е служебна или спортна необходимост. А хеликоптери и конвертоплани всеки може да получи.

— А ти защо нямаш? Нали си геофизик? Доколкото зная, твоята работа е свързана с доста пътуване.

— Ех, приятелю, имам. И още каква машина имам аз! Всъдеход — последна дума на техниката. Но той е на остров Шарко.

— А защо не си вземеш и един конвертоплан за тука?

— Не ми трябва. Превозни средства, ако бързаш занякъде, има, колкото си щеш. Защо ми е една грижа повече? Трябва да го гарираш, да трепериш за правилата на движение... И въобще... предпочитам да ходя из улиците пеша.

Джими недоумяваше. Да можеш да получиш цял самолет и доброволно да се откажеш от него!

— Някога в Нюйорк по твое време, струва ми се, е имало трамваи — продължи Бентам. — Такива едни улични електрически влачета, нали? Е, сигурен съм, че никога не си изпитвал нуждата да имаш собствен трамвай. Такова чувство имат хората и сега.

— Несполучлив ти е примерът — засмя се Джими. — Някога собствениците на трамваи печелеха доста хубави пари от тях и аз никога не бих се отказал да бъда такъв собственик.

— Е, прав си. Примерът е несполучлив. Но изглежда, че ние въобще трудно ще се разберем с тебе. Искаш да имаш самолет, а не знаеш още нито устройството му, нито как се управлява. Да вървим! Ще те науча поне на това...

Те слязоха в първата станция на метрото и взеха влака за Лонг Айленд. В източната част на този голям продълговат остров, където някога покрай дългите плажове бяха накацали вилите на нюйоркските милионери, сега сред огромните курортни хотели се намираше един просторен парк за спортуване. Към този парк поведе Бентам своето откритие. Тук беше една от многото учебно-летателни площадки, където децата и младежите се учеха да карат самолети.

— Запишете, моля ви се, този другар в началния курс — каза Бентам на отговорника, който ги посрещна учудено. — И полагайте повече грижи за него, защото той не разбира елементарните въпроси на техниката.

— Но как? Вие се шегувате! Не може да кара самолет? Та хората се учат на това още като деца!

— Той като дете се е учил на други работи — усмихна се геофизикът двусмислено. — А сега дайте ни някоя машина, за да му предам първия урок.

Отговорникът, едър възрастен мъж, вдигна недоумяващо рамене, ала учтивостта не му позволи да пита повече.

— Имам само един конвертоплан — рече той. — Другите машини са в движение. Времето се задържа хубаво и не можеш да смъкнеш децата от въздуха. Какво да се прави? Младост. Но заповядайте!

Той ги поведе покрай ниска дълга постройка към плаца, където самотно стърчеше един учебен конвертоплан. Лъскавият му

продълговат корпус блестеше на слънцето като току-що извадена от водата едра риба.

— Хей, тази машина е истински ветеран! — рече Бентам, като критично я огледа.

— Не гледайте модела! — засегна се отговорникът. — Машината е в отлично състояние.

— Ще видим! Качвай се, приятелю!

Джими се вмъкна в широката двуместна кабина и за пръв път, понеже сега трябваше да се учи, се взря в многобройните циферблати, скали и копчета на командното табло. Докосна несмело с ръка волана и веднага го пусна, щом Бентам се настани до него. Геофизикът натисна една ръчка и кабината автоматично се затвори.

— Внимавай сега! Устройството на машината ти ще изучиш в курсовете, но управлението ѝ е извънредно леко. Не се плаши от многото уреди. В новите модели те са по-малко, но и тези не са страшни. Както виждаш, машината има три обръщаеми двойки витла. По две встрани и една на опашката. С тях се извършва и управлението. Придвижват се едновременно с волана. Долните витла се движат в обратна посока и се пускат само когато искаш да спреш на едно място във въздуха.

Бентам опъна полудъгата на волана към себе си и Джими видя през стъклените стени на кабината как странните витла се обърнаха от хоризонтално във вертикално положение. После на всяко движение на волана те мигновено заемаха същата посока.

— В движение по-лесно ще разбереш всичко.

Геофизикът включи мотора и върна витлата в хоризонтално положение. Машината леко потръпна, перките престанаха да се виждат и Джими, който не снемаше очи от пръстите на своя учител, не усети кога се бяха вдигнали във въздуха. Под тях се зеленееха къдравите глави на дърветата и някъде между тях един човек, отговорникът на плаца, приветливо им махаше с ръка.

— Летим отвесно нагоре — обясняваше Бентам. — Щом стигнем нужната височина, гледаш по тази скала, обръщаме пропелерите напред и тръгваме в права посока.

Той издигна машината твърде нависоко, за да не им пречат другите самолети, които непрестанно прелитаха около тях, и взе курс към морето, като не прекъсваше своята лекция. Когато под тях се

ширна прозрачно синята безбрежност на Големия залив, Бентам започна да показва различните ходове на конвертоплана. Слизаше ниско над водата, правеше остри, внезапни завои, заковаваше го на едно място във въздуха или пък даваше заден ход и Джими не можа да скрие възхищението си от тази чудна повратливост.

— Харесва ти, а? — засмя се Бентам. — Хайде сега пък ти опитай да покараш малко.

Бентам пусна отново обратните витла и машината увисна неподвижно във въздуха. В това положение пътникът може да закотви със специалното приспособление волана и да легне да спи. Горивото от атомните батерии стигаше за цяла седмица. А седалките можеха да се свалят и да се приспособяват като удобни легла. Именно затова тези конвертоплани въпреки сравнително малката си скорост бяха много предпочитани от хората, които ги ценяха най-вече като превъзходно средство за екскурзии.

— Е, какво, не искаш ли? — попита Бентам и стана от мястото си.

— Нека погледам още малко — възрази плахо Джими. — Не е ли по-добре да направя най-напред упражнение на земята?

— Не се показвай като страхливец! Аз нали съм до теб? Ще ти показвам. Хайде, хайде!

С приятелска грубоватост геофизикът неведнъж беше преодолявал нерешителността на Джими.

— Ало, другари — обади се един глас току под носа им и Джими трепна уплашено. — Летите добре, но не се отдалечавайте много! Такъв е правилникът. Не ни принуждавайте да ви върнем!

— Това пък какво беше?

— Предупреждение от инструктора. Летим с учебна машина и те са длъжни да контролират полета й.

— Та ние сме доста далече, откъде знаят какво правим?

— Наблюдават ни на контролния екран. Но хайде, приятелю, не се отклонявай, а поеми управлението!

Джими седна на неговото място и плахо стисна дръжката на волана в ръцете си.

— По-смело! По-смело!

Машината беше изумително послушна. Движеше се плавно и меко натам, където я насочваха ръцете на пилота, и Джими скоро се

успокои. Сърцето му се отпусна, развесели се и лека-полека се изпълни с онази приятна лекота, която може би изпитват само птиците, рейнали се в необятния простор на своето въздушно царство. Отначало колебливо, после все по-решително той си позволи дори да направи и някои от фигурите, които му беше показал Бентам. Витлата без задръжка обръщаха самолета на всички посоки. Нямаше никакво пропадане, скърцане, несигурност. Оказа се, че да управляваш такъв самолет е по-лесно, отколкото да се научиш да караш велосипед. Опасността от катастрофа при това бе сведена до минимум, защото в случай на повреда в мотора витлата се обръщаха от само себе си и влизаха в ролята на парашути, които сваляха машината плавно надолу.

— Карай на плаца! — рече Бентам.

Джими обърна и увеличи скоростта. Лицето му сияеше.

— Ще те стоваря и ще излетя после сам.

— Не те съветвам. Изкарай най-напред курса и после!

— Бих желал да ти покажа, че не съм страхливец.

— Зная, че не си! Въпросът е за предпазливостта. Не вярвам да се съгласят и инструкторите. Но да видим най-напред как ще кацнеш.

Бентам следеше слизането на машината, готов всеки момент да сграбчи в ръцете си волана. Ала всичко мина благополучно. Колелетата се плъзнаха по тревата и конвертопланът се закова точно на старото си място.

— Браво, браво! — посрещна ги засмян инструкторът. — Такова кацане не всеки може да направи от първия път.

— А дали е позволено сега да излетя сам? — попита Джими самонадеяно, уверен, че ще му откажат.

— Защо не? С такава машина и пеленачета могат да летят сами.

Атомният човек усети как една неприятна студенина го рязна под лъжичката. Защо ли му трябваше да се перчи? Бентам го гледаше с иронична усмивка и чакаше.

— Хъм — рече Джими. — Дали всичко е в изправност?

Той се наведе и започна да оглежда корпуса на самолета като същински специалист. Разбира се, не виждаше нищо, но трябваше някак да прикрие смущението си.

— Всичко е наред — отговори инструкторът. — А и ние ще следим отдолу и ще ви даваме указания, ако стане необходимо.

Джими отново срещна насмешливата усмивка на приятеля си. Това го ядоса и той за втори път, но сега вече решително се вмъкна в кабината.

— Така... Добре... Като наберете височина, обръщате витлата... — съветваше го инструкторът.

Джими затвори стъкления купол над главата си и изведнъж се почувствува самотен и несигурен. Ала можеше ли да се върне? Бентам е приготвил вече някоя от хапливите си забележки. Трябва да му покаже, че и хората от миналото струват нещо, че напразно го подиграва за неумението му да живее като днешните хора. Той стисна зъби и включи мотора. Конвертопланът потръпна, размърда се и се вдигна нагоре с лекотата на детско балонче, понесено от вятъра. Инструкторът и Бентам изтичаха в сградата, където се намираха пултовете за далечно управление и наблюдаване.

— Вие си гледайте работата! — рече Бентам. — Аз ще го наблюдавам. Апаратът ми е познат.

— Не може. Отговорността лежи върху мен!

Инструкторът завъртя един бутон и на светналия екран се появи първо опашката, после целият конвертоплан. Джими правеше широки кръгове и като че ли не смееше да се отдалечи от летището.

— Карай над морето! — викна му геофизикът по микрофона. — Там е по-безопасно и по-спокойно. Не се бой, ние сме насреща.

Джими послушно насочи носа на самолета към безкрайната водна равнина, чийто вълни кротко проблясваха под слънчевите лъчи. Няколко подобни конвертоплани минаха съвсем близко до него и в уплахата си от сблъскване Джими едва успя да забележи зад прозорците им някакви оживени дребни личица. „Деца! — помисли той. — Деца карат самолети!“ Това го изпълни със странно огорчение. А той си мислеше, че проявява някакъв героизъм. Той завъртя волна с намерението да свие наляво към брега. Стори му се, че лостът се придвижи прекалено леко. Погледна през стъклото и видя, че самолетът не бе се отклонил нито на милиметър от курса си и продължаваше спокойно да лети навътре в океана. Завъртя дръжките на другата страна. Напразно! Воланът се плъзгаше като откачен. Побиха го тръпки.

— Нещо става с машината! — викна той. — Хей, Бентам, инструкторе, става нещо...

Микрофонът пред него мълчеше. Слънцето продължаваше весело да грее. Наоколо все така прелитаха самолети, долу все така стотици лодки пореха малките бляскави вълни и една слънчева тишина цареше наоколо, която се стори на Джими изпълнена със злокобно спокойствие. Природата сякаш виждаше, че конвертопланът продължава да носи пилота си към гибел, но това с нищо не помрачаваше усмихнатото ѝ светло лице.

Изпотен, Джими не преставаше да върти волана на всички посоки, натискаше копчета, буташе всевъзможни ръчки. Усилията му оставаха без резултат. Изведнъж витлата се обърнаха сами и самолетът се стрелна с главоломна бързина надолу. Джими запъна крака в педалите и с всички сили опъна волана към себе си. После затвори очи. Черносинята водна шир запълни вече лицевото стъкло и Джими се видя да лежи безжизнен в своя стъклен ковчег на морското дъно. Той помисли, че трябва да се прекръсти, но ръката му не мръдна от кормилото. Помисли, че това е край и не можа дори да се уплаши. Дотолкова ужасът бе оковал сърцето му. Ето сега ще се разбие в тежките вълни и акулите радостно ще завъртят опашки около него!... Ала удар не последва. Вместо това Джими усети могъща подемна сила, която болезнено го преобърна и заиздига нагоре. Отвори очи. Самолетът беше прицелил нос в белите облачета, които плуваха из мътната синилка на есенното небе.

— Хей, хей, Бентам! — закрещя отново Джими, изтръгнат от вцепенението. Сега ужасът го разтърси с нови пристъпи. Още веднъж ли трябваше да преживее края на своя живот? Кой се подиграваше така жестоко с него? Каква беше тази съдба, която си играеше така безмилостно с живота му?...

Стигнал до облаците, конвертопланът отново се преобърна като свредел, спусна се ниско над вълните, изправи се и в нисък хоризонтален полет се отправи към брега.

Когато Джими дойде на себе си, машината стоеше неподвижна с изгасен мотор на малкото летище сред парка. През стъклото на кабината му кимаха веселите лица на Бентам и инструктора, който с жестове му сочеше ръчката за отваряне на вратата.

— Отлично! — каза инструкторът, когато Джими се надигна от седалката. — Ще станете превъзходен летец.

Джими гледаше слисано ту Бентам, ту инструктора, ту самолета, ту себе си. Какво беше станало? Как се озова тук жив и невредим?

— Добре летеше — каза и Бентам с подчертана снизходителност. — Как е самочувствието?

Джими не отговори и позалитайки като пиян, се отправи към пейката, която се намираше пред командната постройка.

— Какво ти е? Случило ли се е нещо? — попита геофизикът, като приседна до него.

— Нищо ми няма. Вие нали гледахте?

— Разбира се. Особено лупингите, които направи, бяха превъзходни.

„Значи все пак е имало лупинги?“ — помисли Джими и замълча, като напругаше мозък да си спомни какво бе станало след тия проклетите лупинги. После въздъхна и рече с изкуствена пренебрежителност: — Ха, още няколко пъти да излети и ще видиш какви фигури ще правя. Това не беше нищо!

В същото време той съзнаваше, че за нищо на света не би се качил втори път на такава машина сам. Бентам се усмихна тънко и го потупа по рамото.

— Хайде да вървим! От утре ще идваш тук на курсове. Ще летиш, колкото ти се иска.

През целия път Джими мълчеше с угрижено лице. Кошмарът на това летене не напускаше съзнанието му и той напразно се мъчеше да разгадае загадката на чудотворното си спасение. Неговата упорита гордост обаче не му даваше да потърси съвет. А Бентам сякаш не забелязваше неговото състояние и непрекъснато подхвърляше закачки или му обясняваше пътом видени неща. Едва на масата в ресторанта, където се отбиха да обядват, геофизикът предпазливо го запита защо е така угрижен.

— Мисля си нещо — отвърна Джими неохотно.

— Джими Кук — рече усмихнат Бентам. — Ще ми се разсърдиш ли, ако ти кажа една истина?

— Че защо да ти се сърдя?

— Забелязал съм, че понякога се сърдиш, когато ти казват истината. Струва ми се, трудно ще разбереш сам какво е станало през време на твоя полет. Затова искам да ти обясня. Инструкторът, като видя, че ти летиш добре, се записа в други работи и аз използвах

отсъствието му, за да си направя една шега. Сега ми е мъчно за това. Не трябваше да я правя и искрено ти обещавам, че вече никога няма да си правя такива шеги с теб. Нали няма да ми се сърдиш? Сам не знам защо го направих...

— Е, какво толкова си направил?

— Тези учебни самолети могат да се управляват и от земята чрез радиовълновия апарат. Изключих, без да те предупредя, твоето управление и почнах аз да те управлявам. Лупингите също аз ги направих. Искаше ми се да те поуплаша малко и да чука самотнието ти. Много ли се уплаши?

— И сега се радваш? — рече мрачно Джими.

— Не се радвам, а съжалявам.

Джими се опита да преглътне обидата.

— Нищо. Простено да ти е от мен... Слушай бе, човек, ами я си представи, че имах слабо сърце?

— За сърцето ти не се безпокоях — засмя се облекчено геофизикът. — Мислех си само да не направиш нещо от страх...

— Ха, напразно си се страхувал! Както виждаш, мъчно мога да бъда изплашен. И все пак съгласи се, че не е почтено да се опитваш да ме плашиш с неща, които не познавам!

— Съгласих се вече и те помолих за прошка.

— Значи ти утре заминаваш? — отклони Джими разговора. — А защо не ме вземеш със себе си?

— С удоволствие бих го направил, но не е полезно за теб. Време е вече да добиеш самостоятелност. Но аз ще идвам поне два пъти в месеца, а и визофона е на наше разположение и всяка вечер може да се разговаряме.

Бентам неохотно се разделяше с атомния Джими. Той беше се привързал към него и се вълнуваше от съдбата му със загрижеността на баща, който има палав и немирнен син, за чието възпитание е отговорен.

— Скучно ще ми бъде без теб — призна Джими.

— Е, ти не си от тия хора, които дълго се оставят да скучаят. Ще намериш приятели, развлечения, колкото щеш. В това отношение не се безпокоя за теб. После... ти нали постоянно твърдеше, че ти досаждам?

— По-добре е да ти досажда някой, отколкото да нямаш с кого да си кажеш една приказка.

— Ще намериш, ще намериш. Нашите хора няма да те оставят така. Хайде сега да вървим да си починем малко, че довечера ни чака веселба.

Този ден жителите на дома, в който се беше настанил Джими, уреждаха в негова чест тържествена вечеря.

— Кой знае каква ще бъде и тая веселба! — рече Джими по пътя. — Омръзнаха ми тия банкети. Ще седим, хората ще ми се хият насреща, а ти ще ме ръчкаш под масата, за да не се напия.

Геофизикът се засмя:

— За ръчкането... пак ще те ръчкам, защото нямаш чувство за мярка.

— Аз ти разказвах вече за оная сватба на морското дъно — натъжи се Джими. — Това беше истинско веселие! Тия българи умееха да се веселят! Какво стана, не можа ли да откриеш дирите на девойката, за която ти разказвах?

— Защо ти са дирите й, щом тя не те е харесала?

— Ех, де да знаеш! Може пък да се е разкаяла. Още не съм се убедил, че женските сърца са се променили много за тия двеста години. Все пак аз съм една знаменитост...

— Ти по-малко разчитай на това, братко мой! А що се касае до женските сърца, ще ти призная, че ние, днешните мъже, все така малко ги разбираме, както и по твое време.

Когато се върнаха в квартирата, Джими отново усети смътното радостно чувство, с което бе се събудил сутринта, чувство, че му предстои нещо хубаво, че в такъв хубав дом не може да не живее добре и да не излита ново щастие. С нескривано удоволствие той облече копринената пижама и се изтегна в мекото легло. Мислите му, за кой ли път, литнаха да търсят момичето, чийто образ не преставаше да го вълнува. Бентам го наблюдаваше изпитателно, но не продума нищо и легна мълчаливо на един от широките дивани в кабинета. Модрата ведрина, която лъхаше от климатичната инсталация, разположена зад тапетите на стените, предразполагаше към тихо съзерцание и приятна почивка.

Вечерта Джими облече един от новите костюми, които бяха избрали с Бентам. Докато се въртеше пред огледалото, той не можеше

да се начуди на удивителната лекота и еластичност на плата, който блестеше в гънките с тъмносините отблясъци на горена стомана. Бентам беше му обяснил, че тия платове се правят от изкуствени влакна, които се покриват от двете страни с микроскопично тънък пласт от различни метални сплави. Ризата, която избра сега към костюма, беше направена от сребро и хармонираше приятно с цвета на дрехата. Геофизикът отскочи до квартирата си и се върна оттам също така елегантен и разкрасен.

— Гледам се и си мисля — посрещна го Джими, който след почивката беше в особено весело разположение. — Нямам лош вид и не е изключено да ме хареса някоя комунистка, въпреки че съм капиталист. Яд ме е само за едно: загубих ръста си. Някога минавах за висок мъж, а сега покрай вас се чувствавам като недорасъл юноша.

— Напразно се тревожиш. Минаваш към средния ръст. Колко си?

— Метър и осемдесет.

— Видя ли. Аз съм само десет сантиметра по-висок. Ще тръгваме ли? — Бентам погледна часовника си и нещо се сети. — Все забравям, дай да презапиша песента!

Той свали от ръката на недоумяващия Джими часовника, който бе му подарил, откачи и своя и ги доближи един до друг. Завъртя копчетата и в стаята се разнесе оная чудна ария, която бе събудила и смаяла Атомния човек в транспортната ракета. Микроскопичният магнетофон в новия часовник я записваше на лентичката си.

— Умееете да правите живота си приятен — рече Джими, — щом сте изобретили часовникът да ви буди с музика. Но аз бих си записал военен марш. Тия трелички трудно могат да ме събудят.

— Това е любимата ми песен — отвърна Бентам. — Не съм я записал да ме буди, а за да я слушам, когато и където поискам. Чуваши ли гласа? Това беше певица, приятелю Джими! Тази жена... някога обичах...

— Какво е станало с нея? — попита Джими.

— Нищо необикновено — усмихна се горчиво геофизикът. — Омъжи се за друг.

— Значи любовната трагедия и в комунистическото общество си е любовна трагедия?

— Да, уви! Човекът може вече да стопи ледовете на цял континент, ала няма средство, което бързо да стопява мъката в

неговото сърце.

Бентам замислено се вслуша в гласа на певицата. Когато отзвучаха и последните акорди на оркестъра, той въздъхна и прибра часовника си.

— Да вървим!

[\[1\]](#) Валдорф — Астория — най-големият представителен хотел в Нюйорк. [↑](#)

ЕДИН ПРИЗРАК БРОДИ ИЗ АМЕРИКА

Джими се събуди късно. Въпреки това не се почувствува истински отпочинал. Предната вечер Бентам не бе успял да го опази и той пийна малко повече от чудесното на вкус, но слабовато вино, с което го гощаваха неговите съжители от дома. После се скараха с геофизика. Като зашляпа бос по мекия килим, Джими отвори прозореца и се опита да направи малко гимнастика, но го домързя. Седна отново на леглото и се помъчи да си припомни за какво се скараха. Бентам го укоряваше, че се бил държал на банката неприлично. Беше му казал:

„Не мисли, че всичко ти е простено, защото идеш от друг свят!“

А Джими като че ли много се ядоса от тия думи. Заради виното сигурно. Не трябваше да пие толкова много! Тогава нямаше да му викне така невъздържано. Какво беше му отвърнал? Ах, да! Щастлив е, че най-после ще му се махне от главата. Отдавна му бил омръзнал... И Бентам, естествено, се обиди.

— Ако ти потрябвам за нещо, визофонът е на бюрото ти — беше казал той и бе си тръгнал веднага.

— Ти няма ли да ми се обаждаш? — попита го Джими.

— Защо да ти досаждам? Прощавай!

Да, трябва сериозно да се е засегнал! Ех, по дяволите! Мисли си навярно, че без него не мога да живея. Ще се оправя и сам. Не съм вчерашен, я! От двеста години съм...

Джими се усмихна на сполучливия израз, който беше му хрумнал преди няколко дни, но с това не можа да подтисне чоглавото чувство на разкаяние, което се промъкваше в гърдите му. Стана от мястото си и потърси нещо за закуска. От вчерашния ден бяха останали две парчета произсъхнал козуначено-бял хляб и бучка масло. Той се намръщи. Реши, че трябва да обиколи магазините и да се запаси с повече продукти. За да поразсее мислите си, той завъртя копчето на телевизора. Големият, вграден в стената екран светна и очерта лика на един мъж, който деловито излагаше нещо пред слушателите си. Джими

се заслуша. Изведнъж това, което разказваше говорителят, така грабна вниманието му, че той забрави да дъвче втвърдения хляб. Една група от енергетици предложила на нюйоркския градски съвет да запалват есенно време едно малко изкуствено слънце над града с трайност около пет месеца. По този начин щяла да се премахва зимата и нейните дълги, студени нощи.

— Чудесно! — възкликна Джими.

Говорителят продължаваше да изброява предимствата на този проект. Доказваше с цифри колко електрическа енергия щяла да се спести от осветление и отопление, колко работна ръка щяла да се освободи. Разказваше как стотици хиляди души, които са заети в производството на осветлителни и отоплителни тела, в добиване на материалите, от които се произвеждат тези неща, ще вложат труда и знанията си в други отрасли. Излагаше още десетки важни и убедителни съображения. Градският съвет бил приел да запознае гражданите с този проект и след необходимото обсъждане щял да постави въпроса на общо допитване.

— Какво ще се допитват? — изръмжа Джими с пълна уста. — Предимствата са толкова очевидни.

Той обърна гръб на апарата и замислен продължи закуската си. Съобщението беше го поразило. Изкуствени слънца! Човекът запалва едно слънце и стопява ледовете от цял континент, запалва друго и премахва досадната зима над един огромен град. Колко далеч бяха отишли човешките възможности! С какви грандиозни мащаби работеха хората днес! Джими неволно се почувствува съвсем дребничък и нищожен. Какво можеше той? Какво беше той, та винаги е живял със самочувствието на господар на вселената? Едно жалко пале, което някога се ребчеше да учи другите на ум и разум с глупавите си статии, а сега...

От екрана се чу женски глас:

— Граждани на моя роден град! — викаше една млада девойка, която бе заела мястото на говорителя и разпалено ръкомахаше така, както ръкомахат хора, които за пръв път застават пред такава трибуна и непреодолили смущението си, бързат да кажат наведнъж всичко, което им идва в главата. — Хрумнало им на някакви инженерчета да отнемат нашата зима. Аз разбирам всички икономически предимства на този проект, готова съм и да оправдая някои стиснати статистически и

счетоводни душици, но кажете ми, вие, които зиме обличате топлите кожуси, вие, които нарамвате ските всяка неделя, за да отидете в Апалачите да се пързаяте, и най-сетне вие, които обичате да съзерцавате нощем звездите, които няма да забравите оная топла пролетна нощ, когато сте вървели до любимия си човек и сте се взирали в смътните очертания на лицето му или сте милвали позлатените му от лунния блясък коси, кажете ми вие, ще се съгласим ли да ни отнемат всичко това?

— Тая пък кой я пусна пред микрофона? — засмя се Джими.

— Обръщам се към младите — задъхваше се девойката, — към тези, на които звездните нощи са не по-малко, а може би и по-скъпи от деня. Другари, нека да не допуснем да ни ги отнемат! Нека онези, на които зимният студ е неприятен, да вървят да живеят на Екватора или в Хавайските острови, ако искат; нека тези, които смятат, че ще се чувствуват по-добре без лунни вечери, да вървят в Антарктида! Там има място за всички. Ние обичаме нашия Нюйорк с всичко: и със зимата му, и с неговите топли или студени, лунни или беззвездни нощи...

След момичето, което завърши с призив всички да гласуват против предложението проект, пред екрана се заредиха различни лица на мъже и жени. Едни одобряваха проекта, други го отричаха. Едни говореха язвително, други спокойно, с много доводи, с убедителни аргументи. Един не по-малко разпалено от девойката рисуваше какви чудеса могат още да извършат тези стотици хиляди хора, чийто труд ще бъде освободен от изкуственото слънце и тласнат в друга насока. След него възрастен професор доказваше, че човекът в този си етап на развитие няма нужда заради никакви икономии, па колкото и големи да са те, да обеднява живота си, да се лишава от многообразието на природата. Трети се шегуваше с пламенността на девойката, открила тази странна за Джими дискусия, и я уверяваше, че напразно се безпокои, защото любовта си е любов и тя с не по-малка сила и красота ще вирее и под изкуственото слънце. Една стара жена с удивителна за възрастта си живост прещаше всички противници на проекта да вървят да живеят на Северния полюс, където зимата трае десет, а нощта шест месеца от годината. Веднага след нея някакъв артист, без да добавя нещо от себе си, само прочете едно наистина много хубаво,

както се стори на Джими описание на светла зимна нощ от книгата на един писател.

Джими се развесели. Това се казваше свобода на словото! Той слушаше с еднакъв интерес и едните, и другите и скоро не знаеше вече кои имат право и кои не. Накрая той само реши, че ако този проект беше предложен по негово време сигурно нямаше да се осъществи, а може би и неговите създатели скоро щяха да бъдат намерени сгазени от кола или пък убити из засада, защото Дженерал електрик пък и стотиците други фирми, които монополизираха нощния живот на Америка, едва ли биха се съгласили да фалират заради някакво изкуствено слънце.

След малко първият говорител закри обсъждането, като съобщи, че на другия ден изказванията ще продължат. Джими изгаси апарата и се приготви да излиза. Не знаеше къде ще отиде, но не му се седеше в къщи. Не обичаше усамотението, а и съвсем не беше от онези хора, които наричат домоседи.

Навън грееше есенното слънце, но въпреки обилните му лъчи Джими усети как острият ветрец, който идеше откъм залива, прониза пардесюто и запъпли с неприятна студенина по кожата му. Той с усмивка помисли, че не е зле сега да има още едно изкуствено слънце, но дотогава трябва да се снабди обязательно с балтон.

* * *

Нюйорк живееше своето спокойно и делово ежедневие, направлявано от някаква тайнствена и мъдра сила. Нямаше предишната любима и до болка позната на Джими трескавост, породена от лудата гонитба на долари. Хората, едри и хубави, се движеха бавно, стъпваха важно с осанката на милиардери, които напълно съзнават своята непоклатима власт, влизаха и излизаха в магазини и ресторанти, спираха се да разговарят за времето, поглеждаха слънцето и понякога изведнъж се оживяваха, спомнили си навярно за новия проект. Дори и от безкрайния и бърз поток на колите лъхаше същото спокойствие и сигурност.

„Да, те може би имат право да бъдат спокойни и сигурни“ — мислеше Джими, като се оглеждаше и често спираше поглед върху

лицата на минувачите. Да бъдеш обезпечен, горд и свободен — това е била мечтата на стотици поколения. Това беше стремежът и на всички онези хорица от типа на Джими, които през целия си живот се въртяха в изнурителния водовъртеж на бизнеса. Някои, много малко, разбира се, успяваха да изплуват. И тогава те започваха да се движат също така бавно, с гордото самосъзнание на господари, ала биваха вече стари, с отпуснати шкембета, със склерозирани артерии. Те се пропиваха, развратничеха, защото властта над себеподобните винаги развъртава и тогава на лицата им гордостта се сменяваше с жълтия печат на животинския страх пред смъртта. От този страх те не можеха да се спасят, защото цял живот бяха мислили само за себе си, а това, за което се бяха грижили толкова, за което бяха се борили със зъби и юмруци, се оказваше накрая така съмнително в своята непоклатимост, че и най-простият човек не можеше да не види безполезността на своите усилия.

Тези хора, които сега след двеста години вървят из улиците на града, където вече стотици милиони бяха се раждали, живели и умирали, тези хора същите ли са? Към какво се стремят те? За какво живеят? По-щастливи ли са! Не им ли липсва властта над хората, защото са изградили пълно равноправие? А нали тази власт винаги е била източник на най-голямо щастие, винаги е била цел на милиони амбициозни души, които не са се задоволявали само с материалната независимост?...

Джими срещаше и радостни, и замислено — съсредоточени, и замечтани, и печални лица. Гледаше ги и мислеше. Мислите му идваха хаотично, безредно, неоформено, защото нямаше навика да мисли отвлечено, да философствува и сега всъщност не поставяше всички тези въпроси, а по-скоро ги съзнаваше смътно, като пробудена съвест, като неясно желание да разбере този нов свят. Навремени му се струваше, че сънува. Струваше му се, че си е умрял съвсем естествено и че е попаднал в рая. Тогава той вдигаше плахо ръка да се прекръсти или мислено се молеше, макар никога да не беше вярвал истински. „Боже господи, какво ти направих, та ме пращаш в рая? Та аз си бях един най-обикновен грешен американец! За рая ли съм аз?“ Това той го казваше в мислите си повече на шега, но зад тази шега се криеше острата болка на неразбирането и страхът пред новото, в което не можеше да намери път.

Ала Джими Кук не беше от онези хора, които дълго се измъчват с трудни въпроси. Вродената жизненост на здравия организъм и неспокойната кръв, несвикнала на физическа леност, винаги бързо надделяваха над колебанията, тласкаха го несъзнателно към деятелност. В неговите жили все още живееше и викаше онзи глас, който бе довел прадедите му през океана, беше ги карал да изсичат джунглите на новия континент, да прокарват пътища, да копаят мини, да строят огромни фабрики.

Джими спря пред една витрина, зад която блестяха няколко леки коли. Фирмата показваше, че тук се разпределят превозни средства. Той си спомни как Бентам се беше мъчил да отклони желанието му да има кола, усмихна се победоносно и влезе. Единият от разпределителите, пред чиято маса нямаше посетители, скочи от мястото си и го посрещна наред салона.

— Може ли да разгледам колите? — попита Джими.

— Заповядайте! Какво ви е необходимо? Ето току-що получихме от заводите в Детройт нови модели. Вълшебни колички!

Той очевидно не го позна, защото Джими бе вече доста напълнял и в новите дрехи изглеждаше съвсем различен от снимките, които преди време така често поместваха списанията и вестниците. Затова любезното му усърдие го учуди. „Тия хора като че ли работят на процент“ — помисли Джими и се зае да разглежда новопристигналите детройтски коли. Това бяха наистина чудесни автомобили, малки бисери на една смайваща техника.

— Аз имам намерение да купувам кола — рече той. — Но не знам още на какво да се спра.

— Какво намерение имате?

— Да си купя кола.

— Не ви разбирам.

— Да имам кола... — побърза да се поправи Джими, сетил се, че думата купувам е излязла от обръщение.

Стана му мъчно. Значи той не можеше да си купи кола? Те щяха просто да му я дадат, щяха просто да му я натикат в ръцете, защото е казал, че има нужда. Нима това може да зарадва човека?

— Изберете си, каквото ви харесва! Ако не познавате добре колите, аз ще ви избира...

— А какви други коли имате? — попита Джими.

— Всъдеходи, състезателни коли и специални коли с пълно автоматично управление, но те се дават с бележка.

— Аха. Може ли да ги видя?

Минаха в друго отделение. Безкрайната сводеста зала беше претъпкана от най-разнообразни и причудливи по форма земни и въздушни превозни средства. Джими хвърли око на един малък всъдеход. Не че той беше много красив. Детройтските коли в сравнение с него бяха истински бижута. Приличаше с вдигнатите си нагоре малки крила и с капковидното си тяло на едър тронав бръмбар, ала на Джими се искаше да се похвали пред геофизика, че също има всъдеход. А освен това самият факт, че всъдеходите се даваха с бележка, ги правеше много по-привлекателни.

— Ще взема този — каза той с подчертано самоуверен тон.

— Прекрасно! — зарадва се разпределителят. — Веднага ли ще го вземете? Да го заредим? Или да ви го пратим у дома?

— Закарайте го у дома!

— Добре. Оставете моля адреса си и бележката!

— Нямам бележка — рече Джими, без да му трепне окото.

— Как? — изненада се разпоредителят.

— Нямам бележка.

— Но нали ви казах, че всъдеходите са с бележка?

— Е, добре де, едно малко изключение не може ли да направите? Какво ще ви струва това?

Разпределителят го погледна с такова недоумение, че Джими при друг случай не би се сдържал да не се изсмее. Явно никога не беше му се случвало да го молят за такива изключения.

— Но, другарю — съвзе се той. — Как така изключение? Защо не си вземете бележка? Щом имате нужда, винаги ще ви дадат. А иначе не може. Сигурно след някоя и друга година ще пуснем и тях свободно за всички, но засега се произвеждат в ограничено количество и се раздават само на професионално нуждаещите се.

— И все пак мисля, че можете да направите едно изключение — повтори Джими самоуверено. — Заради мен никой няма да ви се сърди. Аз съм Джими Кук. Вие като че ли не ме познахте? Аз съм човекът, когото възкресиха изпод ледовете.

Разпределителят се вторачи в него:

— Да, наистина това сте вие! Простете! Не можах да ви позная. Поизменили сте се. Колко се радвам, че именно при нас идвате да си вземете кола!

— Е, как е? Ще ми дадете ли всъдехода?

— Ох, другарю Кук, моля ви се, не ме измъчвайте! Не ме карайте да върша нещо, което е противоморално! С бележка са...

— Бележка, та бележка! — разсърди се Джими. — Кой ги раздава тия глупави бележки?

— Отговорникът на дома, където живеете. Много ви моля, не ми се сърдете! Аз така горещо желая да ви услужа. Ето, ако искате, ще потърся из всички складове и ще намеря най-хубавата кола за вас.

— Добре, ще се обърна към жилищния отговорник. Но мисля, че всички ще ви се смеят, като научат, че именно на мен не сте дали без бележка.

Джими го изгледа с презрение и му обърна гръб. Разпределителят го изпрати до вратата, като продължаваше да му обяснява. После се върна и със загрижено и озадачено лице отиде при колегите си да им разкаже какво беше му се случило.

Джими излезе от магазина твърде ядосан, но след като наруга на ум и разпределителите, и техните всъдеходи, бързо се успокои. Мислите, които го вълнуваха, преди да влезе в магазина, го обзеха отново, а многото впечатления непрекъснато се тълпяха в главата му, не му даваха да се спира дълго върху едно и също нещо. „Не е виновен — реши той. — Така са го възпитавали. Но с домоуправителя ще я наредим някак.“

Той си спомни, че всъщност бе излязъл да търси продукти за закуска, че искаше да си вземе и балтон. Спря първия попаднал му пред очите човек със златна значка на ревера и го попита къде има наблизо магазин за горно облекло. Сега той не се страхуваше вече от тези хора. Представителят на Охрана на човека го хвана под ръка и го поведе към една от страничните улици. И той не можа да го познае. Джими забеляза, че вече доста рядко някой минавач го заглеждаше с интерес и се обръщаше след него, че повечето или не го поглеждаха, или погледите им случайно и равнодушно минаваха по лицето му. Това го изпълни с едно особено чувство и той не знаеше да се радва ли, или да скърби, че е загубил част от своята известност, която го ласкаеше, но му и налагаше доста ограничения.

В магазина го посрещнаха любезно.

— Балтон — отвърна Джими на въпросите, ала не го разбраха и той трябваше да поясни. — Зимно палто. Нещо по-дебело, ако имате.

— Като запалят изкуственото слънце, няма да имате нужда от зимни дрехи — пошегува се човекът, който го обслужваше.

— Изкуствени слънца не ме топят мене.

— Защо? Вие против проекта ли ще гласувате?

— Не съм решил още. Какво ще ме посъветвате?

Джими говореше със същия тон, с който някога се обръщаше към бръснаря си, с когото обичаше да побеседва за последния ръгбимач.

— Ако запалят новото слънце, ще трябва да мина на друга работа — засмя се обслужвачът. — Не бих искал да ви съветвам, защото съм пряко заинтересован. Какво желаете, нещо естествено ли? Имаме великолепни кожени палта. Или може би нещо по-леко, с батерийно отопление?

Джими помисли малко и избра една плътна шуба от неизвестни, но меки и лъскави кожи. Още по негово време се правеха първите дрехи е изкуствено отопление, но той имаше лош опит с тях. С такъв един костюм бе попаднал под ледовете на Антарктида и може би и той имаше вина за чудодейното му възкръсване. Взе под мишница опакованата шуба, сбогува се учтиво и макар шубата да му харесваше, излезе, без да изпита някаква вълнение. Ала в деликатесните магазини у него настъпи истинско объркване. Какво да купи? Или по-точно какво да вземе? Тук имаше такова многообразие от продукти, че му се замая главата и след като дълго не можа да определи какво най-много му се яде и тласкан от събудилото се отново чувство за глад, той започна да поръчва наред всичко, което му беше познато като най-изтънчен деликатес.

Прибра се в квартирата си, отрупан с пакети, запотен, задъхан и радостен. Разтвори ги нетърпеливо и се нахвърли лакомо върху тях. Яде, яде, докато усети в стомаха си една болезнена тежест. После хвърли смаян поглед на всичките кутии и буркани с черен хайвер, с мед, с риби, на шунките, на саламите, на раците и смутено се почеса по тила.

— Лакомийо! — възкликна той. — Какво ще ги правиш сега тия работи? Месец да закусваш, пак няма да се свършат. Ще се развалят. Дали да ги подари някому? Глупости! Нали всички могат да си вземат,

каквото си пожелаят. Добре, че го нямаше сега Бентам! Щеше да го разсипе от подигравки...

Джими набута всичко в един от шкафовете, за да не го гледа, и се изтегна на канапето. Не му се спеше, ала преяждането го принуждаваше да лежи. Мислите се раздвижиха в главата му мързеливи и досадни.

Така! Значи атомният Джими волю не волю стана комунист! Собственик е на добре обзаведен апартамент. Бюфетът му е пълен с деликатеси. Остава да потърси някоя бутилчица уиски. По магазините нямаше уиски. Има си хас тия комунисти да са премахнали уискито! Наистина имат разнообразни и приятни вина, но той обича силните напитки. Така... И кола значи може да си вземе. Какво му остава още? Е, би трябвало и да се ожени, но за това има време. Всяко теле го чака хомот, казваха старите хора — не комунисти. Какво друго? Нищо...

Нищо? Но нали все пак той трябва да върши нещо? Та той не е научен всичко да му се дава даром? А защо пък да върши нещо, щом всичко му се дава без пари? Да, ето откъде идва цялата беда! Няма пари...

„Нещастни хора! — въздъхна Джими. — Как могат да живеят без пари? Е, вярно, поискат нещо, отиват и си го получават. Но могат ли да изпитат това усещане, този неповторим и с нищо незаменим гъдел, когато портфейлът ти е пълен, че в него си събрал всичко: и храна, и дрехи, и автомобили, всичко? Че си затворил в него и своята радост, и радостта и желанията на другите хора? Не, това чувство няма равно на себе си! Какъв рай беше някога Америка! Долари, долари, долари...”

Спомни си, че по-рано много рядко се случваше портфейлът му да бъде пълен с долари и гузно се размърда. Все пак друго беше тогава! Можеше поне да мечтаеш за пълен портфейл. А сега за какво да мечтаеш? За какво им трябваше на комунистите да премахват парите? Ако имаше пари, сега и на него щеше да му бъде по-леко. Щеше да знае какво да прави, щеше да има цел в живота.

Той се обърна лениво, като запуфтя от тежестта, която измъчваше стомаха, и от мислите, които не му даваха да заспи. Ала в този момент звънецът на визофона го накара да подскочи. Като се учудваше кой ли може да го търси, той стана и внимателно натисна бутончето. Екранът заблестя и се избистри. Едно познато лице му се усмихна насреща.

— Добър ден, другарю Кук! Простете, ако смутих почивката ви! Ще ми разрешите ли да ви посетя? Много ми се иска да си побъбрим с вас, да ми разкажете някои неща...

— Но да, заповядайте! — отвърна Джими с изкуствена любезност. — И аз исках да се срещна с вас по един важен въпрос.

— Ето след десетина минути ще дойда — кимна отговорникът на дома и се изгуби в белезникавото сияние на изгасващия екран.

Джими неволно се огледа и като видя, че всичко беше на мястото си, седна в очакване на един от меките столове. Няма какво, трябва да се види по-отблизо що за птица е този домоуправител. Макар и в лошо настроение и предразположен скептично към тази среща, той усещаше дълбоко в себе си едно смущение, което се мъчеше да преодолее като, без да иска, се настройваше за кавга. Ставаше все по-неспокоен и тези десет минути му се видяха много по-дълги. По едно време той скочи и измъкна наслуки една дебела книга. Искаше му се домоуправителят да види, че се занимава със сериозни неща. Ала буквите се въртяха пред очите му и когато звънецът на входната врата звънна с мелодичното си гласче, той още не беше разбрал за какво се разказва в тази книга.

Жилищният отговорник беше твърде симпатичен възрастен мъж, с мургаво и малко печално лице, с кротки, умни очи. Както и при първата им среща, той го поздрави с една приятна, леко смутена, но сърдечна усмивка.

— Какво четете? — попита той, за да избегне неловкостта на първите минути. — А, история на нравите. Това е много интересна книга.

— Да, да! — потвърди Джими. — Интересна е.

Гостът спря пред библиотеката и внимателно заразглежда подредените томове.

— Хубава библиотека сте си съставили. Личи добрият вкус. Но от техника не се ли интересувате? Не видях техническа литература.

— Нямам нужната подготовка. Бях журналист някога.

— А защо не се запишете да следвате сега? Ще ви помагам на драго сърце. Аз съм инженер-конструктор.

— Не съм решил още какво да правя.

— Няма защо да бързате, разбира се. Но нали все трябва с нещо да се занимавате? Иначе ще ви доскучае. Пък и без работа не може.

Ако не ви се ще да се посветите на някоя наука, ще трябва да отидете тогава в Инратруд.

— Къде?

— В Института за разпределение на труда. Там ще ви намерят подходяща работа.

— Не е ли по-добре да изчета всички тези книги, за да понауча повече за вашия живот? — попита Джими, който съвсем нямаше намерение да изчете книгите.

— Време за четене винаги ще имате. Никой не е заангажиран служебно повече от четири часа на ден. А в процеса на работата ще научите може би повече, отколкото от книгите.

— Значи според вас, другарю Силверстон, трябва да работя? Ами ако не искам?

— Вие се шегувате!

— Наистина, шегувам се — потвърди Джими с кисела усмивка.

— На вас сега ви са нужни приятели и работа — каза домоуправителят и седна в едно от креслата. — Но аз все пак ще се постарая да ви накарам да се заемете с техниката. Нали знаете, всеки човек смята своята специалност за най-добрата. Трябва да ми дойдете на гости. Ще ви покажа своята колекция. Не е хубаво да се хвали човек, но аз наистина се гордея с нея. Такава лична колекция от автомати не притежава никой човек в Нюйорк. Ще дойдете непременно, нали?

— С удоволствие — прие Джими поканата и погледна събеседника в очакване. Стори му се, че той се готвеше да му каже нещо съвсем друго и че това е само увод. И наистина Силверстон видимо се развълнува и се усмихна някак виновно:

— Аз... как да ви кажа, имам една голяма молба към вас. Може би ще ви се стори нескромно...

— Нищо, кажете!

— Не ви ли остана нещо от миналото? Така, някоя автоматична вещ... — той спря смутено, но като видя, че не го разбират, продължи да обяснява. — Аз нали ви казах... Събирам такива автомати. За колекцията...

— Ааа! — засмя се Джими — Разбирам, разбирам. Но какво точно събирате?

— Зная, че вие не сте могли да имате в себе си нещо голямо. Но някоя лична вещ, автоматична писалка, молив, нещо такова...

Джими се почеса по тила, сякаш се мъчеше да си спомни. Той усещаше в джеба си разнебитената писалка, евтин фалшификат на истинската „Паркер“, но едно неочаквано съображение спря ръката му, която се готвеше да посегне натам.

— Човешка слабост! — каза извинително Силверстон и отново се смути.

— Аз някога също бях колекционер — рече Джими. — Събирах пощенски марки. Много съжалявам, че не мога да ви услужа с нищо. Когато бях в Одеса, ми дадоха други дрехи и забравих всичко в стария костюм.

— Жалко! Взели са ги някои други — по лицето на жилищния отговорник се изписа такова разочарование, че на Джими за миг му дожаля.

— Ще се поровя после из вещите си. Може би ще се намери нещо. Ще потърся и дрехите в Одеса.

Силверстон засия:

— Нямате представа колко ще ви бъда благодарен...

— Нищо, нищо! А знаете ли, и аз имам една подобна молба към вас. Казаха ми, че към вас трябва да се обърна, за да ми дадете бележка. Искам да си взема един малък всъдеход.

— Наистина аз давам такива бележки, но на вас не мога да дам.

— А защо? — намръщи се Джими.

— Всъдеходите се раздават само на хора, които имат служебна нужда от тях: геолози, журналисти, географи, писатели...

— Едно малко изключение не можете ли да направите заради мен? Нали никой няма да дойде да проверява каква ми е професията? После аз може би ще се върна към старата си професия.

— Ако станете отново журналист, тогава ще ви дадем.

— Значи сега не може?

— Изключено е. Такъв е редът.

— Жалко, мислех, че ще можем да се споразумеем. Така, услуга за услуга. Аз например имам в джоба си една истинска „Паркер“. Бих могъл да ви я подаря.

Джими измъкна писалката и я завъртя пред лицето му. Очите на Силверстон светнаха.

— Може ли да я разгледам? — Той отвъртя капачката, огледа перото, буталото и възкликна: — Това не е истинска „Паркер“. Имитация. Но тя е по-ценна.

— Истинска е — настоя Джими обидено, недоумяващ защо имитацията е по-ценна.

— Не, не е истинска. Аз имам една истинска и съм виждал и други. От тях са останали много и те не представляват особена колекционна рядкост. А от имитациите са се запазили твърде малко. Те говорят как по ваше време хората са се мъчели да се заблуждават един други и да печелят от незнанието на себеподобните.

Джими замига сконфузено. Нали сам беше се опитал да го заблуди. Ала Силверстон не забеляза това. Той може би мислеше, че Джими е един от измамените някога.

— Ще ми я дадете ли? — попита плахо той и с един трогателен трепет на надежда в гласа. — Аз ще ви дам срещу нея нещо друго. Мога да ви дам истинска „Паркер“ или една много ценна запалка от първата половина на двайсетия век.

— Дайте ми бележка за въсдеход.

— Но, другарю Кук, не мога да ви дам такава бележка. Та вие нямате нужда от него!

— Тогава, съжалявам — Джими издърпа от ръцете му писалката. — Аз не съм колекционер и вашите запалки не могат да ми послужат за нищо.

— Не е почтено да искате срещу нея нещо, което не мога да направя.

— Почтено — непочтено, това е — отвърна Джими сухо и прибра писалката в джоба си.

Силверстон я проследи с очи, които бяха изпълнени със съжаление и разочарование, после върху лицето му легна изведнъж студената сянка на обида. Той стана от мястото си и без да подава ръка, тръгна към вратата.

— Довиждане, другарю Кук. Аз не ви се сърдя, но трябва да ви кажа, че това, което направихте сега, противоречи на нормите на съвременния морал. Довиждане.

Джими се изплези зад гърба му и каза с престорено разкаян глас:

— Ще помисля върху думите ви, другарю Силверстон. А вие не ми се обиждайте! Аз още си живея по нашия морал. Довиждане!

„Какъв глупак! — помисли Джими, когато жилищният отговорник си излезе. — Какво му струва да ми даде една бележка? Не било редно? Та ако се вършеше само това, което е редно, положително светът би изглеждал другояче. Не мога да ги разбера тия хора.“

Той се изтегна отново на дивана и подложи ръце под главата си. Беше късно за следобеден сън, но нямаше какво друго да прави. Посещението на Силверстон продължаваше да го занимава. По едно време нещо остро жегна съзнанието му. Та всъщност глупакът излезе той! Защо му трябваше заради една счупена писалка да обижда човека и да си разваля отношенията с него? Той е влиятелен човек и може да му потърбава. А и търговски беше нетактично. Трябваше най-напред да му подари писалката и по този начин да го предразположи към благодарност, па тогава да иска бележката. Така щеше да му бъде неудобно да откаже. А той какво направи? Опита се да го изнуди като някой дребен джебчия. Простак! Този епитет Джими отпрати вече към себе си. Па и за какво му е притрябвал толкова тоя всъдеход? Суетност някаква! Ще си вземе една от тия детройтски колички и повече не му трябва...

Джими скочи развълнуван от дивана и се заразхожда из стаята. Трябва още сега да отиде при него, да му се извини и да му подари писалката. Но може би той няма да я приеме? Ще му каже, че се е шегувал, че е разбрал неморалната си постъпка, че искрено иска да заживее по новому. Той се втурна навън и след минутка асансьорът го стовари на първия етаж пред вратата на домоуправителя. Натисна звънеца, ала звук не се чу. Неочаквано вратата сама се отвори и един глас каза:

— Моля заповядайте!

Джими не помръдна от мястото си, изтръпнал и скован от силна уплаха. Пред него стоеше един странен човек, у когото всичко беше някак вдървено, неподвижно.

— Вашата визитна картичка моля! — каза човекът, без да отвори устата си.

— Нямам — отвърна Джими с пресъхнало гърло и се дръпна назад.

— Тогава, ако обичате, кажете името си!

Джими разбра, че има пред себе си някакъв изкуствен човек и едва можа да изрече името си от ужас. Не посмя да избяга. Току-виж,

че тоя робот хукнал след него.

— Другарю Силверстон, другарят Джими Кук желае да ви посети — изрече високо изкуственият човек.

Миг след това той се отмести в преддверието, протегна с ъгловато движение металическата си ръка и отвори вътрешната врата.

— Заповядайте! Другарят Силверстон ви моли да почакате.

От тая учтивост на Джими настръхнаха косите. Той помисли, че домоуправителят може би си отмъщава по тоя начин и понечи да се върне, ала гласът на робота го спря.

— Не искате ли да почакате? Тогава кажете какво да предам на другаря Силверстон?

Атомният човек постоя в нерешителност, после насъбра кураж и реши да влезе. Мина внимателно покрай робота, като се пазеше да не го докосне, и се озова в огромен кръгъл хол — приемна. Гръмък кучешки лай изведнъж го закова на прага, готов да се отбранява. Но нападение не последва. Той се огледа и съзря кучето. То стоеше в отсрещния край на приемната и лаеше ожесточено. Преди Джими да го разгледа както трябва, се чу приятният гръден глас на Силверстон:

— Джери! Млъкни! Не плаши госта! Не бойте се! Кучето е изкуствено.

Джими се обърна към гласа и отново изтръпна. Сякаш цял мравуняк от студени мравки плъзнаха по тялото му. Човекът, който говореше с гласа на домоуправителя, не беше Силверстон, а някакъв изкуствен негов двойник, който сега се изправи автоматично от креслото и протегна ръка.

— Моля заповядайте! — каза той учтиво. — Седнете ето там, до барчето!

Ръката му сочеше точно едно голямо меко канапе, от лявата страна на което стоеше на тънки кокетни крачка лъскаво шкафче. Джими се покори повече от страх. Какво ще се разправя с разни автомати? Отиде до канапето и седна предпазливо, като предварително го огледа, за да предварди нови изненади. Ала не се случи нищо. Автоматичният Силверстон седна веднага след него на мястото си. И дори праметна безшумно единия си крак върху другия.

— Другарят Силверстон ще дойде след минутка. Той знае, че сте тук — каза с приятния си глас човекът-машина. — В барчето има сладкиши и напитки. Ако обичате, обслужете се сами.

Джими не посмя да се обслужи, макар да беше се поуспокоил вече. Той обходи с поглед голямата приемна. Навсякъде — по масички, по лавици, по стените, бяха накацали изкуствени животни и птици и го гледаха със своите стъклени очи. Това беше неприятно. Истинска менажерия! Джими извърна лице към изкуствения си събеседник и плахо го разгледа. Той седеше неподвижен, устните му сякаш се усмихваха, а втрепените му очи се закриваха през няколко секунди от дългите мигли, които трепкаха също като у жив човек.

„Взели го дяволите, тоя Силверстон! — помисли Джими. — Виж само как се е обзавел!...“

В този момент гласът на домакина, идещ от раздвижилите се устни на този, както изглеждаше, по-усъвършенствуван робот, прекъсна мислите му.

— Искате ли да ви разкажа най-новия виц?

Джими зина втрещен:

— Хей, Силверстон! Стига с тия шеги! Хайде покажете се!

Ала не се показва никой. Стана му страшно под трепкащия поглед на човека-автомат. За да се окуражи, той каза с насилена бодрост:

— Добре. Нека чуем!

Роботът отново раздвижи устни:

— Моля, отговаряйте ми с „да“ или „не“! Друг отговор не мога да приема.

„Все пак това е една безобидна машина!“ — рече си Джими и дори му стана весело, когато произнесе гласно:

— Да.

Човекът-автомат свали крака си, положи ръце на коленете и се облегна на гърба на креслото. Той направи това с маниерите на добродушен вицаджия. Също така и започна:

— Може би го знаете вече? Ако е така, извинявайте! Значи срещнали се два робота на улицата. Единият казал на другия...

Една от вратите на приемната бързо се отвори.

— Престани с твоите глупави вицове! — викна Силверстон, като натърти по-силно на първата дума и автоматът млъкна. Очите му ситно-ситно замигаха, сякаш той наистина се сконфузи.

Джими се засмя:

— Чудесна машинка! Откъде я имате?

Домоуправителят беше сериозен. Не беше забравил обидата.

— Извинете, че ви принудих да чакате! — каза той официално. — Бях заложил едни опити в лабораторията и не можех да ги прекъсна веднага, защото щеше да стане някоя беля.

— Нищо, нищо! — отвърна Джими. — Аз прекрасно се забавлявах с тия ваши работи. Жалко само, че не можах да чуя вица докрай.

— Той разправя стари вицове. Изгубих настроение да измислям нови и да ги влагам в него.

Силверстон седна в насрещното кресло и погледна очаквателно госта си.

— Аз, знаете... — замънка Джими смутено, защото неговата самонадеяност беше се стопила в неволното уважение, което тия машини го накараха да почувствува спрямо техния притежател. — Обидих ви. Дойдох да се извиня. Трябва да ми простите! Нали разбирате?... Аз съм възпитан в едно друго време. Ето нося ви писалката. И не искам бележка за въсдеход...

Домоуправителят се усмихна при последните му думи.

— Не ви се сърдя. А писалката ще взема само ако ми я давате от сърце.

— Че за какво ми е на мене? Тя е повредена. А сега имате съвсем, съвсем други писалки.

— Тогава благодаря!

Джими подаде писалката с облекчение. И действително, как можа да се държи така глупаво с тоя човек?

— Разгледахте ли машинките ми? — попита Силверстон.

— Не. Да си призная, отначало доста ме изплашиха.

— А! Няма нищо страшно в тях. Това е само част от колекцията ми. Искате ли да ви я покажа? Но трябва наред... Да минем оттатък!

Това, което видя Джими, беше наистина забележително. Силверстон бе подредил една богата колекция, в която почваше от първите малки автоматчета, появили се още през деветнадесетия век. Имаше животни, които се движеха, щом блеснеше в очите им светлина, имаше остроумни играчки, сметачни машини, сложни електронни уреди. Двамата спираха задълго пред всяка машина и Силверстон, който с гордост му обясняваше нейния произход и устройство, без да усети, изнесе пред Атомния човек една цяла лекция върху историята на автоматиката. Той беше създал колекцията си чрез

обмяна в продължение на десетилетия и възнамеряваше да направи от нея един малък музей, който да подари на районния университет.

— А тия работи, които така учтиво посрещат гостите ви? — беше попитал Джими.

— Те са мои произведения. Сам ги конструирах и построих. През свободното време, за разтуха. Останах сам и тая колекция е единственото ми развлечение...

Това Силверстон беше го казал с помръкнало, скръбно лице. Джими се изненада и не намери у себе си нужния такт, за да не попита. Бяха се върнали вече в приемната и седяха на канапето до барчето.

— Другарката ми почина — каза Силверстон. — Беше забележителен човек и чудесен учен. При една повреда в института получи смъртоносна доза гама-лъчи. Не можах да я спасят. А децата израснаха, пръснаха се по света. Останах сам...

— Защо не се ожените пак? Млад сте още.

— Не съм вече млад. Наскоро прехвърлих осемдесетте. Но не е там работата...

Джими се втренчи, в него:

— Шегувате се. Как може... осемдесет? Аз не бих ви дал повече от четиридесет и пет. Впрочем, да. Забравих. Нали сега хората...

— Не е до възрастта, нали ви казах — въздъхна Силверстон. — Не мога да преживея още тая загуба. Вече десет години минаха, а аз още чувам нейния глас. Видяхте ли я? Там, онзи портрет!

Джими погледна към стената. Между златните извивки на рамката сияеше в меки тонове едно красиво, макар и малко строго женско лице.

— Да... — рече той. — Хубава жена! — и усети в гърдите си искрена жал.

Признанието на Силверстон накара Джими да го почувствува по-близък. И наистина между тях се установи нещо като приятелство, но то не можеше да бъде нито истинско, нито трайно. Домоуправителят беше твърде зает човек. До обяд работеше в някакъв завод за автомати, а през останалата част на деня продължаваше да чертае разни конструкции и да изобретява нещо в домашната си лаборатория. Въпреки това той намираше почти всеки ден половин или един час време да посети нашия Джими, като не преставаше да го увещава да се заеме с техниката. Обещаваше му, че специално ще се освободи от

някои свои задължения, за да може да му помага, ала Джими не скланияше. Като гледаше чудните машинки в колекцията на Силверстон, у него понякога възпламваше желание да може и той да прави такива чудеса, но когато веднъж прелисти един даден му от Силверстон учебник по физика, косите му настръхнаха.

— Не! Нямам мозък за тая работа! — възкликна той съкрушено.

— А какво ще правиш тогава? — попита го Силверстон.

— Не знам. Ще видим.

И той действително не знаеше. Ходеше из улиците, зяпаше, разглеждаше забележителностите на града. Хора, коли, красиви сгради, паметници, паркове, все неща, към които бързо привикна. Той нямаше определени интереси нито към историята, за да посещава огромните музеи, нито към изкуството, за да ходи по изложби, концерти и театри. Нюйорк ставаше за него от ден на ден по-безинтересен. В него нямаше нито едно кабаре с усмихнати и дългокраки гърли и нито едно от онези потайни заведеници, където се събираха гангстери и моряци. Нямаше бляскавите главозамайващи реклами, нямаше аптеките, където можеш да изпиеш на крак едно уиски и да изядеш порция шунка с яйца. Нямаше нищо от онова, с което беше отрасъл.

Това ли беше неговата Америка, без кабарета, гангстери и долари? Не! Това не е тя. Това е една чужда Америка, в която той също е чужд, не по-малко чужд от онзи истински завоевател, който пръв беше стъпил на нейния бряг.

Почти всеки ден Джими минаваше по онази част от Бродуей, която беше оставена като музеен експонат и всеки път излизаше оттам просълзен и с натежало от болка сърце.

„Всичко е от самотата — мислеше той, като вървеше с наведена глава из улиците. — Трябва да се пребори по някакъв начин със самотата и скуката, да намери истински приятели, сходни души. Иначе не може...”

Но къде щеше да намери тия сходни души? Та те всички бяха измрели! Хората около него бяха съвсем други и колкото и да бяха търпеливи и внимателни към него, не можеха да му станат по-близки. Дори и Силверстон, който всъщност беше един чудесен старец, след всяка нова среща все повече се отдалечаваше от него. И това отчуждаване не идеше от разликата във възрастта, а от нещо съвсем друго. Домоуправителят полагаше много усилия, за да накара този

странен Атомен човек да проумее простите истини на техния живот, ала с учудване и огорчение забелязваше, че тези усилия се сблъскваха с някаква студена непроницаемост в душата му, която му се струваше по-скоро нежелание, отколкото неможене да разбере. Той все по-упорито настояваше Джими да отиде най-после в Института за разпределение на труда и предлагаше дори да го заведе, ако му е неприятно сам да отиде. Ала Джими непрекъснато отлагаше, без да се стеснява да дава обещания. Той не искаше да признае, че се бои, защото просто не виждаше каква работа би могъл да върши сред тоя свят, където всичко беше толкова различно.

— Щом даваш обещания, трябва да ги изпълняваш! — укоряваше го домоуправителят.

— А ти как смяташ? Всички обещания ли се изпълняват? — хилеше се Джими.

— Разбира се, иначе е неморално.

— Ех, брат, морално-неморално! Това е дребна работа. Ти ми кажи на мене какво ще правя аз, ако се наложи, както казваш, да живея още сто години на тая планета, дето един бог знае вече какво е морално и какво не?

— Но пътят ти е ясен. Стига да искаш да го видиш. Ще учиш, ще работиш, ще правиш всичко това, което и ние правим. Ще се бориш заедно с нас за още по-добър човешки живот...

— Ех, лесно ти е на тебе да даваш съвети! — махваше Джими с ръка.

Той често мислеше за Бентам с тъга. С него той беше се чувствувал по-добре, ала гордостта не му позволяваше да го потърси. От време на време по визофона се обаждаше Светозар Лазов. Джими се радваше да види неговото ведро и приветливо лице, но разговорите им бяха кратки. Нямаше какво много да си казват. През месеца, когато бяха заедно, те не успяха да се сблизат и разликата между него и българина, който бе твърде млад и истинско дете на своето време, бе твърде голяма.

Веднъж Светозар викна с такъв възторг от екранчето, че Джими се дръпна изненадан.

— Познай откъде се обаждам!

— Та как ще позная? Предполагам, че не от онзи, а от тоя свят.

— Имаш право. Все още от тоя свят. Но след седмица напускам планетата. Сега съм на подготовка в централната станция за космически полети. Най-много след десетина дни ще излетим. Истинска експедиция, Джими! За каквато може само да се мечтае. Интересна и опасна. Ще ходим на гости на Юпитер, най-загадъчния член от нашето семейство...

— А Лина?

— Чехълът ли? Той плаче. Мъчно ми е, че трябва да я оставя, но едва извоювах място за себе си. Нищо. Най-късно след година ще се върна и тогава ще вдигнем сватбата. Три дни и три нощи, както са я правели моите прадеди. Засега, сбогом! Бързам, защото тук ни разсипват от учения и тренировки. Денонощно. Ще ти пратя нагледна картичка от Юпитер по някой метеор. До скоро виждане, приятелю!

Веселото сбогуване на българина натъжи Джими. Той се учудваше какво удоволствие може да се намери в това, да зарежеш работата си, любимата, приятелите, за да се впуснеш в някакви рисковани пътешествия и с болка мислеше, че въпреки своите чудатости всички тия хора около него си имат свой собствен живот, свои радости и грижи, че всички навярно успяват да вземат своя дял от щастието, нещо, което е твърде далеч от него.

Една вечер на екрана на визофона съвсем неочаквано грейна и мъжественото лице на Едуард Бентам. Джими се намръщи в изкуствена непристъпност, но не можа да скрие радостта си.

— Как е, Джими Кук? Нареждаш ли се?

— Какво има толкова да се нареждам? — отвърна Джими с престошена сериозност. — Вие всичко сте наредили така, че за един беден капиталист няма място вече на земята.

— Тъжна констатация, братко мой! Но ти като че ли си се поотчаял?

— А ти защо не се обаждаше досега?

— Бях ти сърдит.

— Защо се обаждаш тогава?

— Ами... Реших, че нямам право да ти се сърдя. За нашите понятия ти си невменяем.

— Благодаря за комплимента!

— Ти все още ли се сърдиш, когато ти казват истината?

Джими не отговори. Бентам внимателно се вгледа в лицето му.

— Тежко ли ти е, приятелю? — попита той внезапно с преобразен глас, в който звучеше истинско съчувствие.

— Тежко, Еди! — отпусна се Атомният човек. — Ако ти беше тук, може би нямаше да ми бъде така тежко. Тежко и скучно.

— Работа намери ли?

— Не съм и търсил.

— А ти потърси работа! Не се изоставяй! И чети повече! На мен много ми се иска да прелетя за някой и друг ден, но сега тук навлязохме в най-важния и най-трудния за мен период. Изследвания, наблюдения... Просто не мога да се откъсна! А отпуската за този месец използвах да се сбогувам с оня хлапак Светозар. Той замина, нали знаеш. Безпокоя се за него. Тия лудории няма да свършат с добро. Ще гледам да те посетя в най-скоро време...

Бентам започна да се обажда през вечер и това внесе известно разнообразие в живота на самотния Атомен човек. Джими съзнаваше, че геофизикът засега е единственият, когото чувства по-близък, че и той от своя страна е приятелски разположен към него. Между тях бе се зародило онова особено приятелство, каквото понякога се създава между чужденци, които не могат да се разберат с думи, но се чувствуват привлечени един към друг от някаква дълбока и естествена сходност на темпераментите. Беше му мъчно за него и в тая привързаност той намираше известна подкрепа, черпеше надежда за по-смислен живот. Той му разправяше какво е правил през деня, къде е ходил, какво е видял. Разговорите им бяха както винаги шеговити и хапливи.

— Днес гласувах — казваше Джими. — Значи наистина съм равноправен гражданин на Америка.

— Какво да прави? Щом е имала нещастieto да те роди някога, трябва да те търпи. За какво беше допитването?

— За тия проклети изкуствени слънца, които ме съживиха. Представи си, аз въпреки това гласувах за тях! Но предложението пропадна. Ходих да гледам броячните машини. Това се казва техника! Два часа и хоп — резултатите готови! И все пак някога изборите бяха по-интересни! Имаше и побоища, и линчувания на негри, въобще дигаше се по-голям шум.

Джими все още не можеше с леко сърце да признае гласно онова, което беше го поразило, все търсеше начин да го омаловажи. А той

наистина беше изумен от тия къси и безшумни избори, където нямаше място за абсолютно никаква демагогия и където свободата и тайната на гласоподаването бяха безупречни. На бюрото му беше инсталиран специален гласоподавателен апарат. Такива апарати имаше във всеки дом, където живееха пълнолетни граждани, защото народното допитване бе едно от най-честите явления в техния обществен живот. Чрез този апарат, който смътно наподобяваше малка далекопишеща машинка, те изразяваха своята воля по зададения въпрос. Огромни изчислителни уреди в статистическия институт автоматично записваха гласовете и ги преброяваха.

Заедно с голяма група от по-запалени младежи Джими отиде в статистическия институт, за да види броячните машини. Те се намираха в една огромна зала, оградени само с тънък, копринен шнур и бяха достъпни за всички граждани. Върху два големи екрана светеха с фосфоресциращ блясък резултатите от преброяването на гласовете. Джими пристигна, когато то беше вече свършило и телевизионните станции съобщаваха, че в тая хладна утрин на закъснялата зима нюйоркските граждани с голямо болшинство на гласовете бяха отхвърлили проекта да бъде запалено над главите им изкуствено слънце. Джими, обхванат, без да ще, от изборно настроение, ругаше „глупаците“, утешаваше се с мисълта, че като свият студовете, сами ще почнат да се разкайват и не можеше да подтисне възхищението си от великолепия начин на гласуване и свършената демокрация.

Веднъж Бентам му каза:

— Днес попитах в Инратруд каква работа могат да ти предложат. Имат няколко места в метрото, където ти би могъл да вършиш нещо. Искат ли ти се да станеш отговорник по хигиената?

— Каквооо? Да ставам метач в метрото? Ти подиграваш ли ми се? — възмути се Джими.

— Но това е чудесна работа! Всичко е автоматично. Ти само ще пускаш и спираш машините. Четири часа на ден, после прави каквото си искаш.

— Ти защо не станеш тогава чистач?

— Аз си имам научна специалност. А ти нямаш и каквато и работа да ти предложат, все подобна ще бъде. Щом не искаш, запиши се да следваш! Време имаш предостатъчно.

— Колко години се следва?

— Две години общотеоретична подготовка и от пет до десет според специалността.

— Седем години да следвам? Ти си луд? — възкликна Джими. — Да не съм си намерил живота на пътя!

— Не, аз го намерих под ледовете. Но ти забрави, че ще живееш още доста време.

— Хъм, да — сконфузи се Атомният човек. — Време наистина има, но не ми се учи. Няма да работя и толкоз! Ще си гледам живота.

— Длъжен си да работиш. Аз ще се обадя на един приятел журналист. Може би ще те вземе да се навърташ там из редакцията. Все ще научиш нещо.

— Виж, това е вече друго! Все пак това ми е специалността...

Джими съзна, че неговата бивша специалност сега също така навярно не е годна за нищо, но не искаше да се предаде и нарочно не забеляза усмивката, с която геофизикът посрещна неговото надутото самодоволство.

* * *

В очакване на приятеля си, който беше обещал още през другата седмица да дойде, за да уреди настаняването му в редакцията, Джими Кук се снабди с един от малките, превъзходни детройтски автомобили и бързо овладя до съвършенство управлението му. Искаше да покаже на Бентам, че е способен и сам да подрежда живота си. Разпределителят от магазина не бе забравил станалия инцидент и изпълни обещанието си, като му избра действително много хубава кола. Джими се радваше като дете и още в първите дни направи една самостоятелна разходка из страната.

По календара зимата бе се настанила вече в Америка, ала слънцето все още се задържаше на небосклона и беше истинско удоволствие да се пътува с кола по удобните бетонни пътища. Като пресече реката Делавер, той се отправи в посока на големите езера, където неведнъж бе ходил някога като журналист. Ала и този край, както и цялата негова Америка бяха неузнаваеми. Навсякъде той срещаше нови, огромни градове и само тук-там бяха се запазили някои от старите имена. Онова, което особено го поразя, беше липсата

на села. Той прекоси територията на два щата и не зърна никъде някое от някогашните малки поселища. Неимоверното нарастване на броя на населението поради липса на войни, поради охолния и дълголетен живот беше заставило хората да напуснат малките къщи. Затова и най-незначителните градове се изграждаха от същите небостъргачи както и Нюйорк, както и всички столици. Всяка педя земя беше необходима за живота на многомилиардното население на планетата. Отдавна не съществуваха вече пустинните и необитаемите джунгли, а бреговете зад северния полярен кръг бяха размразени още преди близо едно столетие чрез изкуствено отклоняване на топли морски течения от Тихия океан. Така и този край бе станал богат и цветущ. Единствена Антарктида не се използваше напълно. Но сега, след разтопяването ѝ, там се откриваха добри условия за живеене на нови милиарди хора. Марс, тази най-близка съседка, която столетия наред събираше мечтите на хората, отдавна беше впрегната в служба на човека. За Джими една от най-големите изненади беше, когато научи, че вкусният хляб, който яде, е от марсианско жито. Да, хитрият човек бе съумял да пригоди някои хлебодайни растения към суровите почвени условия на планетата, на която иначе не съществуваха условия за нормален човешки живот, беше им осигурил по изкуствен път допълнително светлина, топлина и влага и жънеше щедри реколти. Наистина човешките възможности бяха нараснали почти до безкрайност. Джими и сега срещаше на всяка крачка потвърждение за това, ала много рядко изпадаше вече във възторженото чувство на възхита, което преди понякога го обземаше. Самотата го гнетеше, а възхищението не е възхищение, когато няма с кого да го споделиш, когато всички хора около теб приемат това, от което ти се възхищаваш, като напълно естествено.

Пътуването донесе за Джими много нови впечатления. Срещаше се и разговаряше с непознати хора, стараеше се искрено да разбере неща, над които преди не беше се и замислял, със съзнанието, че това ще му е необходимо за работата в редакцията и със смътната надежда, че все пак един ден би могъл и той да бъде с нещо полезен на хората. Тази надежда обаче най-често биваше удавена ту в чувството за безсилие, ту в наглата самолюбивост, от която не можеше да се отърве и която често го караше да смята всички около себе си за глупаци и наивници.

Приключения, каквито търсеше Атомният човек, не съществуваха за обикновения съвременник на двайсет и втория век и на Джими не се случи също така нищо необикновено през тези дни с изключение на дребното произшествие, което му донесе минаването през един от най-западните градове на щата.

Той гарира колата си в края на града и излезе да се поразходи из улиците. В един парк съгледа млада, стройна, негърка с необикновено приятен шоколадов цвят на кожата и хубава усмивка, която разкриваше чудно бели зъби. Джими, който още отпреди имаше слабост към черните чедра на Екватора, се опита да я позакочи, подхвърли няколко недотам изтънчени изрази, ала противно на очакванията му негърката се възмути, спря с гневно изражение до него и за ужас на сконфузения Атомен човек се развика:

— Другари, моля ви се, този човек се държи неприлично!

За един миг около тях се струпва толкова народ, че Джими с удоволствие би легнал отново под ледовете на Антарктида. Той се опита да избяга, ала кръгът от хора се беше сгъстил и двама представители на Охрана на човека като часови стоеха вече с мрачни лица от двете му страни. Когато негърката, като се задъхваше и изчервяваше, от което ставаше още по-хубава, разказа на всички какво беше направил Джими, тълпата недоволно зашумя и го повлече към един от площадите в парка, на който се издигаше висока и красива дъговидна трибуна.

— Бива ли сега заради една негърка да вдигате такъв шум? — каза той страхливо на представителите на ОЧ, ала това като че ли повече ги разсърди и те грубо го задърпаха със себе си.

— Но моля ви, аз няма вече! — удари Джими на молба.

— Това ще кажете на гражданите, публично! — отвърна единият блюстител на реда.

— Но аз не знаех. Аз съм Джими Кук. Човекът, когото извадиха изпод ледовете.

Тези думи накараха хората да се спрат. Поискаха му документите. С треперещи пръсти Джими подаде паспорта си. Тълпата се развълнува.

— Пуснете човека, бе! — развикаха се някои. — Пуснете го! Не е голяма вината му. Той не разбира още от нашия живот.

— Тъкмо случай да разбере нещо — обаждаха се други с подигравателни нотки в гласа.

— Щом иска да живее сред нас, на нашите закони ще се подчинява!

— Граждани, кажете какво да правим? — провикна се другият представител на ОЧ. — Нека гласуваме! Който е за това, другарят Джими Кук да бъде изправен на трибуната за порицание, да си вдигне ръката!

Джими със свито сърце забеляза, че повечето ръце се вдигнаха. Все пак той се поуспокои малко, защото разбра какво възнамеряват да правят.

Качиха го на високата трибуна. До него застанаха хората от ОЧ и негърката, която отново изложи обвинението си. Накрая тя смутено обясни, че ако е знаела кой е той, може би не би се обърнала към общественото мнение, но сега вижда, че е по-добре така, защото той ще разбере, че нищо не стои по-високо от достойнството на човека. Тя помоли другаря Кук да не ѝ се сърди за това и каза, че с удоволствие ще приеме неговото извинение и с още по-голямо удоволствие ще заличи лошия спомен за това от главата си.

„Ще те вземат дяволите, черна мутро! — ругаеше мислено Джими, като слушаше думите на негърката. — Такива някога и в трамвая не ги пускаха да се качат, а сега са си разпасали пояса! А и тия простаци я зяпнали, като че ли не е най-обикновена мръсна негърка.“

Един след друг няколко от „простаците“ се качиха на трибуната и порицаха от името на всички неговата постъпка. Те говореха за задълженията на гражданина, за уважението на мъжа към жената, за достойнството на човека, което никой няма право да накърнява и прочие, и прочие думи, които не бяха непознати на Джими. Едни се опитваха да оправдаят простъпката с незнанието му и със стария морал, който го е възпитавал, други гневно обвиняваха онези хора, които сега живеят около него, че не са му обяснили тези въпроси.

— Сега трябва да си направите самокритика, другарю Кук — обърнаха се към него след изказванията.

— Каква самокритика ще си правя? — рече тихо Джими. — Другите го казаха. Така е... сгреших. Ще се постарая да не се повтаря вече...

Като слезе от трибуната, той изведнъж съвсем неочаквано се видя заобиколен от същите хора, ала техните лица грееха сега от интерес и живо приятелско чувство. Започнаха да го разпитват къде живее, как намира новия свят, молеха го да разкаже историята около своето съживяване, канеха го на гости. Най-натрапчива от всички обаче беше негърката. Накъдето и да се обърнеше, ослепителната усмивка с белите ѝ зъби се изпречваха пред очите му. Хванала го за ръкава, тя настоятелно го молеше още веднага да го заведе у дома си. Родителите ѝ щели много да се зарадват. Тя също много искала да станат приятели. Джими, който се чувствуваше унижен до дъното на душата си, успя да използва едно разтваряне на кръга, викна, че бързал, че трябвало веднага да замине, и побягна. Хората в недоумение се заспоглеждаха. Едни се подсмиваха, други клатеха съжалително глава и навярно още дълго след като той напусна парка стоеха вкупом и обсъждаха странната си среща с човека от миналото.

А Джими през това време крачеше из улиците и сипеше върху техните далечни глави всички проклетия, които можеше да измисли възбуденият му мозък. Най-много обаче ругаеше себе си, загдето разкри кой е, и с това се изложи. Иначе щеше да си направи самокритика, щеше да изслуша приказките им и спокойно да си замине. Но той не знаеше какво наказание искаха да му наложат. Де да ги знае! Някога, ако негър закачеше по същия начин бяла жена, обикновено го линчуваха. В първия момент той дори помисли, че сега в Америка правят обратното. Иначе такива критици би могъл да слуша всеки ден. Но по дяволите и тая Америка, дето хората са способни заради една нищо и никаква негърка да опозорят човека!

Този инцидент дотолкова развали настроението му, че той загуби охота да продължи пътешествието и като насочи с бясна скорост колата към Нюйорк, още вечерта се намери в квартирата си.

На Едуард Бентам той не посмя да разкаже за приключението си. Знаеше, че ще последват много хапливи забележки и в сериозна или шеговита форма поднесени типични Бентамовски нравоучения. Геофизикът не беше се променил. Същата сърдечна внимателност и същото неизчерпаемо остроумие, което биваше ту приятелски грубовато и незлобливо, ту префинено и подправено с острата жилка на сарказма.

— Добър ден, дядо! — поздрави го весело Бентам и видял недоумението на своето откритие, обясни: — Направих сметка, че е възможно по някакъв начин някога да си участвувал в моето създаване като далечен мой прародител, та реших да се отнасям към теб с по-голямо уважение.

— Всъщност какво правиш ти сега в тая дяволска Антарктида? — попита го Джими, когато след толкова време най-сетне седнаха отново един срещу друг.

— Как какво? Търся да извадя още някой замръзнал атомен човек, та да си правите компания. А ти с какво се занимаваш през последните дни? Приятели намери ли?

— Трудно се завързва приятелство с такива като вас. С домоуправителя се виждаме по-често. Мъчи се горкият да ме вкара в пътя, но ние, капиталистите, трудно се поддаваме на превъзпитание.

— Това е вярно. Все пак мисля, че класовата ти същност не пречи да си почистиш квартирата. Как търпиш такава мръсотия?

— Едва вчера се прибрах от пътуването — излъга Джими.

Той огледа грозния безпорядък, който цареше навред и веднага се зае да прибира разхвърляните по столове и канапета дрехи, бурканите, кутиите и хлебните остатъци от масата. Бентам през това време застана пред библиотеката.

— Ти май не си отварял още нито една от тия книги.

— Не съм.

— И това ми го казваш така хладнокръвно?

— Ако искаш, мога да си направя и самокритика. Научих вече как се прави.

— Слушай, Джими Кук! — разсърди се геофизикът. — Сериозно ти казвам, че нашето приятелство едва ли ще продължи дълго, ако не се заемеш с книгите.

— Добре де. Ще се заема. Но много са скучни, бе брат! Аз никога не съм чел научна литература...

— Не обиждай книгите ни! Ти като едно изкопаемо от миналото, като случайно съживена вкаменелост нямаш още право да ги съдиш.

— Да — рече неочаквано сериозно и с тъга Джими. — Съзнавам, че съм едно безполезно изкопаемо. Но какво да правя? Никой не ме е учил как да живея в такова общество. Може би трябва да тръгна от

забавачницата нагоре до университета? Време има, но дали ще помогне това? Вероятно кръвчицата ми е друга, а тя лесно не се мени.

— Ние кръвта ти източихме още на остров Шарко и ти сложихме друга кръв — засмя се Бентам. — Значи не е там работата. Не се отчайвай! Както сам казваш, време има. А времето оправя всичко. Надявам се, че като станеш отново журналист, ще престанеш да скучаеш и ще погледнеш по-розово на живота...

Отидоха още същия ден в редакцията на районния ежедневник „Бруклински вести“, с чийто главен редактор геофизикът бе уговорил вече предварително настаняването на Джими. Главният редактор се оказа възрастен и посивял, но кипящ от енергия възпълен човек, у когото Джими веднага разпозна дългогодишния опитен журналист.

— Радвам се, колега — протегна ръка главният редактор и като ги покани да седнат, веднага забодде отново главата си в някакъв ръкопис. — Две минутки, моля, да довърша!

Джими огледа кабинета, огледа човека зад огромното масивно бюро и всичко му хареса. Да, тук дъхаше на нещо родно, познато. Имаше друг живот, примамлив, и обичен, с миризмата на печатарско мастило, с напрегнатия нерв на новината. Един от многобройните видеотелефонни апарати забръмча. Главният редактор не помръдна, но Джими, преди геофизикът да беше успял да го спре, натисна копчето на апарата. Главният редактор вдигна глава, усмихна му се и едва тогава отпрати поглед към екрана. Свърши разговора, прибра след това ръкописа и отново се усмихна.

— Да, колега, познава се, че сте журналист. Звънне ли апарат, скачаш, независимо къде се намираш и какво правиш. Апаратът носи новина. — Последните думи той каза, обърнат повече към Бентам, който като че ли се беше засрамил заради постъпката на своето протеже. — Е, надявам се, че ще заработим добре заедно. Вярвам, няма да се обидите, ако на първо време ви предложи репортерско място. Запознайте се с редакцията, с печатницата, с нашите методи на работа, а после — на лов за новини, нали така?

— Точно така — усмихна се Джими и почувствува, че този човек все повече му харесва със своята деловитост и краткост.

— Помните ли още някогашната американска формула за новината?

— Тъй вярно! Едно куче ухапало човек. Това не е новина. Новина е, ако човекът е ухапал кучето.

— Правилно! Ще се разберем значи с вас. От понеделник почват! Желая ви успех!

Бентам с искрена радост забеляза как двамата бързо намериха общ език и това го изпълни с нови надежди за бъдещето на скучаещия Атомен човек.

— Каква беше тая глупост? — попита той на улицата. — Тая за кучето и човека?

— Не ги разбираш тия работи — отвърна важно Джими. — Това, брат, е най-святото правило за журналиста. То му показва, че новината трябва да се търси в необикновеното, в онова, което не се случва всеки ден, което може да порази читателя.

— Хубаво! — рече Бентам. — Важното е, да си намериш щастието, па макар и с хора, които хапят кучета. Но не мисли, че ще ти бъде много лесно! Формулата си е формула, ала сигурно днес има вече друго значение. Старай се да се държиш прилично и да научиш повече неща!

— Е, стига де! Отгде се извъди такъв моралист? — намръщи се Джими, когато срещата с главния редактор бе изпълнила с нова самонадеяност. — Видя ли тоя твой приятел, главния редактор, как се отнасяше с мен? Изглежда, че и днес както някога журналистите си остават най-добрата част на човечеството...

— Ти и себе си ли включваш в тая част на човечеството? — прекъсна го геофизикът.

Джими замълча. Светлата озареност на неговото лице говореше, че мислите му са вече другаде, че крои вече първите планове за новата си журналистическа кариера и няма намерение да разваля настроението си заради някакви провокаторски забележки.

* * *

Двата почивни дни, събота и неделя, които Бентам използва, за да посети приятеля си, изтекоха бързо и Джими се втурна смело и с открито сърце в новото си ежедневие. Занятията в редакцията погълнаха изцяло вниманието му. Понеже нямаше други интереси и

други грижи, той по цял ден се въртеше из печатницата, експедицията или редакторските кабинети, макар да се работеше на смени от по три и четири часа. Така той скоро изучи много добре методите на работата, запозна се с всяко кътче на огромния небостъргач, който се заемаше от редакцията и печатницата. Особено го порази остроумният начин на разпространението на вестника, който чрез една сложна система от машини се доставяше от пощенските пневматични тръби направо в домовете на няколкото милиона абонати. Вестникът излизаше всяка сутрин, а в почивните и празнични дни по два пъти на ден и въпреки многобройния персонал в работните помещения винаги цареше до болка познатата му, родна атмосфера на напрегнатост, онзи своеобразен редакционен ритъм, на който не можеш да не се подчиниш, иначе ще бъдеш захвърлен от него настрана. Джими копнееше за деня, когато ще се включи в този ритъм, когато ще му бъде поставена първата самостоятелна задача. Той разлистваше старите течения и новите броеве на вестника, удивляваше се на прекрасното му оформление, на меката и гладка като коприна хартия, на великолепните цветни фотографии, на оригиналния замах на художниците и мечтаеше за часа, в който ще види отново своето име под колоните на някоя статия. Ала този час беше твърде далече. Джими сам чувствуваше колко много неща не разбира, колко неща не знае. Като четеше материалите на вестника, те му се струваха написани сякаш не на неговия майчин език, а на друг език, изпълнен с непознати изрази, с чужди за съзнанието му думи. Той и преди не владееше добре родния си език, ала сега ясно съзнаваше огромната разлика, която идеше от отишлата две столетия напред човешка мисъл, от неимоверната развитост на техниката и науката, които пълнеха езика с хиляди неизвестни за Джими понятия. Това съзнание го изпълваше с нова тревога. „Говедо — кореше се той понякога с горчива самоирония. — Как можа да проспир цели двеста години?“ Ала шегата и иронията не помагаха, не го утешаваха. Това чувство за безсилие, за непригодност в този нов живот, се засили още повече след деня на първата самостоятелна журналистическа акция.

Този отначало така желан ден настъпи и донесе на Джими една безсънна нощ, в която той хиляди пъти премисляше как ще открие интересното, как ще го предаде в необходимия сензационен дух, как ще заслужи похвалата на редакторите.

Още от сутринта, въоръжен с джобен магнетофонен апарат за записване на интервюта и с малка стенографираща машинка, която подобно на сметачните машини пишеше върху навито тясно руло хартия, той се заразхожда из широките авенюта на Бруклин на лов за новини. В задачата му стоеше и посещението на няколко научни институти и заводи. Сега когато беше излязъл с професионалната задача да наблюдава, той видя толкова интересни неща, на които преди не бе обръщал внимание, че до вечерта десет пъти сменява рулото в стенографиращата машина и лентата на магнетофона. И напразно някои от инженерите, конструкторите и научните работници, от които искаше интервюта, го уверяваха, че няма нищо ново, че нищо интересно не се е случвало скоро при тях, че трябва да наmine за новини след някой и друг месец, че това, за което ги пита, е отдавна известно на гражданите. Джими записваше, записваше и животът отново му се видя необикновено разнообразен, фантастичен, и отново, за кой ли път вече, му се стори, че всичко това е сън и той, ей сега ще разтърка очи и ще се събуди. Опиянен от изобилието на интересни неща, той бързаше да ги достави в редакцията, да смае редакторите, да смае читателите на хрониката „Бруклинско ежедневие“. Оформяването на хрониката му струваше много часове напрегнат труд, който обаче го изпълни с чудната сладост на доволството и удовлетворението, че е свършил нещо.

Със свито сърце, затаено в трепетно очакване, Джими постави на другия ден десетина изписани страници върху бюрото на завеждащия хрониката редактор. Редакторът, суховат и нервен човек, прочете материалите и лицето му стана още по-сухо и удължено. Прочете ги втори път, после вдигна глава и се усмихна:

— Хъм, нищо не става от това, приятелю! Това не са никакви новини. Та вие съобщавате неща, за които ние сме писали още преди петдесет години. После... Какъв е тоя стил? Пишете като че ли не съобщавате как се произвеждат машинки за бърснене, а за някакво откритие от жизнена важност за човечеството. Така не може! Аз ви казах още отначало: не бързайте, спокойно, наблюдавайте внимателно, разпитвайте гражданите! Те сами ще ви подскажат кое им е интересно и кое не. Аз разбирам, че за вас всички тези неща може би са интересни, но за нас, уви, не. Не ходете на първо време сам!

Придружавайте другите репортери и се учете от тях! И не се отчайвайте, лека-полека ще се научите...

Очевидно посърналото лице на Джими беше предизвикало последните утешителни думи, които обаче съвсем не можаха да го утешат.

„Този път кучето ухапа човека, а не обратно“ — мислеше с горчивина той, като превърташе в ръце собственото си произведение. Ех, да можеше да занесе тия новини на някогашния си шеф, той би подскочил до тавана от радост. За съжаление и от него, и от всичките му някогашни колеги и приятели не беше останала и прашинка в нюйоркското гробище.

* * *

Спомените за миналото и неуспехът подтискаха често настроението му. Той ходеше с другите репортери, слушаше безразлично наставленията им, понякога се учудваше, че те записваха именно онова, което не е така интересно; понякога се оживяваше и набираще сам куп новини, които отново се оказваха стари и отново изживяваше конфузията на човек, който е започнал с трепет да разказва на приятелите си най-новия виц, а те изведнъж го прекъсват със смях и като посочват коремите си, казват, че вицът има хей такава брада. И само неимоверната му амбиция да покаже, че все пак е годен за нещо, го задържаха още в редакцията. Неговите колеги полагаха много усилия да му помогнат, ала Джими като някое бавноразвиващо се дете показваше отчайващо малки признаци на напредък. Все пак той постепенно почваше да разбира какви новини се търсят. Започна понякога и сам да донася такива новини, ала или другите репортери бяха го вече изпреварили, или той ги изпортваше със странно прекрояване на фактите и с невъзможния си език.

Веднъж, като се разхождаше сам из улиците, Джими видя на едно място струпал се народ. Джими заинтересован наближи. В центъра на кръга от хора стоеха две разплакани момчета и през сълзи, като се прекъсваха едно друго, обясняваха нещо на гражданите. До тях, навъсен и строг, стоеше мъж със златна значка на ревера. Момчетата разказваха как се гонили над улицата с ранични въртолети

(Джими бе виждал често тези малки моторчета с една перка да разнасят из въздуха над парковете и спортните плацове такива момчета и момичета), как Томи подгонил Жорж, как го настигнал, как наближил много до него и имало опасност перките им да се срещнат, как Жорж, за да избегне нещастieto, трябвало да се спусне над самата улица, където ударил с крака си един гражданин и после без малко щял да бъде прегазен от някаква кола, чийто спирачки вероятно не работели добре. Като гледаше разкривените и облени в сълзи лица на момчетата Джими се усмихна весело, ала сериозността на другите хора около него му направи впечатление. Това го подсети, че навярно тази случка е характерна и е важно да се посочи като пример за невъзпитание. Той взе имената на пакостниците, които дадоха тържествено обещание пред всички, че никога няма вече да се гонят над улиците и бързо съчини дописката. В нея описа произшествието с двете немирни деца, ала понеже му се видя твърде бедно и недостатъчно затрогващо, писа, че Жорж е счупил главата на гражданина и че след това един автомобил е откъснал крака на непослушното момче. Накрая той се обръщаше с пламенни думи към всички родители да възпитават правилно децата си, да ги контролират и да не им позволяват да нарушават правилата на движението.

Това беше първата дописка, която редакторът хареса. Той го похвали и още на другия ден тя цъфна в колоната, в която се порицаваха лошите постъпки на гражданите от района. Джими не можеше да си намери място от радост.

Той взе десетина броя от вестника и след като подчерта с червен молив дописката и подписа си — Д. Х. Кук, разпрати ги на всички близки познати. Ала радостта му не беше за дълго. Привечер редакторът го извика при себе си. Очевидно той бе силно разстроен, защото лицето му изглеждаше още по-сухо и удължено.

Другарю Кук, какво сте направили вие? — посрещна го той със сдържан, но явно сърдит тон. — Защо сте съчинили такива глупави подробности в дописката си? От сутринта в редакцията ваят опровержения. Такова нещо у нас не се е случвало от двадесет години. Излагате вестника ни, излагате себе си...

— Но аз мислех, така ще бъде по-поучително... — заоправдава се Джими.

— Случката и така е поучителна и напразно сте чупили главите на гражданите и сте откъснали крака на детето — викна вече разгневен редакторът. — Та не разбирате ли, че изопачавате фактите, че това, както и да се мъчите да го оправдаете, е една истинска лъжа? — Редакторът стана от мястото си и се заразхожда из стаята. След малко продължи вече с по-мек тон: — Чел съм, че по ваше време лъжите са били нещо обикновено за вестниците, но днес те са абсолютно забранени. Запомнете това! Идете при дежурния редактор и му кажете да напише опровержение! Това е, което имах да ви кажа! Нека ви бъде добър урок! Довиждане!

Джими бе свикнал да го ругаят шефовете му, и то да го ругаят със съвсем друг език, ала някога беше друго. Тогава той нямаше къде да иде и трябваше да търпи заради заплатата. А сега? За какво му е притрябвало да се трепе да събира новини и да търпи ругатните на хора, които нищо не разбират от журналистика? И какво толкова е станало? Едно обикновено поукрасяване на случката. Че журналист без фантазия какъв журналист е? Някога такива измислици се пишеха из вестниците, па никой не им държеше сметка. По дяволите и тия проклетци граждани, дето си нямат друга работа, ами тръгнали да правят опровержения!...

На другия ден той не отиде в редакцията. Обидата и ядът в него постепенно преминаха в едно дълбоко огорчение, в засилващото се чувство на безизходица, на отчаяно ожесточение към себе си и към целия този свят, който го заобикаляше и който сякаш не можеше да го приеме, не можеше да го включи в своите закони. За да се отърве от това чувство, той реши да се поразсее в близката синерама. Стоя до края, въпреки че нищо не разбра от сложната и заплетена психологическа драма, която се развиваше на тридесетметровия стереоскопичен екран. После отново скита из улиците, докато краката му не се подкосиха от умора. Опита се да вечеря в един ресторант, ала дори и апетита си бе изгубил. Върна се късно. Докато се събличаше, той несъзнателно натисна копчето на секретаря-автомат. Женски глас го подкани да се яви веднага при главния редактор на „Бруклински вести“. След него се обади и самият главен редактор.

— Другарю Кук — беше продиктувал той на автомата. — Научих за печалния инцидент с вашата дописка. Елате моля ви да си поговорим. Страхувам се да не са ви обидили. Може би в редакцията

не са проявили нужния такт към вас. Елате, ще се уреди всичко! Очаквам ви.

„Този главен редактор е наистина добър човек! — помисли Джими. — Може би все пак трябва да отида при него. Поне да му се извиня. Не, по-добре е да се извиня писмено...“

Джими започна да съчинява писмото в главата си, ала изведнъж това му се стори глупаво, наивно, ненужно. За какво ще му се извинява? Очевидно той се отнася така към него заради приятелството си с Бентам. Пък и да не е заради това, то ще е от състрадание, от съжаление. Иначе за какво ще му е притрябвал? Да му създава само главоболия? Не, няма никакъв смисъл от това! По-добре ще е въобще да не се мярка в редакцията! Да замине нанякъде пак, да се махне! Но къде? Където и да отиде, място за него едва ли ще се намери. Каквато и работа да подхване, все ще се провали, защото явно е, че нищо не разбира, че не е годен, за този живот...

Потънал в мрачните си размишления, Джими крачеше из стаята с ръце в джобовете на панталона, по риза, разгърден. Усещаше в себе си желанието да набие някого или да се напие до безсъзнание. Неочаквано погледът му падна върху книгите на библиотечните рафтове. Посегна и измъкна оттам едно тънко томче със златни букви на кожената подвързия. Комунистически манифест. Той разтвори първата страница и зачете:

— „Призрак броди над Европа. Призракът на комунизма“... Глупости! — прекъсна се Джими. — Това е остаряло.

Захвърли книгата на пода и се отпусна в близкото кресло. Призрак броди над Европа? Какъв призрак? Комунизмът си е комунизъм, а той, Джими Кук, е призракът, който броди сега из Америка и както онези нещастни вампирявали духове се скита несретен и не може да си намери място нито на този, нито на онзи свят.

— Майчице, майчице! Защо си ме родила за толкова нещастия? — изхлипа той и като се изпъна със затворени очи, остана така, погълнат от своето дълбоко, безименно страдание.

От това състояние го изтръгна продължително звънене на входната врата. Известно време Джими го чуваше, без да реагира. После мислите му се събраха, подредиха се. Кой ли можеше да бъде? Почти посред нощ? От редакцията не биха го търсили сега. Той стана и провлече крака из коридора. Отвори вратата. На прага стоеше Дино,

едрият, с грамадни плещи, винаги засменият Дино, който го заведе тогава в приказния подводен дворец.

— Хей, приятелю Джими! — викна с гръмкия си глас Дино Космонавта. — Помниш ли ме още?

Той разтвори мечешката си прегръдка и преди още Джими да се опомни, го притисна така до гърдите си, че ребрата на Атомния човек изпукаха. После го отдалечи от себе си, погледна го и пак го прегърна. Смачкан, разчорлен, но зарадван като дете, при което е дошел Дядо Мраз, Джими се изтръгна из ръцете му и се засуети из стаята.

— Влез де! Влез! Знаеш ли колко пъти мислех за тебе?! Къде ли пропадна тоя Дино? Не се обади. Трябва много да се е обидил...

— Не бой се, ще вляза. Специално ти идвам на гости. При теб ще отседна, няма да търся хотел. Все ще се намери едно местенце и за мене.

Той помъкна със себе си една обемиста пътническа чанта, която при здрависването бе оставил до краката си. Стаята на Джими сякаш изведнъж се смали и стана тясна, толкова едър бе този буен и весел българин. Сякаш изведнъж тя се напълни с нещо голямо и добро, с нещо, което отдавна ѝ бе липсвало. Дино хвърли горната си дреха и се разположи на канапето, което жално изскрибуца под неговата тежест.

— Слушай бе, човек! — викна той. — Защо не каза тогава каква е работата, ами малко оставаше да те напердаша? Аз научих веднага, но бях вече далеч от Земята.

— Та и аз не знаех. И добре, че не ме наби, защото сега едва ли бихме се срещнали отново. Каквато си мечта... Я ми кажи с каква ракета летиш из космоса? Трябва да са построили нещо специално...

Дино се засмя гръмогласно.

— Не, дотам не се е стигнало, но все пак тия размери ми причиняват доста неприятности. Аз затова и бягам из космоса. Там човек се чувства по-лек и по-мъничък. Донесох ти оттам един малък подарък. Чудех се какво да донеса и не можах да измисля нещо подходящо.

Той се наведе към чантата и измъкна от нея някаква едра като портокал топка, загърната в парче мек плат.

— Заповядай!

Джими пое топката и едва не я изпусна. Тя беше толкова тежка, че с една ръка трудно се удържаше. Недоумяващ, той я сложи в скута

си и разгърна опаковката. Топката заблестя с хиляди искрици.

— Какво е това?

— Диамант. Естествен. Харесва ли ти? Такъв от нашата Земя мъчно ще изкопаеш...

— Диамант? — коленете на Джими се разтрепераха. Гласът му се изтъни. — Такъв... огромен...? Наистина... Диамант! Та това е... Та това е страшно съкровище! И ти... на мен? Какво ще го правя?

— Ще си го сложиш на масата за украшение. И за спомен от мен.

— На масата? Ти нещо да не би... Ще ми го откраднат веднага.

— Кой ще ти го открадне, бе човек? — изненада се Дино от тая неочаквана реакция. — Кому е притрябвал? После... Аз не съм чувал у нас някой да краде.

Той погледна Джими, който седеше втренчил неестествено разширени и жадни очи в скута си, където блестеше едрият минерал, и изведнъж прихна весело:

— Сетих се. По твое време диамантите са били големи скъпоценности. Ти затова така... Не бой се! Сега ги има, колкото щеш. Произвеждат ги синтетично. На този ценното е, че е естествен и че е от космоса. Но това не значи, че някой ще тръгне да ти го краде. Хайде остави го на масата и дай две чаши да се чукнем за приятелството! От него по-ценно няма. Дай и нещо за хапване!

Въпреки обясненията на българина Джими беше все още като замаян. Той постави внимателно светливата топка върху бюрото и се зае да търси чаши, ала занесените му очи все току отскачаха към нея. Дино извади от чантата си четири големи тумбести бутилки със сребърни етикети.

— Ти на сватбата се оплакваше, че нямало нещо по-силно за пиене. Сетих се за това, като минавах на идване през Колумбия. Попитах какви по-силни напитки могат да се намерят. Това ми дадоха. Било най-силното. Голяма рядкост било! Произвеждало се в малки количества. Нямало кой да го пие. Уиски му казват...

— Уиски? Истинско уиски?

Докато диамантът запали в сърцето на Джими страшна тревога, тези бутилки го изпълниха с бурна радост.

— Какво значи „истинско“? Аз не разбирам от тия работи. Пък и не обичам алкохола, но щом са го произвели, трябва да е истинско.

Няма да седнат да лъжат хората, я! Хайде налей! За твое здраве ще изпия и аз една чашка.

Джими нетърпеливо и бързо отпуши бутилката и е наслада помириса гърлото ѝ, преди да налее. Прозрачната течност избълбука в чашите.

— Пфу! Та това е отвратително питие! — възмути се космонавтът, като едва преглътна.

Атомният човек също се задави от силния дъх на спирта, но след като усети неговите парливи струйки да се разливат из тялото му, блажено млясна с устни.

— Нищо не разбираш ти. Жалко, че пътуваш из космоса! — рече весело той. — Това е най-силното нещо на света. С него можеш и без ракета да стигнеш до звездите.

— Глупости приказваш! Ей сега ще го изхвърля...

— Да не си посмял! Убивам те на място! Та това е най-хубавият подарък, който можа да ми направиш!

Дино повдигна могъщите си рамене.

— Бих искал да видя как ще ме убиеш! Но... щом ти харесва! Аз съвсем приятелски те съветвам да не пиеш тая отрова. И защо въобще я произвеждат? Кой го пие това?

— Изглежда, че са останали съвсем малко любители, защото аз се разсипах да търся тука и не намерих.

Той изгълта втора чашка и главата веднага му се замая. Беше отвикнал. Българинът забеляза това и решително стана.

— Я остави бутилката сега! Хайде да си лягаме, че стана късно. Утре ще си поприказваме и по тоя въпрос.

— Не! Не може! Дошел си ми на гости... — избъбра Джими с надебелял вече език. — Ще се напия. Искам да се напия.

— Но каква нужда имаш от това, бе човек?

— Нужда ли? Каква нужда? Нищо не разбираш ти! Животните пият ли? Не пият. Само човекът пие. Значи у него има нещо, което го кара да пие. Мъката, братко! Мъката! Нея не можеш да я забравиш. Тя трябва да бъде удавена.

Той посегна отново към бутилката, но Дино я изтръгна от ръката му, хвана го през раменете и го вдигна като перце. Атомният човек зарита безпомощно из въздуха, като пелтечеше някакви несвързани закани, после изведнъж омекна. Той сам не очакваше, че така бързо ще

се напие. Дино го тръсна, без да иска, малко по-грубо върху леглото, но той само се ухили. Очите му блещукаха, смалени и пияни. Беше съзрял диаманта.

— Хе, хе, хе! Тоя диамант е мой, нали? Хе, хе, хе! Аз съм... най-богатият човек на света. Аз съм... аз съм... Джими Кук. Атомният човек. За мене говорят всички. Мене всички ме знаят. Аз съм...

Дино, който вероятно за пръв път виждаше такава гледка, се надвеси загрижено.

— Хей, Джими! Какво ти стана? Полудя ли? Сега ще извикам лекар.

— Кой е полудял? — викна Джими. — Аз ли? Неее! Лудите сте вие! Целият свят...

Българинът изтича в другата стая и натисна копчето на визофона. Лекарят пристигна след минутка, ала Атомният човек вече хъркаше в дълбок пиянски сън. Краткият преглед не намери нищо обезпокоително, но Дино продължаваше да се тревожи и затова домъкна тежкия разтегателен диван от кабинета в спалнята. Дълго не можа да заспи, като се вслушваше напрегнато в хъркането на пияния и упрекваше себе си, че поради глупавото си незнание бе домъкнал тая отрова. На разсъмване Джими се събуди с пресъхнало гърло и палеща жажда за вода. Той стана, мина внимателно покрай спящия си гост и отиде в банята, където пи дълго и жадно. После изведнъж се сети нещо. Промъкна се като крадец в кабинета, грабна бутилките с уиски и ги скри зад книжните редици в библиотеката. Върна се с хитра усмивка в кревата. Там го очакваха сега нови сънища, сънища, в който той неизменно виждаше картини от някогашния си живот, в които разговаряше с отдавна измрели хора, в който единствено намираше за себе си малко щастие.

— Къде са бутилките? — беше първият въпрос на космонавта, след като успя да го събуди едва към обяд.

— Изхвърлих ги — излъга хладнокръвно Джими. — Събудих се нощес. Беше ми много лошо. Ядосах се на тях и ги изхвърлих.

— Добре си направил — зарадва се Дино. — А аз десет пъти се разкаях, загдето ги донесох. Ако знаех какво е, щях още там да го излея на главите на онези, които ми го дадоха.

„Тия глупаци можеш да ги премяташ, както си искаш — помисли с чувство за превъзходство Атомният човек. — Такива лековерни

наивници някога в Америка нямаше.“ Той беше сънувал, че показва диаманта на някогашния си шеф. Шефът веднага му се поклони до земята и си подаде оставката, като отстъпи мястото си на него. После Джими бе избран в сената и го обявиха за председател на клуба на милиардерите. Беше седял в някакъв разкошен трон с диамантения портокал в ръка вместо скиптър.

Сега той скочи от леглото и отиде да види своето съкровище. Лъскавият, топчест кристал си стоеше на мястото и светеше с едрите си ромбове и триъгълници.

— Кой го е шлифовал? — запита Джими.

— Аз — обади се Дино от банята, където се бръснеше. — Трябваше да го занеса на някой майстор, но не остана време.

— Та откъде, казваше, го имаш?

— От Юнона. При разкопаването открихме едно цяло диамантено леговище. Хиляди тонове. Голяма трудност ни създава в строежа, но върши и работа. Откъм едната страна имаме чудесна естествена броня.

— Но къде е това? Какво строите?

— Ама ти не знаеш ли? Хайде обличай се, че умирам от глад! По пътя ще ти разкажа.

Напевното бръмчене на машинката за бръснене секна и след малко Дино се показва от банята със свежо розово лице, прасящ от здраве и сила.

В ресторанта той направи от мекия хляб една поразкривена топка, голяма колкото кокоше яйце, и рече:

— Ето! Това е Юнона.

— Това още нищо не ми казва.

— Малка планета. По-скоро планетчица. Не си ли чувал за астероидите? Това са едни такива съвсем дребни планетчици. Много са. Над шейсет хиляди. И непрекъснато стават повече, защото се раздробяват. По-голямата част от тях се въртят около Слънцето между Марс и Юпитер. Съвсем дребни са. Средно по няколко километра в диаметър. Но има между тях четири по-големи. Юнона е една от големите. Сто деветдесет и три километра...

— Не е много — подхвърли Джими с тон на специалист. — Земята колко беше?

— Ех, намерил си и ти с какво да я сравняваш! То е все едно да сравняваш футболна топка с петдесететажна сграда. Нали ти казвам, че е малка.

— Добре де — засегна се Атомният човек. — За какво ви е тогава?

— Правим от нея космически кораб.

— Какво? Кос... космически кораб? — заекна Джими.

— Да. Внимавай и ще разбереш!

Дино провъртя с вилицата в удължения край на хлебното яйце една дупка.

— Ето тук ще бъдат построени големи ядрени реактори. Ядрени лампи ги наричат, защото ще превръщат горивото направо в светлинна енергия. Тя ще излита в една мощна струя през тия естествени дюзи и Юнона ще излети от орбитата си и ще тръгне на далечно плаване из космоса със скорост около двеста хиляди километра в секунда. Дино изпъна дългата си ръка, която държеше хлебната топка, и описа с нея една широка дъга. — Ей така! Ще стане значи една голяма ракета, каквато на Земята не може да се построи.

— Двеста хиляди? В секунда? Не, това е...

— А може би и повече. Засега толкова се предвиждат. Това е вече съвсем друго, нали? Не е като сегашните ракети, които са и много по-бавни, и съвсем мънички в сравнение с нея. С Юнона ще може вече да се поразшета човек из някоя и друга галактика. При това тя предлага хиляди предимства. Естествена защитна броня, която се нуждае само от малки подсигуривания, достатъчна големина, за да приеме нужния екипаж с всички условия за живот и така нататък. Разбра ли сега? Това ще бъде, така да се каже една колония на Земята, която ще изпратим из вселената.

— Разбрах — едва промълви Джими. — Слушай, ама това е много трудна работа! Та нали там няма въздух?

— Е, не това е трудното. Иначе не върви. Такава скорост може да се постигне само от светлинна ракета. А с нея не можеш да излетиш от Земята. Тоя светлинен поток, дето ще излита оттук — той посочи дупката на хлебното яйце — на милион километра ще убива всичко зад себе си. После нали ти казах какви са предимствата. Юнона няма да лети година — две или десет, а може би петдесет, сто.

— Сто години? Че кой е луд да напусне земята за цял живот?

— Ще се намерят доста такива „луди“. Аз например съм един от тях. Но това поставя пред мен трудна задача. Юнона ще бъде готова след две години. За това време ще трябва да си намеря съпруга. Ергени не приемат. Само младоженци без деца. А при моите размери това не е никак лесно.

— Остави шегите! Аз те питам сериозно, а ти се шегуваш. Та това звучи просто като някаква приказка! Кажи нещо повече!

— Нещо повече? Трябва с дни да ти разправам. Аз вече трета година работя там.

— Какво работиш?

— Казах ти и по-рано. Водач съм на ракета. Прекарваме машини, провизии, хора. Не е лека работа, защото Юнона не стои на едно място, а обикаля като всички около слънцето. Веднъж е по-близо, веднъж избяга далеч, далеч. Веднъж стане студено, та се пука всичко от студ, веднъж стане толкова горещо, та и камъните почват да се потят. Всички работи се извършват в скафандри при доста трудни условия. Повече от месец човек не може да издържи. След това трябва една година да почива у дома си. Постоянно сменяваме строителите. Но сега градът е вече на привършване и ще стане по-леко.

— Градът?

— Да, строим истински град вътре. С училища, с болници, с родилен дом, с лаборатории и заводи, с всичко, което е необходимо за един малък народ, който трябва да живее добре и да се размножава. Ще отлетят три хиляди души, а ще се върнат някога десет хиляди. И няма да имат никаква връзка със Земята.

— А може ли и да не се върнат въобще?

— Може, разбира се. Всичко се случва.

— Страшно! — потрепера Джими. — И ти си решил да тръгнеш с тях?

— Защо не? Нали и там ще трябва водачи на ракети? На Юнона складираме около петстотин ракети. Повечето ще бъдат резервни, за всеки случай, но другите ще се използват за разузнаване и изследвания. Като използват инерцията на Юнона, те ще развиват по-голяма скорост. Наближим например някоя неизвестна планета, Юнона влиза в орбита около нея, качват се няколко души в малката ракета и заминават да видят какво има на планетата...

— Как само разказваш, като че ли се касае за някаква разходка из парка — рече Джими съкрушено. — Какви хора сте вие, бе?!

Дино се засмя и гръмният му глас изпълни ресторанта. От съседните маси ги погледнаха укоризнено.

— Ние, космонавтите, сме особени хора, брат. Нас тук на Земята ни е тясно. А това с Юнона наистина е голяма работа. Но човек свиква. От три години пътувам до нея. Затова и така разправам. Пък и няма да седна да се хваля. Не съм го измислил аз това. Виж, ако имам щастието да ме приемат за полета, тогава ще има с какво да се похваля. Обещаха ми. Все пак заслужил съм го. Три години... Но ако не си намеря другарка, не знам...

— Трудно ще намериш жена, която да се реши на такова пътуване.

— Ах! — махна презрително с ръка Дино — Такива жени колкото щеш! Само им кажи, че ще отлетиш с Юнона, веднага ще почнат да се умилкват около теб. Та това е голяма чест! Другаде е дилемата. Как ще разбере аз дали това момиче, което ще обикна, ще се съгласи да замине с мен от искрена любов, или само за да се включи в експедицията?

— Е, почна да приказваш глупости! — възкликна Джими. — Ти намери по-напред такова момиче! Бих искал да го видя...

— Но защо? — учуди се космонавтът. — Защо да са глупости? Това е много сериозен въпрос. — И миг след това тъжно добави: — А най-сериозната пречка е, че аз отдавна съм влюбен, отдавна и безнадеждно и няма изгледи да ми мине скоро.

— Марина ли? — трепна Джими.

Грамадният българин се изчерви и смутено наведе могъщата си гъстокодра глава.

— Ти знаеш...

— Какво стана с нея? Виждал ли си я оттогава?

— Само веднъж. На другия ден след като се разделихме с теб, тя току пристигна на нашия ракетодрум. Пак настояваше да я взема със себе си. Скарахме се:

— Че защо не я взе?

— Първо, защото нямаме право да вземаме в транспортните ракети външни хора и второ, защото... защото... Е, не мога аз да се съглася на такова нещо. Мен и така ми е тежко, че я виждам твърде

рядко... Представи си: близо два месеца ще летим в една ракета! А тя... Тя не ме обича.

Джими изгледа събеседника си със съжаление и презрение. „Какъв будала! — помисли той. — Два месеца! За два месеца всичко става. Но по-добре, че е такъв! Мечка! И все пак една добра мечка!“

— И какво стана после? — попита той с плаха надежда.

— Нищо. Тя ми се разсърди и замина.

— За Нюйорк?

— Не. Успя да склони още там началника на една експедиция. И сега сигурно е на път. Не чух да са се върнали.

— Да... — въздъхна Джими.

Едрият космонавт също въздъхна, очевидно двамата мислеха за едно и също нещо в тоя момент. Помълчаха дълго време, като отбягваха да се гледат, после Дино неочаквано се изправи.

— Да вървим, че ме чака път!

— Ама ти ще заминаваш ли?

— Отскочих, само да те видя. Между два полета съм. Други ден трябва да излети. Но след тоя полет ми се полага едномесечна отпуската и тогава ще дойда. Ако искаш, може заедно да изкараме някъде един курорт. Ще отидем по африканските плажове. Аз, знаеш, след космоса най-много обичам морето. Може би защото си приличат по своята тъмна необхватност.

— Но от тях не те е страх, както от Марина — засмя се Джими.

Дино се усмихна печално:

— Да, наистина...

По пътя, повече за да отклони собствените си тъжни спомени, Джими отново върна разговора към полета на Юнона.

— То ще бъде нещо като твоята история — каза българинът. — Ако се върнем живи заедно с нашите бъдещи деца и внуци, да речем, че сме летели сто години, няма да заварим никого от близките си на Земята. Тук ще са минали хилядолетия. Интересно ще бъде, нали?

Атомният човек не можа да проумее това.

— Времето в космоса се скъсява в зависимост от скоростта и според нейната посока. А при тая скорост, която ще развие Юнона...

— Не ви завиждам. Да не мислиш, че аз съм щастлив? Съвсем сам, негоден за нищо, неразбиращ нищо от тоя ваш свят. Не, брат всеки човек трябва да живее с времето си!

— Това е вярно — призна Дино. — Ние вземаме мерки хората от Юнона да не изостават. Там ще бъдат застъпени всички професии с всички условия за научна работа, за развитие на изкуствата. И въпреки това, когато се върнем на Земята, може би ще се чувствуваме като диваци. Сто години не могат да се равняват на хиляда години, нали така? А колко интересно е да се види какво ще има на Земята след толкова време!

— Но защо е нужно всичко това?

— Та нали трябва да се надникне по-надълбоко из вселената? За какво сме тогава човеци? За какво материята ни е определила като средство за самопознаване, ако се откажем от нашето предопределение. Тогава защо е нужно да живеем? Откажем ли се от това, ще загинем и нашата задача ще я поемат някои други същества, които по-достойно ще носят званието висша форма на материята.

— Е, ти пък го удари сега на философия! — рече Джими. — Това аз още по-малко мога да разбера. Аз на Земята не се чувствам добре, та в космоса ли? Ами тая Юнона няма ли да се пръсне? Нали казваше, че светлинният поток на милион километри унищожавал?...

— Не. Той няма да докосва стените на естествените дюзи. Ще бъде изолиран и направляван от много силни магнитни полета.

— Ами ако се блъсне в нещо? При такава скорост?

Дино се засмя весело:

— Ако се блъснем в нещо, и да не е скоростта, Юнона ще гръмне като балон. В нея има такива запаси от концентриран кислород и водород... Прашинка няма да остане. Но вероятността от сблъскване е минимална. Има съвършено управление, а и други защитни средства...

— Все пак аз не бих тръгнал с нея!

— Е, нали хората трябва да се различават по нещо! — тупна го Дино снизходително по рамото и Джими се огъна под тежката му ръка. В стаята той веднага прибра чантата си и се нареди да тръгва.

— Много бързо! — натъжи се Джими.

— Няма как иначе. Хайде! Дай да те прегърна! Професията ни е научила така да се прощаваме. Всичко се случва нали? Хайде! И след месец...

Джими предпазливо доближи до него. Огромните ръце на българина го плашеха.

— Ей, по-полека! — простена той. — Мечка такава! Ще ми изпочупиш кокалите.

— Какви са тия трогателни прегръдки? — стресна ги ненадеен глас.

Двамата едновременно се обърнаха.

— Еди! — възкликна зарадван Атомният човек и се спусна към влезлия неусетно в стаята геофизик.

— Хелоу, Бентам! — провикна се и Дино. — Къде се губиш, старо момче? Цяла вечност не съм те виждал.

— Как ще ме видиш? Пътищата ни са противоположни. Ти към космоса, аз — към Земята.

— Значи вие се познавате? — намеси се Джими.

— Преди години летяхме два пъти до Марс — гръмко заобяснява българинът. — Това е най-заядливиет американец, когото познавам. Ей, че весело беше тогава, а?...

Бентам се отпусна в едно от креслата. Имаше като никога уморен и отпаднал вид. Мъчеше се да говори шеговито, ала по всичко личеше, че всяка дума излиза от устата му с голяма мъка и горчивина.

— По-полека! — прекъсна той Дино, като разтърка с длан челото си. — С тоя глас е трябвало да се родиш по времето на Демостен. Щеше да надвикаш всички оратори и да станеш диктатор в Атина.

Космонавтът се сконфузи, а Джими, който внимателно поглеждаше към приятеля си, загрижено се обади:

— Еди, какво ти е? Да не си болен?

Бентам извади от джоба си сгънат лист хартия и мълчаливо му го подаде. Атомният човек пое листа, разгърна го, хвърли недоумяващ поглед върху него и като се настани на ръба на бюрото, внимателно зачете.

— Значи ти си в Антарктида? — продължи Дино по-тихо. — Чувах твоето име наред с името на нашия Джими.

— А ти как си попаднал на тоя нещастен капиталист?

Космонавтът, забравил предупреждението, отново весело загърмя:

— Гледам в Одеса една мушица пред себе си. Такава страхлива, объркана...

— Еди! Но това е ужасно! Аз не разбирам... — скочи от бюрото Джими Кук с пребледняло от непонятен страх лице.

— Какво има? — попита Дино неловко, като развеселен човек, попаднал внезапно на траурно събрание.

Геофизикът въздъхна и очите му заблестяха в сълзи. Дино погледна ту единия, ту другия и протегна ръка към листа. Това беше една от онези служебни депешки, с които някои институти си предаваха бързи и важни документи. Телепишещата машинка бе отпечатила върху нея следния текст:

„Родители мои; верни приятели; Лина, скъпо, хубаво, момиче!

Приемете последния поздрав на вашия Светозар, който в този момент и до края, до известния свой край, мисли за вас!

Летим и летим. Метеорити надупчиха машината като решето, но ние смело продължаваме напред. А и нищо друго не ни остава, тъй като назад не можем да се върнем. От това пътуването ни става още по-интересно. Жалко само, че няма да можем да ви разкажем за него!

Мили родители, не плачете! Аз винаги съм бил неблагоприятен син и вие правилно преценявахте, че все някога ще си счупя главата. Не очаквах обаче метеори да ми я счупят.

Еди! Не тъжи, а се радвай! Сега, след като ме няма, можеш да минаваш вече за добър шахматист.

Лина! Лина! Мъчно ми е за тебе и за нашата неизживяна младост. Не съм виновен. Древните хора са казвали: когото боговете обичат, рано прибират при себе си. И ето: Юпитер Всемогъщи ме вика, мами ме с ръка и много скоро, ужасно скоро, може би само след няколко дни ще бъда при него във формата на безсмъртна материя. Нещастен съм, че боговете са ме обичали; безкрайно съм щастлив, че ме обичаше ти. И мечтая само за едно: някога като звезден прах, като космичен лъч да кацна върху твоите коси.

Прощавайте!“

Дино бе го прочел шепнешком. Сега дългата му ръка с депешата увисна безпомощно край тялото. Мълчаха. След малко той се обади с непривично тих глас:

— Кой е този Светозар? Името е българско. Чакай, да не би да е оня момък, който все употребяваше стари поговорки? Ти ме запозна веднъж...

— Да, да! — отговори Джими вместо геофизика.

Бентам беше навел глава и натискаше с пръсти очите си, изпод които се изцеждаха дребни светливи капчици.

— Какво прави там? Там е най-опасното място от цялата слънчева система. Какъв беше той?

— Един прекрасен хлапак — проговори дрезгаво геофизикът, — който сега изкупва своята любознателност.

— Но какво точно е станало? — попита Джими.

— И аз още не мога да си обясня. Официално съобщение няма. Дино, ти разбираш повече от тия неща...

— Какво може да стане? За тия места е обикновена история. Юпитер има най-силно привличане от всички планети. Там метеоритите ваят като дъжд. Внезапно връхлитане на метеоритен поток, непоправима повреда в двигателите, в приемателя на телеуправлението...

— И никаква надежда ли няма?

— При такива случаи — никаква. Друга ракета не може да ги застигне. Не могат да спрат, не могат да кацнат. Ще се забият цял километър навътре. Нали знаеш каква малка плътност има Юпитер?

— Петдесет души! Млади, способни хора... — въздъхна Бентам, а Дино изведнъж възмутено се развика:

— Но какво иска планетарният съвет? За какво им е притрябвал толкова тоя негоден за нищо Юпитер? Това е третата такава катастрофа в този район. А старците дремят...

Замълчаха. Атомният човек мислеше за Светозар, за младия, изпълнен с юношеска жизнерадост Светозар, за неговата годеница, чиито гълъбови очи сега щяха да текат в неудържими сълзи. Стана му мъчно, неизказано мъчно и в тая мъка имаше и много жал към самия себе си. Беше загубил един от така малкото си приятели на тоя свят.

— Да не скърбим! — каза след малко Дино Космонавта. — Да се гордеем и да се радваме! Това писмо не е тъжно. Геройството ражда повече нови герои. А това е добре за човечеството.

— Аз ще вървя — геофизикът стана от креслото и оправи дрехите си. — Депешата по негово искане е адресирана само до мен. Трябва да замина при родителите му, да уведомя Лина. Горкото момиче!

— Тръгвам и аз — размърда се Дино.

Джими ги изпрати до вратата. Беше потресен от тая непонятна за него смърт. Върна се и първата му работа бе да измъкне отворената от снощи бутилка уиски иззад книгите.

Не, по-страшно нещо той не можеше да си представи! Да летиш така, с дни и непрекъснато да виждаш пред себе си мястото, където ще се разбиеш на атоми. Това трябва да е като при разстрел, когато гледаш право срещу дулата на пушките. Но там трае по-късо време. Ужас! Дали всичко се е свършило, или продължават още да летят?...

Този въпрос той си задаваше няколко дни наред, докато във вестниците се появи съобщение за гибелта на експедицията. И едва тогава почувствува колко неподозирано скъп му е бил младият българин, колко му липсваха сега и той, и Бентам, и гръмовитият добряк Дино. Беше останал сам, съвсем сам. Животът му се стори неизмеримо пуст и тъжен. Джими се затвори в къщи, излизаше само за да обядва и в жилите му непрекъснато пулсираше тайнствената разрушителна сила на спирта.

КРАЯТ, КОЙТО ЕДИНСТВЕНО СЕ ОКАЗА ВЪЗМОЖЕН

Нюйоркската зима също беше се променила. Снегът, който нарядко препръскваше, не оставаше и следа по светещите и стоплени от безбройните подземни инсталации асфалти. Само небето тегнеше над града сиво и навъсено. Реките, каналите и безбрежната шир на океана отразяваха това небе и изглеждаха също такива сиви, мрачни и навяващи скука.

За Джими Кук дните се занизаха с убийствено еднообразие и той почти не забелязваше зимата, чието хладно дихание не проникваше през преградата на автоматичната климатична инсталация в неговия дом. Единствена утеха и по-скоро забрава му доставяха няколкото бутилки необикновено силно уиски, които Дино по погрешка му донесе. То щеше отдавна да се свърши, ако Джими не беше се изхитрил да го долива с вода и да прибавя към него чист спирт, който вземаше от аптеките. Той усещаше как алкохолът бавно, но сигурно подкопава здравето му, как постепенно убива у него всички желания и пориви за живот, ала беше безсилен да му се противопостави. Понякога, в моменти когато волята му за живот се възбунтуваше против това безразсъдно пиянство, когато у него се събуждаха загасналите човешки чувства, той се заричаше да не пие и с часове се шляеше из улиците. Но тези безцелни разходки го изпълваха с още по-голямо отчаяние, караха го да чувства още по-силно своята отчужденост от заобикалящата го действителност, от хората, които бързаха покрай него, всеки зает със своя работа. Тогава той се връщаше в квартирата си, заключваше се и отново наливаше чашата.

Докато беше способен да разсъждава, той пиеше без особена наслада уискито, чиито остър вкус правеше езика му безчувствен, и си спомняше за миналото, за отдавна измрелите приятели и колеги, за момичетата, които беше любил. Навремени, съзнанието, че всички те не съществуват вече, а той е още жив, го изпълваше с едно мрачно задоволство, но тогава мисълта му се прехвърляше към този нов живот,

към хората, сред които живееше, и тъгата по измрелите се връщаше с по-голяма болка в сърцето му.

„Какви странни хора! — мислеше той. — Уж простодушни, уж не се прикриват, а не можеш да ги разбереш. Нима можеш да проумееш за какъв дявол Светозар отиде да се разбие на някаква далечна планета? Защо Дино иска да напусне за цял живот Земята с някаква си Юнона?...“

Често, преди да се напие, Джими седнаше с бутилката пред големия екран на телевизора, избираше една след друга различни програми, а възпламналият интерес го караше да забрави за известно време уискито. Някъде по света непрекъснато ставаха големи събития. Влизаха в строя огромни автоматични заводи, които чрез далечно управление произвеждаха стотици хиляди автомобили или телевизори на месец. Раздаваха се всемирни и национални награди на заслужили дейци на науката, културата, спорта. На стадиони, които побираха населението на цели градове, тържествено се отчитаха резултатите от културното и техническото съревнование между отделните народи. Други станции чрез филмови репортажи го развеждаха по всички краища на земното кълбо и по съседните планети. Разтопяването на Антарктида вървеше към своя край. В по-ниските ѝ райони бе се образувало цяло море, широки реки прорязваха оголените от ледовете пространства. Хиляди езера блестяха в долините и планинските котловини. Човечеството се радваше, че противно на очакванията стопяването на ледовете не доведе до голямо увеличение на нивото на световните океани, защото значителната част от водата беше останала на самия континент. По този начин гигантските диги, които трябваше да пазят крайбрежните райони на другите континенти, ставаха излишни.

Друг репортаж показваше ежедневието на хората на Марс. Привършваше сеитбата. Облещил очи, Джими наблюдаваше как по безкрайните степи оряха стотици машини, управлявани от невидима ръка, как след тях летяха бавно също така стотици чудновати самолети и равномерно сипеха семето в зиналите бразди. После камерата надникваше в един чуден и разкошен дом, където живееха стотина весели мъже и жени. Едни разговаряха помежду си, други играеха на шах, трети четяха, четвърти седяха пред пултовете за управление и управляваха хилядите машини, които подготвяха хляба на

човечеството. Ето сред свободните от дежурство настъпва оживление. На близкото летище е кацнал рейсът на редовното съобщение с майката Земя. Пристигнала е нова смяна. Половината от работниците след двумесечен престой на Марс ще се върнат в родината си. Заедно с тях на Земята се връща и камерата.

Джими завърта копчето. Радиостанцията от София е запечатала на лентата героизма на работниците, които са отишли да отстранят някаква повреда в централната препредавателна станция на Луната. Тази станция, построена от български инженери и поверена на грижите на България, събира предаванията на всички земни телевизорни станции и отново ги връща на Земята. По този начин става възможно всеки домашен телевизор да може да приема програмите и на най-отдалечените станции.

Поразителни неща видя Джими на Луната чрез различните предавания. Гигантски заводи, смайващи съоръжения, автоматични наблюдателници на космоса, складове и летища за междинно кацане на отправящите се в далечен полет междузвездни кораби и нито един човек. Само в програмата, която предаваше отстраняването на повредата в препредавателната станция, той видя няколко души в грозното и страшно облекло на скафандрите. Тук нямаше въздух и нормалният живот беше невъзможен, ала всесилният човек притежаваше средствата да управлява всички тези съоръжения, седнал спокойно пред пултовете в комфортна сграда на Земята. А в случай на някаква повреда инженерите за не повече от три часа прелитаха дотам и облечени в специални скафандри бързо отстраняваха засечката.

Друг смел и находчив оператор водеше зрителите в рискован полет над огнедишащата суша на Венера. Гъстата отровна атмосфера на тази блестяща царица на земното небе забулваше окото на камерата и зрителят можеше твърде малко да види, ала това още повече събуждаше възхищението му към безграничната храброст на тези хора, дръзнали да надникнат зад смъртоносното було на вечерната красавица.

Атомният човек гледаше в захлас всичко това и му се струваше, че сънува. Но за разлика от съня, чиято нереалност съзнаваме едва когато се събудим, този фантастичен сън изпъкваше в съзнанието на Джими с цялата си реалност едва когато предаванията свършиха и той спираше недоумяващ поглед върху изгасващия екран на телевизора. От тия предавания той проумяваше само едно нещо добре. Хората бяха се

променили, много бяха се променили, но у тях продължаваше да гори онзи вечен огън, който непрестанно ги караше да търсят нещо, да се борят за нещо. Да, той ясно виждаше през квадратното прозорче на телевизора какви чудеса ставаха по света. Ставаха независимо от него, ставаха покрай него и се правеха от тези, както той ги наричаше в себе си, наивници и будали. И този свят му се сторваше още по-неразгадаем, още по-далечен и чужд. Какво правеше той тук, слаб, непотребен, една жалка пращинка, останала от миналите векове?

Той вдигаше бутилката и пиеше, и пиеше, докато пред очите му се спуснеше черната пелена на забравата. Тогава пияният му мозък почваше да фантазира по своему, да изпълва стаята с други, толкова желани картини, в които Джими израстваше като чуден герой. С огромния диамант в джоба, той се връщаше в своя, в някогашния Нюйорк, вървеше из улиците могъщ и силен, и хората му се покланяха, и високите небостъргачи също се прегъваха и се кланяха доземи. Оркестри свиреха специално за него „янкидудъл“, цветя се сипеха в краката му, холивудски красавици го прегръщаха и молеха за автограф. Джими Хари Кук — с псевдонима Атомния човек — се връщаше от своя поход срещу комунизма като победител. Той нищо не е взел оттам, никакви трофеи. Не му трябват. Само един диамант е взел, и то защото той е двадесетина пъти по-голям от „Великия могол“, който краси британската корона.

Джими почваше да произнася речи, като държеше вместо микрофон пред устата си празната чаша, проклинаше, заканваше се, пееше и накрая заспиваше в някое кресло неразсъблечен, притиснал до гърдите си тежкия диамант...

Една сутрин той неволно спря мътен и неизтрезнял още поглед върху отворената пощенска кутия до бюрото. На дъното ѝ се белееше самотен лъскав патрон, изскочил от гърлото на пневматичната тръба. Кой ли можеше да му пише? Отдавна, като че ли много отдавна не беше получавал писма. Хората бяха го забравили, улисани в собствените си грижи, така както се стараяше да ги забрави и той. Само Бентам се обаждаше редовно по визофона, но когато Джими приемаше разговора, отговаряше едносрично на въпросите на геофизика и избягваше погледа му. Дълбоко в себе си той несъзнателно започна да чувствава този човек виновен за своето нещастие и в сърцето му се прокрадваше скрита ненавист към неговата неизтощима жизненост и бодрост. За да се

избави и от визитите на Силверстон, който все така внимателно и кротко се мъчеше да запали у него любов към математиката и техниката, Джими изключваше визофона през часовете, когато домоуправителят не беше на работа, и не отговаряше на неговото звънене на входната врата. Страхуваше се да не усети миризмата на алкохола и подозираше неговата коректна загриженост в някаква форма на контрол и опека.

А сега? Кой ли би могъл да му пише? И кому е притрябвал? Джими отвъртя капсулата на патрона и извади навит на руло голям бял плик. Разпечата го. На рехав, също бял картон с извезани златни букви беше отпечатана някаква покана. Председателят на градския съвет на Нюйорк Роберт Блекривер и неговата другарка го канеха да присъствува на малка приятелска вечеря, уредена по случай завръщането на дъщеря им Марина от космически полет. Вечерята ще се състои... Следваше дата, нова молба, поздрави.

Джими вдигна рамене и с неразбиращи очи отново зачете поканата. Изведнъж в пробудилото се съзнание проблесна някаква светлина. Марина? Застоялите му и парализирани от алкохола нервни токове равномерно запулсираха. Марина, Марина, Марина... Нещо старо, незабравено докосна сърцето му с вълнуващ полъх. Той видя русалката на морското дъно. Видя разпуснатите черни коси, очите с тъмен и немирнен блясък, закачливо палавата усмивка. Марина? Тя го търсеше? Тя го канеше? Една надежда припламна в душата му, плаха и неясна. Това не беше надежда за любов, за щастие. То беше незагасналият въглен на живота, заблещукал неочаквано сред мрака на безнадеждността. Така в много тъмна и глуха нощ пред самотния пътник сред полето проблясва далечната светлинка на неznайна хижа и му показва, че не е сам, че може би скоро ще намери убежище.

Внезапно ръцете му потрепераха. Остави поканата на масата и се втурна към банята. Силните струи хладка вода го разтърсиха. Той се затърка с такова ожесточение, сякаш искаше да измие от себе си цялата онази тиня, която беше се напластила в отслабналото тяло, в отчаяната душа. Загърна се в меката хавлия, отмахна косите от челото си и погледна в огледалото своето подпухнало, измъчено лице. Тя го търсеше? Значи той все още е потребен някому? Усмихна се на себе си, несигурно, боязливо, после изведнъж се засмя звънко и радостно. Така той отдавна, отдавна не беше се смял.

Върна се в стаята и с нов прилив на енергия започна да се облича. Погледът му отново спря на поканата. Той я зачете пак и тогава пред очите му всичко рухна. Датата! Датата беше стара. Вечерята се бе състояла преди два дни.

Джими се отпусна на креслото, усетил слабост в краката си. Пръстите му несъзнателно запревъртаха белия картон със златните букви. Предишното тъпо равнодушие скова наново съзнанието му. Та и какво е станало всъщност? Нищо. Тя се е върнала отнякъде, узнала е сега за него, разбрала е кой е и със свойствената на днешните хора любезност е решила да му се извини по някакъв начин за обидата. А той с глупавото си пиянство пропусна поканата. Сега тя навярно мисли, че той не иска да приеме нейното извинение, че е непримирим. И толкоз. Може би трябва да ѝ се обади? Не, това е съвсем безсмислено. Нищо друго не съществува вече за него. Само алкохолът, който кара да забравяш.

Джими не помнеше колко време пролежа така в креслото. Може би беше спал, а може би просто мозъкът му бе отказал да работи. Събуди го звънът на визофона. Той се изправи бавно, протегна се и усети една ледена скованост в ставите си. Беше лежал полуоблечен и умерената температура в стаята след банята вероятно го бе простудила. Наметна машинално халата и едва тогава натисна копчето на визофона. Екранчето засия в синкавобледи лъчи, които се раздвижиха като пипала, сляха се и очертаха отначало неясни, после бързо изпъкващи черти на познато женско лице.

— Марина? — възкликна Джими поразен.

— Да — засмя се девойката. — Здравейте, стари приятелю! А аз си мислех, че вече сте ме забравили. Защо не дойдохте онази вечер у дома? Търсих ви по визофона няколко пъти. Все ви нямаше. Да не би да сте ми сърдит?

Джими, който не можеше още да преодолее смущението си, не отговори веднага. После, като се стараеше да не поглежда към екрана, продума тихо:

— Късно получих поканата. А визофона бях изключил, защото не се чувствах добре.

— Какво ви е? — загрижи се Марина.

— Сега вече нищо ми няма. Вие какво правите?

— Искате ли да се поразходим малко заедно? — неочаквано предложи девойката. — Ще дойда да ви взема с колата си. Ако не сте зает, разбира се.

Джими се поколеба, преди да отговори. И това не беше обикновено колебание. Той едва сдържаше в себе си напора на утвърждението, напора на волята за по-друг живот, ала страхът от нови болки, от нови разочарования го караше да забави отговора, макар че, той знаеше това, щеше да се съгласи. Марина вероятно изтълкува по друг начин колебанието му.

— Не зная, може би след нашата раздяла са настъпили някои промени, които...

— Не, не — отвърна задъхано той. — Ще ви чакам. Скоро ли ще дойдете?

— След половин час пристигам.

* * *

Марина дойде такава, каквато я помнеше, и в същото време сякаш беше друга. Лицето ѝ бе станало по-женствено, позагубило от момчешката твърдост на чертите. Очите ѝ изглеждаха сега по-големи, по-сериозни, по-замислени и в тъмния им блясък липсваше много от предишната закачливост. Джими забеляза това още в първия миг. Той не можеше да не го забележи, защото нейният образ, така скъп и врязъл се дълбоко в сърцето му заедно с болката от обидата, която му нанесе тя, беше се неизличително запечатал у него, макар и закрит напоследък от мъглата на принудителната забрава. Той забеляза промяната, ала беше толкова смутен и до такава степен бе загубил някогашната си самонадеяност, че не посмя да вдигне направо очи към лицето ѝ. А тя го разгледа безцеремонно и открито.

— Променили сте се — каза тя. — Напълнели сте, но лицето ви има нездрав вид. Личи, че сте боледувал. Какво ви беше?

— И вие сте се променили — отклони Джими неприятния въпрос.

— Намирате ли? Всички казват това — възкликна Марина радостно. — Да, едно пътуване из космоса не може да не промени човека...

Те се качиха заедно в малката спортна кола на Марина, която веднага потегли с главоломна бързина из улиците. Сложила грациозно лявата си ръка върху волана, девойката непрекъснато се обръщаше към спътника си, който напразно се опитваше да прикрие своето вълнение.

— Не можете да си представите колко чувства и мисли изживява човек, когато се намери далеч от Земята, в непрогледната нощ между звездите...

Очевидно непреодоляла още вълненията от това пътуване, Марина бързаше да ги сподели с колкото се може повече хора. А детинското оживление, с което разказваше, я правеше още по-красива и привлекателна.

Джими мълчаливо слушаше, без да я прекъсва. Колата се носеше из непознат път далеч от града. Марина беше намалила скоростта до минимум, беше пуснала автоматичното управление и скръстила ръце над тъничките си, облечени в спортен панталон, колене, продължаваше разказа си, сякаш отново преживяваше всичко.

— Не, това вие не можете да си го представите! Казвате, че съм се променила, че съм станала по-сериозна. Не можеш да не станеш по-сериозен. То идва не от страха, не от мисълта за смъртта. За нея ние рядко мислехме. И мислехме по друг начин. На Земята знаеш: ще умреш, ще те изгорят в крематориума, ще те положат в урна и тая урна ще събира в себе си спомените за теб. Знаеш: ще умреш, но ще умреш като част от човечеството. А когато се намериш там, толкова далеч и от Земята, и от Слънцето, сред вечния мрак, където и звездите дори не блещукат, там изведнъж преставаш да се чувствуваш част от човечеството. Започваш да усещаш себе си като една вечна прашинка от тая непонятна вечност. Ходиш из кораба, вършиш нещо човешко, мъчиш се да се залисаш, а не можеш. Мислиш и мислиш... Погледнеш навън: все същият мрак и все същите звезди и не чуваш никакъв шум, и не възприемаш никакво движение, и не виждаш нищо човешко. Погледнеш на уредите и виждаш, че корабът се движи с милиони километри в час, но ти не усещаш това движение, защото то не е човешко движение, защото то е възможно само там, далеч от всичко човешко. И ти се струва, че ти съвсем не се движиш, а висиш и вечно ще висиш в тази безначалост, която мозъкът едва ли някога ще може истински да осъзнае. И ти отново преставаш да се чувствуваш човек, и

отново се виждаш космическа прашинка, която ще се движи така безкрай, вечна като вселената, като нейните неведоми закони...

Марина замълча унесена, после въздъхна и продължи, сякаш се събуждаше от сън:

— Имаше и други, които за пръв път летяха в отдалечените краища на слънчевата система. Тях вълнуваха същите мисли. Може би „мисли“ не е точно. Аз започнах в нашия смисъл на думата да мисля едва когато пред нас отново изплува розовото кълбо на Земята. Там не можеш и да мислиш, там някак всичко съзнаваш неформено и тайнствено. Останалите, старите опитни летци ни се смееха. И хубаво правеха, че ни се смееха. Принуждаваха и нас да се смеем. Знаете ли, едва там, между звездите, разбрах истинското значение на смеха. Това е най-могъщото оръжие на човека против необхватността и леденото безразличие на космоса. Струва ми се, че само благодарение на смеха човек може да издържи такова пътуване. Иначе би обезумял. Смехът, изглежда, е най-човешкото у човека и само той му помага да остане човек. Винаги когато за известно време ме напускаше способността да се смея, изпитвах предела на силите си, чувствувах, че ми е невъзможно да остана повече в този кораб, че трябва обязательно да изляза навън, че трябва да се слея с космоса, да заема мястото си на вечната космическа прашинка. В такива моменти навярно надделяват у човека някои непознати още закони на материята. То е подобно на чувството, когато застанеш на много висок връх и неочаквано те обзема безпричинно желание да скочиш в бездната, само че много по-могъщо, непреодолимо за обикновената човешка воля. В такива моменти ни затваряха в отделна кабина и ни разказваха или ни четяха смешни истории. Това беше единственият лек против полудяването...

Джими не разбираше думите ѝ. Не се и стараеше да ги разбере. Без да мисли, той съсредоточено гледаше нейното лице, озарено от странна светлина, от онова сияние, което древните художници поставяха в образа на мадоната, откъснала се от всичко земно и устремила духа си към вечността.

— Не! — сепна се изведнъж Марина и тръсна весело глава. — Това не може да се разкаже, не може да се предаде! А колко много трябва да се възхищаваме от тези хора, пилотите и учените, които се разхождат като господари из вселената! Как мислите вие, приятелю? Не ви ли се иска да литнете между звездите?

— Сега вече не — отвърна Джими.

Девойката не го разбра. Тя помисли, че след нейния разказ той не желае това, и се засмя с чувство за превъзходство. А Джими отговори така, защото съзнаваше, че сега, когато тя е до него, не му се иска да бъде никъде другаде. Той щеше да добави това към отговора си, но предусети, че ще прозвучи като много употребяван глупав комплимент, а неговото вълнение беше искрено и дълбоко.

Марина се огледа, хвърли поглед върху часовника на ръката си и отново се засмя.

— Всъщност накъде пътуваме ние и къде се намираме?

— Не знам.

— Няма значение! Пътуваме по път и той ще ни заведе при хора. Не е като там между звездите. А аз и без това съм решила днешния ден да го посветя на вас. Искате ли да слезем и да походим малко пеша?

Джими мълчаливо кимна. Първоначалната развълнуваност, която през време на нейния разказ бе позатихнала и беше направила място на една светла и тръпна успокоеност, сега отново го завладя. Марина беше решила да посвети целия ден на него! Той не мислеше по това, той не разсъждаваше какво може то да означава. Една радост и една болка се бореха в душата му и стенеха, и викаха едногласно: да не бъде ден; да бъде цял живот, да бъде цяла вечност, да бъде като онази вечност, която съществува между звездите!

Оставили колата край пътя, те тръгнаха един до друг по влажното бетонно шосе.

— Аз се чувствавам много виновна пред вас — продума Марина неочаквано, след дългото мълчание. — Тогава ви обидих. Но вие се държахте някак неприлично за нашите разбирания. А ние не знаехме...

— Нищо, аз вече ви простих.

— Защо не ни казахте тогава?

— Сам не знаех, че съм се събудил двеста години по-късно.

— А беше весело на морското дъно, нали? — засмя се Марина с чистия си детски смях. Тя също като децата не можеше да се чувства дълго виновна. — Не ви ли харесаха моите приятели?

— Вие изглежда имате много приятели? — попита Джими с болезнена ревнивост.

— О, много! И все са великолепни хора! Лоши хора не мога да търпя около себе си.

Тя не подозираше колко жестоко се впи нейната непосредствена възторженост в сърцето на мъжа до нея. Лицето му посърна. Стана сурово и затворено. Марина забеляза това.

— Какво ви е? Вие тогава бяхте по-весел, макар да сте мислили, че се намирате във вражеска страна?

— Нищо ми няма.

— Не сте искрен. Познавам. Тежи ли ви нещо?

Джими се насили за усмивка, но тя заприлича на мрачна, болезнена гримаса:

— Тежи ли ми нещо? А нима може да ми бъде леко, когато съм сам, когато съм непотребен никому, когато не разбирам какво става около мене, когато хората не ме обичат и аз не мога да ги заобичам?

— Защо? Лошо ли се отнасят с вас?

— О, не! Прекалено добре даже. Толкова добре, та понякога ми е мъчно, че няма с кого да се скарам. Но това вие не можете да разберете, Марина. Както и аз не разбирам вашите преживявания между звездите.

— Кажете! Ще се помъча да ви разбера. Искам да ви разбера.

Тя беше сложила ръка на лакътя му и го гледаше с големите си черни, питащи очи, в които нямаше нито искра съжаление. Джими срещна тези очи и техният ням въпрос го отрезви.

— Няма да разберете. Нека говорим за нещо друго! Аз ви благодаря за желанието да ми съчувствувате.

— Но аз не ви съчувствувам! Аз искам да ви помогна. Вие казвате, че сте самотен. Добре, от днес ви зачислявам към най-близките си приятели. Съгласни ли сте?

Джими тъжно се усмихна. Нейните думи прозвучаха като думите на малко момиченце, което казва на разплаканото си другарче: „Не плачи, аз ще ти дам да си поиграеш с моята кукла“. Какво чудно, какво прекрасно и какво наивно създание беше тази девойка! Тя беше също така странна и неразбираема за Джими, както и всички други хора на този свят. Но той я обичаше. Това той сега разбра с всичката сила на своето станало до болка чувствително съзнание и едновременно с това ясно виждаше цялата безнадеждност на тая любов. Каква беше тази обич и отде се взе, за да го тласне по пътя на пълното отчаяние? Вероятно единственото нещо, което мъжът е способен да обича, без да го познава, е жената. Как искаше той тази среща и как я проклинаше сега!

— Вие сте добро момиче, Марина — каза той след кратко мълчание. — Имате много приятели и както казахте, все великолепни хора. Защо ви трябва да имате и един лош приятел?

— Вие лош ли сте? — попита Марина със затрогващо чистосърдечие.

— Лош съм и едва ли ще стана по-добър. Може би ако бях живял през тези двеста години, щях да бъда сега като вас, но сега ми е трудно да стана. Прекалено голям скок съм направил.

— Не разбирам вашето отчаяние.

— И няма да го разберете, мило момиче.

— Значи отказвате приятелството ми? — натъжи се девойката.

Джими я погледна и се смути. По лицето му пламнаха червени петна.

— Не ме измъчвайте! Нека говорим за друго! Няма ли да продължим пътя си?

— Да — развесели се изведнъж Марина. — Трябва да потърсим нещо за ядене. Хайде да се надбягваме до колата!

Неизрекла още думите си, тя подскокна като козле и припна по шосето. Джими се поколеба за миг, стори му се, че това е под достойнството му, но после изведнъж бе обладан от нейната жизненост. Опита се да я застигне, ала застоялият живот и алкохолът бяха поразили пъргавината на краката му.

Скоро след това те префучаха с бясна скорост из улиците на един непознат град. Марина отново беше се превърнала в предишната палава и закачлива девойка. Сякаш този сериозен разговор между тях въобще не беше се състоял.

— Искате ли да не питаме кой е този град? — каза тя. — Нека не знаем къде сме били! Така е по-интересно.

— Аз и така няма никога да го забравя — съгласи се Джими, — защото ще бъде свързан в спомените ми с вас.

— Наистина ли? Винаги ли ще си спомняте за мен? Това е хубаво.

— Още от първия миг, когато ви видях, там под водата, не съм преставал да мисля за вас.

— Там беше чудесно, нали? Вие ми бяхте много интересен. Отначало ми харесахте, после ми станахте смешен, а после успяхте истински да ме ядосате.

Джими преглътна засегнат, но тя като че ли съвсем нямаше такова намерение и продължаваше със същата безобидна веселост.

— Но защо си говорим на „вие“? Нали аз те зачислих вече към най-близките си приятели? Искаш ли да ти бъда учителка? Нали казваш, че много неща не разбираш от нашия живот? Знаеш ли как ще се радвам! Омръзна ми все мен да поучават.

— Съгласен съм — усмихна се Джими. — Аз не обичам учителите и също ми е омръзнало да ме поучават, но такъв учител досега не съм имал и съм готов да опитам. Обаче трябва да те предупредя, че съм от тези, които трудно възприемат.

— Още по-добре. Значи ще изпробвам силите си. Ще потърся тогава други възпитателни методи.

На Джими се стори, че долавя в думите ѝ дълбок и скрит намек. Това го изпълни с едно ново безпокойство.

Те отседнаха в първия ресторант, който съзряха из улиците на непознатия град и си поръчаха изобилен обед. Веселото настроение не ги остави през цялото време и Джими така се опиваше от близостта на тази тръпнеща в живачна подвижност, жизнерадостна девойка, че скоро забрави нерадостните мисли, които го гнетяха до последния момент. Марина непрекъснато бърбореше всевъзможни забавни истории, които Джими не се и опитваше да разбере, но той се смееше, когато тя казваше нещо засмяна и ставаше сериозен, когато лицето ѝ изобразяваше сериозен момент или подготвяше неочаквания край на случката.

— Не разбирам защо някои хора ме мислят за лоша и невъзпитана — казваше тя и го казваше така радостно, сякаш констатираше обратното. — И родителите, и братята ми — всички. Все твърдят, че аз съм им най-голямата грижа. Ако е истина, не знам каква учителка ще ти бъда.

Джими я погледна с влюбени очи.

— Ти си едно прекрасно момиче, а такива момичета понякога изглеждат лоши на старите хора.

— Значи ти харесвам? — зарадва се още повече Марина. — Да си призная, аз много обичам да ме харесват.

— Харесвам? Думата е твърде слаба...

Той щеше да продължи и внезапната червенина, появила се по страните му, говореше за това, но тя го прекъсна:

— Старите хора са прави. Невъзпитана съм. Ето само за себе си говоря. Хайде да се поразходим из околностите и ще говорим само за теб.

— Няма нищо интересно около мен — посмути се Джими.

— Не, искам да ми разкажеш всичко за себе си. Аз трябва да зная как си живял досега, за да избира правилна възпитателна метода. Нали така?

Джими неохотно се подчини. Те излязоха и колата ги стовари след десетина минути в подножието на един обрасъл с рядка борова гора хълм. Денят беше хладен, но слънчев и тук-таме блестяха локви разтопен сняг. Марина извади от джоба на спортното си яке една тубичка и подаде на Джими няколко таблетки.

— Вземи! Против хрема. С тия обувки краката ни скоро ще се намокрят. И почвай да разказваш!

Джими се опита да обърне всичко на шега:

— Ти си добра учителка, щом си готова да изтърпиш и една хрема заради мен.

— Таблетките ще помогнат. Но ти не се отклонявай! Хайде!

— Откъде да почна?

— От рождението.

— Добре — засмя се Джими и започна да описва отдавна умрялата си баба и дядото, и моряшката гостилничка, и Чикаго, и колежа. Той скоро се увлече и само честият звънък смях на Марина, с който тя посрещаше остроумните описания, го караше да спира за миг. Но щом стигна до своето фантастично възкресение, щом започна да говори за новия си живот, остроумието му секна под напора на събралата се през тези месеци на безплодни усилия мъка. Заговори простичко, открито и — може би за пръв път през живота си — без да лъже. Той виждаше, че Марина го слуша с недоумение, но с отворена за съчувствие душа и тъжното очакване, което се четеше в нейните очи, го караше да бъде още по-откровен и по-безпощаден към себе си. Разказваше за своя страх от болшевиките, за Светозар, за Бентам, за смешните си журналистически опити, за мрачния пиански период. И Марина нито веднъж не се усмихна. А когато той свърши, в очите ѝ блестеше тъмна и ласкава влага.

— Как ми е мъчно за теб! — въздъхна тя.

Джими, сякаш за да прогони тъжните спомени, разтърка с ръка челото си и направи опит да изглежда весел:

— Не, Марина, твоето съчувствие няма да ми помогне. Ако ми помогне нещо, то ще бъде твоята жизнерадост, твоята веселост. Нека пак да се посмеем! Ти нали сама казваше, че смехът е най-силното оръжие против отчаянието?

Марина не отговори. Тя беше започнала да слиза надолу към колата и Джими забеляза, че малките ѝ, леки обувки бяха целите в кал. Това го накара да я почувствува още по-близка и като гледаше пред себе си нейната тъничка като стебълце на цвете фигурка, той неочаквано усети непреодолимото желание да я грабне на ръце и да я понесе нанякъде далече, далече, където да бъдат завинаги само тя и той.

Все така мълчаливо девойката седна пред волана в силно затоплената кола, сви краката си на седалката и без всякакво стеснение събу обувките и чорапите си. Джими не се стърпя. Наведе се бързо над малкото, порозовяло, от студената влага краче и започна да го търка в дланите си. Марина се усмихна тъжно и плахо погали с ръка косите му.

— Аз все исках да те запитам каква е тази миризма, която лъха от тебе. Мислех си, че си вземал някакви лекарства а тя била от алкохола. Обещай ми, че няма вече да пиеш!

Джими я погледна изненадано.

— Можеш ли да ми обещаеш? Хайде обещавай, пък аз ще се постарая да ти бъда добра учителка.

— Добре — ухили се радостно Джими. — Обещавам. И без това ми е останала само една бутилка.

Последните ѝ думи бяха отекнали в душата му с метежния звън на обещанието за нещо хубаво, на предчувствието за неочаквано приближило се щастие...

* * *

Пристигнаха пред квартирата му късно вечерта, уморени, но весели. Марина каза, че на другия ден пак ще мине да го вземе, но следобед, когато свършат лекциите ѝ в университета, и подкара така бясно колата, че той я проследи с изтръпнало от страх сърце.

„Какво дете! — мислеше той, докато асансьорът го изкачваше към седемнадесетия етаж. — Какво чудно хубаво и странно дете! Дете, което лети безстрашно между звездите и което се страхува от хремата.“ Но не му ли се струваха всички тези хора около него такива деца?

Този въпрос събуди в душата му леко безпокойство и за да се отърве от него, той почна да си подсвирква.

Първото нещо, което видя, щом влезе в кабинета, беше отворената бутилка уиски на масата. Спомнил си обещанието, Джими се засмя тихо и звънливо, взе бутилката, отиде в банята и с грейнало лице, обърна гърлото ѝ над зиналата дупка на канала. Шумното клопочене на изливащата се парлива течност изпълни гърдите му с такава наслада, каквато той никога не бе изпитвал при пиенето ѝ.

* * *

Марина дойде на другия, дойде и на по-другия, и на следващия след него ден и за Джими настъпи един период, в който не съществуваше нищо друго освен тази неуморимо палава девойка, в който тя непрекъснато събираше в себе си всички негови мисли, чувства и отново събудили се мечти, в който той живееше единствено за нея и чрез нея. Ала това не беше период на тихо и безбрежно щастие, каквото Джими си желаше. То беше време на томително опиянение от нейната близост, когато бяха сами, на разкъсваща и тласкаща го често към отчаяние ревност, когато тя го влачеше в компанията на безбройните си приятели. А това тя правеше все по-често и все по-рядко те имаха възможност да бъдат само двама. През дългите самотни нощи Джими напразно се мъчеше да разгадае дали тя съзнателно бе започнала да отбягва уединяването си с него, или вършеше това по силата на своята неразгадаема природа. Той се опитваше да я оправдае с мисълта, че тя не може да се откъсне заради него от своята среда, че той е, който трябва да се нагажда към нея, но това беше обяснение, което твърде малко го утешаваше. Отношенията ѝ към него не бяха се променили. Тя беше все така ту сърдечно ласкава, ту строга в изискванията си, ту внимателно съчувстваща или безогледно искрена в оценката си за неговите постъпки. Но той виждаше, че тя се държи така и с останалите си приятели и това предизвикваше нови мъчителни

пристъпи на скрита ревност. Джими забеляза още, че тя се гордее с неговото приятелство пред другите и това отначало го радваше, но понякога му напомняше, че по същия начин едно дете показва с гордост на другарчетата си своя пъстър палячо.

Кръгът, в който се движеше Марина така шумно и свободно, се състоеше от най-разнообразни блестящи с ум и външност млади мъже и жени. Тук имаше и учени с национални и международни награди, имаше спортисти със световна известност, имаше астронавти с ореола на десетки героични подвизи из междузвездните пространства, имаше хора, чиито заслуги може би се състояха само в неизчерпаемото им остроумие, имаше инженери и стопановеди, които изведнъж се оказваха, че покрай другото са прославени певци или художници. Имаше много по-красиви жени от Марина; жени, които щом заговореха, накарваха да млъкнат всички в очакване да чуят най-компетентното мнение по разисквания въпрос. Това бяха хора очевидно твърде различни по характер, но у всички имаше онова общо, което Джими напразно се стареше да разбере, онази безкрайна доверчивост и както му се струваше, наивност, онази пламенност и стремеж към дела, към които никой не ги тласкаше, чудната деловитост на духа, зает с еднаква устременост да разгадае тайните на природата и да си достави най-изтънчени наслаждения.

Понякога ту един, ту друг изчезваше за известно време от компанията, заминал с експедиция или уединил се в напрегната научна работа. После се явяваше отново и първата задача на компанията беше да обсъди неговия труд. Джими с изумление слушаше как певецът с часове можеше да говори за някой технически проблем или как спортистът правеше анализ на картината на стопановеда-художник. А после следваше веселие. Развлеченията на тези хора също се изграждаха върху цяла система от незнани принципи и традиции, и представляваха от себе си същинска наука. Тук бяха и домашните концерти, и карнавалите, и спортните състезания, и чудесните игри и танци. И тези инженери, доктори, философи, стопановеди, спортисти се оказваха във веселието не по-малко изобретателни, отколкото в своето трудово ежедневие. При това сред тях съществуваше една чистота на нравите, която на нещастния Атомен човек се струваше почти неземна.

„Всичко е от липсата на пари и от пълната материална осигуреност“ — решаваше той в минути на трезва разсъдителност и

самокритичност, които под влиянието на Марина бяха почнали често да го спохождат.

Някога те мислеха, че парите правят човека щастлив, и това може би е било истина за времето си. Някога те проповядваха, че парите развърщават човека и в същото време не преставаха да се стремят към тях, като че ли искаха да докажат обратното. Някога те бяха убедени, че с премахването на парите ще настъпи невъобразим хаос, а се оказа, че е настъпил един наистина невъобразим свят, който с чудна непоклатимост беше се изградил върху нови принципи и беше направил хората по-други, но не по-малко щастливи от тях. Може би това да са чудни деца, такива, каквито някога в колежа им представяха древните гърци, може би те да са някакви свръхчовеци, това за него, бе все едно. Каквито и да са, за Джими беше вече ясно, че това са същества, които гордо и свободно шетат из вселената, които са способни да се смеят над звездните катастрофи и над себе си, които живеят като господари и дори когато умират, умират като господари и победители. А това съзнание лека-полека събуждаше отново позагасналото в дружбата му с Марина чувство за малоценност. Той все по-често се сравняваше мислено с тези красиви на външност, умни и силни мъже и тези сравнения го връщаха пак към границите на отчаянието. Струваше му се, че единственият изход за него е да грабне Марина и да избяга с нея някъде, където няма по-умни, няма по-красиви, няма по-силни от него. Но къде е това място? На земята то отдавна не съществуваше.

В сърцето му напирала и болката, и желанието час по-скоро да се прекратят тези терзания и от дълго време той се измъчваше вече с мисълта да разкрие на момичето своята любов, ала страхът от отказ го караше непрекъснато да я отлага. Той съзнаваше, че в случай на отказ, трябва да си отиде завинаги от Марина, трябва може би да си отиде завинаги и от този свят. За такъв голям риск Джими не намираше у себе си достатъчно сили. И все пак това обяснение дойде. Дойде някак случайно, против волята му, но с неотразимата властност на неизбежното.

* * *

От известно време светът около него се вълнуваше от едно ново откритие, на което Джими не бе обърнал голямо внимание, защото за него то беше еднакво чудно и еднакво далечно както всичките тези чудеса, които го заобикаляха. Преди десет години се бе завърнал от дълго пътешествие един от онези изумителни разузнавачи на космоса, за които Джими чуваше твърде фантастични неща. Това бяха огромни самоуправляващи се ракети, които в продължение на десетилетия изминаваха по права линия из вселената разстояния, каквито могат да се отчитат само с астрономически величини и стигнали до набелязания предел, автоматически се връщаха обратно. Навлезли отново в слънчевата система, тяхното управление се поемаше от наблюдателниците на Земята и Марс, които осигуряваха кацането им. Твърде малко на брой от тези ракети се завръщаха в родината си, защото техните пътища минаваха през неизброими и незнани пречки, през тайнствените звездни мъглявини и стигаха чак далечните съзвездия. Ето защо всеки завърнал се разузнавач предизвикваше на Земята истинска сензация, разкриваше на хората нови тайни на вселената. Неговите микрофотоапарати, които заснемаша автоматично целия път, разкриваха пред очите на специалисти и неспециалисти чудния живот на един къс от звездния мир. Неговите уреди регистрирваха хиляди ценни и неизвестни подробности на условията, при които се е извършвало движението и най-сетне самото му завръщане показваше, че в тази посока би могла да се движи с по-малък риск и експедиция от хора.

Звездният разузнавач, който беше се завърнал преди около десет години, покрай другото обаче донесе със себе си новини, които развълнуваха хората с необичайна сила. През време на обратния си път, той беше пресякъл в много голяма близост орбитата на една известна досега само от математически изчисления голяма планета, обикаляща звездата Проксима-Алфа от съзвездието Центавър. Върху проявените ленти с поразителна яснота бяха се отпечатали контурите на тази планета и донесените данни караха астролозите единодушно да твърдят, че тази планета прилича по всичко на Земята и че на нея е възможно да има необходимите условия за съществуване на органичен живот.

Няколко месеца след завръщането на този разузнавач в посока на планетата отлетя нова ракета с далечно управление. Тя носеше на борда

си събрана в една грамадна танкета подвижна автоматична наблюдателница и лаборатория. Ракетата трябваше да кацне на новооткритата планета и да стовари танкетата, която, движейки се самоходно, щеше да предава чрез собствен радиотелевизорен предавател всички данни по състава и температурата на атмосферата и изгледи от местността, през която ще се движи. С такива танкети някога човекът за пръв път бе разгледал отблизо природата на Марс и на Луната и за пръв път сега такава танкета щеше да кацне извън слънчевата система.

След толкова години, най-после бяха наближили датата и часът, когато танкетата щеше да започне своите предавания. Тези предавания, благодарение на мощните препредавателни станции на Луната и Марс, всеки човек можеше да наблюдава по домашния си телевизор.

Светът бучеше от предположения и догадки в очакване на посочения час. Човечеството се вълнуваше така, както години наред не беше се вълнувало. Ще има ли живи създания на тази планета? Това беше въпросът, който бурно се обсъждаше из улици и ресторанти, в метрото и в домовете. Ще има ли на тази планета някакви по-висши същества, или и този път човечеството ще си остане със съзнанието, че единствено него природата е избрала като средство за своето самопознание?

Хората отдавна знаеха, че из другите слънчеви системи и особено около звездата Денеб и двойната звезда №61 от съзвездие Лебед има много планети, ала те бяха твърде отдалечени и все още науката беше безсилна да изпрати там ракети, които да покажат истинския им вид. Трудно, с мъчителни стъпки, които траеха много десетилетия, човекът едва-едва проникваше в тайните на заобикалящите го звездни светове. Главната трудност идеше от липсата на база извън слънчевата система, която би могла да скъси огромните разстояния до най-близките звезди. Защото това бяха разстояния, които при постигнатата скорост на летене извън притеглянията на небесните светила, се измерваха с десетки и стотици години човешки живот. И сега тази планета можеше да се окаже изведнъж праг към безбройните, още неразтворени врати на най-близките съзвездия. Ако тя предложеше на човека минимални условия за построяването на междинна база, той не би могъл да ѝ бъде по-малко благодарен, защото тя щеше да му послужи като мощен трамплин за

нови скокове из вселената. Тези въпроси вълнуваха пък хората на науката. Нещо повече те не смееха още да очакват.

Джими сигурно единствен остана незасегнат от тия тревоги. Пред него сега стояха по-важни въпроси, които, както смяташе той, трябваше да решат окончателно съдбата му. И в този момент малко го интересуваха дали на новооткритата планета ще има други хора. От цялата вселена го интересуваха сега само един човек — Марина.

Все пак в часа, когато трябваше да започнат предаванията на танкетата, Джими, както милиардите себеподобни по земното кълбо, се оказа пред телевизора в своя кабинет. Този ден Марина не беше го потърсила, а и той напразно се опитва да влезе във връзка с нея.

Говорителят с необичайна тържественост оповести, че включва препредавателната станция на Марс, който по това време се намираше откъм Западното полукукло. Джими запали усмихнат една пура и зачака с разгоряло се нетърпение. Екранът зумтеше тихо, примигваше с тъмни и светливи отблясъци, ала не се виждаше нищо и на Джими се струваше като че ли гледа през прозорец в мътната и непроницаема стена на есенна мъгла.

„Дали не се е повредила танкетата?“ — помисли той с безпокойство и посегна към регулаторния бутон. Ала в този момент екранът неочаквано започна да става по-светъл. В горния му край настъпи избистряне и върху очертало се ясно квадратче се появили цифри. Те затрептяха и изчезнаха. На тяхно място изпъкнаха някакви букви, подредени като математическа формула. Джими, който не познаваше устройството на танкетата, гледаше разочаровано цифрите и формулите. Те не му говореха нищо. Той съвсем не можеше да знае, че в този момент хиляди специалисти гледаха на тях като на някакво откровение. Стана от мястото си, готов вече да наругае и танкетата, и нейните създатели, и тези, които бяха вдигали толкова шум около нея, когато изведнъж екранът се заля от ярка жълтеникава светлина и пред смаяните му очи се разкри чудната гледка на хубав слънчев ден. Слънцето, което не се виждаше, така ярко блестеше в свежата зеленина на някакви храсти и треви, че Джими като че ли усети неговата топлина да го лъха в лицето. Обективът на камерата започна бавно да се движи. Върху екрана картините се сменяваха постепенно, като разкриваха все нови и нови подробности на един дивен растителен свят, който дишаше с лекия полъх на вятъра и тръпнеше под силните лъчи на незнайното

слънце. Танкетата беше поела своя изумителен, ненаправляван от никого път и прашаше пред очите на своите създатели такива неща, каквито и най-големите оптимисти не бяха очаквали. Тя пресече малко ручейче. То беше бистро и бълбукаше, и се пенеше също както всяко свое братче тук на Земята. Нещо се шумгуна в гъстата трева на неговия бряг. Нещо прелетя като сянка далече из въздуха. Та това бяха живи същества! Животни? Птици? Възможно ли е? Не е ли това някакъв шантаж? Не е ли хрумване на хитър фоторепортер, заснимал картини от природата някъде из южните райони на Америка? Ето там на хоризонта се очертаваше тъмната стена на огромна гора. Над нея се синееха вериги на планина. Не са ли това Кордилиерите?

Екранът все по-често започна да се затъмнява. Танкетата, управлявана от своето електронно приспособление, заобикаляше дънерите на грамадни дървета, големи скални отломъци и камъни. Внезапно на екрана префуча нещо. Джими успя да види смътните очертания на черен исполински крак.

— Хей! — възкликна Джими поразен. — Това пък какво беше? Слон? Носорог?

Значи имаше животни на тази планета? Но какви бяха те? Нито едно не можеше да се види. А трябваше да са много големи, щом така безстрашно минават покрай самата танкета.

Изведнъж слънцето изчезна от екрана. Танкетата като че ли беше навлязла в тъмна гора. Да, наистина! Но гората се оказа гъста и машината не можеше да продължи. Тя спря за миг и Джими видя ясно дънерите на много дървета и сплетени непроходими храсти между тях. Екранът започна бавно да се върти. Очевидно танкетата търсеше изход. Електронните потоци, които движеха кормилото, срещаха навсякъде преграда. Джими подскочи и навря лицето си до екрана. Стори му се, че зад един от дънерите видя две големи, втренчени очи.

Какво беше това?

Камерата отново се придвижи и Джими така и не можа да разбере, действително ли е видял нещо, или се е излъгал. Сърцето му тупаше запъхтяно от напрежение. Ако това наистина бяха очи, на кого принадлежаха? Ясно е, животни имаше! Но това бяха очи, поставени близо едно до друго, върху една плоскост. Такива очи рядко се срещат у земни животни. Човешки очи? Не, те бяха два пъти по-големи от очите на човека. Джими се ядоса. Как можа точно в този момент да се

завърти танкетата! Пурата му, изгаснала, стоеше забравена върху пепелника. Той я запали и премести стола си по-близо до телевизора.

Подвижната станция като че ли най-после успя да намери проход. Тръгна пак в равномерното си темпо. Не, тя се връщаше по стария път. Излезе отново на просторната слънчева поляна. Ето същото поточе. Пред екрана се заогъваха клонките на прегазени храсти. Единични дървета, чийто корони не се виждаха, минаваха бавно през него. Понататък равнината се разстилаше безкрайна и тучна, прилична на облечените в пролетна премяна прерии, макар и дървета, и храсти, и треви да бяха съвсем различни от земните.

„Чудна природа! — мислеше Джими. — Богата. Да, пред човечеството се откриват нови перспективи. Тия хора ще съумеят да стигнат дотам. — Той погледна към горния край на екрана, където все още се редуваха различни цифри и букви. — Това навярно са данните за атмосферните и климатични условия. Дали са като земните? Възможно е тези животни и тези растения да растат при условия, за които човек не е пригоден. А ако на тази планета има хора? Ех, ще умрат окончателно дядо Адам и баба Ева!“

Вниманието му отново бе приковано към екрана. На няколко метра от танкетата сред равната и еднообразна степ се появили тъмни, прилични на едри мравуняци хълмчета. Джими облеци очи. Та това бяха колиби! Без съмнение те приличаха на стари индиански колиби. Но защо не се забелязваше никакъв живот около тях? Може би обитателите им са избягали, подплашени от чудноватата машина? Или това беше някакво изоставено селище? Но беше ли въобще селище? Джими напразно се взираше. Освен общите очертания на наредените близко едно до друго хълмчета не можеше да се различи нищо друго от тяхното устройство. Дали не са гигантски мравуняци? Възможно е също съвсем да не са произведения на човешка ръка или животински инстинкт, а причудливи прояви на една странна природа.

Той с разочарование забеляза, че танкетката все повече се отдалечаваше и хълмчетата се загубваха сред високата трева. Отново пред екрана се залюля широката зелена степ. Отново треви и храсти засенчваха обектива на камерата. После обективът ненадейно прекрати своето движение. Изображението на екрана затрептя в една и съща поза. Джими се разтревожи. Какво беше станало? Спряла ли беше танкетката? Той почака малко, ала картината върху екрана не се

променяше. Стана, запали нова пура и се поразходи из стаята. Очите му непрекъснато бягаха към телевизора. По едно време видя, че изображението, което продължаваше да се тресе, беше се наклонило напред. Някъде между тревите блещукаха локвички вода. Те като че ли се увеличаваха и идваха все по-близо до лещите на камерата. Очевидно танкетката буксуваше на едно място, попаднала на влажна и неустойчива почва. Минаха пет, десет минути, час. Положението на екрана си оставаше непроменено. Изгубил търпение, Джими реши да изгаси телевизора, когато внезапно там се появи загриженото лице на говорителя.

— Драги зрители — каза тъжно той. — Ще прекъснем общото предаване, тъй като танкетата е престанала да се движи. Вероятно е попаднала в единственото трудно преодолимо за нея препятствие — някакво тресавище. В случай че тя излезе оттам, ще продължим нашите предавания. Но и това, което тя ни показва, е, струва ни се, достатъчно, за да изпълни сърцата на хората с нови надежди. Довечера от двадесет и един часа ще ви предадем първите коментари на астролозите. Сега заповядайте на концерта на бостонските филхармонисти!

„По дяволите и вашите филхармонисти!“ — изруга Джими и затвори телевизора. Той беше ядосан, че танкетата така неочаквано и така скоро завърши своя път. Наистина това, което беше видял, само по себе си надминаваше може би и най-смелите очаквания, ала въпросът, който вълнуваше човечеството от хилядолетия насам си остана неразрешен и го изпълваше само с нови, още по-нетърпеливи догадки. Имаше ли хора на тая планета? Имаше ли въобще подобни на човека същества някъде из вселената?

Джими се облече и излезе. Не му се седеше в къщи. Искаше му се да сподели с някого впечатленията си. Улиците гъмжеха от народ. За разлика от друг път сега пешеходците бяха много повече. Като че ли всички бяха оставили колите си, за да си дадат среща из облените в оскъдна зимна светлина улици, из ресторанти и сладкарници. Навсякъде се чуваха разговори, гръмогласни и оживени. Джими надаваше тук-таме ухо, за да чуе нещо. Хората се надвикваха, говореха едновременно. Всички бяха видели едно и също нещо, ала всекиму се струваше, че е видял повече от другите, че е забелязал нещо, което другите не са забелязали.

Джими влезе в близката кафе-сладкарница, където понякога закусваше. Тя беше претъпкана и той едва успя да намери свободен стол край една голяма маса. Десетина възрастни мъже и жени седяха около чашите с димящо шоколадово кафе и коментираха пътуването на танкетата. Никой не му обърна внимание. Той си поръча кафе и се заслуша в бурния спор на компанията.

По едно време шумът в салона се усили. Някой беше дошел и носеше със себе си броеве от първите извънредни издания на вестниците. Зачетоха ги колективно по масите. Вестниците не съобщаваха нищо повече от това, което всеки беше видял, ала всички слушаха внимателно. Само от време на време някой всезнайко прекъсваше четенето с презрителни забележки по адрес на журналистите. После един наперен момък се покачи на стола си и запляска с ръце, като молеше да го изслушат. Впериха очи към него. Той каза, че току-що един негов приятел от обсерваторията му съобщил нещо много важно. Около танкетката са прелетели някакви прилични на големи прилепи животни. Появило се е и едно влечуго с необикновени размери.

Думите на момъка накараха залата да забучи още по-силно.

— Има хора — викаше един посивял старик на масата, където беше седнал Джими. — Слушайте какво ви казвам! Хора има. Това беше истинско селище. А очите... очите, там в гората могат да бъдат само човешки очи.

Някой му възрази, като каза, че трябва да изчакат съобщението на специалистите.

— Те да не са видели повече от нас? — намеси се в спора жената на старика. — Та не видяхте ли, че кракът, дето мина покрай екрана, беше човешки крак?

Другите се засмяха. Очевидно на всички се искаше там да има някакви човеци, но все пак това трудно можеше да се приеме изведнъж. И то след такива неубедителни доказателства.

Джими допи кафето си и излезе. Взе вестници от близкия киоск, където също се трупаха хора, ала в коментарите и набързо написаните репортажи нямаше нищо интересно. Много по-интересни бяха разговорите на хората. До вечерта той успя да чуе толкова странни и смайващи мнения, че макар отначало те да му се струваха смешни, после го объркаха и сам не знаеше вече какво е видял и какво не. И

беше почти убеден в съществуването на хора на планетата. Едни твърдяха, че очите зад дървото не са били очи, а лещи на старовремски бинокъл. От тия, които са се употребявали на земята преди стотина години. А щом има бинокъл, значи е имало и човек зад него. Друг настояваше, че съвсем ясно е видял на исполинския крак нещо като кожена обувка. А една жена разказваше с умиление как видяла между колибите да играят дечица.

Джими се смееше и ругаеше мислено, ала беше сам така запален, че когато се намесваше в разговорите, неволно измисляше нови подробности, каквито екранът не бе показал. Той дори съвсем сериозно влезе в спор с човека, който беше видял бинокъла, и каза, че е възможно това да не е бинокъл, а обикновени очила. Веднага се намериха хора да го подкрепят. Когато се съберат закуп много хора, винаги се намират такива, които са готови да потвърдят и най-абсурдните твърдения. Да, казаха те, от толкова близко човек няма да гледа с бинокъл. Този човек е навярно късоглед и се е приближил така зад дървото, та да може по-добре да разгледа танкетата, която за него представлява, разбира се, истинско чудо.

Най-невероятни измислици стигнаха до ушите на Джими и за да се отърве от тях, и за да не пропусне коментара на специалистите, той се прибра в къщи. Чувствуваше се в повишено настроение, но беше се така заплел в представите си, че ако някой би го накарал сега да разкаже всичко, което е видял на екрана на телевизора, той би могъл дори да се закълне, че е видял там и страшни животни, и деца, и хора с кожени обувки, и бинокли, и очила, и крокодили, и носорози, и какво ли не.

„Да — мислеше Джими, — мълвата си е мълва! Както някога, така и сега тя може за няколко минути да направи от мравката слон.“

Точно в девет часа вечерта на екрана на телевизора се появи някакъв академик, чието трудно славянско име Джими не можа да запомни. Разбра само, че е шеф на хималайската обсерватория и че се обръща от името на планетарния съвет към всички граждани на земното кълбо. Той произнесе речта си най-напред на руски език, после на английски. Говорѝ дълго и с твърде сложни и осукани фрази. Температурата в този ден на планетата била такава и такава, влажност на въздуха — толкова, съставът бил почти същият като на Земята, с малко повече кислород и ксенон и по-малко аргон и хелий. При такъв

състав на атмосферата земният човек би могъл да живее без опасност за здравето му, още повече че атмосферното налягане е незначително по-високо. По-нататък академикът съобщаваше данни за електрическата наситеност на въздуха, за силата на притеглянето и се впусна в подробни научни обяснения за вероятния произход на тази планета и местонахождението ѝ.

— А бе тоя няма ли да каже една човешка приказка? — ядоса се Джими. — Като че ли някого интересува това, което разправя!

След като определи типа на планетата, академикът започна да говори за флората и фауната. На този въпрос той малко се спря, понеже, както каза, тук имали думата специалистите, но можело да се твърди, че макар и различна по форма от земната, по своя характер и начин на живот тя е вероятно твърде близка до нея. За съжаление танкетата непредвидено скоро е прекратила предаванията си и не е могло да бъде видено много...

— Флора-фауна, флора-фауна! — изкрещя Джими към екрана. — Кажи, има ли хора сред тая глупава флора, или няма?

Ако академикът го беше чул, може би щеше да вземе отношение към въпроса му, но така той продължаваше невъзмутимо, своите сложни и твърде уклончиви обяснения.

— Предполага се — каза той накрая и това прозвуча на Джими като подигравка с очакванията на зрителите, — че планетарният съвет ще вземе решение в най-скоро време да се изпрати там първата експедиция и тогава ще имаме окончателни отговори на въпросите, които днес ни вълнуват с такава сила.

Джими наруга гласно всички академици по света и щеше да затвори телевизора, но говорителят го накара да дръпне ръката си от бутона. Предаваше се последното научно съобщение за изпратената танкета.

„В деветнадесет и тридесет часа нюйоркско време на осемнадесети ноември две хиляди сто четиридесет и седма година — каза той — танкетата окончателно е потънала в тресавището и е прекратила своето предаване. Около час преди това пред стъклото на камерата се е появило прилично на питон едро влечуго. На петдесетина метра от танкетата, вероятно извън тресавището, са се мярнали за кратко време няколко изправени, прилични на двуноги същества, но

влечугото, което е закрило обектива, е попречило да бъдат видени добре.“

— Значи все пак има хора! — зарадва се Джими и от възторг плесна с ръка по коляното си. — Други двуноги освен хората и птиците няма.

Той си спомни, че говорителят нищо не каза за прилепите, крито беше видял приятелят на наперения момък от сладкарницата. Това го развесели и същевременно накара да погледне по-скептично на всичко. Трябваше да се изчаква, да не се бърза с предположения. Иначе се получаваха смешни истории. Но какво каза той? Каква дата назова? Две хиляди сто четиридесет и седма година? Тук има някаква грешка! Чакай! Не! Това е от разстоянието. Повече от четири години са пътували радиовълните, докато дойдат на Земята. Но той сега го видя? Значи всичко това е станало отдавна, отдавна?

Джими потрепера. Значи, ако заминат хора, повече от четири години ще пътуват оттам техните радиограми? И още толкова, докато получат отговор? Ужасно! Невъобразимо! Не, това е невъзможно!...

През тази нощ Джими изпадна в положението на онези древни хорица, на които за пръв път някога са съобщили, че Земята е обла и се върти, без те да изпопадат в нищото.

През тази нощ и малцина от останалите, земни жители спаха спокойно. И техните сънища навярно също така гъмжеха от танкети и влечуги с бинокли, и прилепи с очила, и всякакви видени и невидени от страшни по-страшни представители на далечното животинско царство. А на другия ден те като че ли още по-силно се вълнуваха. Речта на академика не беше ги успокоила. Репортажите във вестниците бяха сега по-остроумни и свежи. Имаше статии от философи, които твърдяха, че е невъзможно да има хора, такива, каквито земният човек си представя, тъй като са невъзможни абсолютно същите условия на възникване и развитие. Материята, макар и единна, практически никога не се повтаря. Видни стопановеди говореха за блестящите перспективи, които откриването на планетата ще има за човечеството със своите съвсем очевидни неизчерпаеми богатства. На първа страница всички вестници съобщаваха, че новата планета е наречена Терра секунда, което означаваше Втора земя.

Терра секунда! Терра секунда! Това беше в устата на всички и въпреки твърденията на философи и астролози, че не може още нищо

да се каже за съществуването на по-висши същества, човечеството като че ли само от взаимните разговори все повече се убеждаваше, че на Втората земя ще има и втори човеци.

Джими отново потърси Марина, ала му отговориха, че вероятно е заминала нанякъде, защото през нощта не се е връщала у дома. А не знаят ли закъде може да е заминала? Ами не знаят. Нали я познавате каква е? Никога не предупреждава къде ходи и какво прави. На визофона беше майка ѝ и на Джими се стори странно, че тя сякаш съвсем не се безпокоеше за дъщеря си. Той затвори с нарастваща тревога в гърдите.

Марина не беше се връщала през нощта. Къде можеше да бъде? За миг само Джими забрави и новооткритата планета и животните на нея, сякаш всичко това не беше се случвало. В душата му наново изплува потъналият някъде между събитията съдбоносен въпрос. Не е ли крайно време да внесе яснота в отношенията си с нея? Но къде ли е тя сега? С кого ли е?...

До вечерта той звъня може би повече от двадесет пъти у дома ѝ и тревогата му нарасна до истинско отчаяние. Дори не забеляза снизходителната и ласкава насмешка, с която майка ѝ отговаряше на задъханите му въпроси. След това последва една кошмарна нощ, а на сутринта Марина сама му се обади.

— Хелоу, приятелю! — викна тя засмяна. — Какво правиш?

— Къде беше? — попита мрачно Джими.

— Ще ти разкажа. Но няма ли да дойдеш да ме видиш? Аз не мога да изляза, защото се намирам под домашен арест. Баща ми се е разфучал... Фууу! Страшно! Хайде чакам те!

Джими като бесен се втурна към асансьора, слезе в подземния гараж и с такова нетърпение изкара колата си, че успя да очука автомобилите на няколко от своите съквартиранти. Не помнеше друг път да е карал с такава скорост. Тревогите бяха отстъпили място на една буйна радост, предизвикана от сърдечния повик на Марина.

Тя го посрещна на входа, облечена в дълга домашна роба, която придаваше повече женствена красота на момичешката ѝ снага, ала държанието ѝ беше държание на момиченце. Щом прекрачи прага, тя се овеси на ръката му и го поведе към стаята си.

— Че ние не сме се виждали... колко? Един, два... — пресметна Марина. — Какво става? Хареса ли ти новата планета? Седни тука! —

тя го натисна в едно канапе. — Какво искаш да те нагостя? Баща ми има вино в кабинета си, но ти не бива да пиеш. По-добре нещо сладко!

Джими се съгласи, защото знаеше, че това вино е отвратително слабо и само ще раздразни отново апетита му. Когато тя донесе един поднос, отрупан със сладкиши, той я попита, защо е под домашен арест и дали ще бъде нескромно, ако настоява да узнае къде е била през тези дни.

— Бях на Монблан — отвърна Марина през смях.

Джими направи такова учудено лице, че тя счете за нужно да поясни:

— Монблан. В Алпите.

— Да де! — преглътна Джими. — Знам. Но какво си правила там?

— Имам един приятел в тамошната обсерватория. Ходих да му се моля да ме нареди някак в първата експедиция за Терра секунда. — Марина прихна. — А като казах това на баща ми, той вдигна ужасна врява. „Никаква Терра секунда, казва! В къщи ще стоиш и ако посмееш една седмица да излезеш навън...“ Страшно се закани.

— Трябваше да те набие — рече Джими сериозно. — А какво стана с експедицията?

— За съжаление нищо. Тоя приятел е опак човек. Не може, та не може. Не поиска и пръста си да помръдне дори. Каза ми, че съм капризно хлапе, а с първата експедиция трябвало да заминат само сериозни хора. За втората можело вече да се помисли. Със следващия кораб положително ще замина. Да не се казвам Марина, ако кракът ми не стъпи на Терра секунда! Ах, колко е интересно там! Видя ли животните? Просто горя от нетърпение да тръгна на лов...

— Марина — прекъсна я Джими със скръбна тревога в гласа си. — Наистина ли смяташ да заминеш там?

— Да, разбира се. И никой не може да ме спре. А баща ми за втората експедиция сигурно ще отстъпи.

— Марина — поде отново Джими. — А не мислиш ли, че тук ще има хора, които могат много да скърбят за тебе?

— Ах! — махна девойката с ръка. — Нашите са свикнали да не ме виждат дълго време.

— Не говоря за тях. Има хора, които не са свикнали на това и искат нито ден да не липсваш пред очите им.

Девойката го погледна озадачено, после изведнъж плесна с ръце:

— Ще ти бъде ли мъчно за мен, Джими?

— Нима не знаеш?

— Много ли?

— Много — каза горещо Джими. — Много. Тези два дни щях да полудея. Ти стана вече за мене всичко и не мога нито минутка без теб.

Марина вдигна към него искрящи от възторг очи.

— Обичаш ли ме, приятелю?

— Да.

Девојката скочи от стола и скръсти в буен порив ръце на гърдите си.

— Наистина ли? Ама така, истински? Дълбоко? Сигурно е много хубаво? Щастлив ли си? Та това трябва да е най-голямото щастие!

Слисан, Джими я гледаше като ударен с чук по главата.

— Марина, подиграваш ли се? Как мога да бъда щастлив, когато ти не си моя и едва ли някога ще станеш? А нали за да бъда щастлив, трябва да бъдеш само моя?

— Как само твоя? Аз съм ничия. Всеки човек принадлежи само на себе си и на обществото — влезе тя в забравената си роля на учител.

— Искам да кажа... — заекна Джими. — Да станеш... Ако искаш, разбира се, тоест, ако ме обичаш... да се омъжиш за мен...

— Но това няма да те направи по-щастлив! — Марина стана изведнъж много сериозна и тъжна. — Предчувствувах това. На мен, знаеш ли, много мъже ми казват, че ме обичат. Ах, как се радвам, когато ми кажат това! После винаги ми става мъчно. Аз никога не съм обичала. А така ми се иска да заобичам някого истински, с цялата си душа. Веднъж помислих, че обичам един. Тая балканска мечка Дино. А то беше, защото ми харесва, когато... Е, харесва ми, когато той, такъв грамаден и силен, се стеснява пред мен и става кротък като котенце. Но това не е истинско, нали? Това трябва да е суета някаква...

— Не те разбирам, Марина! — прекъсна я с горестно нетърпение Джими. — Държиш се като разглезено дете. Там, на морското дъно, ти не се държеше така. Спомняш ли си, там също ти казах, че те обичам?

Тя повдигна отново големите си тъмни очи и Джими с недоумение съзря в тях искрена скръб.

— Аз се държах тогава лошо. И други бяха ми казвали, че се държа като дете, когато ми разкриват любовта си. Бях решила тогава да се променя, но...

— Но кажи най-сетне! — настоя почти грубо той. — Не ме ли харесваш поне малко? Няма ли у теб поне капка чувство към мен? Вече толкова време сме заедно.

— Харесвам те, разбира се. Ти още тогава ми хареса. Не приличаш на другите ми приятели. Даже си по-интересен от тях. А аз обичам интересните мъже.

Джими изтръпна. С една болезнена отмалялост на душата той съзна, че такива въпроси не подлежат на обсъждане. Стана от мястото си, изпъна се и сдържано се поклони.

— Благодаря ти за комплимента и ми позволи да си отида!

— Чакай! — приближи до него Марина. — Сърдиш ли ми се?

— Не ти се сърдя.

— Сърдиш се. Виждам, че се сърдиш. Но кажи ми, приятелю, нали аз не мога да се омъжа за теб, щом не те обичам истински?

Джими не отговори.

— Искаш да си отидеш от мен? Не разбирам защо. Та нашето приятелство ще стане още по-хубаво, щом ти ме обичаш!

— Трябва да се разделим! — каза решително Джими. — Ти не разбираш само това, а аз, Марина, въобще не можах да разбера досега що за човек си. Оттук иде нещастиято. Благодаря ти за хубавите приятелски чувства, но на мен отдавна ми е омръзнало да бъда само един интересен човек. Нямам сили повече за това. Сбогом!

Марина не направи втори опит да го задържи. Тя го изпрати с някаква скръбна тържественост, върна се в стаята си и заплака. И плачеше може би не толкова за Джими, колкото за това, че и други нейни приятели си бяха отишли по същия начин, че не можеше да проумее това жестоко противоречие между приятелството и любовта.

Атомният човек си отиде с достойнство, на каквото никога преди не би бил способен. То идеше от тази пълна и окончателна уясненост, която изведнъж го обзе през време на разговора. Сега той като никога ясно съзнаваше невъзможността да продължава да живее сред тези хора, осезаемо чувствуваше безплодието на всичките си досегашни и по-нататъшни опити. И как беше му хрумнало въобще да се надява на още нещо, да мисли, че е възможно за него тук щастие? Марина е може би едно изключение? Все едно! И другите жени биха му отговорили по същия начин, защото и те не биха могли да обичат него, човека отпреди двеста години. А Марина е дори вероятно по-добра от тях. Но и тя е

само дете на своето време. Нейното добро и безгрижно сърце е също така неразбираемо за него, както всичко, от което се изгражда този чужд свят.

Унесен в мислите си, той бързаше по тротоара с една лекота, каквато изпитва човек, когато е свършил някоя тежка и неприятна задача. Облекчението, което усещаше в себе си, го учуди. Да, навярно болката щеше да дойде по-късно. Но всъщност закъде бързаше? Джими се сети изведнъж, че бърза за в къщи, за уискито, а него го няма вече. Какво да прави?

Да се самоубие! Това решение блесна внезапно в съзнанието му спокойно и безстрашно, както блъсва ненадейно в падналата тъмнина студеният надпис на светлинна реклама.

Странно! Тази мисъл не беше му идвала досега в главата. А тя беше така проста, така логична и закономерна като резултата на обикновен аритметически сбор. Преди той много се боеше от смъртта, а сега я видя в нейните естествени, невдъхващи страх одежди. Всички негови близки отдавна са мъртви. Те бяха се страхували от смъртта и бяха съжалявали, защото им се искаше още да живеят и да живеят с това, което иде след тях. Джими научи какъв е животът след тях и съвсем естествено е да се върне сега при близките си. Да! Това не биваше да се отлага! Не биваше да се отлага повече! Час по-скоро трябва да свърши тази работа!

Той веднага и енергично се зае да съобразява по какъв начин да се самоубие. Оръжия — нямаше. Отрова? Откъде да я вземе? Оставаше Хъдзон, старата добра Хъдзон, която бе приютявала в хладните си води не един нещастник. Къде беше тя?

Джими спря и се огледа за посоката. Спомни си, че бе дошел с кола, а сега колата я нямаше. Беше я забравил пред Маринини. Нищо! За какво му е колата? За какво му е кола на човек, който е решил да се самоубива?

Изведнъж спокойствието, с което разсъждаваше, му се стори подозрително. Защо е това спокойствие? Преди го беше страх, а сега е спокоен. Така ли се самоубива човек? Той усети, че го обзема страх. Не от смъртта, а от това безумно спокойствие, с което мислеше за нея. Не идеше ли то от някаква скрита увереност, че няма да се самоубие, че животът му няма да свърши дотук? Но как и кога се самоубива човек? Нима няма да се самоубиеш, Джими Кук? Този въпрос беше изпълнен с

плахо самопрезрение. Нима си страхливец? Толкова ли си жалък и нищожен, че не можеш да намериш дори сили да извършиш това, което ти налагат всички доводи на ума?

Джими забеляза, че след спирането си неволно бе тръгнал в обратна посока. Ето, там на междинния тротоар за гариране, се синееше неговата кола. Видът на автомобила го накара да настръхне, изпълни го с трепетите на едно ужасяващо нетърпение. Бързо! Бързо! Това може да се свърши и от прозореца. И по-леко ще бъде. За Хъдзон трябва да чака вечерта, а и можеше да плува!

Той скочи в колата и със същата скорост, с която беше дошел, се понесе обратно към дома...

* * *

Скоростният подъемник, в който обикновено Джими не обичаше да се качва, сега за няколко секунди го издигна на седемнадесетия етаж. Той се втурна към вратата на своя апартамент, блъсна я, блъсна вратата на кабинета и се закова втрещен на прага му. На дивана до библиотеката се беше изтегнал Едуард Бентам.

Геофизикът се изправи ухилен насреща му, но като видя изпълнения с внезапно бликнала убийствена омраза поглед на Атомния човек, отпусна изненадано ръце. Двамата стояха един миг така, мълчаливо, впили очи в очи, после Джими усети как цялото му тяло постепенно омекна и той се повлече с бавни, разлюлени крачки и наведена глава към близкото кресло.

Съдба ли беше това? Кой му изпречваше постоянно този злокобен човек?

— Какво ти е, приятелю? — наведе се загрижено неочакваният гост.

— Мълчи! — изсъска Джими. — Аз те мразя, Бентам!

— Това разбрах — усмихна се геофизикът. — Но какво се е случило?

— Върви си! Иначе ще те убия!

— Ти знаеш, че няма да си отида. Хайде успокой се!

Бентам седна, скръсти ръце и отпрати към лицето на Атомния човек своя твърд и спокоен поглед. Джими дълго не вдигна глава, но

усещаше този поглед върху себе си и в душата му се разля същата слабост, която беше парализирала мускулите му.

— Как си влязъл? — попита той.

— На седемнадесетия етаж трудно се влиза през прозореца. Беше отключено.

— Остави шегите! Дотегнаха ми! — Джими с яд си спомни, че действително не беше заключил. Напоследък той старателно заключваше заради диаманта всички врати на новото си жилище въпреки уверенията на Дино, че няма кой да му го открадне, а сега в бързината беше забравил. Той искаше още веднъж да предупреди Бентам да си отиде, но чувствуваше вече, че дори и да остане сам, не ще му стигнат силите да се покачи на прозореца. — Кой дявол те домъкна тук?

Бентам се засмя:

— Понеже няма дяволи, вероятно някоя по-малко нечиста сила. Но това не е интересно. Интересното е защо ти ме мразиш.

— Първо, защото ме съживи — отвърна Джими е вледеняваща успокоеност, — второ, защото ми попречи сега да свърша една работа, която отдавна трябваше да свърша, и трето... — той се позапъна — и трето, защото си ти.

Да, това трето нещо, той като че ли най-много ненавиждаше у своя приятел. Тази непоколебима твърдост, тази безмилостна способност да се смее над всичко, тази непоклатима господарственост на човека, който дружи със земята и ежедневно я побеждава.

— Разбра ли?

— Разбрах.

Замълчаха отново. След малко Джими попита:

— За какво си дошел в Нюйорк?

— По нареждане на академията. Трябва им ръководител на геофизическа група за новата планета и по някакво недоразумение са решили, че аз съм най-способният. Както виждаш, скоро ще се отървеш окончателно от мене.

— За първата експедиция ли?

— За първата.

Джими разтърка с две ръце лицето си, както правеше понякога, когато се мъчеше бързо да съобрази нещо.

— Ще ме вземеш със себе си.

— Ти си полудял, мойто момче! Имаш ли представа какво искаш? Пък и това не зависи от мен.

— Тогава ще се самоубия.

Бентам го погледна без изненада, задържа погледа си дълго и преценката в него лыщеше като студеното острие на внимателно режещ нож.

— Добре. Ще се опитам да те вредя. Но ти пак помисли! Хубаво си помисли! Спомни си експедицията на Светозар! Ако въобще се върнем, то ще бъде след петнадесет-двадесет години...

Атомният човек не издържа стоманената обтегнатост на този разговор, пречупи се, изхлипа:

— Все ми е едно! Не мога повече, Еди!

— Да, разбрах. Затова ти казах, че ще се опитам.

Нямаше съчувствие, нямаше жал в гласа му и Джими не можа да се размекне. Имаше онова спокойствие и разбиране, на което той неведнъж беше се опирал. Джими вдигна очи към него и за сетен път почувствува, че човекът, когото мразеше, когото ненавиждаше, по едно странно стечение на обстоятелствата, беше може би единственият, който е в състояние не само да го разбере, но и без унижително съжаление да му предложи някаква опора.

* * *

Късно вечерта Едуард Бентам намина, за да му съобщи, че въпросът с неговото заминаване е уреден. Той не каза, че през целия следобед беше се занимавал само с това, че то беше му коствувало многочасови преговори с академии и педагогически комисии, че накрая въпросът бе отнесен чак до върховния планетарен съвет. Трудността се състоеше в ограничения брой на експедицията, която не биваше да се лишава дори и от един само специалист за сметката на човек без необходима специалност. А от общи работници експедицията нямаше нужда. Машините и уредите заместваха общите работници. При това експедицията се състоеше все от стари, опитни изследователски вълци, калени в суровите условия на много борби с природата и свикнали да вършат всичко сами. Бентам едва склони един от младшите членове на своята бригада да се откаже в полза на Джими. Това беше твърде голяма

жертва, която той изискваше от него, лишавайки го от щастието да бъде между първите посетители на Терра секунда, ала момъкът излезе разбран и успя да се трогне от злочестата съдба на своя далечен предшественик.

Всички тези неща геофизикът не каза на Джими, а само го попита:

— Доволен ли си?

— Не знам — отвърна Джими, който съзнаваше вината си пред него. — Предполагам, че там ще се намери някаква работа и за мен, а това е вече друго. Да, Еди! — въздъхна той. — Оказах се съвсем непригоден за вашия живот. Там, сред диваците, може би ще бъда и аз полезен с нещо. Сред диваци нашего брата винаги се е чувствувал по-добре.

Тъжната самокритика на Атомния човек смекчи охлаждането, настъпило между тях след вчерашния разговор. Бентам се усмихна сдържано:

— Ами, ако няма диваци? Не е сигурно!

— Не може да няма. Не ми се иска да вярвам, че аз съм единственият дивак във вселената. Ти сърдиш ли ми се още, Еди?

— Не. Напротив! Аз съм поласкан, че мразиш мен повече от другите ми днешни събратя.

Джими не разбра отговора, но той мислеше за друго. Ръката му се протегна и геофизикът я пое. В това ръкостискане имаше благодарност, имаше доверие, имаше и едно твърдо приятелско обещание.

— Значи, готви се! След два дни заминаваме за Тибет. Там е централната подготвителна база за космически полети. Ще ни обучават, екипират...

— Какво трябва да направя?

— Всъщност нищо. Дрехи ще ни дадат там, специални. Излишен товар не бива да се взима. Ръчен багаж, ако имаш някакъв.

— Че какъв ръчен багаж?

Бентам се засмя:

— Ти дойде без багаж в нашия свят, без багаж ли ще си отидеш?

Джими не се засегна. Хапливата забележка на Бентам му говореше, че геофизикът си остава и занапред все същият оригинален, но добър приятел.

Багажът се оказа обаче действително един проблем. През тези два дни до отпътуването за Тибет Джими Кук беше заминал вече с мислите си на далечната Втора земя, която трябваше да го приеме за нов живот, да му възвърне старото щастие. Унесен в надежди и предположения, той бързо успя да забрави и Марина, и всичките рани, които бяха отворили в душата му неговите няколкомесечни лутаници и опити да се вживее с тези чужди и непонятни хора. Върна се трескавата енергичност на духа му, с която някога така упорито изграждаше своята кариера. Закипя в душата му желание за работа. Събудиха се мечтите.

Да! На тази Терра секунда ще има работа. Ще има живот. Ще има къде да покаже на какво е способен. Той ще направи огромни плантации, ще разработва мини... Диваци има достатъчно. Ще основе някое акционерно дружество. Джими Кук и Ко. Това звучеше добре...

Глупости, прекъсваше се той сам. Та заедно с него отиват още сто души. Ще дойдат след тях и други. Кой ще му разреши да прави плантации и да държи роби? Те ще пренесат своето равенство и на Втората земя. Нищо! Ще живее като трапер. Ще ходи на лов за интересни животни. Ще стане вожд на някое от дивите племена. Той се унесе в спомените си за Кожения чорап, за Винету и Поразяващата ръка, за десетките герои на индиански романи, които бе чел като дете. А може да стане и истински мисионер! — прокрадваше се в мислите му едно плахо, ново светоусещане. Ще учи диваците как да живеят, ще ги приобщава към цивилизацията, ще им предава знанията си...

Но дали ще успее? Та той не можа да разбере тези умни и добри хора, които така любезно му обясняваха всичко! Ще разбере ли диваците? А нали за да ги научи на нещо, той трябва първо да ги разбере?...

Такива мисли и такива вълнения безпокоеха Джими с особена сила в последния час, преди да дойде Бентам, за да потеглят. Той се суетеше около пътната чанта, в която беше сложил машинката за бръснене и големия диамант. Чудеше се какво още да вземе със себе си. Наоколо по маси и в чекмеджета имаше все хубави неща, ала те не бяха негови. Пък не му и трябваха. Диваците ли ще смайва с тях? Но какво друго да вземе? Какво? Нищо? Тази думичка го натъжи. Да, той като че ли наистина не можеше да вземе нищо оттук. Цял един чудесен свят

беше му се предлагал, а той не беше способен да вземе от него каквото и да било!

Затвори чантата с препълнено от тъга сърце и тежко въздъхна. Отиваше си, нищо не взел и нищо не оставил на Земята...

Бентам го завари да седи в креслото замислен, с печално притворени очи. Пожела да види какъв багаж е взел, ала Джими решително отказа да отвори чантата. Тази упоритост изненада геофизика.

— Да не си откраднал нещо от нашия свят? — пошегува се той.

— Не — отвърна Джими и скръбно поклати глава.

Геофизикът го погледна изпитателно, разбра и повече не попита.

Качиха се на покрива и седнаха в специалния колеоптер, който трябваше да ги отнесе до Тибет. Бентам, спокоен, весел и оживен, държеше волана и се взираше нагоре в облаците, накъдето бързо ги издигаше малката остроноса машина. Притиснат в креслото от силния напън на скоростта, Джими гледаше как изчезват небостъргачите, как се размиваха в далечината очертанията на неговия Нюйорк, на чуждия Нюйорк, който отдавна бе престанал да бъде негов. Едно страхливо и същевременно радостно възбуждение изблъскваше от гърдите му тъгата на раздялата.

„Хубаво е — мислеше той, — че откриха тая планета! Сега поне има къде да отида...“

Същото страхливо и същевременно радостно възбуждение беше обхванало и автора на тази книга, когато дописваше последната ѝ страница.

„Хубаво е, че откриха тая планета!“ — мислеше и той, защото сам не знаеше вече какво да прави повече с тоя нещастен Атомен човек.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.